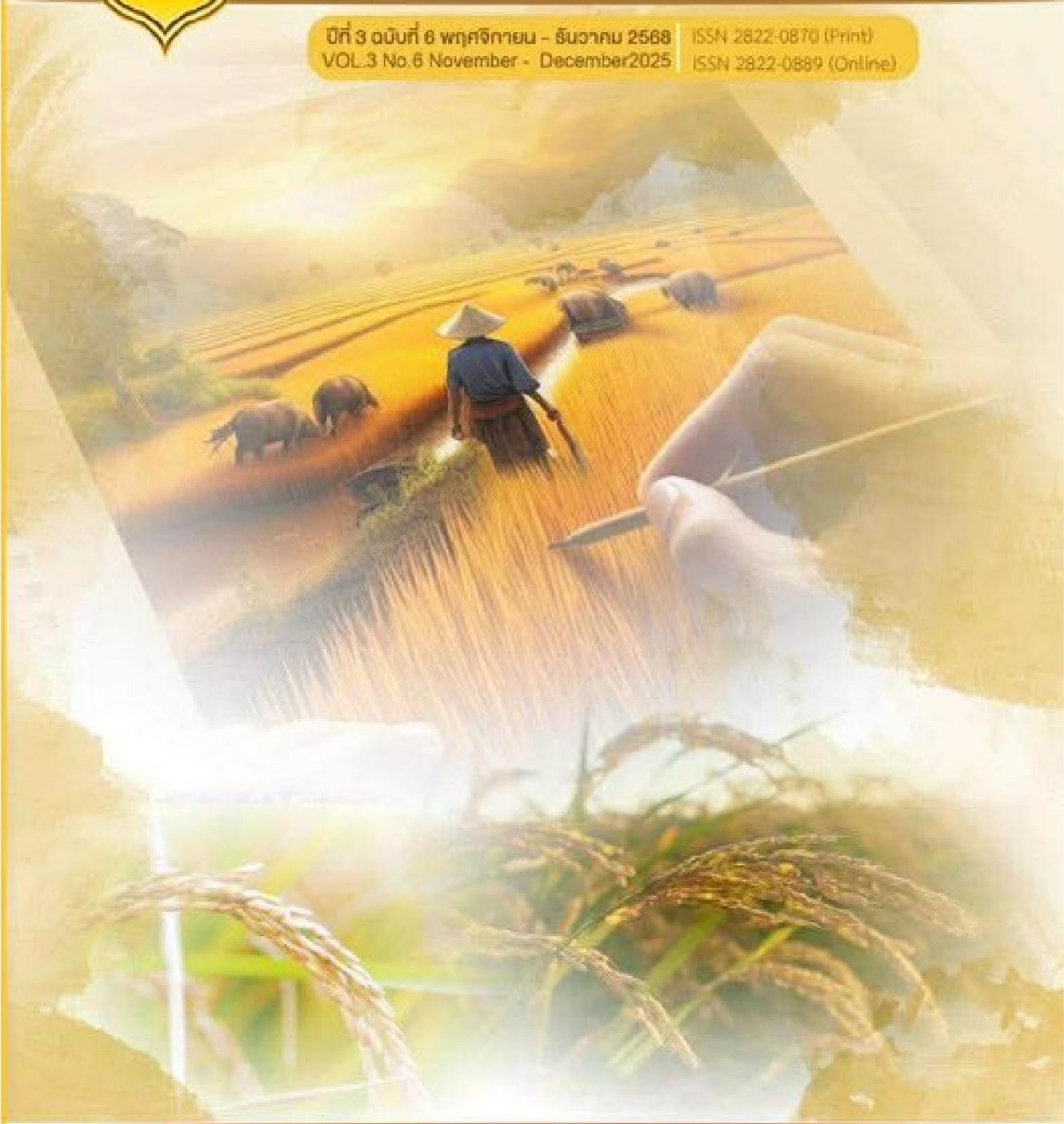

วารสาร ราชภัฏสุรินทร์วิชาการ Journal of Academic Surindra Rajabhat

ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2568
VOL.3 No.6 November - December 2025

ISSN 2822-0870 (Print)
ISSN 2822-0889 (Online)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่ :

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ | Journal of Academic Surindra Rajabhat
ISSN 2822-0870 (Print) | ISSN 2822-0889 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน) ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน)
ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม) และฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทางสาขาวิชา
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา การบริหารจัดการ การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอ
ทางออกของปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สังคม ประเทศ

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสาม
ท่าน โดยบทความผู้ตีพิมพ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อย
น้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้ตีพิมพ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่
เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้ตีพิมพ์
บทความและผู้ตีพิมพ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่
พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือ
สิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้ตีพิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่ง
ตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้ตีพิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการ
ตีพิมพ์ สำหรับที่คณะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้ตีพิมพ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ : รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม | อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

กองบรรณาธิการ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพัฒน์ ลาภจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พันธ์ ผึ้งผาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ นิธิชัยอนันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัทธา วัชระสุน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน ทดทะศรี
อาจารย์ปิยพร สีสันต์

หน่วยงานภายนอก :

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศพรพล เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนมภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโฆรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.วีไลลักษณ์ ขาวสอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองเลขานุการวารสาร :

เลขานุการ : อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว
ผู้ช่วยเลขานุการ : นางนิรดา งามพานิชกิจ
ศิลปกรรม : นายณัฐนันท์ แสงสว่าง / นายอนันต์ แสงวงมี
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นางสาวสุปราณี บุญรอด
Fast-track Indexing System & DOI : นายทศพล คำชู / นายอติมาตร เพิ่มพูน

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944
<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>
E-mail : jasrru@srru.ac.th
ISSN 2822-0870 (Print)
ISSN 2822-0889 (Online)

บทบรรณาธิการ (Editorial)

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 ยังคงยึดมั่นในพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นแหล่งผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้ที่ยึดโยงกับบริบทของท้องถิ่น ชุมชน และสังคมไทย โดยมุ่งเน้นการบูรณาการศาสตร์จากหลากหลายสาขา เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์ความรู้ที่นำเสนอในวารสารฉบับนี้สะท้อนบทบาทของงานวิชาการในการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง และตอบสนองต่อความท้าทายของสังคมร่วมสมัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตั้งแต่ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 เป็นต้นมา วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการได้ยกระดับมาตรฐานการเผยแพร่งานวิชาการโดยนำระบบ Digital Object Identifier (DOI) จาก Crossref มาใช้ในการกำหนดรหัสเฉพาะให้กับบทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ ระบบ DOI ช่วยให้บทความสามารถเข้าถึงได้อย่างถาวร มีความถูกต้องในการอ้างอิง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ในระดับสากล อันเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มความน่าเชื่อถือและการยอมรับของผลงานวิชาการในเวทีวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในฉบับนี้ครอบคลุมประเด็นด้านการบริหารจัดการ การศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่มุ่งตอบโจทย์การพัฒนาชุมชนฐานรากอย่างยั่งยืน กองบรรณาธิการขอขอบคุณนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพของวารสาร และขอเชิญชวนเจตนารมณ์ในการพัฒนาวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการให้เป็นพื้นที่ทางวิชาการที่มีมาตรฐาน เปิดกว้าง และเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	I
บทบรรณาธิการ (Editorial)	III
บทความวิจัย (Research Articles)	
ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ Success Factors of the Large Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakkhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province ธีรนนท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชลอเจริญยิ่ง, นีร งามสุข Theeranan Sukphrao, Junya Singkham, Wanpen Chalorchaoenyong, Nion Ngamhui	1-14
การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของชาวพุทธจังหวัด สุรินทร์ A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province ยโสธารา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง, น้ำฝน จันทน์นวล Yasochara Siriphaprapagon, Suriya Klanglit, Kroekwut Kanthiang, Namfon Channual	15-32
การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 Personnel Management in the Digital Era for School Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3 รัชณี ท้าวมา, ธิดารัตน์ จันทะหิน, ชวนคิด มะเสนา Ratchanee Thaoma, Thidarat Jantahin, Cuankid Masena	33-52
การปฏิสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 Buddhist Relation between Thailand and Sri Lanka in 17th-18th Century พระมหาพจน์ สุวโจ, พระครูศรีปัญญาวิกรม, ไว ชีรัมย์, ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ Phramaha Phocana Suvaco, Phrakrusripanyavikrom, Wai Chueram, Chayaporn Sukprasert	53-66
การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 The Development of Active Learning Activities to Enhance Mathematical Connection Skills on the Topic of Statistics for GRADE 7 Students เจนวิทย์ หิปะนัต, สมถวิล ชันเขตต์, ปริญญา ปริพุด Jenwit Hipanat, Somthawin Khanket, Pariya Pariput	67-76
นโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต The Populist Policies of the Paethongtarn Shinawatra Government: A case Study of Digital Wallets สุนิสา โปธิ์ศรี, ศศิธร ศูนย์กลาง, ชัย สมรภูมิ Sunisa Phosri, Sasithorn Soonklang, Chai Samorbhum	77-90

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็นลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง	91-108
Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners	
Yoon Wut Yee Kyaw, Anchalee Chayanuvat	
ผลของการใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลที่สอดคล้องตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น ในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	109-120
Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and Probability Distributions for 12th Grade Students	
ธนกร กลางประพันธ์, อนุชา โสมาบุตร	
Tanakorn Klangphapan, Anucha Somabut	
การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นำร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่	121-134
An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project: Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province	
อภิญา ศรีเงินยวง	
Apinya Sringsenyong	
การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์	135-148
Creating Maeasure Critical Thinking and Problem - Solving of Mathayomsuksa 1 Students in the Secondary Educational Servicearea office Buriram	
ปัญญพร ยามา, อรนุช ศรีคำ, สุชาติ หอมจันทร์	
Pannaporn yama, Oranut Srikham, Suchart Homjan	
คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4	149-168
Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4	
พิมลพร นาใจريب, เสาวลักษณ์ จิตติมงคล	
Pimonporn Najaireeb Sawwaruk Jittimongkon	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1 กฤตตรี อางสาลี, อรรถพร วรรณทอง, ชวนคิด มะเสนา Kridradee Ardsalee, Attaporn Wannathong, Chaunkid Masena	169-186
การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP MODEL) Evaluation of the School-Based Curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model ชัชฌ์ชานนท์ จินธกาญจน์, จิตรทิวส์ แก้วดี, กรรณิการ์ สีแดง, อธิพงษ์ นาชัยโชติ, สิทธิพล อัจฉรินทร์ Chatnuchanon Jinthakarn, Jittiwat Kaewdee, Kannika Sidaeng, Atipong Nachaichot, Sitthipon Art-in	187-202
บทความวิชาการ (Academic Articles)	
การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 อาคม โง้นแดง Arkorn Ngondang	203-214
ภาคผนวก (Appendix)	
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	215
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ ในวารสาร	216-228
จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน	229-231
นโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Policy)	232-233
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาคดีพิมพ์ ลงวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	234

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

Success Factors of the Large Agricultural Land Plot Group of Ban Klang
Samakkhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District,
Surin Province

ธีรนนท์ สุขพราว^{1*}, จรรยา สิงห์คำ², วันเพ็ญ ชลอเจริญยิ่ง³ และนิอร งามสุข⁴

Theeranan Sukphrao¹, Junya Singkham², Wanpen Chalorchaoenyong³ and
Nion Ngamhui⁴

¹⁻⁴คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Agriculture
and Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, Thailand.

²สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : theeranan197878@gmail.com

DOI : 10.65205/jasrru.2025. 3074

Received : September 30, 2025; Revised : December 3, 2025; Accepted : December 9, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท การดำเนินงาน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามสมาชิกกลุ่มจำนวน 90 คน และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล 10 คน เครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 0.902) มีค่า Pearson's $r = 0.99$ ($p < 0.001$) วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐานและเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มมีโครงสร้างคณะกรรมการและการบริหารงานชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่ม ได้รับการความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐและเอกชน การดำเนินกิจกรรมกลุ่มสามารถลดต้นทุนการผลิตลงร้อยละ 17.32 กลุ่มสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ได้รับการรับรอง GAP และสมาชิกบางส่วนได้รับการรับรองเกษตรกรอินทรีย์ มีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์และข้าวสารอินทรีย์ภายใต้แบรนด์ของกลุ่ม และการขยายช่องทางตลาดทั้งออฟไลน์และออนไลน์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มยังประสบปัญหาด้านข้อจำกัดด้านสถานที่เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ การพึ่งพาตลาดบางช่องทาง และโครงสร้างสมาชิกที่มีผู้สูงอายุจำนวนมาก ปัจจัยแห่งความสำเร็จมาจากการสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ กระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพเมล็ดพันธุ์สูงขึ้น ต้นทุนลดลง และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : กลุ่มแปลงใหญ่, เมล็ดพันธุ์ข้าว, ปัจจัยความสำเร็จ, ต้นทุนการผลิต

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorchaoenyong., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakkhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

Abstract

The objectives of this research are to study the context, operations, and success factors of the Large Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakkhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. A mixed-methods approach was employed, consisting of quantitative data collection through questionnaires from 90 group members and qualitative data collection through focus group discussions with 10 key informants. The research instruments were validated for content validity (IOC = 0.902) and showed high reliability (Pearson's $r = 0.99, p < 0.001$). Data were analyzed using basic and descriptive statistics. The research found that the group had a clear committee structure and management system, emphasizing member participation in group activities, while receiving support from both governmental and private agencies. The group's collective management practices resulted in a 17.32% reduction in production costs. The group successfully produced high-quality rice seeds certified by GAP, and some members received organic certification, resulting in consistent product quality, stronger bargaining power, and the ability to market rice seeds and organic rice under the group's own brand through both offline and online channels. However, the group still faced challenges, including limited seed storage facilities, dependency on certain marketing channels, and an aging member structure. Success factors stem from adequate resource support, systematic management processes, and continuous member participation. This results in higher seed quality, reduced costs, and sustainably increased economic stability for the community.

Keywords : Large agricultural land plot group, Rice seed, Success factors, Production cost

บทนำ (Introduction)

ภาคเกษตรกรรมของไทยแม้จะเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจและสังคม แต่เกษตรกรรายย่อยยังคงเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้างหลายประการที่กระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน ทั้งจากต้นทุนปัจจัยการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น (Isvilanonda & Bunyasiri, 2009; Pravalprukskul et al., 2023) ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุน เทคโนโลยี และข้อมูลตลาดที่จำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการผลิต (Kersting & Wollni, 2012; Suchato et al., 2021) ตลอดจนความไม่เท่าเทียมในระบบเกษตรพันธสัญญาที่ขาดกลไกคุ้มครองเกษตรกรอย่างเพียงพอ (Marks et al., 2024) ขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น โครงสร้างแรงงานครัวเรือน การพังทลายของดิน และการขาดแคลนน้ำ ยังคงเป็นข้อจำกัดของการผลิตทางการเกษตร (Ekasingh et al., 2001; Poapongsakorn et al., 2021; Pravalprukskul et al., 2023) ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยมักมีการผลิตแบบกระจายตัว ขาดอำนาจต่อรอง และไม่สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลจึงได้ดำเนินนโยบายสำคัญ เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อขับเคลื่อนการรวมกลุ่มเกษตรกร การบริหารจัดการร่วมกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมควบคู่กับการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันของภาคเกษตรไทยในระยะยาว (Promkhambut et al., 2023) ทั้งนี้การดำเนินโครงการแปลงใหญ่เป็นการบูรณาการหน่วยงานหลายภาคส่วน โดยกรมส่งเสริม

Citation : ชีรนนท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชะลอเจริญยิ่ง และนิอร งามสุข. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์

ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 1-14.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3074>

การเกษตรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการ เกษตร กรมการข้าว กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อให้การส่งเสริมสามารถครอบคลุมทั้งแง่มุมด้านเทคนิคการผลิต การจัดการทรัพยากร การเงิน การตลาด และการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (ภรภัทร บัวพันธ์ุ และคณะ, 2561) โดยในปี พ.ศ. 2567 มีโครงการแปลงใหญ่ข้าวรวม 185 แปลง มีสมาชิกประมาณ 7,970 ราย บนพื้นที่ประมาณ 107,957 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567) เพื่อให้โครงการแปลงใหญ่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในหลายมิติ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของกลุ่มและองค์กรเกษตรกรโดยเน้นทักษะการจัดการธุรกิจและการตลาด การยกระดับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งทุนที่ยืดหยุ่นและบริการประกันความเสี่ยง รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ระบบชลประทานและการขนส่งสินค้า นอกจากนี้การออกแบบมาตรการสนับสนุนควรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ไม่ใช่รูปแบบเดียวใช้ได้กับทุกภูมิภาค โดยการเรียนรู้จากกรณีศึกษาเปรียบเทียบและการติดตามประเมินผลเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นหรือการพัฒนาแปลงใหญ่ที่กำลังดำเนินงานยังเผชิญปัญหา เช่น ความไม่พร้อมด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิตแบบแปลงใหญ่ยังมีช่องว่าง การขาดความรู้ในกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์และการควบคุมคุณภาพ ตลอดจนต้นทุนการผลิตที่ยังคงสูง (วชิรญา ไชยวุฒิ และคณะ, 2564) ปัจจุบันอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์มีศูนย์ข้าวชุมชนที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 20 ศูนย์ จาก 12 ตำบล (สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว, 2568) โดยกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว เป็นศูนย์ข้าวชุมชนที่มีการรวมกลุ่มต่อเนื่องกว่า 9 ปี ได้รับรางวัลชนะเลิศวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ระดับจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2567 จึงเป็นหนึ่งในตัวอย่างของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนให้กับเกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกที่วิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มนี้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน การทำความเข้าใจถึงปัจจัยดังกล่าวจะสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการพัฒนาและขยายผลไปยังกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวอื่น ๆ ให้เข้มแข็งและมีศักยภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัจจัยของความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

นโยบายเกษตรแปลงใหญ่ (Large agricultural land plot policy) ถือเป็นแนวทางและนวัตกรรมสำคัญในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเกษตรของไทยครั้งใหญ่ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรรายย่อยเผชิญอยู่มายาวนาน กล่าวคือ เกษตรกรจำนวนมากต่างดำเนินการผลิตและจำหน่าย

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorcharoenyng., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

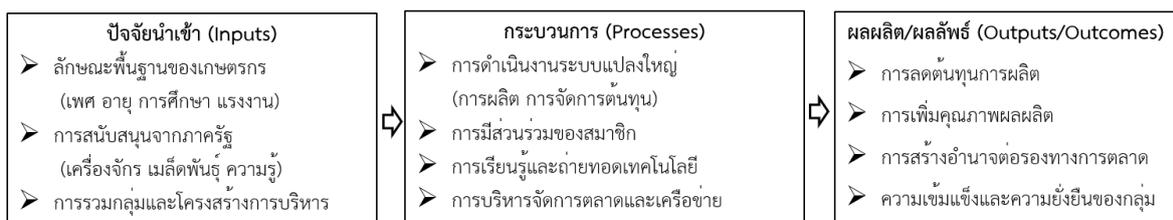
Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakki Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

ผลผลิตของตนแบบแยกส่วน ไม่ได้รวมกลุ่มกัน ส่งผลให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ ปริมาณก็ไม่มากพอที่จะสร้างอำนาจต่อรองในตลาด เมื่อเข้าสู่ระบบการค้า ผลผลิตเหล่านี้จึงมักถูกกดราคา และเกษตรกรรายย่อยไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ได้ ที่ผ่านมา รัฐบาลหลายยุคได้พยายามออกมาตรการแก้ปัญหาในหลายรูปแบบ แม้ชื่อเรียกจะต่างกัน แต่โดยหลักการแบ่งได้เป็น 2 แนวทางสำคัญ ได้แก่ การรับซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกร และการประกันราคา (Price insurance) ทั้งสองมาตรการมีเป้าหมายเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาและคุ้มครองมูลค่าพืชผลไม่ให้เกิดค่าจนวนกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีความพยายามจัดตั้งกลไกการรวมกลุ่ม เช่น การสนับสนุนสหกรณ์การเกษตร และการออกกฎหมายจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตาม ความพยายามเหล่านี้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นักรบ เถียรอำ และคณะ, 2564)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นแนวทางที่เน้นให้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการสำคัญ ตั้งแต่การเสนอความคิดเห็น การกำหนดเป้าหมาย ไปจนถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน หลักการสำคัญของการบริหารลักษณะนี้ ได้แก่ ความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งสมาชิกต้องเชื่อมั่นต่อผู้นำและระบบการทำงาน, ความเคารพ (Respect) ที่ให้คุณค่ากับทุกเสียงและทุกความคิดเห็น, การสื่อสาร (Communication) ที่เปิดกว้างเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและมุมมองอย่างโปร่งใส, ความร่วมมือ (Collaboration) ที่มุ่งทำงานร่วมกันในฐานะทีมเพื่อเป้าหมายร่วม, และการตัดสินใจร่วม (Shared decision-making) ที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง ไม่ใช่เพียงผู้นำฝ่ายเดียว ซึ่งทั้งหมดนี้นำไปสู่ ประโยชน์ร่วมกัน (Benefits) ของทั้งองค์กรและบุคลากร (Wang et al., 2022) การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมผลลัพธ์ที่พึงประสงค์หลายด้านในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจและความพึงพอใจในงานของพนักงาน การสร้างความผูกพันและความร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน การลดความขัดแย้งภายในองค์กร ตลอดจนการยกระดับประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งทั้งหมดนี้นำไปสู่ประสิทธิผลขององค์กรโดยรวม (Khan & Iqbal, 2016)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ศึกษาบริบท การดำเนินงาน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร การสนับสนุนจากภาครัฐ และการบริหารงานกลุ่ม ผ่านกระบวนการ (Processes) การดำเนินงานระบบแปลงใหญ่ (การผลิต การจัดการต้นทุน การเพิ่มผลผลิต) การมีส่วนร่วมของสมาชิก การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี และการบริหารจัดการตลาดและเครือข่าย ที่จะนำไปสู่ผลผลิต/ผลลัพธ์ (Outputs/Outcomes) ของการดำเนินงานที่ทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Citation : ชีรนนท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชะลอเจริญยิ่ง และนิอร งามสุข. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 1-14.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3074>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 90 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) แบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม 1 คน รองประธาน 1 คน เற்றுญิก 1 คน เลขานุการ 1 คน กรรมการ 2 คน และสมาชิก 4 คน รวม 10 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน ความเข้าใจของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 กระบวนการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ (5 ระดับความเข้าใจ; 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด) 3) ตอนที่ 3 กระบวนการผลิตข้าว เมล็ดพันธุ์ข้าว และต้นทุนการผลิตข้าว โดยเลือกตอบแบบสอบถามตามระดับการปฏิบัติ ดังนี้ 1) ไม่เคยปฏิบัติเลย 2) ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หรือ 3) ปฏิบัติทุกครั้ง และการระบุคำตอบเป็นตัวเลข ตอนที่ 4 ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม (5 ระดับความเข้าใจ; 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด) และตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะของกลุ่มสมาชิกในการบริหารจัดการภายใน ในการสร้างเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษาของแบบสอบถาม โดยวิธี Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ทำการพิจารณาและให้คะแนนตามเกณฑ์ ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 โดยค่า IOC รวมของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.902 ทำการทดสอบซ้ำ (Test-retest reliability) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า Pearson's r เท่ากับ 0.99 ($p < 0.001$)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในประเด็นที่กำหนดเพื่อให้ได้ข้อมูลของกลุ่ม ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ การรวมกลุ่มและโครงสร้างการบริหาร การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี การบริหารจัดการตลาดและเครือข่าย การเพิ่มคุณภาพผลผลิต การสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด ความเข้มแข็งและความยั่งยืนของกลุ่ม และปัญหาและแนวทางแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 90 ฉบับ และรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นเป็นประเด็นใน การสนทนา โดยการซักถามผู้ให้ข้อมูลจุดประเด็นให้เกิดการพูดคุย ถามความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ จากนั้นบันทึกโดยใช้การจดบันทึกการสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์และแปร

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorcharoenyng., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

ข้อมูล รายงานเป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยรวบรวมข้อมูล จากแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มมาเรียบเรียงและการพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตั้งอยู่ที่ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ก่อตั้งเมื่อปี 2559 จากการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่หมู่ 4 และ 15 เริ่มแรกมีสมาชิก 108 ราย พื้นที่ 1,280 ไร่ ปัจจุบันมีสมาชิก 90 ราย ครอบคลุมพื้นที่หมู่ 4, 9, 14 และ 15 รวมพื้นที่ผลิต 1,666.65 ไร่ แสดงถึงการขยายตัวของการผลิตต่อหัว สมาชิกสมัครใจเข้าร่วมเพราะเล็งเห็นประโยชน์ทั้งด้าน เงินทุน ปัจจัยการผลิต บริการเครื่องจักร และองค์ความรู้ ($\bar{X} = 4.33$) รวมถึงระบบการจัดการผลผลิตและการตลาดที่เป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.31$) (ตารางที่ 1) ผลการสำรวจพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 54 และเพศหญิงร้อยละ 46 อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 51-60 ปี (ร้อยละ 48) และมีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 39 ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา (ร้อยละ 72) มีแรงงานช่วยทำการเกษตร 1-2 คนเป็นหลัก (ร้อยละ 69)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความเข้าใจถึงประโยชน์และโอกาสจากการ เข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่

ประโยชน์และโอกาสจากการเข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ด้านเงินทุน ปัจจัยการผลิต บริการเครื่องจักรกลการเกษตรและองค์ความรู้	4.33	0.90	มาก
2. การจัดการผลผลิตและการตลาด	4.31	0.89	มาก

2. การบริหารจัดการและการดำเนินงาน การบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ดำเนินการผ่าน คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก ได้แก่ ประธานกลุ่ม 1 คน รองประธาน 3 คน เลขานุการ 1 คน เหรัญญิก 1 คน และกรรมการกลุ่ม 20 คน ทำหน้าที่กำกับดูแลและตัดสินใจร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินงานมีความเป็นระบบ โปร่งใส และสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกระดับ ด้านการจัดการ ปัจจัยการผลิต กลุ่มสำรวจความต้องการเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และสารชีวภัณฑ์ทุกฤดูกาล ก่อนรวบรวมเพื่อสั่งซื้อ ร่วมในปริมาณมาก ทำให้ต่อราคาได้และช่วยลดต้นทุน สมาชิกยังได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์คุณภาพ จากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์ในราคาต่ำกว่าตลาด และมีระบบหมุนเวียนเมล็ดพันธุ์ทุก 3 ปี เพื่อรักษาความ บริสุทธิ์ของพันธุ์ ด้านการจัดการเครื่องจักรและเทคโนโลยี กลุ่มได้รับงบประมาณจากรัฐ 3,000,000 บาท เพื่อจัดซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร รวมทั้งมีการระดมทุนจากสมาชิกเพิ่มเติม การมีเครื่องจักรเป็นของ กลุ่มเองช่วยลดค่าใช้จ่าย ควบคุมคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม ด้านการส่งเสริมและอบรม ความรู้แก่สมาชิก ถือเป็นภารกิจสำคัญ โดยมีเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมการข้าวร่วมกับ ภาคเอกชนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ คณะกรรมการกลุ่มจัดหลักสูตรตามความต้องการ ของสมาชิก เน้นหามุ่งเน้นการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการน้ำ การป้องกันศัตรูพืช การผลิตตาม มาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ อีกทั้งยังมีการสร้างแกนนำท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ และการอบรม หลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนเกษตรกรที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริง การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิค

การศึกษาดูงานแปลงตัวอย่าง และการให้คำปรึกษาเฉพาะราย ผลการดำเนินการดังกล่าวช่วยให้สมาชิกสามารถปรับตัวและยกระดับทักษะการผลิตให้สอดคล้องกับมาตรฐานตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่ามีการจัดประชุมสมาชิกจำนวน 5 ครั้งในปี 2567 เพื่อสร้างความสามัคคี การมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ผลการดำเนินงานชี้ให้เห็นว่าสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03-4.33$) โดยเฉพาะการเสนอความคิดเห็น การวางแผนพัฒนากิจกรรม การให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์ การทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ การสนับสนุนทรัพยากร ตลอดจนการได้รับผลประโยชน์ และการประเมินความสำเร็จของโครงการ อย่างไรก็ตามความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมในบางด้านยังอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.88-3.96$) ได้แก่ การผลิตและแปรรูปสินค้า การต่อรองราคา การบริหารจัดการและรับผลประโยชน์จากกิจกรรม การรายงานและติดตามภารกิจ การแก้ไขปัญหาและพัฒนากลุ่ม รวมถึงการติดตามและประเมินผลโครงการในภาพรวม การปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่า การปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละกระบวนการ โดยในด้าน การเตรียมดิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการไถกลบตอซังและใส่ปุ๋ยคอกอย่างสม่ำเสมอในระดับมาก ($\bar{X} = 2.60$) ขณะที่การปลูกพืชบำรุงดิน ($\bar{X} = 2.28$) และการไถมากกว่าสองครั้งต่อปี ($\bar{X} = 2.28$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้โดยรวมการเตรียมดินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.43$) ในด้าน การจัดการดูแล เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ($\bar{X} = 2.73$) และควบคุมน้ำได้เหมาะสม ($\bar{X} = 2.56$) แต่การใช้สารกำจัดวัชพืช ($\bar{X} = 2.32$) การป้องกันศัตรูพืชแบบผสมผสาน ($\bar{X} = 2.00$) และการตรวจตัดต้นพันธุ์ปน ($\bar{X} = 2.44$) อยู่เพียงระดับปานกลาง โดยเฉพาะการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ($\bar{X} = 1.86$) และ การใช้สารชีวภัณฑ์ ($\bar{X} = 1.89$) ที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย แสดงถึงข้อจำกัดด้านการจัดการดินและการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ สำหรับ ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่ามีการปฏิบัติในระดับสูงเกือบครบทุกด้าน เช่น การเก็บเกี่ยวในเวลาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.51$) การใช้เครื่องจักรกลภายในกลุ่ม ($\bar{X} = 2.83$) การตากข้าวให้ได้ความชื้นตามเกณฑ์ ($\bar{X} = 2.88$) และการคัดแยกสิ่งเจือปนก่อนเก็บเมล็ดพันธุ์ ($\bar{X} = 2.99$) โดยเฉพาะการทำความสะอาดและการคัดแยกสิ่งเจือปนที่เกษตรกรปฏิบัติเป็นประจำ อย่างไรก็ตาม การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ในยุ้งฉาง ($\bar{X} = 2.10$) ยังอยู่เพียงระดับปานกลาง เนื่องจากข้อจำกัดด้านสถานที่และต้นทุนของเกษตรกร (ตารางที่ 2)

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorcharoenyng., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakkhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

3074

ตารางที่ 2 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ข้อปฏิบัติในการผลิตข้าว	การปฏิบัติ (ร้อยละ)			\bar{X}	S.D.	แปลผล
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
1. การเตรียมดิน						
หลังการเก็บเกี่ยวไถกลบตอซังทุกปี	2	36	62	2.60	0.54	มาก
มีการปลูกพืชบำรุงดิน เช่น ถั่วพรี้า ปอเทือง	1	70	29	2.28	0.47	ปานกลาง
มีการใส่ปุ๋ยคอกบำรุงดินก่อนทำการไถเตรียมดิน	1	36	63	2.62	0.51	มาก
มีการไถเตรียมดินก่อนปลูกข้าวมากกว่า 2 ครั้งต่อปี	3	71	26	2.22	0.49	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	1.75	53.25	45	2.43	0.50	ปานกลาง
2. การจัดการดูแล						
ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งเชื่อถือได้	2	22	76	2.73	0.49	มาก
มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช	6	57	38	2.32	0.58	ปานกลาง
มีการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน	23	68	9	1.86	0.55	น้อย
มีการป้องกันกำจัดโรค แมลง และศัตรู โดยวิธีผสมผสาน	27	47	27	2.00	0.73	ปานกลาง
มีการใช้สารชีวภัณฑ์ในกระบวนการผลิตข้าว	23	64	12	1.89	0.59	น้อย
มีการตรวจตัดต้นพันธุ์ปนอย่างสม่ำเสมอใน 5 ระยะ	1	53	46	2.44	0.52	ปานกลาง
มีการควบคุมระดับน้ำทุก ๆ การเจริญเติบโตของข้าว	1	42	57	2.56	0.52	มาก
เฉลี่ยรวม	11.86	50.43	37.86	2.26	0.57	ปานกลาง
3. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว						
เก็บเกี่ยวในระยะปลับปลิง คือ 28-30 วันหลังออกดอก	4	40	56	2.51	0.59	มาก
ใช้เครื่องจักรกลภายในกลุ่ม ในการเก็บเกี่ยว	2	12	86	2.83	0.43	มาก
เก็บเกี่ยวข้าวบริเวณขอบนาก่อนเสมอ	2	23	75	2.72	0.50	มาก
ตากข้าวให้ได้ความชื้นไม่เกิน 14 %	0	12	88	2.88	0.33	มาก
ทำความสะอาดลานตากข้าวทุกครั้งก่อนที่จะตากข้าว	1	10	89	2.88	0.36	มาก
การทำความสะอาดคัดแยกสิ่งเจือปนก่อนเก็บรักษา	0	1	99	2.99	0.11	มาก
เก็บเมล็ดพันธุ์ในกระสอบ	0	3	97	2.97	0.18	มาก
เก็บเมล็ดพันธุ์ในยุ้งฉาง	23	43	33	2.10	0.75	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	4.00	18.00	77.88	2.74	0.41	มาก

การพัฒนากระบวนการผลิตของกลุ่มทำให้สามารถจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรที่ทันสมัยมาให้บริการแก่สมาชิก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง แต่จำนวนเครื่องจักรยังไม่เพียงพอ ทำให้สมาชิกบางส่วนต้องใช้บริการจากภายนอกกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิต พบว่าเกษตรกรในกลุ่มมีต้นทุนเฉลี่ย 4,038.80 บาทต่อไร่ ขณะที่เกษตรกรภายนอกกลุ่มมีต้นทุนเฉลี่ย 4,885.00 บาทต่อไร่ ลดลงร้อยละ 17.32 โดยในแต่ละกิจกรรม เกษตรกรในกลุ่มมีต้นทุนต่ำกว่าภายนอกเกือบทุกขั้นตอน ได้แก่ ค่าไถตะ ลดลงร้อยละ 10.7 ค่าไถแปร ลดลงร้อยละ 11.8 ค่าเมล็ดพันธุ์ ลดลงร้อยละ 11.4 ค่าปุ๋ยเคมี ลดลงร้อยละ 4.4 และค่าปุ๋ยอินทรีย์ ลดลงร้อยละ 8.3 ด้านต้นทุนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช ลดลงร้อยละ 42.4 และ 36.7 ตามลำดับ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยลดต้นทุนได้มากที่สุด นอกจากนี้ ค่าจ้างเก็บเกี่ยวและค่าขนย้ายผลผลิตภายในกลุ่มยังต่ำกว่าภายนอก ร้อยละ 7.7 และ 28.0 ตามลำดับ แสดงถึงประสิทธิภาพด้านการจัดการที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกอย่างชัดเจน (ตารางที่ 3)

Citation : ชีรนันท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชะลอเจริญยิ่ง และนิอร งามสุข. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์

ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 1-14.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3074>

ตารางที่ 3 ต้นทุนการผลิตข้าว (บาทต่อไร่) ของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ และราคาต้นทุนการผลิตข้าวภายนอกกลุ่ม

รายละเอียดต้นทุน	ราคาเฉลี่ย (บาท/ไร่)		ความแตกต่างจากภายนอกกลุ่ม (ร้อยละ)
	ภายในกลุ่ม	ภายนอกกลุ่ม**	
ค่าไถตะ	250	280	-10.71
ค่าไถแปร	247	280	-11.79
ค่าเตรียมปลูกพืชบำรุงดิน * มีเกษตรกรปลูก 23 ราย (26%)	250	280	-10.71
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก	554	625	-11.36
ค่าเมล็ดพันธุ์พืชบำรุงดิน * มีเกษตรกรปลูก 23 ราย (26%)	155	250	-38.00
ค่าหยอด / ค่าดำ / ค่าหว่าน	155	250	-38.00
ค่าปุ๋ยเคมี	860	900	-4.44
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ * มีเกษตรกรใช้ 12 ราย (13%)	367	400	-8.25
ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช * มีเกษตรกรใช้ 29 ราย (32%)	121	210	-42.38
ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช * มีเกษตรกรใช้ 55 ราย (61%)	152	240	-36.67
ค่าสารชีวภัณฑ์ * มีเกษตรกรใช้ 4 ราย (4.4%)	125	250	-50.00
ค่าจ้างหว่านปุ๋ย	104	120	-13.33
ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	554	600	-7.67
รถขนย้ายผลผลิต	144	200	-28.00
รวมต้นทุน	4,038	4,885	-17.32

หมายเหตุ * สมาชิกบางรายที่มีค่าใช้จ่าย, ** สำนักรวราคากลางจากเกษตรกรภายนอกกลุ่มในพื้นที่ศึกษา

ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมและอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่องปรากฏให้เห็นจากการที่สมาชิกมีความรู้และทักษะในการผลิตข้าวที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สมาชิกสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตที่กลุ่มกำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง และสามารถผลิตข้าวที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่ต้องการ ทั้งนี้มีสมาชิก 7 รายผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และกลุ่มโดยรวมได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices)

3. ปัจจัยของความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ชุมชนบ้านกลางสามัคคี

3.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs) มีการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น เมล็ดพันธุ์ดี เครื่องจักร อบรม GAP และการถ่ายทอดความรู้ ช่วยสร้างฐานทรัพยากรที่แข็งแรง พร้อมทั้งโครงสร้างคณะกรรมการและระบบบริหารจัดการที่ชัดเจนทำให้กลุ่มมีความพร้อมตั้งแต่ต้นทาง

3.2 กระบวนการดำเนินงาน (Processes) การดำเนินงานของกลุ่มมีความเป็นระบบและเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ผ่านการประชุม วางแผน และตรวจสอบร่วมกัน การผลิตเมล็ดพันธุ์เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น การคัดพันธุ์ปน การจัดการน้ำและวัชพืช ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน การใช้เครื่องจักรกลร่วมและการจัดซื้อปัจจัยการผลิตแบบกลุ่มช่วยลดต้นทุนได้มาก นอกจากนี้ การอบรมและศึกษาดูงานที่ต่อเนื่องทำให้กระบวนการผลิตมีการพัฒนาอยู่เสมอ

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorchaoenyng., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3074>

3074

3.3 ผลผลิต/ผลลัพธ์ (Outputs/Outcomes) ผลลัพธ์ระยะสั้น ได้แก่ ต้นทุนการผลิตต่อไร่ลดลง คุณภาพเมล็ดพันธุ์สูงขึ้น และมีตลาดรองรับที่ชัดเจนทั้งจากศูนย์ข้าวชุมชนและโรงสี การบริหารงานโปร่งใส ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ส่วนผลลัพธ์ระยะยาวคือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสมาชิกเพิ่มขึ้น กลุ่มมีความสามัคคีและศักยภาพการแข่งขันสูงขึ้น รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นคงด้านเมล็ดพันธุ์และการพึ่งพาตนเองของชุมชนได้ในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสูงอายุเกินร้อยละ 80 สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของเกษตรไทยที่ขาดแรงงานรุ่นใหม่ (กันยารัตน์ บุญปก และอรุณี พรหมคำบุตร, 2567) แม้มีข้อจำกัดด้านแรงงานและการใช้เทคโนโลยี แต่กลุ่มสามารถลดผลกระทบได้ด้วยการรวมกลุ่มใช้ทรัพยากรร่วมและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน โดยมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการสูงถึงร้อยละ 76 แสดงถึงความเชื่อมั่นในระบบการจัดการ การบริหารจัดการของกลุ่มมีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน โปร่งใส และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกระดับมีส่วนร่วม แตกต่างจากกลุ่มที่บริหารแบบรวมศูนย์ (ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) อีกทั้งยังมีแผนธุรกิจครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต การยกระดับคุณภาพ การพัฒนาการตลาด และการเสริมสร้างการจัดการภายใน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารกลุ่มเกษตรกรสมัยใหม่ (กรมวิชาการเกษตร, 2564) และผลการศึกษาที่ชี้ว่ากลุ่มที่มีโครงสร้างชัดเจนสามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตได้จริง (กันยารัตน์ บุญปก และอรุณี พรหมคำบุตร, 2567) ด้านการจัดการปัจจัยการผลิต กลุ่มรวมซื้อร่วมกันช่วยลดต้นทุน (นักรบ เกียรติอ่ำ และคณะ, 2564) แต่ยังมีความเสี่ยงหากระบบจัดสรรไม่โปร่งใส จึงควรพัฒนาระบบของเครื่องจักรที่ยืดหยุ่น ขณะเดียวกันการปฏิบัติตามมาตรฐานกรมการข้าวและการเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ต่อเนื่องช่วยรักษาคุณภาพและสร้างแบรนด์ความน่าเชื่อถือ (อัญชลี ประเสริฐศักดิ์, 2565) ด้านการส่งเสริมและอบรม กลุ่มใช้โรงเรียนเกษตรกรเป็นช่องทางหลักในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งเหมาะสมกับสมาชิกสูงอายุ โดยเสริมด้วยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Prager et al., 2017; กันยารัตน์ บุญปก และอรุณี พรหมคำบุตร, 2567) การประชุมกลุ่มบ่อยครั้งช่วยสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ชี้ว่าการรวมกลุ่มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (นักรบ เกียรติอ่ำ และคณะ, 2564) ผลการผลิตพบว่าการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินยังต่ำ แม้สามารถลดต้นทุนได้มากถึงร้อยละ 41 (อุไรวรรณ ไอยสุวรรณ์, 2559) ขณะที่การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP แต่ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงเก็บเมล็ดพันธุ์มาตรฐาน นอกจากนี้ ต้นทุนเฉลี่ยของสมาชิกต่ำกว่าภายนอกร้อยละ 17.32 สอดคล้องกับรายงานที่ยืนยันว่าการใช้เครื่องจักรกลร่วมช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลตอบแทน (กรมวิชาการเกษตร, 2564; อนุชิต ฉ่ำสิงห์, 2564) การอบรมยังช่วยให้ผลผลิตผ่านการรับรอง GAP และเกษตรกรอินทรีย์ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติช่วยยกระดับมาตรฐานและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (Raji et al., 2024; เขมภัทท์ เย็นเปี่ยม และธนุสรณ์ กาญจนวงศ์)

ความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคีสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยนำเข้าจากการสนับสนุนของภาครัฐทั้งด้านเมล็ดพันธุ์ เครื่องจักร และการอบรม GAP ถือเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสร้างศักยภาพเริ่มต้นให้แก่กลุ่มเกษตรกร (Hérique & Faysse, 2021; Meechoovet & Siriwato, 2023) ในขณะที่กระบวนการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก การจัดซื้อปัจจัยการผลิตร่วมกัน และการใช้เครื่องจักรกลแบบแบ่งปันช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพได้อย่างมีนัยสำคัญ

Citation : ชีรนันท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชะลอเจริญยิ่ง และนิอร งามสุข. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์

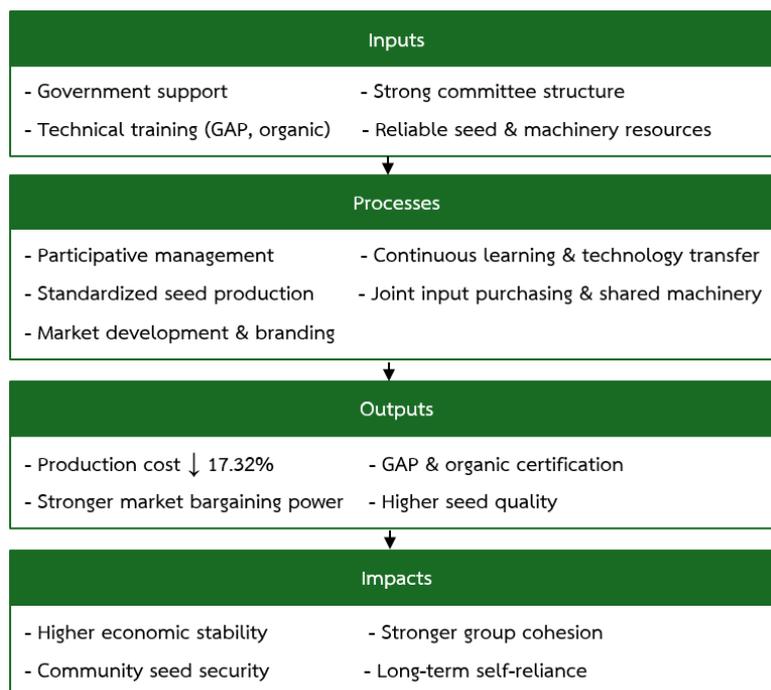
ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 1-14.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3074>

(Jansuwan, 2024; Ratanamaneichat et al., 2016) การควบคุมคุณภาพตามมาตรฐาน GAP และการตรวจสอบทุกขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพสูงและได้รับการยอมรับจากตลาด (Hérique & Faysse, 2021) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาวแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใสไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มรายได้ของสมาชิก (Jansuwan, 2024; นิโรจน์ สินณรงค์ และคณะ, 2016) แต่ยังสร้างความมั่นคงด้านเมล็ดพันธุ์ ความสามัคคีของกลุ่ม และความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเกษตรกรรมแบบยั่งยืนที่เน้นการเสริมสร้างพลังชุมชนและการจัดการทรัพยากรร่วมกัน (Faysse & Onsamran, 2018; นิโรจน์ สินณรงค์ และคณะ, 2016)

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคีเกิดจากการบูรณาการปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ ทรัพยากรการผลิตคุณภาพ และโครงสร้างคณะกรรมการที่เข้มแข็ง ร่วมกับกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การผลิตเมล็ดพันธุ์ตามมาตรฐาน และการเรียนรู้ต่อเนื่อง ส่งผลให้กลุ่มสามารถลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพเมล็ดพันธุ์ และขยายอำนาจต่อรองในตลาด นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ความสามัคคี และความมั่นคงด้านเมล็ดพันธุ์ของชุมชนในระยะยาว (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แผนผังความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorchaoenyng., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakkhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

3074

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เกษตรกร ควรดำเนินแนวทางลดต้นทุนอย่างต่อเนื่อง เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้เอง การรวมกลุ่มจัดหาปัจจัยการผลิต และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดการพึ่งพาภายนอก

1.2 คณะกรรมการกลุ่มควรใช้ผลวิจัยเป็นแนวทางจัดทำแผนพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วม บทบาทหน้าที่ชัดเจน และระบบตรวจสอบคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

1.3 ภาครัฐและองค์กรสนับสนุนควรกำหนดนโยบายสนับสนุน เช่น การจัดหาเครื่องจักรกล การสร้างสถานที่เก็บเมล็ดพันธุ์มาตรฐาน และการพัฒนาตลาดรองรับผลผลิตคุณภาพสูง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ในพื้นที่ต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จตามบริบทที่หลากหลาย เช่น ระดับการสนับสนุน โครงสร้างกลุ่ม และรูปแบบการผลิต

2.2 ควรประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของการดำเนินงานแปลงใหญ่ เช่น รายได้ครัวเรือน ความเข้มแข็งของชุมชน และการลดการใช้สารเคมี เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนในมิติต่าง ๆ

2.3 ควรศึกษาบทบาทของคนรุ่นใหม่และเยาวชนในระบบแปลงใหญ่ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วม และพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่ในการสืบต่ออาชีพอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการเกษตร. (2564). รายงานผลการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมแปลงใหญ่ในส่วนของกรมวิชาการเกษตร ปีงบประมาณ 2564. กรมวิชาการเกษตร. https://www.doa.go.th/plan/wp-content/uploads/2025/05รายงานผลปีใหญ่-ปี64_กวป.pdf
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2567). *สรุปจำนวนแปลงใหญ่/กลุ่มสินค้า/ปี*. <https://cofarm.doae.go.th/graph/Report9smry.php>
- กันยารัตน์ บุญปก และอรุณี พรหมคำบุตร. (2567). การศึกษาดำเนินงานโครงการแปลงใหญ่ข้าว: กรณีตำบลกุสุมาลย์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารแก่นเกษตร*, 52(6), 1144–1163.
- เขมภักดิ์ เย็นเปี่ยม และดนุสรณ์ กาญจนวงศ์. (2567). แนวทางการพัฒนาการจัดการแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 85–100.
- นักรบ เถียรอำ, ชวงค์ อุบลี, วงธรรม สรณะ และอังศุมารินทร์ สุขย์รัตนโชค. (2564). การบริหารจัดการนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ของกลุ่มผู้ผลิตมังคุด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. *วารสารพัฒนาสังคม*, 23(1), 175–210.
- นิโรจน์ สิ้นณรงค์, กฤษดา พงษ์การัญญาส, บุญเศรษฐ์ มีมานะ, ประเจต อำนาจ, และสุกัญ หนูแก้ว. (2016). การปรับตัวของเกษตรกรเพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 9(3), 114–126.

Citation : ชีรนนท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชะลอเจริญยิ่ง และนิอร งามสุข. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์

ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 1-14.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3074>

- ภรภัทร บัวพันธ์, นิพนธ์ โชะเฮง และณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2561). การนำนโยบายโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประเภทนาข้าวในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีงบประมาณ 2559 ไปปฏิบัติ. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), 145–160.
- วชิรญา ไชยวุฒิ, พัชรชาติ ศรีบุญเรือง และพิชัย ทองดีเลิศ. (2564). การได้รับการสนับสนุนจากโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง. *วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร*, 52(1), 57–70.
- ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). *คู่มือการประเมินผลการบริหารจัดการกลุ่มยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด*. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว. (2568). ศูนย์ข้าวชุมชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการข้าว ปี2560 - 2568 : เขต 5. รายชื่อศูนย์ข้าวชุมชนทั่วประเทศ. <https://brpe.ricethailand.go.th/page/6505>
- อนุชิต ฉ่ำสิงห์. (2564). *รายงานโครงการ: ทดสอบและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตรร่วมกับเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังในแต่ละภูมิภาค*. กรมวิชาการเกษตร. <https://www.doa.go.th/plan/wp-content/uploads/2023/08/15-1.pdf>
- อัญชลี ประเสริฐศักดิ์. (2565). ระบบการผลิตขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว (Rice Seed Multiplication System). *วารสารวิจัยข้าว*, 13(1), 63–74.
- อุไรวรรณ ไอยสุวรรณ. (2559). ผลของการจัดการปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินต่อผลผลิตและประสิทธิภาพการใช้ธาตุไนโตรเจนจากปุ๋ยของข้าวสุพรรณบุรี 1 ที่ปลูกในชุดดินวัฒนา. *แก่นเกษตร*, 44(3), 383–390.
- Ekasingh, B., Gypmantasiri, P., & Thong-Ngam, K. (2001). *Maize farming in marginal areas of Thailand: Evidence from the fields, 2000*. CIMMYT. https://www.researchgate.net/publication/276280522_Maize_Farming_in_Marginal_Areas_of_Thailand_Evidence_from_the_Fields_2000
- Faysse, N., & Onsamran, W. (2018). The differing strategies of agricultural cooperatives in Thailand: From managing market links to self-reliance. *Journal of Cooperative and Development Research*, 1(1), 1-15.
- Hérique, O., & Faysse, N. (2021). A large-scale public programme to promote organic rice farming in Thailand: Building solid foundations to enable farmers to engage? *Organic Agriculture*, 11(1), 107-120.
- Isvilanonda, S., & Bunyasiri, I. (2009). Food security in Thailand: Status, rural poor vulnerability, and some policy options. *Research Papers in Economics*. https://www.researchgate.net/publication/46457486_Food_Security_in_Thailand_Status_Rural_Poor_Vulnerability_and_Some_Policy_Options
- Jansuwan, P. (2024). Enhancing farmer groups' strength: How effective is Thailand's project on strengthening agricultural production groups? In *Proceedings of the 10th International Conference on Social Science and Humanity* (pp. 337-338).

Citation : Sukphrao., T., Singkham.,J., Chalorchaoenyng., W., & Ngamhui, N. (2025). Success Factors of the Large

Agricultural Land Plot Group of Ban Klang Samakhi Community Rice Center, Phra Kaew Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 1-14. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

- Kersting, S., & Wollni, M. (2012). New institutional arrangements and standard adoption: Evidence from small-scale fruit and vegetable farmers in Thailand. *Food Policy*, 37(4), 452–462.
- Khan, M. Z., & Iqbal, M. (2016). Participative management in modern organizations: A critical review. *Global Management Journal for Academic & Corporate Studies*, 2(1), 27–32.
- Marks, D., Baird, I. G., & Jirasatthumb, N. (2024). Thailand's Contract Farming Act at a Crossroads: Impacts, shortfalls, and the need to better protect smallholders. *Critical Asian Studies*, 56(1), 95–117.
- Meechoovet, Y., & Siriwato, S. (2023). Thailand's smart agriculture and its impacts on Thai farmers: A case study of smart agriculture in Ayutthaya, Thailand. *Asian Political Science Review*, 7(1), 1–17.
- Poapongsakorn, N., Ruhs, M., & Tangjitwisuth, S. (2021). Problems and outlook of agriculture in Thailand. *TDRI Quarterly Review*, 36(1), 3–11.
- Prager, K., Creaney, R., Lorenzo-Arribas, A., & Schwarz, G. (2017). A conceptual framework to investigate the role of peer learning processes at on-farm demonstrations in the light of sustainable agriculture. *The Journal of Agricultural Education and Extension*, 23(5), 377–391.
- Pravalprukskul, P., Bruun, T. B., & Messerli, P. (2023). Maize boom, bust and beyond: Investigating land use transitions in the northern Thai uplands. *Land Use Policy*, 134, Article 106872.
- Promkhambut, A., Rambo, A. T., Attavanich, W., & Fox, J. (2023). Rethinking agrarian transition in Southeast Asia through rice farming in Thailand. *World Development*, 162, Article 106131.
- Raji, E., Ijomah, T. I., & Eyeyien, O. G. (2024). Improving agricultural practices and productivity through extension services and innovative training programs. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*, 6(7), 1297–1309.
- Ratanamaneichat, C., Rakkarn, S., Suwande, S., & Nakrungrueng, W. (2016). A development model for sustainable Thai agricultural co-operatives: Case of Phak Hai Agricultural Co-operative Ltd. *Journal of Agricultural Research and Extension*, 33(3), 1-15.
- Suchato, R., Patoomnakul, A., & Photchanaprasert, N. (2021). Alternative cropping adoption in Thailand: A case study of rice and sugarcane production. *Heliyon*, 7(10), Article e08144.
- Wang, Q., Ma, H., & Ahmad, M. (2022). Participative leadership: A literature review and prospects for future research. *Frontiers in Psychology*, 13, 828976.

Citation : ชีรนันท์ สุขพราว, จรรยา สิงห์คำ, วันเพ็ญ ชะลอเจริญยิ่ง และนิอร งามสุข. (2568). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ศูนย์

ข้าวชุมชนบ้านกลางสามัคคี ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 1-14.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3074>

การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ
ของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์

A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune
Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province

ยโสธารา ศิริภาพระภากร^{1*}, สุริยา คลังฤทธิ², เกริกวุฒิ กันเพียง³, และน้ำฝน จันทน์นวล⁴
Yasochara Siriphaprapagon¹, Suriya Klanglit², Kroekwut Kanthiang³, and
Namfon Channual⁴

¹⁻²นักวิชาการอิสระ บ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์; independent academic Ban Sasala Samakkhi, Ban Chob Subdistrict, Sangkha District, Surin Province, Thailand.

³หัวหน้าหลักสูตรการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย; Head of the Management Program, College of Industrial Technology and Management, Rajamangala University of Technology Srivichai, Thailand.

⁴หลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยว สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย; Hotel and Tourism Management Program, Department of Business Administration, College of Industrial Technology and Management, Rajamangala University of Technology Srivichai, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yasocharar.s@gmail.com

DOI : 10.65205/jasru.2025. 1025

Received : January 11, 2024; Revised : October 15, 2025; Accepted : December 9, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ วัดอุประสงค์การศึกษา (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการของความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ (2) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกต การมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน

ผลการศึกษา

พัฒนาการของความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุมีรากฐานมาจากความหวาดกลัวต่อภัยธรรมชาติในระยะเริ่มต้นของมนุษย์ จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ความหวาดกลัวต่อวิญญาณของบรรพบุรุษและบุคคลที่กล่าวหาในชุมชนซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว ความหวาดกลัวนี้นำไปสู่การบวงสรวงและการเซ่นไหว้ เพื่อเป็นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ความเชื่อดั้งเดิม ที่สืบทอดอยู่ในชุมชน (2) ความเชื่อที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม คติความเชื่อสามารถอธิบายได้ว่าเป็นการยอมรับในหลักการบางอย่างหรือบุคคลซึ่งเชื่อว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ สิ่งเหนือธรรมชาติ และวิญญาณ ในบริบทของดินแดนแถบนี้ ความเชื่อเรื่องวิญญาณยังคงฝังแน่นในวิถีชีวิต ไม่ว่าจะ เป็นในพิธีกรรมหรือประเพณีท้องถิ่น ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ มนุษย์มีความเชื่อและความหวังว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจเหนือธรรมชาติจะสามารถมีอิทธิพลต่อชีวิตของตนเองได้

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 1025>

จึงได้ปฏิบัติตามความเชื่อนี้ด้วยวิธีการต่างๆ ในยุคโบราณ ความเชื่อเหล่านี้แสดงออกผ่านการบูชาเทพเจ้าหรือสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ โดยมีจุดประสงค์ให้ตนเองรอดพ้นจากภัยพิบัติและมีชีวิตยืนยาว
คำสำคัญ (Keywords) : พัฒนาการ, ความเชื่อ, พิธีกรรม, การสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

Abstract

The Study of the Development of Beliefs and Rituals in Life-Prolonging Rites Research Objectives 1. To study the development of beliefs and rituals in life-prolonging rites 2. To study the beliefs and rituals of life-prolonging practices This study is qualitative research, utilizing observation, participation, and interviews with 15 participants.

Findings

The development of beliefs and rituals related to life-prolonging rites has its roots in early human fears of natural disasters. Over time, these fears evolved into concerns about the spirits of ancestors and revered members of the community who had passed away. To appease these supernatural forces, people conducted rituals of offerings and worship. Beliefs can be categorized into two types: 1.Traditional beliefs passed down within the community 2.Beliefs acquired through cultural exchange. Belief systems can be explained as acceptance of certain principles or reverence for individuals believed to have supernatural powers. In this region, beliefs about spirits are deeply embedded in daily life and are reflected in rituals and local traditions, from birth to death.

Beliefs and Rituals in Life-Prolonging Practices. People believe that sacred entities or supernatural powers can influence their lives. As a result, they adhere to these beliefs through various practices. In ancient times, these beliefs were often expressed through the worship of gods or supernatural forces, with the goal of surviving and extending one's life.

Keywords : Development, Beliefs, Rituals, Life-Prolonging Rites

บทนำ (Introduction)

พระพุทธศาสนาอันชาวไทยได้นับถือกันมาช้านานอาจกล่าวได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาเป็นเวลาช้านาน นับตั้งแต่ยุคสมัยที่มีการรวมตัวของชุมชน ในรูปแบบของชุมชนเกษตรกรรมในยุคต้นๆ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาล้วนเป็นกิจกรรมที่สร้างความดึงดูดใจให้เกิดขึ้นภายในจิตของพุทธศาสนิกชน ทำให้สังคม ชุมชน ประเทศที่มีสมาชิกประชากรเป็นไปอย่างสงบสุขนั้นคือ การใช้ศาสนาเป็นกลไกในการควบคุมสังคม ชุมชน ได้ลักษณะหนึ่งที่น่ายินดีของชาวพุทธ นั่นคือ พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปมักยึดถือความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและ สิ่งลี้ลับ และยังมีการถือโชคลางกันเป็นส่วนใหญ่ มีระเบียบขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมผสมผสานกับคติความเชื่อในพุทธศาสนาโดยไม่รู้สึกรู้สีกแปลกแยกแต่อย่างใด และเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่น ปัญหาชีวิต เหตุร้าย ความเจ็บป่วย และอันซึ่งสิ่งที่หาสาเหตุไม่ได้ ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยวิทยาการของยุคสมัย วิธีการหนึ่งที่มีมักจะใช้เป็นทางออกให้กับปัญหา เหตุร้าย ความเจ็บป่วยที่หาสาเหตุไม่

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภาร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และนำฝน จันทรรนวล. (2568). การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 15-32.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

ได้ นั่นคือ การพึ่งพาอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งนับว่าเป็นคติความเชื่อที่มีบทบาทมาก ในการแก้ไขปัญหา นักวิทยาศาสตร์ไม่สามารถอธิบายถึงสาเหตุและผลปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เหนือความสามารถของวิทยาการ แห่งยุคสมัยในการตอบคำถามให้เป็นที่เพียงพอต่อความสงสัย และขัดข้องในใจของมนุษย์ชาติในโลกยุคใหม่ นี้ สถานการณ์ปัจจุบัน ในโลกยุคใหม่ทุกวันนี้ มีความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา ได้มี แนวคิดหลายรูปแบบในการหาทางออกเมื่อประสบเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งตนเองไม่สามารถหาทางออกได้ แม้น ว่าวิทยาการในโลกยุคใหม่ที่เราเรียกกันว่ายุคโลกวิถีที่มีเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกอย่างมากมาย แต่ ก็ไม่สามารถช่วยหาทางออกในบ้างอย่าง หรือแก้ทุกข้อให้ได้เลย ฉะนั้นมนุษย์จึงเลือกใช้การพึ่งพาอำนาจเหนือ ธรรมชาติเป็นหนทางในการแก้ปัญหาให้กับตนเองแม้นแต่จะมีพุทธศาสนาที่ช่วยฟื้นฟูได้แต่เพียงในด้านจิตใจ ก็ตาม

ความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ นับว่าเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่เกิดกับสังคมไทยมา ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษกระทั่งมาถึงในสมัยปัจจุบันการทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ นั้นยังคงมีอยู่แลได้มีการ พัฒนาในรูปแบบพิธีกรรม ขึ้นตอน ระเบียบแบบแผนต่างๆ คนทำพิธี ต้องมีการปฏิบัติตามพิธีกรรมที่ กำหนด ตามรูปแบบของอาจารย์ (ผู้ทำพิธี) นั้นว่ามีขั้นตอนอะไรบ้าง และต้องเป็นผู้รู้ระเบียบพิธีการ ขึ้นตอน เครื่องประกอบพิธีกรรมด้วย (ทวิวัฒน์ ปุณฺทริกวัด, 2553) เมื่อผู้คนที่มีความทุกข์ทางใจ เกิดความไม่สบาย ต่างๆ ก็ต่างมุ่งหาวัดหรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมดังกล่าวอย่างมากมายถึงกระนั้นทางฝ่ายพระภิกษุทาง พระพุทธศาสนาเองก็ตามก็ยังมี การจัดพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ และเป็นพิธีกรรมที่ดูใหญ่โต มี เครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรมมากมาย และผู้ประกอบพิธีกรรมเองก็เป็นพระภิกษุที่บวชอยู่ใน พระพุทธศาสนาซึ่งสิ่งเหล่านี้ทางพระวินัยก็ได้บัญญัติไว้ว่า เป็นไสยศาสตร์แขนงหนึ่ง ซึ่งเป็นเดรัจฉานวิชาที่ พระพุทธองค์ทรงห้ามมิให้พระภิกษุกระทำ ดังปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อีกอย่าง หนึ่งเมื่อปุถุชนกล่าวชมตถาคต ฟังกล่าวชมอย่างนี้ว่า พระสมณะโคดม เว้นขาดจากการเล็งชีพโดยทางผิด ด้วยดีรัจฉานวิชา (ที. สี.(ไทย)1/1/14.) อย่างที่สมณะพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วย ศรัทธาแล้ว ยังเล็งชีพโดยทางผิดด้วยดีรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ ทายอวัยวะ ทายนิมิต ทายอุปบาศ ทำนายฝัน ทำนายลักษณะทำนายหนูกัดผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีเบิกแว่นเวียนเทียน ทำพิธีชดแลกลบบูชาไฟ ทำพิธีชดรำบูชาไฟ ทำพิธีชดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป่าบูชาไฟ ทำพิธีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดูอวัยวะ ดูลักษณะพื้นที่ ดูลักษณะที่ไรนาเป็นหมอปุถุสเสก เป็นหมอดู เป็นหมอลงเลขยันต์คุ้มกันบ้านเรือน เป็นหมองู เป็นหมอยาพิษ เป็นหมอมแมลงป่อง เป็นหมอรักษาแผลหนูกัด เป็นหมอตายเสียงนก เป็นหมอตายเสียงกา เป็นหมอตายอายุ เป็นหมอนอกจากนี้ยังมีข้อความที่ปรากฏ เกี่ยวข้องกับการห้ามพระภิกษุกระทำพิธีสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ หรือเรียนเดรัจฉานวิชาตอนหนึ่งว่า พระ สมณะโคดม เว้นขาดจากการเล็งชีพโดยทางผิดด้วยดีรัจฉานวิชา อย่างที่สมณะพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเล็งชีพโดยทางผิดด้วยดีรัจฉานวิชาเห็นปานนี้คือ ให้ฤกษ์อวามงคล ดูฤกษ์เรียงหมอน ดูฤกษ์หย่าร้าง ดูฤกษ์เก็บทรัพย์ ดูฤกษ์จ่ายทรัพย์ ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ยามดุงครรรค์ ร่ายมนต์ให้ลั่นกระด้าง ร่ายมนต์ให้คางแข็ง ร่ายมนต์ให้มีมือสั้น ร่ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นหมอทรง ร่าย มนต์พันไฟทำพิธีเชิญขวัญ (ที. สี.(ไทย) 1/1/14.) ความเชื่อและพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ เหล่านี้กลับ เป็นที่นิยมในสังคมไทยเป็นอันมาก ทั้งๆ ที่เป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ตามความเห็นของ (ทวิวัฒน์ ปุณฺทริกวัด, 2553) กล่าวว่าไสยศาสตร์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่สะท้อนให้เห็นเรื่องของชนชั้น และ สถานทางเศรษฐกิจของผู้คนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พิธี

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs

and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

กรรมการสะเดาะเคราะห์กลายเป็นความหวังของผู้คน และจะเฟื่องฟูเป็นพิเศษในยามที่ประชาชนหาทางออกอื่นไม่ได้และได้จัดเป็นไสยศาสตร์ออกเป็น 3 ระดับ คือ ไสยศาสตร์ระดับสูง ได้แก่ ไสยศาสตร์แห่งอภิปรชญา (ลัทธิกรรมเก่า) ระดับกลาง ได้แก่ ความศักดิ์สิทธิ์เช่นลัทธิเกจิอาจารย์และรูปเคารพ กับการทำนายทายทัก ซึ่งเป็นลัทธิโหราศาสตร์ ระดับต่ำ ได้แก่ การทรงเจ้าเข้าผี กับไสยศาสตร์มนต์ดำ (ใช้อำนาจลึกลับในการควบคุมบุคคลอื่นโดยตรง เช่น เสกหนังสือและตะปูเข้าห้อง/ ผีถ้วยแก้ว/ ผีตะกร้า/ เสน่ห์ยาแฝด/ กระจกหน้าทอง/ น้ำมันพราย) ลัทธิทรงเจ้าเข้าผี เช่นการ เข้าทรงเทพ / ผีบรรพบุรุษ ผีปู่ตาและแสดงฤทธิ์ทางลึกลับ แหกแก้ว/ ลูยไฟ “ระบบความเชื่อของสังคมไทยพุทธมีรากฐานมาจาก ความเชื่อผีที่สืบต่อกันมานานและมีผลต่อวิถีชีวิตของคนไทย ทำให้เกิดวัฒนธรรมนับถือผีหรือวิญญาณบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ย่า ผีฟ้า(ติวดา) ผีเมือง (มิ่ง) ผีบ้าน (เนี่ยะตา) ผีเจ้าที่เจ้าทาง (ซา ปทุม) ผีประจำ (บ่วงบาศ) ผีปอบ (ทมิฬ) (วิชาภรณ์ แสงมณี, 2536) และเกิดการผสมผสานกันจนกลายเป็นแบบแผนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคมไทย “พระพุทธศาสนาจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อของประชาชนในสังคม และความเชื่อนั้นมีอยู่ไม่น้อยที่เกี่ยวกับไสยศาสตร์และเรื่องเคราะห์หามยามร้าย” (วิรัช- นิภาวรรณ, 2533) อย่างไรก็ตามเราจะพบว่า แนวความคิดในเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในทางพระพุทธศาสนานั้นพระพุทธองค์ทรงสอนให้เหล่าสาวกมีปัญหาเน้นในเรื่องปัญญาและการมีชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท พระพุทธศาสนาให้เชื่อเรื่องกรรมหรือการกระทำของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ มนุษย์มีกรรมเป็นของตนเอง มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย (ม.ม.(ไทย) 13/707/550.) แต่เมื่อตนเองได้ประสบกับภัยพิบัติประสบกับความทุกข์ มีความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตอาจเป็นเพราะกรรมที่เคยทำไว้ในอดีตตามให้ผลในปัจจุบันชีวิต จึงนำไปสู่การแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้น โดยพิธีกรรมเป็นสื่อตามความเชื่อเรื่องกรรม ดังปรากฏในกรณีของอายุวัฒนกุมาร (มหามกุฏราชวิทยาลัย,ธัมมปัทมฐกถา, 2537) กรณีของพระนางสามาวดีของพระเจ้าปเสนทิโกศลกรณีขององค์คุลีमार (ม.ม.(ไทย)25/223/102.ช.ช. (ไทย) 28/296/229.) กรณีสุวรรณสามชาดก (ช.ธ. (ไทย) 25/223/102.ช.ช. (ไทย) 28/296/229.) เป็นต้นซึ่งล้วนเกิดขึ้นเพราะกรรมและการรอดพ้นจากความตายของกรณีดังปรากฏในพระไตรปิฎก ก็มีผลมาจากอำนาจของพระปริตรด้วยประการหนึ่ง การแผ่เมตตา การตั้งสัจจะอธิฐานด้วยซึ่งในกรณีนี้อาจเป็นความเชื่อหนึ่งที่มีการสวดพระปริตรเพื่อการสะเดาะเคราะห์ให้สิ่งร้ายกลับกลายเป็นสิ่งที่ดีงามขึ้นมาได้ด้วยอาศัยอำนาจพระปริตรนั้นประการหนึ่ง ในสมัยพุทธกาลโดยเฉพาะหลักฐานในยุคต้นการเตรียมสถานที่ในพิธีกรรม พระพุทธองค์อาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก แต่อาจเป็นหน้าที่และสิ่งที่มีความเชื่อจะให้ความสำคัญเสียมากกว่า จึงมีปรากฏเรื่องราวการจัดเตรียมพิธีกรรมอย่างพิสดารในทศนยุคหลัง เช่น ในเรื่องอายุวัฒนกุมาร เรื่องเมืองไพศาลี ซึ่งจะพบว่า มีปรากฏรูปแบบของการจัดสถานที่เตรียมเพื่อการเสด็จมาของพระพุทธองค์อย่างเหมาะสมโดยการจัดทำมณฑป และอาสนะรอบมณฑปสำหรับพระภิกษุเพื่อสวดพระปริตรตลอด 7 วัน 7 คืน (ช.ธ.(ไทย) 258/180.) แต่สำหรับการจัดพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ดังที่ได้กล่าวมาว่าความเชื่อในพระพุทธศาสนาปัจจุบันเป็นความเชื่อแบบผสมผสานระหว่างความเชื่อในทางศาสนาดั้งเดิมท้องถิ่นกับความเชื่อของพระพุทธศาสนาแบบชาวบ้านและความเชื่อของพระพุทธศาสนาแบบวิชาการผสมกัน เป็นผลทำให้มีรูปแบบการจัดการเตรียมสถานที่ที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่นมีการจัดตั้งพระพุทธรูปเป็นพระประธาน มีการจัดเครื่องบวงสรวงสังเวย มีกระทง 9 ท้อง สิ่งต่างๆที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมซึ่งเป็นการผสมผสานได้อย่างลงตัวแต่โดยหลักใหญ่แล้วก็จะเชิญพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ โดยมีความเชื่อใน

Citation : ยโสธรา ศิริภาประภากร, สุรียา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และนำฝน จันทรรนวล. (2568). การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 15-32.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

อำนาจการมีของพระพุทธเจ้าของมนต์พระปริตร และอานุภาพแห่งการสวดสาธยาย เป็นต้นนั้นเองจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ
2. เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

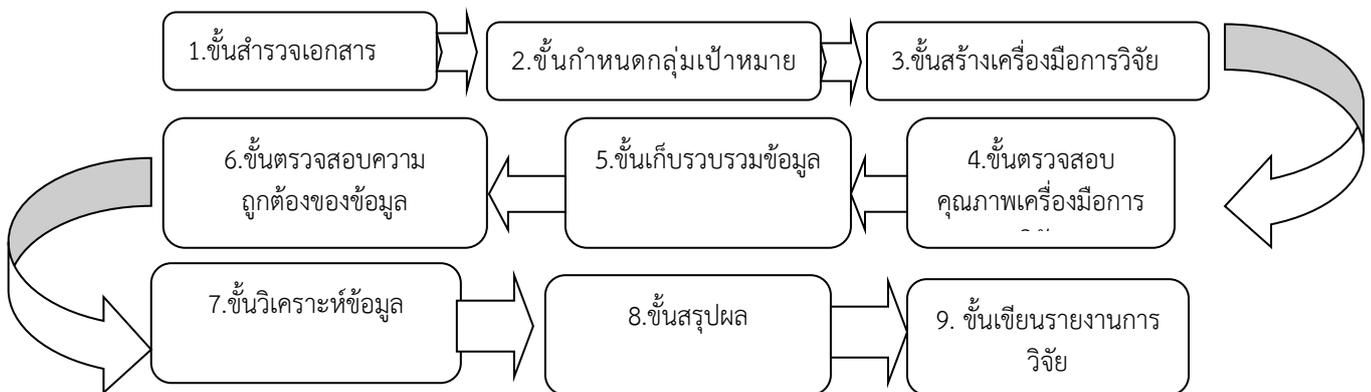
การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในแต่ละด้านไว้ดังต่อไปนี้

1.ขอบเขตด้านเอกสาร ได้แก่ 1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1.2 ด้านเอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ เอกสารทางวิชาการที่ได้นำเสนอไว้ในแหล่งข้อมูลต่างๆ

2.ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัย ดังนี้คือ พระสงฆ์ 3 รูป เจ้าพิธีสะเดาะเคราะห์ 3 คน ผู้รู้ 2 คน นักวิชาการ 2 คน กลุ่มผู้ร่วมในพิธี 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 รูป/คน

3.ขอบเขตด้านพื้นที่ 1) พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุภายในวัดประทุมเมฆ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ 2) วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 3) พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในบ้านเรือน บ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การสำรวจเอกสาร เป็นขั้นการสำรวจเอกสารต่างๆ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยภาษาไทย งานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา วารสารและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

2) กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พระสงฆ์ 3 รูป เจ้าพิธีสะเดาะเคราะห์ 3 คน ผู้รู้ 2 คน นักวิชาการ 2 คน กลุ่มผู้ร่วมในพิธี 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 รูป/คน

3) พื้นที่การวิจัย 1) พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุภายในวัดประทุมเมฆ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ 2) วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 3) พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในบ้านเรือน บ้านศาลาสამคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ การสังเกต การมีส่วนร่วม สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้สร้างเรียบร้อยแล้วได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ให้ตรวจสอบคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขให้เครื่องมือนี้ให้มีความสมบูรณ์ในเบื้องต้น

5) เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 4.1 การสังเกต ใช้สังเกตและบันทึกข้อมูลของพิธีกรรมการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ขั้นตอน เครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรม 4.2 การสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้ประกอบพิธีกรรมและผู้เข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรม

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เป้าหมาย โดยติดต่อประสานงานกับทางวัดและบ้านเรือนที่มีการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ ต่อจากนั้นจึงได้นำหนังสือขอความร่วมมือถึงวัดและบ้านเรือน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย เมื่อได้รับอนุญาตเรียบร้อยแล้ว จึงได้ดำเนินการ โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

7) การสังเกต ใช้ในการสังเกตและบันทึกข้อมูลสภาพทั่วไปในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ได้แก่ 1) ความเชื่อดั้งเดิม เช่น ความเชื่อด้านศาสนา ด้านประเพณี ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสาธารณสุข 2) ด้านปฏิบัติตามความเชื่อดั้งเดิม ด้านความเชื่อด้านศาสนา ด้านประเพณี ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสาธารณสุข

8) การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ผู้ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ด้านความมุ่งหมาย ประเภท ความจำเป็น ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรม ประโยชน์ในการประกอบพิธีกรรม เป็นต้น

ผลการวิจัย (Research Results)

พัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

1. ความเชื่อเดิมของพื้นที่แถบจังหวัดสุรินทร์ พัฒนาการความเชื่อ “ความเชื่อ” คือสิ่งที่เกิดจากความหวาดกลัวภัยธรรมชาติระยะแรกๆ ของมนุษย์ต่อมาก็มีความหวาดกลัวเรื่องวิญญาณของบรรพบุรุษและผู้กล้าหาญในชุมชนของคนล่วงลับไปแล้ว เมื่อเกิดความหวาดกลัวในสิ่งเหนือธรรมชาติจึงต้องมีการบวงสรวง เช่น ไห้ว บูชา ความเชื่อแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความเชื่อดั้งเดิมที่คนในชุมชนนั้นยึดถืออยู่ และความเชื่อที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนหรือ สื่อสารทางวัฒนธรรมกับคนกลุ่มอื่น สำหรับความเชื่อในเมืองสุรินทร์ที่สำคัญได้แก่ ความเชื่อเรื่องผี (คะโม้ย) ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องครุกำเนิด (กรุกัมเนิด) และความเชื่อเรื่องขวัญ ดังนั้นคติความเชื่อ สามารถอธิบายได้ว่าเป็นการยอมรับนับถือในหลักการอย่างใดอย่างหนึ่งกับคำสอนและต่อบุคคล หรือ การยึดถือในสิ่งที่เชื่อว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ เหนือธรรมชาติ ผีวิญญาณ บริบทดินแดนแถบนี้มีความเชื่อเรื่องผีวิญญาณที่ฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิตทั้งพิธีกรรม ประเพณีท้องถิ่น ตั้งแต่เกิดจนตายมากมาย เช่นเดียวกับทุกภูมิภาคในประเทศไทย โดยความเชื่อเรื่องผีส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างกันที่รายละเอียดการปฏิบัติเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ความเชื่อเรื่องผีเป็นความเชื่อที่อธิบายแสดงที่มาของสิ่งที่อยู่เหนือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ต่างๆ ที่มนุษย์ไม่อาจเข้าใจได้ ดังนั้น “ผี” จึงมีอำนาจอยู่เหนือคน อาจทำให้คนได้รับผลดีและผลร้ายก็ได้ (ศิริพร สุเมธรัตน์ ,2554)

2. การปฏิบัติตามความเชื่อ การปฏิบัติตามความเชื่อของคนในพื้นที่แถบอีสานมีความหมายของ “ความเชื่อ” สิ่งที่เกิดจากความหวาดกลัวภัยธรรมชาติระยะแรกๆ ของมนุษย์ต่อมาก็มีความหวาดกลัวเรื่องวิญญาณของบรรพบุรุษและผู้กล้าหาญในชุมชนของคนล่วงลับไปแล้ว เมื่อเกิดความหวาดกลัวในสิ่งเหนือธรรมชาติจึงต้องมีการบวงสรวง เช่น ไห้ว บูชา ความเชื่อแยกออกเป็นลักษณะดังนี้ ความเชื่อดั้งเดิมของคนในชุมชนยึดถืออยู่ และความเชื่อที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับชนกลุ่มอื่น สำหรับความเชื่อในเมืองสุรินทร์ที่สำคัญได้แก่ ความเชื่อเรื่องผีวิญญาณ และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องครุกำเนิด (กรุกัมเนิด) และความเชื่อเรื่องขวัญ เป็นต้น

3. การปฏิบัติตามความเชื่อในด้านศาสนา การปฏิบัติตามความเชื่อของพื้นที่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ได้รับเอาอิทธิพลความเชื่อของพระพุทธศาสนาเข้ามาปฏิบัติแทนที่ศาสนาพราหมณ์ มีการปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุจากเดิมที่ปฏิบัติตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์มาเป็น คติความเชื่อตามแนวพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องกรรม อธิบายว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของๆ ตน ใครทำกรรมใดไว้เป็นบุญ เป็นบาป จะต้องได้รับผลนั้น อนึ่ง เราจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับการบูชา ยัญตามคติของพราหมณ์เพราะ เห็นว่า การสะเดาะเคราะห์ต่ออายุด้วยการทำร้ายผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์และเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ตามกรอบแนวคิดของพระพุทธศาสนาการสะเดาะเคราะห์ให้ตนเองด้วยการพลีชีพ ชีวิตของสัตว์อื่นเพื่อความผาสุกของตนเอง เป็นเรื่องเหลวไหลไม่ประกอบด้วยเหตุผลต่อมาเมื่อความเชื่อทางพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาสู่จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงแล้ว ก็ทำให้เกิดความเชื่อใหม่เกี่ยวกับพื้นฐานความเชื่อเรื่องดวง เรื่องโชค เรื่องเคราะห์ จากเดิมที่ว่ามาจากสาเหตุสิ่งภายนอก มาเป็นความเชื่อที่ว่าโชค เคราะห์เป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง (พระครูปฐมสังฆการ (สุพรรณ ฐิตปัญโญ), 2554) การปฏิบัติต่อความเชื่อในปัจจุบันของคนไทยเชื้อสายเขมรสุรินทร์ หมายถึง มนุษย์ที่มีความเชื่ออยู่เป็นพื้นฐานเมื่อมีความเชื่อในทางใด ย่อมจะมีการปฏิบัติตามรูปแบบในทางนั้น อาทิเช่น พ่อค้าแม่ขายก่อนจะเปิดร้านจะทำการบูชากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เช่น แม่นางกวัก พระพิฆเนศ ฯลฯ ซึ่งมีความเชื่อว่าจะ

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs

and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.1025>

ทำให้คำขायตี มีกำไรเป็นต้น ดังนั้น เราจึงพบว่ากรอบความคิดความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของสังคมไทยเป็นกรอบความเชื่อที่มีพื้นฐานมาจากการผสมผสานความเชื่อหลายๆ ส่วนมารวมกันเข้า ได้แก่ (1) ความเชื่อของศาสนาดั้งเดิม ได้แก่ ลัทธิผี โหราศาสตร์และไสยศาสตร์ (2) ความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ อดีตเคยมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมไทยมาก่อนและ (3) พระพุทธศาสนาผสมผสานกับความเชื่อของชาวบ้าน (สุโขทัยธรรมิกราช, 2532) เป็นกระแสของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบันนี้ และความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุดังกล่าวก็มีปรากฏอยู่ในสังคมไทยทุกพื้นที่ทุกจังหวัด แต่ละพื้นที่ก็จะมีพิธีกรรมที่แตกต่างกันออกไป

ความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ไว้ดังนี้

1. ความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

อธิบายด้านคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาจะมีลักษณะที่สำคัญ คือ ความเชื่อที่มีความหวังต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติจะสามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดสิ่งต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับชีวิตมนุษย์ ดังนั้นได้มีความเชื่อและความหวังต่ออำนาจดังกล่าวด้วยการปฏิบัติตามความเชื่อดังกล่าวด้วยวิธีการต่างๆ กระแสความเชื่อในยุคแรกๆ มีนัยของการแสดงออกที่คล้ายคลึงกัน คือ มุ่งตรงต่ออำนาจของเทพเจ้า มนุษย์ในยุคโบราณที่มีความรักสุขเกลียดทุกข์เป็นธรรมชาติได้พากันแสดงความเชื่อถือต่อ ป่าไม้ ภูเขา รุกขเจดีย์เพื่อเป็นที่พึ่งช่วยตนเองรอด ให้มีชีวิตยืนยาวได้ (เสถียร พันธรังสี, 2521) จากการที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่ยอมรับในอำนาจต่อเทพเจ้า ดังนั้น การที่จะกล่าวว่าพระพุทธศาสนามีพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องที่จะต้องมีการพิจารณากันอย่างถี่ถ้วน ถึงกระนั้นพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุก็ยังปรากฏในรูปแบบบางประการในพระพุทธศาสนา ซึ่งรูปแบบดังกล่าวอาจจะไม่ตรงกับการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ (สุชีปปัญญานุกภาพ, 2526) ตามกรอบของศาสนาเทวนิยมโดยทั่วไปก็ได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสามารถที่จะพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 กระถางประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์

ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2567)

เป็นกระถางเพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ และจำเป็นต้องมีจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 15-32.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

ภาพที่ 3 วัตถุบูชาภายในกระทงประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์

ที่มา : โยโสธารา ศิริภาพระภากร (2567)

ภายในกระทงจะประกอบด้วย ข้าวสุก หมาก พลู บุหรี่ ใบขนุนนำมาจัดเป็นกรวยใส่ข้าวสุกลงไป เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ และจำเป็นต้องมีจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น วัตถุบูชาเหล่านี้หาได้ในชุมชน มักประดิษฐ์ขึ้นมาเอง

ภาพที่ 4 บริบทพิธีสะเดาะเคราะห์ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์

ที่มา : โยโสธารา ศิริภาพระภากร (2567)

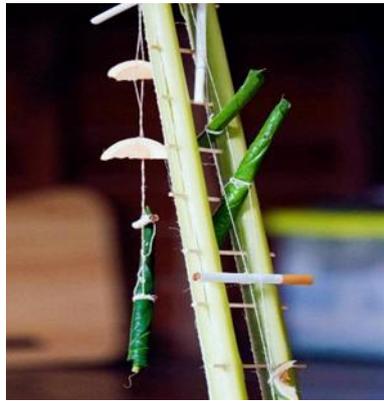
บริบทพิธีสะเดาะเคราะห์ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ เครื่องประกอบภายในได้แก่ จะประกอบด้วย ข้าวสุก หมาก พลู บุหรี่ ใบขนุนนำมาจัดเป็นกรวยใส่ข้าวสุกลงไป ชันน้ำมันต์ ฉัตรเงินทอง พานยกครู เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ และจำเป็นต้องมีจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น วัตถุบูชาเหล่านี้หาได้ในชุมชน มักประดิษฐ์ขึ้นมาเอง

1.1 ความหมายของพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ คำว่า สะเดาะเคราะห์ เป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ในยุคหลัง และยังไม่ปรากฏในหลักฐานทางคัมภีร์พระพุทธศาสนาโดยเฉพาะคัมภีร์ชั้นพระไตรปิฎก จะมีเพียงคำว่า “เคราะห์” ในภาษาบาลีในคำว่า สุกครณฺฑทุกภคครณฺฑ (ที.สี.(บาลี) 9/ 26 /35) แปลว่า ทำให้โชคดี ทำให้เคราะห์ร้าย ในภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัย แปลว่า ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย (ที.สี.อ.(ไทย)1/ 1/14.) เฉพาะคำว่า ภาวะ แปลว่า โชค เมื่อเติม สุ หรือ ทุ เข้า ไปข้างหน้าจึงมีความหมายว่าเคราะห์ดี หรือ เคราะห์ร้าย (พระอุตรคณาธิการ (ชวินทร์ สรคำ) และจำลอง สารพัตนีก, 2538) คำว่า

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

สะเดาะเคราะห์ มาจากคำว่า สุกครณ แปลว่า การกระทำที่มีโชค หรือ การปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกไปให้เกิดเป็นความโชคดีกับชีวิตและสังคมขึ้นมาแทน การกระทำดังกล่าวชื่อว่า เป็นการสะเดาะเคราะห์ แต่ไม่ได้เรียกว่า สะเดาะเคราะห์ เป็นการเรียกว่า การกระทำเพื่อให้เกิดความโชคดีขึ้น (พระครูพุทธมสังฆการ (สุพรรณ วิฑฒณฺญ), 2554) การสะเดาะเคราะห์ในยุคนี้ยังมีอยู่หลายวิธีการ เช่น การบูชาด้วยเครื่องมือบูชาผู้มี จุดประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การแก้เคราะห์ร้ายของผู้ที่เชื่อว่าตนเองกำลังมีเคราะห์กรรม เช่น กรณีพระเจ้าปเสนทิโกศลทรงพระสุบินนิมิตไม่ดี พอตื่นบรรทมแล้วถึงตรัสถามพราหมณ์ปุโรหิตซึ่งก็ได้รับคำตอบว่า การที่ทรงนิมิตดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่ดี เป็นบาปเคราะห์ จะต้องประกอบพิธีกรรมแก้เคราะห์ด้วยการบูชาผู้มี (ส.ส.อ.(ไทย) 1/1/337.) เช่นนั้น การทำพิธีกรรมบูชาผู้มีโดยนัยก็คือ การสะเดาะเคราะห์ตามความเข้าใจของคนในสมัยปัจจุบันนั่นเอง

ภาพที่ 5 ชันบันไดพิธีสะเดาะเคราะห์ เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์

ที่มา : ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2567)

ในพิธีสะเดาะเคราะห์มักจัดบันไดในการประกอบพิธีกรรมนี้ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ เครื่องประกอบภายใน เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ และจำเป็นต้องมีเงินกลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น วัตถุดิบเหล่านี้หาได้ในชุมชน มักประดิษฐ์ขึ้นมาเอง

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุรียา คลังฤทธิ, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทรรนวล. (2568). การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 15-32.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

ภาพที่ 6 ชันน้ำมนต์ คานหามกระทง เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์

ที่มา : ยโสธารา ศิริภาพระภากร (2567)

ในพิธีสะเดาะเคราะห์มักจัดชันน้ำมนต์ในการประกอบพิธีกรรมนี้ เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ จำเป็นต้องมีชันน้ำมนต์จนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น วัตถุดิบเหล่านี้หาได้ในชุมชน

ภาพที่ 7 คานหามกระทง เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์

ที่มา : ยโสธารา ศิริภาพระภากร (2567)

ในพิธีสะเดาะเคราะห์มักจัดคานหามกระทงพร้อมจุดเทียนขี้ผึ้ง ภายในกระทงประกอบด้วย ข้าวสุกหมากพลู เทียนขาวเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมนี้ กลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.2 ในบริบทของความเชื่อในสังคมอินเดียทั้งในก่อนและสมัยพุทธกาล สามารถที่จะแบ่งพัฒนาการในเรื่องของการสะเดาะเคราะห์ การประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ในวัฒนธรรมอินเดียได้แบ่งเป็น 2 ประการ คือ

- (1) การสะเดาะเคราะห์ในมิติของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู
- (2) การสะเดาะเคราะห์ในมิติของศาสนาพุทธ

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

1.2.1 การสละเคราะห์ของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู เป็นการประกอบพิธีกรรมในยุคแรก ของอินเดียโบราณเป็นการสละเคราะห์ภายใต้คติความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าที่ประจำอยู่ตามธรรมชาติ เมื่อมนุษย์เกิดมีภัยพิบัติมาถึงตนเองก็ต้องพยายามหาทางออก หาคความสบายใจให้กับตน ด้วยการประกอบ พิธีกรรมบูชา บวงสรวง บูชาต้นไม้บ้าง เจดีย์บ้าง ว่าเป็นที่ระลึก ในมิติของศาสนาพราหมณ์ –ฮินดู มีการ กระทำพิธีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มีการประกอบพิธีกรรมเพื่อความสวัสดิให้เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม โดยการสละเคราะห์ดังกล่าวเรียกว่า การบูชาโยนิ โดยการประกอบพิธีบูชาโยนิมีการวิวัฒนาการมา ทั้งหมด 4 ยุค คือ (1) ยุคสมัยดึกดำบรรพ์เป็นการบูชาโยนิที่สร้างขึ้นเพื่อการบวงสรวงเทพเจ้าที่เรียกว่าปุระษะ หรือพระพรหม การบูชาโดยนัยเป็นการบูชาเพื่อเอาใจแก่เทพเจ้าและสร้างความพึงพอใจเพื่อเทพเจ้าจะได้ มอบความสวัสดิให้ (2) ยุคสมัยพระเวท ในยุคนี้เป็นการบูชาโยนิเพื่อบูชาเทพเจ้าที่เกิดขึ้นใหม่จากเดิมแต่มี เฉพาะพระพรหม ปุระษะก็กลายมาเป็นพระสวอิตรี พระวรุณ พระอินทร์และพระยม เป็นต้น ในยุคนี้เน้นการ อ้อนวอนหรือทำการสักการะแก่เทพเจ้าที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวทเป็นหลัก มีผู้ทำหน้าที่คือ พราหมณ์ เพื่อ มุ่งหวังความสำเร็จและอำนาจรวมถึงความมีอายุที่ยืนยาว (3) ยุคสมัยพราหมณ์ เป็นการประกอบพิธีกรรม เพื่อมีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ การเอาใจเทพเจ้าและบังคับให้เทพเจ้าประทานสิ่งที่ตนปรารถนาให้ (พระมหา เสนาะ กัณหัทธ, 2544) ในยุคนี้ถือว่าเป็นยุคทองของการประกอบพิธีการบูชาโยนิ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะ เหล่าพราหมณ์ได้มีบทบาทในการกำหนดเกณฑ์ในการประกอบพิธีกรรม และมีหลักฐานว่า การสละเคราะห์หรือการบูชาโยนิในยุคนี้มีการนำมนุษย์มาเป็นเครื่องสังเวยในพิธีกรรมดังกล่าวด้วย (สุนทร ฌ รังสี, 2542) (4) ยุคสมัยอนุษติโดยยุคนี้มีพื้นฐานความเชื่ออยู่ที่แนวคิดเรื่องอาดมันและปรามาตมันสำหรับยุคนี้ ถือได้ว่าเป็นยุคสุดท้ายของการพัฒนาการทางด้านความคิดและความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ (พระมหา เสนาะ กัณหัทธ, 2544) ยุคนี้มีแนวคิดในเชิงต่อต้านการประกอบพิธีกรรมโดยเห็นว่า พิธีกรรมเป็น เรื่องเหลวไหลแต่ก็ยังมียุคของการบูชาโยนิให้เห็นอยู่บ้าง จะพบว่าการสละเคราะห์คือการบูชาโยนิ โดยทั่วไปมีอยู่ 5 ประเภท คือ (1) พรหมโยนิหรือเวทโยนิเป็นการประกอบพิธีบูชาโยนิด้วยเครื่องสังเวยเพื่อ บูชา พระพรหม พระฤๅษี พระเวท (2) เทวโยนิ การบูชาโยนิด้วยการบูชาไฟ ด้วยการจุดไฟเผากำยาน รูป เทียน เพื่อให้เกิดความสวัสดิแก่ตนเอง(3) ปิถโยนิ หมายถึง การบูชาบรรพบุรุษ เป็นการบูชาบิดามารดา ถือ ว่าเป็นบุพการีของลูก (4) ภูตโยนิ เป็นการบูชาด้วยการประพาดิตบะและไม่เบียดเบียนผู้อื่น (กรรณา- เรื่อง อูไร กุศลาศัย, 2541)

1.2.2 การสละเคราะห์ ได้อธิบายทางคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึง เคราะห์และการ สละเคราะห์ เป็นการบูชาโยนิที่นิยมทำกันในสมัยพุทธกาลไว้หลายประการ แต่หากกล่าวถึงท่าทีของ พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการสละเคราะห์โดยภาพรวมแล้วจะพบว่าพระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยและไม่ได้ สอนให้มนุษย์นั้นสยบยอม อ้อนวอน กราบกรานเทพเจ้าทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ สามารถฝึกตนเองได้ เมื่อฝึกได้แล้วมนุษย์ก็สามารถเป็นที่พึ่งแก่สัตว์ประเภทอื่นๆ ได้ไม่เว้นแม้แต่วัวแต่ ถึงอย่างนั้น พระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึงรูปแบบของการประกอบพิธีกรรมการสละเคราะห์ที่เรียกว่า การ บูชาโยนิโดยเห็นว่าสาเหตุของการประกอบพิธีกรรมเช่นนั้นก็เพราะมนุษย์ต่างรักตัวกลัวตาย รักสุขเกลียด ทุกข์ เมื่อมีภัยมาถึงตัวก็จะทำการป้องกัน เพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเอง โดยนัยรูปแบบหรือลักษณะของ การสละเคราะห์หรือการบูชาโยนิก็เพื่อมุ่งหวังความสวัสดิในยุคก่อน พระพุทธศาสนามีรูปแบบและ องค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (1) วัตถุที่นำมาบูชาหรือสละเคราะห์ ได้แก่ สัตว์ พืชและเปลวไฟ สัตว์นั้นจะมี ข้าง ม้า วัว เป็นต้นและที่สุดคือ มนุษย์ (2) ผู้ประกอบพิธีกรรมคือ พราหมณ์ (3) สถานที่ เช่น บ้าน ที่ริม

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกภูมิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทรรนวล. (2568). การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธี กรรมการสละเคราะห์ต่ออายุ ของชาวพุทธจังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 15-32.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

แม่น้ำ ที่ทเวสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น (4) บทสวดที่ใช้บทสวดของพราหมณ์ ทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกลอง โดยคนในยุคนั้นมีความเชื่อมั่นว่า การสะเดาะเคราะห์ให้ถูกวิธีสามารถที่จะอำนวยประโยชน์ที่ปรารถนาทุกประเภท กระทั่งการได้อายุที่ยืนยาวกว่า 100 ปีก็ได้ (พระครูปฐมสังฆการ (สุพรรณ วิฑูรย์), 2554) พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับหลักการหรือแนวคิดเกี่ยวกับการสะเดาะเคราะห์หรือการบูชาขี้เฒ่า เพราะถือว่าเป็นการเบียดเบียนผู้อื่นและไม่เป็นประโยชน์ เป็นการปฏิเสธเรื่องการบูชาขี้เฒ่าของพระพุทธองค์ ที่มีต่อการเตรียมการบูชาขี้เฒ่าของพระเจ้าปเสนทิโกศลในอรรถกถาสุตตปิฎก ที่ปรากฏในทัศนะของท่านพระกุมารกัสปะที่ตอบโต้กับพระเจ้าปายาสีว่า การสะเดาะเคราะห์ด้วยการฆ่าไม่ใช่สิ่งประเสริฐ เป็นมิถนาคิภูติ แล้วสอนว่า การบูชาขี้เฒ่า การสะเดาะเคราะห์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องการฆ่าประเสริฐกว่า ถึงอย่างนั้นพระพุทธศาสนาก็ได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติหลักการบูชาขี้เฒ่าขึ้น ตามแนวทางคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาว่า การบูชาขี้เฒ่าที่ถูกต้องคือ การให้ทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา เพราะการทำเช่นนั้นย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับชีวิตและสังคมมากกว่า การสะเดาะเคราะห์จะต้องดำเนินการตามหลักการทางพระพุทธศาสนา คือ (1) การให้ทาน เป็นนิตยอุทิศให้ผู้มีศีล (2) สร้างกุฏิวิหารเพื่อสมณพราหมณ์ผู้มาจากทิศทั้งสี่ (3) การเข้าถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก (4) การสมาทานตามศีลห้า (5) การออกบวชประพฤติพรหมจรรย์จนบรรลุมานสี และเจริญวิปัสสนาจนได้วิชาแปด เป็นอภิญญาที่ลงทุนน้อยแต่ได้ผลกำไรมาก หากทำเช่นนี้ได้ถือว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์ที่ชอบธรรมตามคำสอนพระพุทธเจ้า (กรณ- เรื่องอุไร กุศลาศัย, 2541)

1.2.3 ประเภทของพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

การแบ่งตามลักษณะการประกอบพิธีอาจจะปฏิบัติกันตามแต่ท้องถิ่น ผู้วิจัยจะได้แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุแบบพระสงฆ์

พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในแบบพระสงฆ์ที่ได้จัดกระทำพิธีกรรมขึ้นเพื่ออนุเคราะห์หมู่ชนที่ได้รับปัญหาชีวิต ที่ต้องการกำลังใจ หาทางออกไม่ได้ ในทางพระพุทธศาสนาได้จัดทำพิธีกรรมอันเป็นรูปแบบการสะเดาะเคราะห์ที่เป็น ขั้นตอน ลำดับพิธีการ ที่ได้นำเอาพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามาสอดแทรกในการกระทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ด้วยเสมอ เช่น พิธีกรรมการสวดมนต์ รับศีล รับพร กรวดน้ำ ชักผ้าบังสุกุลเป็น บังสุกุลตาย และพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เป็นต้น

2. พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุแบบฆราวาส

พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในแบบฆราวาสจะจัดเป็นส่วนบุคคล และจัดพิธีการตามแบบหมอผู้กระทำพิธีเองจะมีรูปแบบ พิธีการ ขั้นตอนและเครื่องบูชาในพิธีกรรมลักษณะการจัดพิธีกรรมนี้ผู้ที่มาทำพิธีสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ อาจจะใช้เวลาใด วันใด ก็ได้ตามสมควรให้สะดวกทั้งสองฝ่าย แต่โดนส่วนมากทางฆราวาสจะทำพิธีกรรมในช่วงตอนเย็น โดยมีความเชื่อว่า พระอาทิตย์จะตกดินแล้ว สิ่งไม่ดีสิ่งชั่วร้ายทั้งหลายจะได้ตกลงตามไปด้วย โดยส่วนมากจะถือพิธีเคล็ดมากมายตามความเชื่อ คำสวดที่ใช้อาจเป็นภาษาท้องถิ่น มีการผสมผสานกับทางภาษาบาลีบ้าง แต่โดยมากจะเป็นคาถาที่หมอผู้ทำพิธีจะสวดเอง ทำเองเป็นพิธีกรรมเฉพาะเท่านั้น

สรุปพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่ปฏิบัติกันอยู่นั้นมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไปทั้งในด้านตัวผู้ประกอบพิธีกรรมมีทั้งบุคคลทั่วไปที่มีความรู้ในการประกอบพิธีกรรม พราหมณ์แบบชาวบ้านและพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้รูปแบบของการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ แตกต่างกันไป เช่น สภาพแวดล้อมและความเชื่ออื่นๆ ของชุมชน เป็นต้น ดังนั้นพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุจึงมีการปฏิบัติกัน

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs

and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

ในหลากหลายรูปแบบแต่ก็ล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันในการประกอบพิธีกรรมนั่นคือ เพื่อการสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เป็นต้น

3.ประโยชน์ของพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

ประโยชน์ของพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ เป็นการวิเคราะห์สำหรับประเด็นต่อไปนี้จะต้องนำมาศึกษา ก็คือประเด็นผลที่เกิดจากการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ เราจะพบว่าผลการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุเท่าที่ปรากฏนั้นมีดังต่อไปนี้

1.เกิดความสบายใจ ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เข้าร่วมพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ โดยมากจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า การสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่เข้าไปแล้วทำให้ตนเองเกิดความสบายใจเกิดความมั่นใจว่าสิ่งที่ค้างค้ำในใจเกิดมาจากความลึงเลสงสัยจากการถูกทักทาย เกิดจากความรู้สึกของตนเองว่า ปีนี้ ช่วงนี้ เวลานี้ ตนเองไม่สบายใจกลัวว่าจะมีเคราะห์ เมื่อไปสะเดาะเคราะห์แล้วได้พบพระสงฆ์ ได้รับเมตตาจากท่าน ได้ถวายทาน รักษาศีล กับท่านก็รู้สึกสบายใจ อุ่นใจ มั่นใจส่วนนักวิชาการท้องถิ่นบางท่านเห็นว่า “การสะเดาะเคราะห์ไม่ว่าจะทำที่ไหน เมื่อไหร่ สิ่งที่ประชาชนได้รับนั้นคือความสบายใจจากความเชื่อว่า เมื่อมาสะเดาะเคราะห์กับพระสงฆ์แล้วทำให้ชีวิตดีขึ้น การสะเดาะเคราะห์เป็นกุศโลบายที่ครูบาอาจารย์ในอดีตท่านได้จัดขึ้นเพื่อเป็นอุบายวิธีที่จะทำให้ประชาชนเกิดความสบายใจ ไม่รู้สึกว่าเป็นห่วงกังวลกับโรคภัยไข้เจ็บ มีกำลังใจ ที่จะต่อสู้กับโรคร้าย และอันตรายที่เกิดขึ้นตนเอง

2.เชื่อว่าตนเองจะมีอายุยืนและรอดพ้นจากอุปสรรคและอันตราย ในกรณีทีกล่าวมานั้นเราจะพบว่าการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุมีผล คือ การหายจากโรคภัย มีอายุยืนยาวได้อย่างอัศจรรย์ ความจริงดังกล่าวก็มีหลักฐานตามที่ได้กล่าวมาแล้วถือว่าเป็นการเชื่อในอำนาจแห่งพระปริตร ประการหนึ่ง มีความเชื่อในพระเถระประการหนึ่ง มีความเชื่อว่าการเข้าพิธีนี้ประการหนึ่ง ว่ามีผลในทางที่ดีขึ้น และว่าเป็นเรื่องอัศจรรย์ที่สามารถยืนยันยืนยันความเป็นจริงในเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่มีได้

3.มีความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน

วิเคราะห์ผลที่เกิดมาจากการประกอบพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ที่เราจะเห็นได้ชัดเลยคือความสามัคคีของคนในครอบครัวและผู้คนที่อาศัยในชุมชน ดังนี้

3.1 ให้เวลากับครอบครัว ในสังคมปัจจุบันสภาพสังคมเศรษฐกิจที่บีบคั้นให้คนในสมาชิกในครอบครัวมีเวลาน้อยในการอยู่ร่วมกัน แต่เมื่อถึงเวลาในการจัดพิธีกรรมการประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ จะมีการรวมกลุ่ม รวมตัวของญาติพี่น้อง พ่อแม่ ต่างจากวันปกติต่างคนต่างไปต่างมีงาน ในพิธีกรรมนี้จะมีผู้คนเข้าร่วมในพิธีกรรมมากเพราะจัดเป็นประจำปี ผู้คนจะให้ความสำคัญจะมาเป็นครอบครัว เพราะมีความเชื่อว่าจะมีความโชคดีมีชัยและอีกอย่างก็เป็นวันปีใหม่ด้วย มีความคิดว่าจะมีเงินในวันปีใหม่ เริ่มต้นปีใหม่

3.2 ให้ความสำคัญกับผู้เฒ่าผู้แก่ การสะเดาะเคราะห์นี้มีขั้นตอนหนึ่งเป็นขั้นตอนในการเซ่นไหว้ตายาย โดยวัตถุประสงค์ของการบูชาบรรพบุรุษผู้ที่จะทำพิธีในขั้นตอนนี้ทุกคนจะเป็นผู้สูงอายุทั้งสิ้น “อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญมากที่สุด” ในพิธีกรรมนี้สอนให้รู้จักบุญคุณของบิดามารดา ให้มีความกตัญญูต่อผู้หลักผู้ใหญ่ ด้วย เป็นต้น

3.3 พิธีกรรมในวัดที่ผู้คนมาร่วมพิธี ทุกคนได้รวมทำกิจกรรม ทานข้าวร่วมกัน ถามปัญหาสารทุกข์ต่างๆ การให้กำลังใจ การผูกข้อต่อแขนให้กำลังใจกัน เป็นกิจกรรมที่หายากมากที่จะมีขึ้นเพื่อการอนุเคราะห์ให้คนที่รู้สึกไม่ดี ได้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคทั้งหลายในชีวิต

3.4 ประโยชน์ด้านการศึกษา วิเคราะห์ผลที่เกิดมาจากการสะเดาะเคราะห์ ทำให้เกิดการศึกษาลึกลงไปของพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ มีพัฒนาการมาอย่างไร และจะสืบทอดได้ด้วยวิธีใดบ้าง ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดที่อยู่ในชุมชน ที่จะอนุรักษ์และให้เห็นคุณค่าในด้านต่างๆ เพื่อเสริมความรู้แก่ผู้คน เยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

พัฒนาการความเชื่อและพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ พัฒนาการมาจากความเชื่อดั้งเดิม ถือว่าการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุเป็นความเชื่อของพื้นที่แถบอีสานใต้ มีการพัฒนาการความเชื่อในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุดั้งเดิมมาจากศาสนาโบราณ (การนับถือผี) มีความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ สิ่งลี้ลับ อำนาจลึกลับ ผีบรรพบุรุษและเทวดาต่างๆ มีการพัฒนาการสั่งสมความรู้เรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ จากความรู้เรื่องโหราศาสตร์ จากนิยามคติของชาวบ้านในอดีตและความรู้ทางโหราศาสตร์และเทพเจ้าจากศาสนาพราหมณ์ – ฮินดูที่เคยรุ่งเรืองมาในอดีตในดินแดนแถบนี้ ต่อจากนั้นได้รับเอาพระพุทธศาสนาเข้ามานับถือและมีการพัฒนาการความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาด้วย แต่ความเชื่อแบบดั้งเดิมของท้องถิ่นยังหลงเหลือปะปนอยู่บ้างกับพิธีกรรมบางอย่าง การประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในพื้นที่สามารถแบ่งได้ตามประเภท ดังนี้ (1) การสะเดาะเคราะห์ต่ออายุโดยฆราวาส หรือ คฤหัสถ์ (2) และการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุโดยพระภิกษุสงฆ์ อดีตการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุของคนในพื้นที่ นั้นหน้าที่ของผู้ทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ผู้ประกอบพิธีเป็นหน้าที่ของคฤหัสถ์ที่มีความรู้ เป็นผู้ประกอบพิธีในอดีตผู้เป็นอาจารย์อาจจะเคยได้บวชเรียนทางพระพุทธศาสนาด้วยจึงมีการผสมผสานเข้าด้วยกัน ผู้ที่จะมาสวดต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติเหมาะสม มีศีลธรรม ที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือมาก แต่ในยุคต่อมาเมื่อจำนวนของผู้รู้ในการประกอบพิธีการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุลดลงชาวบ้านจึงได้หันมาประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุกับพระภิกษุสงฆ์แทน เพราะเห็นว่าพระภิกษุเป็นผู้มีศีล และชาวบ้านเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้สามารถให้ท่านประกอบพิธีให้กับตนเองได้ ในปัจจุบันเราจึงพบเห็นพิธีตามวัดวาอารามที่มีการจัดประกอบพิธีขึ้นเพื่ออนุเคราะห์ให้กับญาติโยม เป็นต้น

ความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ เคราะห์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ได้ให้ความหมายคือ การทำให้โชคดี การทำให้โชคร้าย คำว่าโชคดี โชคร้าย ตรงกับคำว่า สุภะคะ กับ พุภะคะคะ เป็นความเชื่อเดิมของศาสนาพราหมณ์ที่เชื่อว่าพิธีกรรมบางอย่างที่สามารถทำให้คนเราประสบกับความโชคดีและโชคร้ายได้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาได้นิยมหรือเห็นว่าการกระทำเช่นนี้เป็นเหตุผลที่จะให้ประสบกับสิ่งที่ตนเองพึงปรารถนาได้ คำสอนทางพระพุทธศาสนาไม่สอนให้หลุดพ้นจากกิเลสอันเป็นเป้าหมายสูงสุด แต่หากกล่าวถึงพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาจะพบว่ายังมีบางกรณีที่มีปรากฏอยู่ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเคราะห์ สิ่งไม่ดีที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล แต่เป็นวิธีการที่พระพุทธเจ้าได้ทรงอนุญาตไว้บางกรณีเท่านั้น เช่นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุทางพระพุทธศาสนาจะแนะนำในเรื่องของการบริจาคทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา เป็นต้น พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในมิติทางศาสนาพราหมณ์จะกระทำพิธีด้วยการ บวงสรวง สักกาย บูชาเช่นไหว้ ด้วยชีวิตสัตว์ต่างๆ การสวดอ้อนวอนต่อเทพเจ้า การใช้คาถาอาคมตามลัทธิไสยศาสตร์ เพื่อให้บังเกิดความสำเร็จ บางก็จักมีพิธีบูชาญี่ การบูชาไฟ เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ เป็นต้น โดยคำสอนในทางพระพุทธศาสนานั้น การสะเดาะเคราะห์ สิ่งที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ด้วย

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.1025>

การให้ทานให้ชีวิตและโอกาสรวมถึงการให้อภัยทาน การรักษาศีล การสวดมนต์นั่งสมาธิ เจริญภาวนา จึงจะถือว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุตามแนวทางของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และถือว่าถูกต้องตามหลักคำสอน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยไปปฏิบัติ

ความเชื่อในพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ จากอดีตถึงปัจจุบันย่อมมีการพัฒนาการ ปรับปรุงแก้ไข แต่งเติม ไปตามยุคตามสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่สิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้คือคำสอนที่สามารถบอกผู้คนในรุ่นต่อไปได้ว่าความสำคัญ ความเป็นประโยชน์ของพิธีกรรมนี้มีอะไรบ้าง

ข้อเสนอแนะกับการปฏิบัติตามความเชื่อ คือ

(1) ผู้ประกอบพิธีกรรมเอง ควรเป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรม มีจริยธรรมที่ดีงามทำตนให้เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใส แม่นในการประกอบพิธีกรรมเอง ควรแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เป็นสีขาว ที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง

(2) เครื่องที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ไม่ควรมีเครื่องบวงสรวงที่เป็นเนื้อสัตว์ หรือสิ่งที่เป็นยาเสพติดทุกชนิดอาจเป็นบริบทที่เรียบง่าย ดูแล้วเกิดความน่าศรัทธาเลื่อมใสปราศจากการละเล่นอบายมุข และควรที่จะเน้นให้มีการปฏิบัติธรรมไปด้วย เช่น จัดบวชเนกขัมมะ สวดมนต์ นั่งสมาธิเจริญภาวนา และฟังธรรม เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสกระทำความดีที่เป็นเนื้อแท้ และได้ทำบุญตามโอกาส เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) การศึกษาเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับการพัฒนาการความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศีร์ษะเกษ ว่ามีการพัฒนาการมาอย่างไร เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

(2) การศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาฝ่ายนิกายวัชรยาน ว่ามีพัฒนาการมาอย่างไรมีรูปแบบ คำสอนที่ปรากฏในคัมภีร์มาอย่างไร เหมือน หรือ ต่างกัน ถ้าเหมือนกัน เหมือนกันในรูปแบบใด และถ้าต่างกัน ต่างกันในรูปแบบอย่างไร

(3) การศึกษาถึงเป้าหมายสูงสุดของพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ในการประกอบพิธีกรรม รวมถึงการให้ความหมายที่แท้จริงในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ว่ามีเป้าหมายสูงสุดคืออะไร ผลที่แท้จริงจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรรณา- เรืองอุไร กุศลลาศัย. (2541). *แปลและเรียบเรียงมหาภารตายุทธ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2521). *คติชาวบ้านอีสาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรวัฒนา.
- दनัย ไชโยธธา. (2538). *ลัทธิ ศาสนาและระบบความเชื่อ กับประเพณีนิยมในท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- ทวีวัฒน์ ปุณฺธิกรวัฒน์. (2553). *ไสยศาสตร์: ปรากฏการณ์ของสังคมไทย. ใน พิทยา ว่องกุล (บ.ก.), ไสยศาสตร์ครองเมือง. อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง*.
- ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2523). *คติชาวบ้าน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ธวัช ปุณฺโณทก. (2528). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน คติความเชื่อ” ใน วัฒนธรรม : คติความเชื่อ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- พระครูปฐมสมังการ (สุพรรณ ฐิตปญฺโญ). (2554). *ศีกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการต่ออายุในทางพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]
- พระมหาเสนาะ กัณฺทหัต. (2544). *การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและแนวปฏิบัติเรื่องการบูชาญตามี่ปรากฏในพระไตรปิฎก* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]
- พระยานุমানราชชน (เสถียรโกเศศ). (2506). *ขวัญและประเพณีการทำขวัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า.
- พระอุตรคณาธิการ (ชินทร์ สรคํา) และจำลอง สารพัดนึก. (2538). *พจนานุกรม บาลี – ไทย*. กรุงเทพฯ: เรื่องปัญญา.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2518). *ความเชื่อ*. *วารสารรามคำแหง*, 2(2), 4.
- มงกุฎ แก่นเดียว. (2548). *แก-กร๊วะ บองก้อด พิธีกรรมว่าด้วยการสะเดาะเคราะห์ของชาวเขมรและส่วยเมืองโบราณ*
- มณี พะยอมยงค์. (2529). *วัฒนธรรมล้านนา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2537). *ธัมมปัทฏฐกถาแปล ภาค 4*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มานิต มานิตเจริญ. (2514). *พจนานุกรมใหม่ – ทันสมัยล่าสุด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การพิมพ์พระนคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : บริษัทนานบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วิชาการณ์ แสงมณี. (2536). *ผีในวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร.
- วิทย์ พิณคันเงิน. (2515). *ความเป็นมาของมนุษย์ชาติ*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิรัช- นิภาวรรณ. (2533). *การเข้าทรงและร่างทรง*. กรุงเทพฯ: โอ เอสพรินติ้ง เฮาส์.
- ศิริพร สุเมธารัตน์. (2554). *ประวัติท้องถิ่นเมืองสุรินทร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สุโขทัยธรรมธิดา. (2523). *มหาวิทยาลัย.เอกสารสอนชุดวิชาสังคมวัฒนธรรมไทยหน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย*.
- สุชีพ ปัญญาภาพ. (2526). *ประวัติศาสตร์ศาสนา*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- สุนทร ณ รังสี. (2542). *ปรัชญาอินเดีย: ประวัติและลัทธิ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- เสถียร พันธรังสี. (2521). *ศาสนาโบราณ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Citation : Siriphaprapagon., Y., Klanglit.,S., Kanthiang., K., & Channual, N. (2025). A Study on the Development of Beliefs and Ritual Practices of Misfortune Removal and Life-Prolonging among Buddhists in Surin Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 15-32. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

เสถียร พันธรังสี. (2534). *ศาสนาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

The University of Chicago. (1985). *The New Encyclopaedia Britannica*. University of Chicago Press.

อักษรย่อที่ใช้เป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ที. ส. (ฉบับภาษาไทย) 1/1/14.

ม.ม. (ฉบับภาษาไทย) 25/223/102. ชุ.ชา. (ไทย) 28/296/229.

ช.ธ. (ฉบับภาษาไทย) 25/223/102 ชุ.ชา. (ไทย) 28/296/229.

ที.ส. (ฉบับภาษาบาลี) 9/ 26 / 35.

ที.ส. (ฉบับภาษาไทย) 9/ 26 / 35.

ที.ส.อ. (ฉบับภาษาไทย) 1/ 1 /14.

ม.ม. (ฉบับภาษาไทย) 12/440-446, อังติก. (ไทย) 20/598.

ส.ส. (ฉบับภาษาไทย) 15/351/109. ศ.ส.อ. (ไทย) 1/1/438-337.

ที.ม. (ฉบับภาษาไทย) 10438/369. ม.ม. (ไทย) 13/9/9. อัง. (ไทย) 23/40/301

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาพัฒนาการความเชื่อและพิธี

กรรมการสະເລະເຄຣະທໍ່ຕ່ອຍ ຂອງ ຫຸວຸດຈັງຫວັດສຸຣິນທຣ໌. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 15-32.
<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.1025>

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

Personnel Management in the Digital Era for School Administrators
Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3

รัชณี ท้ามา^{1*}, ธิดารัตน์ จันทะหิน² และชวนคิด มะเสนะ³

Ratchanee Thaoma¹, Thidarat Jantahin², and Cuankid Masena³

¹⁻³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Master of Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Ratchanee.tg66@ubru.ac.th

DOI : 10.65205/jasru.2025. 2962

Received : August 26, 2025; Revised : December 11, 2025; Accepted : December 16, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีการศึกษาใช้รูปแบบผสมผสาน ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 2,013 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 323 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 คน และครู จำนวน 283 คน โดยกำหนดขนาดของตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (2513) ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และครู จำนวน 3 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffé ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีความตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานบุคคล เนื่องจากบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนการศึกษา โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและสะดวก อีกทั้งการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และ

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 2962>

ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ผลดังนี้ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ควรใช้เทคโนโลยีในการวางแผนบุคคลให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา 2) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ควรใช้ระบบออนไลน์ในการคัดเลือกและจัดเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ 3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และเครื่องมือดิจิทัลในการสร้างแรงจูงใจติดตามความก้าวหน้าและสนับสนุนการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ 4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนและการประเมิน วิจัยฐานะ 5) ด้านวินัยและการรักษาวินัย ควรใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมให้ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ในด้านวินัยและการรักษา วินัย สร้างความตระหนักในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลและการประพฤติตนตามระเบียบวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารสถานศึกษา, การบริหารงานบุคคล, ยุคดิจิทัล

Abstract

This study aimed to (1) study the state of personnel management in the Digital Era for school administrators; (2) compare the opinion about personnel management in the Digital Era for school administrators, classified by positions, work experience and school size; (3) study guidelines for developing the personnel management in the Digital Era for school administrators. The study employed a mixed methods research design, combining both quantitative and qualitative approaches. The population consisted of 2,013 individuals. The research sample comprised 323 participants, including 40 school administrators and 283 teachers. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's (1970) sampling table, and the participants were selected through stratified random sampling based on the size of the schools. The target group for the interviews consisted of 6 participants—3 school administrators and 3 teachers—selected through purposive sampling. Data were collected using semi-structured interview techniques. The research instruments were a semi-structural interview and a five-rating scale questionnaires with a confidence value equivalent to .98 and semi-structured interviews. Statistics used in the data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test for content analysis. The Scheffe's paired test was applied for multiple comparisons. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings were as follows: 1. The personnel management in the Digital Era for school administrators was at a high level ($\bar{x} = 4.38$) According to criteria (Boonchom Srisard, 2017). This is because school administrators are highly aware of and place great importance on personnel administration, as personnel are the key resource driving educational development. In particular, the use of technology in the digital era enhances quality of life and increases work efficiency, enabling individuals to access information and various resources

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดารัตน์ จันทร์หิณ และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

quickly and conveniently. Moreover, strengthening work motivation contributes to teachers' and educational personnel's commitment to improving educational quality, thereby enabling schools to achieve their goals effectively. 2. According to the comparison of the personnel management in the Digital Era for school administrators, classified by positions, work experience and school size, the study revealed that there was a significant difference .01 of statistical level and school size was not different. 3. Guidelines for developing the personnel management in the Digital Era for school administrators consisted of 1) Workforce planning and position allocation: Technology should be utilized to place personnel appropriately in accordance with the needs of the school. 2) Recruitment and appointment: Online systems should be used for selecting candidates and storing data in a systematic manner. 3) Enhancing operational efficiency: The use of technology should be promoted to develop personnel's knowledge and skills. Online platforms and digital tools should be employed to motivate staff, monitor progress, and support training related to new technologies. 4) Performance evaluation: The development of technological competencies for performance appraisal should be encouraged, including the consideration of salary progression and the evaluation of professional ranks. 5) Discipline and disciplinary practices: Technology should be applied to provide knowledge about discipline and professional conduct through online platforms, fostering awareness of good governance and strict adherence to regulations, disciplinary codes, and professional ethics.

Keywords : School Administration, Personnel Management, Digital Era

บทนำ (Introduction)

การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน มีหลายปัจจัยที่สนับสนุน ทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีบทบาทในการเรียนรู้และเสริมสร้าง สมรรถนะมากขึ้น มีสถาบันการศึกษาและแพลตฟอร์มฝึกอบรมจำนวนมาก รวมถึงคนไทยมีความคุ้นเคยกับการใช้ เทคโนโลยีมากขึ้นที่สามารถฝึกอบรมทั้งการฝึกซ้อมและการฝึกยกระดับเพื่อเพิ่มสมรรถนะ อย่างไรก็ตาม ยังขาดระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศ และข้อมูลสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานของแต่ละอาชีพ เพื่อการวางแผนจัดการเรียนและ การอบรม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2566) ในปัจจุบันโลกมีการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว “ระบบการศึกษา” ซึ่งถือเป็นระบบในการเตรียมกำลังคนเพื่อให้มีการปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น “ผู้บริหารสถานศึกษา” มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาครู พัฒนาเด็ก หากมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20, 2560)

ยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงมีข้อมูลข่าวสาร มากขึ้นและกระจายได้รวดเร็วขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น ลดลำดับ ชั้นในการ ติดต่อสื่อสาร ทำให้การทำงานใช้เวลาอันน้อยลง และลดข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ การเชื่อมต่อ ของโลกเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และชัดเจน ซึ่งเป็นการรวมของศาสตร์หลายแขนงและวิทยาการ คอมพิวเตอร์ วิศวกรรม สถิติ เป็นต้น แต่ในทางตรงกันข้ามก็ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ และทำให้เกิดสภาวะการแข่งขันสูงขึ้นในทุกด้าน

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่สำคัญ คือ ส่งผลให้ คุณลักษณะของเด็กเปลี่ยนไป และการเปลี่ยนแปลง จะส่งผลให้กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสร้างข้อ เรียกร้องและแสดงความต้องการขึ้นในองค์กร หมายความว่า ผู้นำจะต้องวางแผน มีกลยุทธ์มากกว่าเดิม เพื่อเตรียมความพร้อมในอนาคตขององค์กร (วชิรพงศ์ พูลเกษตร, 2565)

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล เป็นกระบวนการสำคัญที่ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนกำลังคน การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การรักษาและพัฒนาศักยภาพของพนักงานให้ก้าวทัน กับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งยังรวมถึงการควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสร้างประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด ทั้งในด้านวินัย ความยุติธรรม หรือความมั่นคง ในการทำงานของบุคลากรกระบวนการบริหารงานบุคคลได้พัฒนาไปสู่การปรับโครงสร้างตำแหน่งและ การทำงานเชิงรุกยิ่งขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานด้านบุคคล เช่น ระบบจัดการข้อมูล บุคลากร ระบบสรรหาออนไลน์ และเครื่องมือประเมินผลงานที่อัตโนมัติ สวัสดิการยังได้รับการปรับปรุงให้ เหมาะสมกับวิถีชีวิตปัจจุบัน กล่าวโดยสรุป การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล คือการพัฒนาแนวทางการ ทำงานให้ทันสมัย มีความสร้างสรรค์ และปรับตัวเพื่อให้สามารถดึงดูดคนเก่งและพัฒนาคนที่มีอยู่ให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากความพยายามในการสร้างสมดุลระหว่างความสำเร็จขององค์กรและ ความสุขของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน (พระปลัดสมเกียรติ อัสสุโร, อินดา ศิริวรรณ และระวีง เรื่องสังข์, 2564)

จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในพบว่า มีจุดอ่อนด้านบุคลากร คือ ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างไม่เพียงพอตามเกณฑ์ ก.ค.ศ. ประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เปรียบเทียบกับระดับประเทศ (O-net) ปีการศึกษา 2566 ภาพรวมเขตพื้นที่การศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศในทุกกลุ่มสาระ และปี 2566 ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) และการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) เปรียบเทียบกับระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่เขตพื้นที่การศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลเพื่อให้การบริหารงาน บุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้มี ประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3, 2567)

จากแนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาใน ยุคดิจิทัลต้องเผชิญกับปัญหาในหลากหลายมิติ ซึ่งมีทั้งข้อจำกัดด้านทักษะดิจิทัลของบุคลากร ความพร้อม ของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ระบบการจัดการข้อมูล ตลอดจนวัฒนธรรมองค์กรที่ยังไม่เอื้อต่อ การเปลี่ยนผ่านสู่สภาพแวดล้อมการทำงานแบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้อง อาศัยความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนภายในสถานศึกษา ควบคู่กับการสนับสนุนเชิงนโยบายจากผู้บริหาร การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดกรอบทิศทางด้านเทคโนโลยีที่มีความชัดเจนและ สอดคล้องกับพันธกิจขององค์กร หากสถานศึกษามีการปรับตัวและวางระบบการบริหารจัดการอย่าง เหมาะสม ย่อมจะสามารถยกระดับคุณภาพการบริหารงานบุคคลและการจัดการศึกษาให้ทัดเทียมกับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัล อันนำไปสู่ประสิทธิภาพและความยั่งยืน เพราะบุคคลจะเป็นเครื่องชี้วัด ว่าจุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น ต้องอาศัยบุคคลในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อ ขับเคลื่อนงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานบุคคลใน ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา การบริหารงานบุคคลให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและเป็นแนวทางสำหรับ การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดารัตน์ จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพสูงสุด โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด และตอบสนองความต้องการของสังคม สุภาพร หลีจ๊ะ (2565) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และการดำเนินการจัดการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน ซึ่งมีขอบข่ายการบริหารงาน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญคือ เป็นภารกิจหลักที่สำคัญของผู้บริหาร ที่ต้องมีการวางแผน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อความสำเร็จ โดยการบริหารนี้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานอย่างมีแบบแผน มีความร่วมมือจากทุกฝ่าย รวมถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายทั้ง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมถึงชุมชนในท้องถิ่น มาทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านให้มีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติ ทั้งด้านการสรรหา การพัฒนา การประเมินผล การบริหารข้อมูล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับการวางนโยบายที่ชัดเจนและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง หากสถานศึกษาสามารถบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการบริหารบุคคลได้อย่างเหมาะสม ย่อมจะสามารถยกระดับคุณภาพและความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืนภายใต้บริบทของสังคมดิจิทัลในปัจจุบัน มลฤดี เฟิงสง่า และ มัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2566) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ควรมีการจัดการจัดการทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยให้มีการพัฒนาและจัดตั้งฐานข้อมูลสารสนเทศบุคลากรออนไลน์ ฐานข้อมูลดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรวมข้อมูลที่สำคัญสำหรับการบรรจุ แต่งตั้ง และสรรหาบุคลากร โดยสามารถตรวจสอบได้และโปร่งใส นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้สูงสุด ในการจัดทำระบบข้อมูลบุคลากรเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมถึงส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพ มีการพัฒนาแผนและหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการประเมินทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากร เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนา

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

บุคลากรในระยะยาว การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้องค์กรสามารถบริหารจัดการบุคลากรได้อย่างมีกลยุทธ์และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน ชยากร ทิพมาศ (2565) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานบุคคล หมายถึง การที่ผู้รับผิดชอบ หรือมีส่วน เกี่ยวข้องกับงานบุคคลได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการบริหารงานบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร การจัดทำระบบข้อมูล ทะเบียนประวัติบุคลากร การจัดทำสถิติเลื่อนขั้นเงินเดือน สถิติการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร การบันทึกและรายงานผล การปฏิบัติงานบันทึกการขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ บันทึกแนวปฏิบัติเรื่องวินัย และการรักษาวินัย การออกจากราชการ การพัฒนาบุคลากรในการใช้คอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล ชลธิชา ธรรมผล (2565) กล่าวว่า คือ การบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจของการบริหารองค์การ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หากองค์การใดประกอบด้วยบุคคลที่มีความสามารถสูง มีความเป็นผู้นำ เห็นความสำคัญของการใช้คน และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนเลือกสรรการเสริมสร้างคนดีไว้ใช้งาน ย่อมเป็นประโยชน์ต่อองค์การนั้น ตลอดจนสังคมและประเทศชาติต่อไป บราเหม คงถิ่น (2566) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล คือ ปัจจัยที่ช่วยให้องค์กรสามารถไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยวางแผนให้บุคคล มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานในองค์กร และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้้องค์กรนั้นประสบผลสำเร็จ และเดสเลอร์ (2009) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานบุคคลคือ ลูกจ้างถูกมองว่าเป็นสื่อกลางมิใช่เป็นเพียงแค่ตัวตลกขึ้นหนึ่งการบริหารทรัพยากรบุคคลด้านนามธรรมจึงเน้น การทำให้ลูกจ้างรู้สึกผูกพันและยอมอุทิศตนทั้ง “หัวใจและวิญญาณ” ซึ่งจะทำให้สำเร็จ ถ้ามีกระบวนการที่ทำให้ลูกจ้างเกิดความไว้วางใจ ผูกพันและยอมอุทิศตนเพื่อองค์กรทั้งนี้กุญแจสำคัญก็คือ วัฒนธรรมองค์กรการทำให้เกิด “การร่วมใจร่วมใจซึ่งกันและกัน” ทั้งนี้เพราะความเชื่อที่ว่าผลประโยชน์ทั้งของฝ่ายบริหารและฝ่ายลูกจ้างต้องเคียงคู่กันไปหรือถือเป็นเรื่องเดียวกัน

องค์ประกอบของการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ได้จากการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการจำนวน 13 ท่าน ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของการบริหารงานบุคคล ได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) ด้านการประเมินผล การปฏิบัติงาน และ 5) ด้านวินัยและการรักษาวินัย

แนวคิดเกี่ยวกับยุคดิจิทัล

ยุคดิจิทัล เป็นยุคแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ช่วยอำนวยความสะดวก ทั้งด้านการทำงาน การสื่อสาร การเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ที่สามารถทำได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมทุกที่ทุกเวลา สุขัญญา แซ่มซ้อย (2562) กล่าวว่า ยุคดิจิทัล คือ ในยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นข้อความ ภาพ เสียง หรือวิดีโอ เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากผ่านเครือข่ายออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับเป็นโลกที่อินเทอร์เน็ตมีบทบาทเชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) เนื่องจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่างๆ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่มีอยู่จำนวนมาก (Big data) ผ่านการวิเคราะห์ ประมวลผลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการใช้

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดาร์ตัน จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

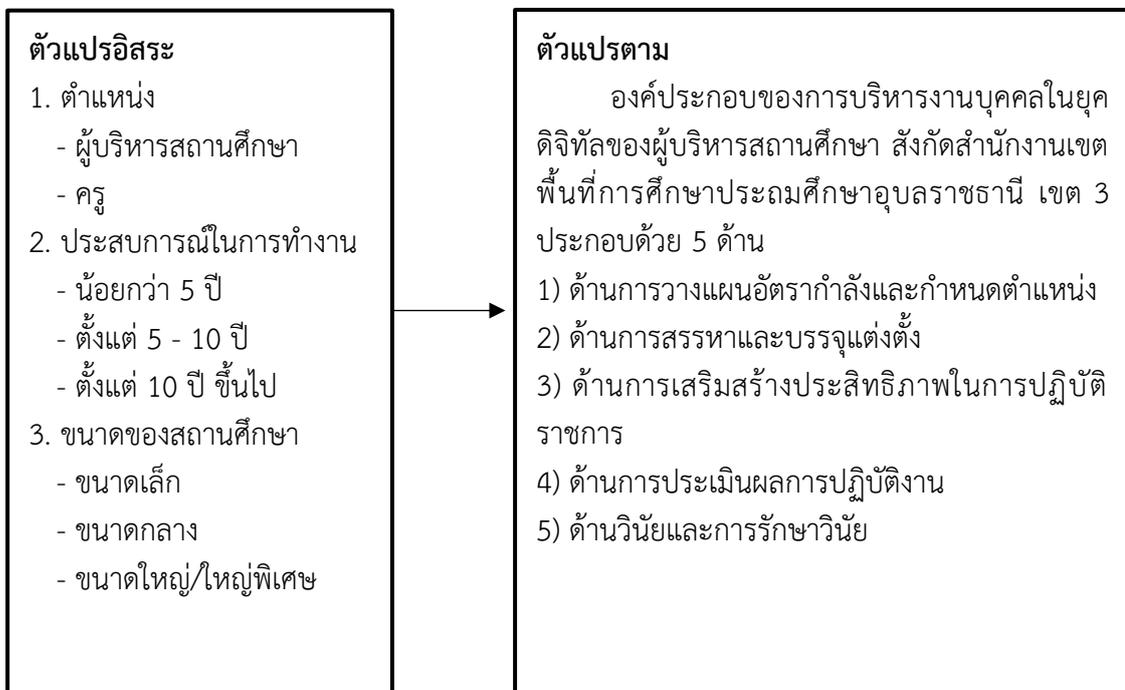
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

งาน ความเป็นยุคดิจิทัลนี้จึงเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ไปได้อย่างมากมายโดยสภาพดังกล่าวนำไปสู่โอกาสอย่าง มหาศาล แต่ในทางตรงกันข้ามทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้อีกมากมายด้วยเช่นกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และทำให้เกิดสภาวะการแข่งขันสูงขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่สำคัญคือส่งผลให้คุณลักษณะของเด็กเปลี่ยนไป อภิสิริ กงแก้ว (2566) กล่าวว่า ยุคดิจิทัล คือ ยุคที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่ออำนวยความสะดวก และใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของคนที่สำคัญ ยกตัวอย่าง เช่น อินเทอร์เน็ตสื่อสังคมออนไลน์อีเมล แอปพลิเคชัน มือถือ และเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรอิสระ สำหรับการศึกษานี้โดยใช้หลักเกณฑ์การสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ จำนวน 13 ท่าน ซึ่ง กำหนดเป็นองค์ประกอบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 3 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จากสถานศึกษา 209 แห่ง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 251 คน และครู 1,762 คน รวมทั้งหมด 2,013 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 323 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

และมอร์แกน (2513) ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษาโดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน และครู 283 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 6 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 3 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นในหัวข้อแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง คือ 1) มีผลงานเชิงประจักษ์หรือมีแนวปฏิบัติที่ดี Best practice ด้านการบริหารสถานศึกษา 2) มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษามากกว่า 10 ปีขึ้นไป หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 3) ได้รับรางวัลที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา และครูมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง คือ 1) มีผลงานเชิงประจักษ์หรือได้รับการยอมรับเป็นแบบอย่างที่ดีของของครู 2) มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 3) ได้รับรางวัลที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก ตามวิธีของ Likert แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารสถานศึกษาและครู) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาโดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด (\bar{X} 4.51 – 5.00) มาก (\bar{X} = 3.51 – 4.50) ปานกลาง (\bar{X} = 2.51 – 3.50) น้อย (\bar{X} = 1.51 – 2.50) และน้อยที่สุด (\bar{X} = 1.00 – 1.50) ตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 6 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครู จำนวน 3 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน โดยรวมและรายด้าน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดารัตน์ จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

มาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษาดำเนินการโดยใช้สถิติ t-test และ F-test หากผลการวิเคราะห์พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffé

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล โดยได้ข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และข้อมูลเอกสาร นำมาตีความ จำแนก และจัดหมวดหมู่ตามประเด็น เพื่อสังเคราะห์แนวทางและนำมาสรุป อภิปรายผล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีระดับความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านวินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา คือ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง และด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ดังข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลในยุค ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา			ครู			t	p
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ		
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	4.55	.37	มากที่สุด	4.34	.57	มาก	3.13**	.00
2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.61	.34	มากที่สุด	4.41	.57	มาก	3.12**	.00
3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.60	.35	มากที่สุด	4.33	.74	มาก	3.83**	.00
4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.54	.42	มากที่สุด	4.24	.69	มาก	3.84**	.00
5. ด้านวินัยและการรักษาวินัย	4.59	0.34	มากที่สุด	4.44	0.60	มาก	2.25*	.03
รวม	4.58	.32	มากที่สุด	4.35	.58	มาก	3.70**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านวินัยและการรักษาวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ดังข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ	แหล่งความ	df	SS	MS	F	p
การบริหารงานบุคคลในยุค	แปรปรวน					
ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา						
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	.04	.02	.07	.94
อัตรากำลังและกำหนด	ภายในกลุ่ม	320	98.17	.30		
ตำแหน่ง	รวม	322	98.21			
2. ด้านการสรรหาและบรรจุ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.04	2.018	7.00*	.00
แต่งตั้ง	ภายในกลุ่ม	320	92.22	.29		
	รวม	322	96.26			
3. ด้านการเสริมสร้าง	ระหว่างกลุ่ม	2	6.92	3.45	7.22*	.00
ประสิทธิภาพใน	ภายในกลุ่ม	320	153.371	.48		
การปฏิบัติราชการ	รวม	322	160.298			
4. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	8.26	4.13	9.79*	.00
การปฏิบัติงาน	ภายในกลุ่ม	320	134.946	.42		
	รวม	322	143.206			
5. ด้านวินัยและ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.46	2.23	6.88*	.00
การรักษาวินัย	ภายในกลุ่ม	320	103.836	.32		
	รวม	322	108.298			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.43	1.71	5.61*	.00
	ภายในกลุ่ม	320	97.88	.31		
	รวม	322	101.31			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิศารัตน์ จันทร์หิณ และชวนคิด มะเสนา. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งไม่แตกต่างกัน

2.3 การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลในยุค ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการวางแผน อัตรากำลังและกำหนด ตำแหน่ง	ระหว่างกลุ่ม	2	6.10	3.052	10.60**	.00
	ภายในกลุ่ม	320	92.11	.29		
	รวม	322	98.21			
2. ด้านการสรรหาและบรรจุ แต่งตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	2	2.30	1.152	3.92*	.02
	ภายในกลุ่ม	320	93.96	.29		
	รวม	322	96.26			
3. ด้านการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพใน การปฏิบัติราชการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.96	.48	.96	.38
	ภายในกลุ่ม	320	159.33	.50		
	รวม	322	160.29			
4. ด้านการประเมินผล การปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	.42	.21	.47	.62
	ภายในกลุ่ม	320	142.78	.45		
	รวม	322	143.21			
5. ด้านวินัยและ การรักษาวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2	.61	.31	.91	.40
	ภายในกลุ่ม	320	107.68	.34		
	รวม	322	108.30			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.94	.47	1.50	.23
	รวม	322	101.31			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโดยรวม ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านวินัยและการรักษาวินัย ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งวิเคราะห์จากคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ โดยสรุปเป็นรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา มีการกำหนดคุณสมบัติบุคลากรให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รวมทั้งมีการบริหารจัดการโครงสร้าง การบริหารงานบุคคลอย่างเป็นระบบมีการวิเคราะห์ความจำเป็นตามปัญหาและความต้องการจำเป็นตามปริมาณงานและภารกิจของสถานศึกษา

3.2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มมาใช้เพื่อเพิ่มความสะดวกและลดระยะเวลาในการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพตามแผนกำลังคนที่กำหนด โดยการใช้ระบบออนไลน์ในการคัดเลือกบุคลากร มีการจัดเก็บข้อมูลของบุคคลได้อย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความแม่นยำในการบริหารจัดการข้อมูลทำให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษามีความคล่องตัวและสอดคล้องกับยุคดิจิทัล

3.3 ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอบรมพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการจัดประชุม อบรม สัมมนา และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และเครื่องมือดิจิทัลในการติดตามความก้าวหน้า ให้ข้อมูลย้อนกลับ และที่สำคัญต้องให้การสนับสนุนงบประมาณในการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนมีการปรับประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกมิติเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันและเข้าถึงได้ง่าย

3.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) อย่างต่อเนื่องมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการประเมินผลด้วยเทคโนโลยีใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Google Form ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อความสะดวก รวดเร็วและเป็นระบบ และใช้ระบบ DPA (Digital Performance Appraisal) ในการประเมินวิทยฐานะ

3.5 ด้านวินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลด้านวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมด้านวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้มีการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ จัดทำระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (e-learning) และแบบทดสอบ

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดาร์ตัน จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

ออนไลน์ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้เสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคล โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคลากรเพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานระเบียบวินัย สร้างความตระหนักในการแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสม อันเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสรรค์แก่ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ด้านวินัยและการรักษาวินัย รองลงมาคือด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานบุคคล เนื่องจากบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนการศึกษา การบริหารบุคคลที่มีประสิทธิภาพช่วยให้สถานศึกษามีบุคลากรที่มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และทักษะ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและสะดวก อีกทั้งการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับณัฐกานต์ เตชบุญ และสมใจ สืบเสาะ (2567) ซึ่งได้อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลตามกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลในฐานะภารกิจหลักที่มีผลต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาจะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาบุคลากรเป็นหลัก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่บุคลากรทุกท่าน ทั้งในด้านการสนับสนุนการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้มีความรู้และความสามารถที่ทันสมัย มีความรอบรู้และสามารถเท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับเดือนเพ็ญ อนุตรพงศ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานำหลักคุณธรรมมาใช้ในการสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน โดยให้ความสำคัญกับการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและมีการดำเนินการสำรวจความต้องการในการโอนย้ายของครูในโรงเรียนเพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามุมมองและบทบาทที่แตกต่างผู้บริหารสถานศึกษา จึงมองการบริหารงานบุคคลในมุมมองกว้างและเน้นไปที่การพัฒนาองค์กร การวางแผนระยะยาว การใช้เทคโนโลยีในการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำ ส่วนครู อาจมองว่าเทคโนโลยีช่วยให้งานบางประเภทสะดวกขึ้น แต่บางครั้งอาจรู้สึกถึงภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีหรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงาน ซึ่งทำให้รู้สึกไม่สะดวกหรือไม่สามารถปรับตัวได้ทัน อีกทั้งต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ระบบใหม่ หรือเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอในการปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ สอดคล้องกับสงกรานต์ โคตะดม (2563) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนครพบว่าผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่มีประสบการณ์มากจะมีความเข้าใจลึกซึ้งในกระบวนการในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถจัดการปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเคยผ่าน การเผชิญกับสถานการณ์ที่หลากหลาย มีทักษะในการตัดสินใจที่ดีและรวดเร็วได้ ดังนั้น ความแตกต่างด้านประสบการณ์ จึงนำไปสู่ความคึกคักเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับณัฐพัชร มัชฌิมะบุระ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญพบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะ กรอบในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดเดียวกันต้องมีความเป็นมาตรฐานทั้งในเรื่องของการวางแผนบุคลากรที่เหมาะสมโดยเฉพาะในยุคใหม่ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีในการวิเคราะห์ความต้องการบุคลากรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ การสรรหาบุคลากรผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งช่วยให้กระบวนการรวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มผู้สมัครได้กว้างขวาง การพัฒนาบุคลากร ผ่านการอบรมผ่านออนไลน์ (E-learning) เพื่อให้บุคลากรสามารถพัฒนาทักษะได้ทุกที่ทุกเวลา มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่เป็นระบบและโปร่งใส ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลและติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันทั้ง 3 ขนาดมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับปิยะนุช ทิทา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพราะมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยเฉพาะในด้านการจัดการบุคลากร ในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การจัดสรรบุคลากรเป็นไปอย่างมีระเบียบและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ผู้บริหารควรใช้

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดารัตน์ จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

เทคโนโลยีในการกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรให้สอดคล้องกับทักษะและความรู้ที่จำเป็นในแต่ละตำแหน่ง เพื่อให้บุคลากรมีความเหมาะสมกับงานและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานบุคคลจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ความจำเป็นและปัญหาที่เกิดขึ้นตามปริมาณงานและภารกิจของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ทำให้การบริหารจัดการบุคลากรมีความราบรื่นและสามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่างๆ ได้อย่างทันเวลา สามารถสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถปรับตัวได้ตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มต่างๆ มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและลดระยะเวลาในการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถ ตามแผนกำลังคนที่กำหนด เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพในการทำงาน นอกจากนี้ผู้บริหารควรใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานบุคคล โดยการนำระบบออนไลน์มาช่วยในกระบวนการคัดเลือกบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความแม่นยำในการบริหารจัดการข้อมูล และทำให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษามีความคล่องตัวและสามารถสอดคล้องกับยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น

3.3 ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการอบรมพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดประชุมอบรม สัมมนา และกิจกรรมที่ช่วยสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบของแพลตฟอร์มออนไลน์และเครื่องมือดิจิทัลช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามความก้าวหน้า ให้ข้อมูลย้อนกลับ และสร้างแรงจูงใจในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณในการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการศึกษาในทุกมิติยังช่วยให้การติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว พร้อมทั้งทำให้ข้อมูลมีความทันสมัยและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

3.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือ ICT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานมีความสะดวกและรวดเร็ว มีความโปร่งใสและสามารถติดตามผลได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง Google Form เพื่อเก็บข้อมูลและรายงานผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถจัดการได้ง่ายและมีความคล่องตัวสูง นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบ DPA (Digital Performance Appraisal) มาใช้ในการประเมินวิทยฐานะของครู โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาประกอบการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนหรือกำหนดสิทธิประโยชน์อื่นๆ แทนการใช้วิธีการแบบเดิม เช่น การจัดแสดงนิทรรศการผลงาน ซึ่งไม่สามารถแสดงถึงการพัฒนาในภาพรวมได้เท่ากับการประเมินผลแบบดิจิทัลที่สามารถสะท้อนถึงประสิทธิภาพการทำงานของครูได้ดียิ่งขึ้น

3.5 ด้านวินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลด้านวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมด้านวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้บริหารควรสนับสนุนการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมทั้งจัดทำระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (e-learning) และแบบทดสอบออนไลน์รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2962>

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลยังควรรวมถึงการจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคลากรเพื่อใช้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามระเบียบวินัย รวมทั้งการสร้าง ความตระหนักในเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในองค์กร

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่แตกต่างจากงานวิจัยเดิม คือ ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล 5 ด้าน ที่สะท้อนการเปลี่ยนผ่านของงานบุคคลจากระบบเอกสาร → ระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ครอบคลุมตั้งแต่ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการรักษาวินัยก่อให้เกิดการบริหารงานบุคคลรูปแบบใหม่ที่มีข้อมูลเป็นฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้ คล่องตัว และตอบสนองต่ออนาคต

ด้านที่ 1 การวางแผนอัตรากำลังแบบดิจิทัล (Digital Workforce Planning) การวางแผนอัตรากำลัง ไม่ใช่เพียงการจัดจำนวนบุคลากรให้ครบ แต่ต้องพัฒนาเป็น ระบบวางแผนกำลังคนเชิงข้อมูล (Data-Driven Workforce Planning) โดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการวิเคราะห์ภาระงานตามข้อมูลจริง มีการกำหนดคุณสมบัติตามทักษะที่จำเป็นของตำแหน่ง จัดทำฐานข้อมูลบุคลากรที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต้นสังกัด สร้างความยืดหยุ่นของโครงสร้างงานตามสภาพการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้การจัดอัตรากำลังมีความแม่นยำ โปร่งใสตอบสนององค์กรได้ทันเวลา

ด้านที่ 2 ระบบสรรหาเชิงดิจิทัลและคุณลักษณะฐานสมรรถนะ (Digital Competency-based Recruitment) เป็นการสรรหาโดยอาศัยแพลตฟอร์มดิจิทัล ร่วมกับ การคัดเลือกด้วยสมรรถนะจริง (competency) ได้แก่ มีการใช้ระบบออนไลน์ในการค้นหา ประเมิน และจัดเก็บข้อมูลผู้สมัคร คัดเลือกด้วยตัวชี้วัดสมรรถนะที่สอดคล้องกับงาน เพิ่มความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดอคติ มีการสนับสนุนการจัดคนให้ตรงงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดวิธีสรรหาแบบใหม่ที่เน้น คุณภาพ ความเร็ว และความโปร่งใส

ด้านที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพบุคลากรด้วยเทคโนโลยี (Tech-Enhanced Capacity Building) การเปลี่ยนจากการอบรมแบบเดิม สู่ การพัฒนาบุคลากรแบบดิจิทัลต่อเนื่อง(Continuous Digital Professional Learning) ได้แก่ การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สร้างการเรียนรู้ตลอดเวลาที่มีการติดตามความก้าวหน้าผ่านระบบดิจิทัลแบบเรียลไทม์ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกที่ สร้างชุมชนการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital PLC) ผ่านเว็บไซต์และโซเชียล นำข้อมูลพัฒนามาใช้ประเมินความเสี่ยงและปรับแผนงาน องค์ความรู้นี้เปลี่ยนมุมมองจากการอบรมเป็นครั้งคราว ไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยระบบดิจิทัล (Digital Performance Appraisal) เป็นการก้าวสู่ระบบประเมินผลที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Based Appraisal) ได้แก่ การใช้แพลตฟอร์ม เช่น Google Form และ DPA ในการประเมิน ลดงานเอกสาร เพิ่มความโปร่งใส ตรวจสอบย้อนหลังได้ ใช้ผลการประเมินเป็นหลักฐานประกอบการเลื่อนเงินเดือน/เลื่อนวิทยฐานะ ในกระบวนการประเมินต้องมีการสื่อสารร่วมกันระหว่างผู้ประเมิน-ผู้ถูกประเมิน ซึ่งจะช่วยให้การประเมินผล เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการพัฒนาการทำงานอย่างแท้จริง

ด้านที่ 5 การบริหารวินัยและจรรยาบรรณแบบดิจิทัล (Digital Ethics & Discipline Management) การรักษาวินัยต้องเปลี่ยนจากระบบแบบเอกสารสู่ ระบบวินัยดิจิทัล (E-Discipline System) ได้แก่ มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน/เว็บไซต์ให้เข้าถึงระเบียบวินัยได้สะดวก จัดทำ e-learning และแบบทดสอบด้านจรรยาบรรณ มีการใช้ฐานข้อมูลติดตามประวัติการกระทำผิดวินัย ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรโปร่งใส ผ่านข้อมูลดิจิทัล

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิศาร์ตัน จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

มีการให้รางวัล ยกย่องผู้ไม่มีประวัติการทำผิดวินัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้าง วัฒนธรรม คุณธรรม ที่เสริมด้วยเทคโนโลยี

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรส่งเสริมการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการประเมินผลด้วยเทคโนโลยีใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Google Form ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรส่งเสริมการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการอบรมและพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่องในการจัดประชุม อบรม สัมมนา และกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และเครื่องมือดิจิทัลช่วยให้การติดตามผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับมีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่สำคัญควรให้สนับสนุนงบประมาณในการอบรมเทคโนโลยีใหม่ๆ และส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันที่เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา และติดตามผลการปฏิบัติงานที่สะดวกและเป็นระบบ

1.3 หน่วยงานและสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการงานบุคคลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากบุคคลมีส่วนสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ให้มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

Citation : Thaoma., R., Jantahin.,T., & Masena, C. (2025). Personnel Management in the Digital Era for School

Administrators Under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 33-52. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการกับการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ของหน่วยงานทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชยากร ทิพมาศ. (2565). *แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. ชลธิชา ธรรมผล. (2565). *นวัตกรรมการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครนายก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐกานต์ เดชบุญ และสมใจ สืบเสาะ. (2567). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *วารสารวิชาการการจัดการ ภาครัฐและเอกชน*, 6(1), 176-188.
- ณัฐพัชร์ มัณชิมาบรูณะ. (2565). *การศึกษากาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เดือนเพ็ญ อนุตรพงศ์. (2567). *การศึกษากาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บราเหม คงถิ่น. (2566). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย* [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะนุช ทิทา. (2562). *การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.
- พระปลัดสมเกียรติ อัสสุโร, อินดา ศิริวรรณ และ ระวิง เรืองสังข์. (2564). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ท่ามกลางสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 2(1), 71-84.
- เพลงไพลิน สิ้นธนนชัย. (2566). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงาน บุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มลฤดี เพ็งสง่า และมัทนา วัณณอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการ ศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ*, 24(2), 162-175.
- ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2557). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 54-61.

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดารัตน์ จันทะหิน และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

- วชิรพงศ์ พูลเกษร. (2565). *แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สงกรานต์ โคตะม. (2563). *ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สงบ อินทรมณี. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 353-360.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567.* จาก <https://drive.google.com/file/d/1rH8vwmMECzV0CPffJQdds1tU3ea9Ykx/preview>.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับที่ 13.* สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ คำพิฑูรณ์. *การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุภาพร หลีจ๊ะ. (2565). *การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาลำปาง เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อภิสิทธิ์ กองแก้ว. (2566). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Gary, Dessler. (2009). *Human Resource management (3'ed.)*. New York : McGraw Hill.
- Krejcie, R. V., and D. W., Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3) 607-610.*

Citation : รัชณี ท้าวมา, อิดารัตน์ จันทร์หิณ และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 33-52.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2962>

การปฏิสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 Buddhist Relation between Thailand and Sri Lanka in 17th-18th Century

พระมหาพจน์ สุวโจ^{1*}, พระครูศรีปัญญาวิกรม², ไว ชีรัมย์³, และชยาภรณ์ สุขประเสริฐ⁴
Phramaha Phocana Suvaco¹, Phrakrusripanyavikrom², Wai Chueram³,
and Chayaporn Sukprasert⁴

¹⁻³อาจารย์วิทยาลัยพุทธบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Lecturer, Buriram Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

⁴อาจารย์ประจำวิทยาลัยพุทธชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Lecturer, Chaiyabhum Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : phocana14@gmail.com

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3035

Received : September 14, 2025; Revised : December 12, 2025; Accepted : December 16, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) ศึกษาการพระพุทธรูปของไทยในพุทธศตวรรษที่ 24 2) ศึกษาการพระพุทธรูปของศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 และ 3) ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธรูประหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ แล้วนำมาสรุปวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพระพุทธรูปของไทยในพุทธศตวรรษที่ 24 ชี้ให้เห็นว่าสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกและพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระสงฆ์จำนวนมากพากันประพาศติพิตรธรรมวินัย จนสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องชำระอธิกรณ์หลายครั้ง พร้อมตรากฎหมายหลายฉบับเพื่อควบคุมพฤติกรรมของพระสงฆ์ บทบาทเด่นชัดของสถาบันกษัตริย์คือการส่งคายนามหาเถรานุเถระและการจัดการศึกษา เพื่อเป็นคู่มือสำหรับสั่งสอนพระสงฆ์สามเณร ต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติและการค้ารุ่งเรือง สมัยนี้พระสงฆ์ศรีลังกาหลายรูปเดินทางมาสืบการพระศาสนาในไทย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้ส่งพระสงฆ์ไทยเดินทางไปศรีลังกา เพื่อสืบข่าวการพระศาสนา 2) การพระพุทธรูปของศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 พบว่าช่วงแรกเกิดความบาดหมางระหว่างกษัตริย์ทมิฬราชวงศ์นัยกัรและพสกนิกรชาวสิงหล เป็นเหตุให้ชาวสิงหลชักชวนอังกฤษเข้ายึดครองอาณาจักรแคนดี ช่วงท้ายตรงกับสมัยอังกฤษเข้าปกครองเกาะลังกา แม้เบื้องต้นอังกฤษจะออกกฎหมายคุ้มครองพระพุทธรูป แต่ก็ไม่ให้อิสระแก่นักบวชชาวคริสต์สามารถเผยแพร่ศาสนาได้อย่างเสรี พร้อมสนับสนุนให้ก่อตั้งโรงเรียนเพื่อสอนลูกหลานชาวสิงหลให้เข้ารับเป็นคริสต์ และ 3) การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธรูประหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 พบว่าไทยต้องการทราบการพระพุทธรูปในศรีลังกา โดยเฉพาะวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์และประเพณีอันดีงามของชาวพุทธศรีลังกาพร้อมต้องการยืมคัมภีร์หายากมาคัดลอก ส่วนศรีลังกาต้องการความสนับสนุนการเดินทางและการบวชในคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย

คำสำคัญ (Keywords) : พุทธศาสนา, ไทย, ศรีลังกา, ความสัมพันธ์, พุทธศตวรรษที่ 24

Citation : Suvaco., P., sripanyavikrom.,S., Chueram., W., & Sukprasert, C. (2025). Buddhist Relation between Thailand and

Sri Lanka in 17th-18th Century. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 53-66.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3035>

Abstract

This research has three objectives: 1) to study Buddhism in Thailand in the 17th-18th Century, 2) to study Buddhism in Sri Lanka in the 17th-18th Century, and 3) to examine Buddhist interactions between Thailand and Sri Lanka in the 17th-18th Century. This study is qualitative research, utilizing data collection from documents, textbooks, academic articles, and related research, both primary and secondary sources. The collected data is then analyzed and synthesized in a descriptive manner.

The results of research found that:

1) Buddhism in Thailand in the 17th-18th Century revealed that during the reign of King Rama I and King Rama II, many monks engaged in misconduct, violating the monastic discipline. As a result, the monarchy had to conduct the issues many times, enacting several laws to regulate the behavior of Buddhist monks. A prominent role of the monarchy during this period was the recitation of the Tripitaka and the establishment of education systems, which served as a guide for instructing monks and novices. As the reign of King Rama III, the country returned to stability and prosperity, numerous Sri Lankan monks traveled to Thailand to survey Buddhist situations. In response, King Rama III sent Thai monks to Sri Lanka to investigate the condition of Buddhist situations. 2) Buddhism in Sri Lanka in the 17th-18th Century revealed that there was a conflict between Tamil Nayaka dynasty and the Sinhalese population, leading the Sinhalese to invite the British to occupy the kingdom of Kandy. The later period coincided with British colonial rule over the island of Sri Lanka. Although the British initially enacted laws to protect Buddhism, they also granted religious freedom to Christian missionaries, allowing them to freely propagate Christianity. Furthermore, the British supported the establishment of schools aimed at converting Sinhalese children to Christianity, and 3) Buddhist interactions between Thailand and Sri Lanka in the 17th-18th Century showed that Thailand primarily interested to understand the condition of Buddhism in Sri Lanka, particularly the monastic practices and the virtuous customs of Sri Lankan Buddhists. Thailand also wanted to borrow rare scriptures for the purpose of copying them. On the other hand, Sri Lanka wanted to support for travel and ordination within Dhammayutika Nikaya.

Keywords: Buddhism, Thailand, Sri Lanka, Relation, 17th-18th Century

Citation : พระมหาพจน์ สุวโจ, พระครูศรีปัญญาภิรม, ไว ซีรัมย์ และชยาภรณ์ สุขประเสริฐ. (2568). การปฏิสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 53-66. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3035>

3035

บทนำ (Introduction)

ประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 24 ไทยเปลี่ยนอาณาจักรใหม่ภายใต้ราชวงศ์จักรี มีกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง เหตุการณ์บ้านเมืองต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากพม่า ถึงกระนั้นก็ไม่ละเลยคณะสงฆ์ ด้วยการชำระอภิศงฆ์พร้อมแต่งตั้งพระเถระผู้ใหญ่ผู้ดั่งงามด้วยวัตรปฏิบัติให้ดำรงในสมณศักดิ์ตามฐานานุกราน เพื่อช่วยเหลือปกครองดูแลพระสงฆ์สามเณรตลอดสังฆมณฑล (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค), 2555; พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอรรณพ, 2545) ครั้นเห็นว่าพระสงฆ์ประพฤติผิดพระธรรมวินัย ก็โปรดให้ตรากฎหมายเพื่อควบคุมพระสงฆ์สามเณรให้ประพฤติดีงาม (กฎหมายตราสามดวง, 2505) ส่วนด้านการศึกษาทรงโปรดให้มีการส่งคายนาพระธรรมวินัย เพื่อให้เป็นคู่มือการศึกษาสำหรับพระสงฆ์สามเณร (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค), 2555) อีกส่วนหนึ่งโปรดให้ปรับแก้หลักสูตรการศึกษาคณะสงฆ์อย่างเหมาะสม (สนามหลวงแผนกบาลี, 2548) สมัยนี้คณะสงฆ์นิยายใหม่ในชื่อว่าธรรมยุติกนิกาย โดยมีพระวชิรญาณเถระเป็นหัวหน้า ก็มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิสัมพันธ์ทางศาสนาระหว่างไทยกับศรีลังกา (มหามกุฏราชานุสสรณีย์, 2511; พระมหาพจน์ สุวโจ, 2567) สมัยเดียวกันอาณาจักรแคนดีของศรีลังกาก็เผชิญกับการล่มสลาย เพราะราชโอบายอันผิดพลาดของพระเจ้าศรีวิกรมราชสิงหะ (K.M.P. Kulasekera, 1984; H.W. Codrington, 1995) นับตั้งแต่ทรงลู่โทษเบียดเบียนพระสงฆ์ (L.S. Dewaraja, 1988) รวมถึงประหารชีวิตพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ (Punchibandara Dolaphihilla, 1959) เป็นเหตุให้อาณาประชาราษฎร์เปิดประตูเมืองให้อังกฤษเข้ายึดเมืองหลวงแคนดีอย่างง่ายดาย ครั้นเข้ายึดครองเกาะลังกาได้หมดแล้ว อังกฤษหันไปสนับสนุนนักบวชชาวคริสต์ ด้วยการอนุญาตให้เผยแพร่คริสต์ศาสนาได้อย่างเสรี (Kitsiri Malalgoda, 1976) ด้านคณะสงฆ์ก็แตกแยกเป็นสยามนิกายแห่งเมืองแคนดีกับอมรปุรณิกายแห่งเมืองปักษิไค้ (Kitsiri Malalgoda, 1976) ด้วยเหตุนี้ การพระพุทธศาสนาในศรีลังกาก็ร่วงโรยถอยหลัง คณะสงฆ์จึงพากันแสวงหาอาณาจักรชาวพุทธ โดยมีจุดประสงค์คือส่งเสริมสนับสนุนพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองดังเดิม

ผู้วิจัยเห็นว่าพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 มีประเด็นชวนสนใจหลายมิติ ทั้งด้านพระพุทธศาสนาและเหตุการณ์บ้านเมือง โดยเฉพาะหลักฐานฝ่ายไทยระบุว่า สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีพระสงฆ์ศรีลังกาเดินทางมาสืบการพระศาสนาในไทยหลายรูป เป็นเหตุให้พระองค์ส่งพระสงฆ์ไทยเดินทางไปสืบการพระศาสนาที่เกาะลังกา (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค), 2555) ต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระสงฆ์ศรีลังกาอีกหลายคนเดินทางมาสืบการพระศาสนาที่เมืองไทย พระองค์ก็โปรดให้ส่งพระสงฆ์ไทยไปสืบการพระศาสนาที่ศรีลังกาถึง 2 ชุด (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค), 2555) ประเด็นน่าสนใจคือกรณีพระมหากษัตริย์ไทยส่งพระสมณทูตไปศรีลังกา เป็นผลมาจากการรับรู้ที่ศรีลังกาเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาเหมือนอดีตหรือไม่? หรือว่าเป็นเพราะต้องการรับรู้สถานการณ์เพื่อสงเคราะห์คณะสงฆ์ เช่นเดียวกับสมัยอาณาจักรอยุธยา? ขณะเดียวกันพระสงฆ์ศรีลังกาที่เดินทางมาประเทศ แม้จะมีวัตถุประสงค์สืบข่าวพระศาสนาและปูชนียสถานสำคัญ แต่ความจริงคือต้องการพึ่งพระบรมสมภารของกษัตริย์ เพื่อสนับสนุนคณะสงฆ์และช่วยเหลือพระศาสนาในศรีลังกาหรือไม่? หรือว่าต้องการราชูปถัมภ์เฉพาะนิกายใดนิกายหนึ่ง? ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกา น่าจะทำให้ทราบชัดเจนว่าจุดประสงค์แท้จริงของการปฏิสัมพันธ์คืออะไร? ส่งผลดีต่อทั้งสองฝ่ายอย่างไรบ้าง? และเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างไรบ้าง?

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาการพระพุทธศาสนาของไทยในพุทธศตวรรษที่ 24
2. ศึกษาการพระพุทธศาสนาของศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24
3. ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาวรรณกรรมเล่มแรกที่เสนอภาพรวมด้านนี้คือหนังสือ “เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป” เป็นผลงานของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เนื้อหาพรรณนาถึงการสถาปนาสยามวงศ์ในศรีลังกาอย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยอ้างอิงหลักฐานจากไทยและศรีลังกา สำหรับความสัมพันธ์ทางศาสนาระหว่างไทยกับศรีลังกาในศตวรรษที่ 24 ผู้เขียนนำเสนอสมณศาสน์ระหว่างไทยและศรีลังกามาตีพิมพ์เผยแพร่ แต่เรียบเรียงตามเหตุการณ์เท่านั้นไม่ได้วิเคราะห์ถึงในรายละเอียด เหมือนต้องการชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาสืบเนื่องเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, 2546) ส่วนกรณีพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ส่งพระสงฆ์ไปสืบการพระศาสนาในศรีลังกานั้น ผู้เขียนน่าจะต้องการตั้งคำถามปลายเปิดว่าสมัยนั้นเกาะลังกาคงเป็นอาณานิคมของอังกฤษเรียบร้อยแล้ว แต่เหตุใดพระมหากษัตริย์ไทยทั้งสองพระองค์จึงโปรดให้ส่งพระสงฆ์ไทยไปศรีลังกา เหตุผลดังกล่าวเป็นเรื่องศาสนาหรือการเมือง? หนังสือเล่มต่อมาเป็นผลงานของพระมหาพจน์ สุวโจ ซึ่งได้แปลและเรียบเรียงหนังสือเรื่อง “200 ปี วิชิตยญาณุสรณ์: สมณศาสน์ระหว่างไทยกับศรีลังกา” เนื้อหาเป็นการรวบรวมสมณศาสน์ที่เขียนโต้ตอบกันระหว่างไทยและศรีลังกา จำนวน 38 ฉบับ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้มีบทบาทสำคัญในการเขียนสมณศาสน์โต้ตอบพระสงฆ์ศรีลังกาคือพระวชิรญาณภิกษุ ข้อมูลเน้นกล่าวถึงการพระศาสนาของทั้งสองฝ่าย คติความเชื่อและวัตรประเพณี รวมถึงการยึดคัมภีร์สำคัญเพื่อคัดลอกเก็บไว้ ส่วนด้านการเมืองของศรีลังกาสมัยนั้นหลักฐานระบุว่าเกาะลังกาคงเป็นอาณานิคมของอังกฤษ แต่พระศาสนายังได้รับการอุปถัมภ์เป็นอย่างดี สำหรับคณะสงฆ์ศรีลังกานั้นได้แยกเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ คณะสงฆ์สยามวงศ์ซึ่งเคยอุปสมบทกับพระอุบาลีมหาเถระสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และคณะสงฆ์อมรปุรนิกาย (หลักฐานไทยนิยมเรียกว่ามะรัมมะวงศ์) ซึ่งเดินทางไปบวชกับคณะสงฆ์พม่าแห่งเมืองอมรปุระสมัยพระเจ้าปดุง คณะสงฆ์ทั้งสองกลุ่มต่างปกครองกันเป็นอิสระและขัดแย้งกันและกันหลายเรื่อง (พระมหาพจน์ สุวโจ, 2567) จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์ของฝ่ายไทยต้องการสืบข่าวพระศาสนาและยึดคัมภีร์สำคัญจากศรีลังกา ส่วนฝ่ายศรีลังกานอกจากต้องการสืบข่าวพระศาสนาในไทยแล้ว ยังประสงค์ความอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ไทยในฐานะเป็นกษัตริย์ชาวพุทธ และขอรับการก่อตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย

2. การเผยแพร่คริสต์ศาสนาในศรีลังกา ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นนี้เริ่มต้นจากดุซงึนนิพนธ์เรื่อง “Buddhism and Christianity in Ceylon 1796-1948” ผลงานของ Charles Winston Karunaratna เนื้อหากล่าวถึงอุปสรรคการเผยแพร่คริสต์ศาสนาของนักบวชคริสต์หลายนิกาย เพราะต้องเผชิญกับการต่อต้านของชาวศรีลังกาซึ่งมองว่าชาวตะวันตกเป็นศัตรู นักบวชชาวคริสต์เริ่มต้นเผยแพร่ด้วยการสร้างความคุ้นเคยแบบฉันทมิตร กล่าวคือด้วยการเข้าไปหาพระสงฆ์ศึกษาเล่าเรียนภาษาสิงหลและภาษาบาลี รวมถึงศึกษาคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาจนเข้าใจของแตกฉาน ต่อมาอาศัยเครื่องพิมพ์จึงสามารถเผยแพร่คริสต์ธรรมคำสอนได้อย่างกว้างขวาง ด้วยการแปลงคำสอนคริสต์ศาสนาให้สอดคล้องกับพระพุทธศาสนา

Citation : พระมหาพจน์ สุวโจ, พระครูศรีปัญญาวิกรม, ไว ชีรัมย์ และชยาภรณ์ สุขประเสริฐ. (2568). การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 53-66. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025>.

รวมไปถึงการโจมตีคำสอนของพระพุทธศาสนาจนนำไปสู่การโต้ว่าที่หลายครั้ง (Charles Winston Karunaratna, 1974) ต่อมาเป็นหนังสือเรื่อง “Buddhism in Sinhalese Society 1750-1900” ผลงานของ Kitsiri Malalgoda ได้พรรณนาเหตุการณ์ทางศาสนาภายหลังการประดิษฐานสยามวงศ์ไม่นาน จนกระทั่งถึงการเดินทางมาเกาะลังกาของนายพันเอกเฮนรี สตีล ออลคอตต์ (Colonel Henry Steel Olcott) เนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวถึงการโต้ตอบสมณศาสนระหว่างศรีลังกากับไทย โดยเฉพาะเรื่องราวการสถาปนาอมรปุรนิกาย ซึ่งมีสาเหตุมาจากพระสงฆ์สยามนิกายปิดกั้นการบวชกุลบุตรวรรณะอื่นนอกจากวรรณะโคยิคาณะ เป็นเหตุให้กุลบุตรวรรณะอื่นบริเวณหัวเมืองชายทะเลพากันเดินทางไปบวชที่พม่า ประเด็นเพิ่มเติมคือผู้เขียนชี้ว่าการก่อตั้งอมรปุรนิกาย มาจากการแข่งขันอำนาจระหว่างกลุ่มขุนนางชั้นมูดาเลียร์ เนื่องจากขุนนางเหล่านี้มาจากหลากหลายวรรณะและต้องการยกย่องวรรณะของตน จึงสนับสนุนให้กุลบุตรวรรณะของตนเดินทางไปบวชที่พม่า (Kitsiri Malalgoda, 1976: 96-104) หลักฐานเบื้องต้นตรงกัน 2 ประเด็น คือ พระพุทธศาสนาสมัยนี้ได้รับผลกระทบจากการเผยแผ่คริสต์ศาสนาภายใต้การสนับสนุนของอังกฤษ และจากความขัดแย้งภายในคณะสงฆ์เองอันเป็นสาเหตุมาจากเรื่องวรรณะ จึงทำให้ขบวนการต้องเข้ามาช่วยปฏิรูปพระพุทธศาสนาขึ้นมาใหม่ ภายใต้การนำของนายพันเอกเฮนรี สตีล ออลคอตต์

3. นิกายสงฆ์ในศรีลังกา เอกสารเกี่ยวกับนิกายสงฆ์ในศรีลังกามีหลายเล่ม เริ่มต้นจากหนังสือเรื่อง “Golden Links Myanmar-Sri Lanka” ผลงานของ Ahungalle Arunatilaka เนื้อหากล่าวถึงกำเนิดและพัฒนาการของคณะสงฆ์อมรปุรนิกายยุคแรกเริ่มอย่างละเอียด จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือผู้เขียนอ้างอิงถึงผลงานด้านวรรณกรรมจำนวนมากของพระเถระนักปราชญ์แห่งอมรปุรนิกาย ผู้เขียนให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือการร่วมมือร่วมใจกันของคณะสงฆ์อมรปุรนิกาย ในการโต้ว่าทะกับนักบวชชาวคริสต์ จนสามารถเรียกคืนศรีทธาชาวพุทธ ส่วนความขัดแย้งภายในคณะสงฆ์อมรปุรนิกายมีกล่าวถึงน้อยมาก สันนิษฐานว่าผู้เขียนต้องการอธิบายมุมมองที่เป็นส่วนดีเท่านั้น เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์อมรปุรนิกายกับคณะสงฆ์พม่านับแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยย้ำว่าคณะสงฆ์อมรปุรนิกายของศรีลังกามองคณะสงฆ์พม่าในฐานะต้นกำเนิดเสมอมา (Ahungalle Arunatilaka, 1999) ต่อมาเป็นหนังสือเรื่อง “Buddhist Nikayas in Sri Lanka” ผลงานของ T.G. Kulatunge ได้อธิบายเรื่องราวของนิกายสงฆ์ในศรีลังกาอย่างละเอียด นับตั้งแต่การสถาปนาสยามวงศ์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยลงลึกถึงประวัติความเป็นมาของนิกายย่อยแต่ละกลุ่มอย่างน่าสนใจ ประเด็นคือผู้เขียนไม่ระบุชัดเจนว่าการแตกแยกนิกายสงฆ์มาจากสาเหตุใด แต่หากวิเคราะห์รายละเอียดจะเห็นว่าสาเหตุหลักเกิดจากความไม่ประนีประนอมเรื่องวรรณะ เพราะมาจากเหตุผลทางการเมืองและการครอบครองทรัพย์สินของพระสงฆ์ ประเด็นเสริมคือขุนนางชั้นมูดาเลียร์บริเวณหัวเมืองปักษ์ใต้ชายทะเลพยายามสนับสนุนพระสงฆ์วรรณะตน เพื่อยกสถานภาพให้โดดเด่นเหนือกว่าวรรณะอื่น (T.G. Kulatunge, 2018) ประเด็นที่น่าสนใจคือหนังสือทั้งสองเล่มชี้ปัญหาของคณะสงฆ์ศรีลังกาไปในทิศทางเดียวกันคือเรื่องวรรณะ โดยเฉพาะพระสงฆ์หัวเมืองแคนตีผู้สังกัดวรรณะโคยิคาณะ และพระสงฆ์หัวเมืองปักษ์ใต้ผู้สังกัดนอกรวรรณะโคยิคาณะ ปัญหาดังกล่าวเปิดช่องให้พระสงฆ์ศรีลังกาพากันก่อตั้งนิกายเป็นจำนวนมาก

4. การปกครองของอังกฤษ วรรณกรรมเกี่ยวกับสมัยอังกฤษปกครองมีประเด็นน่าสนใจเช่นกัน เริ่มต้นจากดุชฎินิพนธ์เรื่อง “The British Administration of the Maritime Provinces of Ceylon 1796-1802” ผลงานของ Upali Chandrabhaya Wickremaratne เนื้อหากล่าวถึงการบริหารของอังกฤษเกี่ยวกับที่ดินและแรงงาน การเกษตร ผลผลิตทางการค้า การค้าขาย กลุ่มชนทางสังคม และโครงการสวัสดิการของรัฐ สำหรับด้านพระพุทธศาสนานั้น ผู้เขียนเสนอประเด็นวิเคราะห์หลายด้าน ยกตัวอย่างเช่น

Citation : Suvaco., P., sripanyavikrom.,S., Chueram., W., & Sukprasert, C. (2025). Buddhist Relation between Thailand and

Sri Lanka in 17th-18th Century. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 53-66.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3035>

บทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้รักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวสิงหล ข้อจำกัดด้านวรรณคดีโคยคามาของคณะสงฆ์สยามนิกาย และการแตกแยกเป็นนิกายใหม่ในชื่อว่าอมรปุรณิกาย คำถามปลายเปิดที่ผู้เขียนต้องการคำตอบคือ แท้จริงแล้วคณะสงฆ์ที่ครอบครองไว้เพียงเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์เท่านั้นหรือไม่ เพราะเมื่อเผชิญกับการเผยแพร่ด้วยวิธีการสมัยใหม่ของนักบวชคริสต์ ดูเหมือนว่าพระพุทธศาสนาจะมีสภาพแข็งเพื่อขาดการปรับตัว ศาสนิกจึงเปลี่ยนศาสนาหันไปเข้ารีตคริสต์ศาสนาเป็นจำนวนมาก (Upali Chandrabhaya Wickremaratne, 1964) อีกเล่มหนึ่งเป็นดุชนิพนธ์เช่นกัน เรื่อง “British Administration in the Kandyan Provinces of Sri Lanka, 1813-1833” ผลงานของ K.M. Padmasiri Kulasekera ผู้เขียนเน้นกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างบริเวณเมืองแคนดี ระหว่างพุทธศักราช 2356-2376 ประเด็นหนึ่งซึ่งผู้เขียนวิเคราะห์เป็นกรณีพิเศษคือการยกเลิกระบบไพร่และสิทธิการยึดครองที่ดิน กรณีดังกล่าวทำให้อิทธิพลของขุนนางชาวแคนดีหมดสิ้นไป อย่างไรก็ตาม แม้อังกฤษจะปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมอย่างไร แต่ไม่เข้าไปล้วงล้ำแทรกแซงอำนาจของคณะสงฆ์ เพราะอังกฤษทราบว่าคณะสงฆ์สยามวงศ์ยุคนั้นทรงอิทธิพลต่อสังคมมากเพียงใด สังเกตได้จากนักบวชคริสต์พยายามกดดันข้าหลวงหรือแทรกแซงรัฐบาลอังกฤษ เพื่อเสนอตัวเข้าไปเผยแผ่คริสต์ศาสนาบริเวณเมืองแคนดีหลายต่อหลายครั้ง แต่ก็ถูกข้าหลวงปฏิเสธทุกครั้ง บทบาทเด่นชัดของคณะสงฆ์ยุคนี้คือร่วมมือกับชาวบ้านก่อกบฏต่อต้านอังกฤษและผลิตผลงานด้านวรรณกรรม (K.M. Padmasiri Kulasekera, 1984: Introduction)

หลักฐานเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่านักวิชาการไทยและศรีลังกา พยายามศึกษาการพระพุทธศาสนาในบริบทประเทศของตนอย่างละเอียด โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 24 ประเด็นคือเอกสารหลักฐานเหล่านั้นล้วนศึกษาเฉพาะบริบทประเทศของตนเท่านั้น หาได้วิเคราะห์หรืออ้างถึงความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาประเทศอื่นไม่ ผู้เขียนจึงเห็นว่าบริบทด้านความสัมพันธ์ทางศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกา ช่วงระยะเวลาในพุทธศตวรรษที่ 24 มีประเด็นหลายอย่างชวนวิเคราะห์ หากมีการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดจะสามารถชี้ให้เห็นหลายบริบท ทั้งด้านพระพุทธศาสนาและการเมือง อีกทั้งเป็นคุณูปการด้านความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาอย่างละเอียด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาสิงหล เฉพาะที่กล่าวถึงเหตุการณ์ทางพระพุทธศาสนาทั้งของไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 เพื่อชี้ให้เห็นหลักฐานต้นฉบับที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ถัดมาเป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ ตำรา บทความวิชาการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาสิงหล

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มต้นจากศึกษาการพระพุทธศาสนาของไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 เพื่อชี้ให้เห็นว่าความเป็นไปของศาสนาในไทยและศรีลังกาเป็นอย่างไร มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะใด สุดท้ายเป็นการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาอย่างละเอียด ทั้งในลักษณะสถาบันสงฆ์ต่อสถาบันสงฆ์ และสถาบันสงฆ์กับสถาบันกษัตริย์ เพื่อชี้ให้เห็นว่าการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดผลดีด้านใดบ้าง

3. ขั้นตอนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยให้ความสำคัญข้อมูลปฐมภูมิเป็นหลัก โดยเฉพาะฉบับจริง เพราะเชื่อว่ามีค่าความน่าเชื่อถือมากที่สุด ถัดมาเป็นฉบับแปลโดยเฉพาะการแปลต้นฉบับภาษาสิงหลเป็น

ภาษาอังกฤษ แม้จะมีข้อมูลครบถ้วนแต่ก็มองเห็นข้อผิดพลาด จึงต้องมีการสอบทานกับฉบับภาษาสิงหลเป็นหลัก ส่วนภาษาไทยยึดข้อมูลปฐมภูมิโดยไม่ต้องอาศัยฉบับแปลภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การพระพุทธศาสนาของไทยในพุทธศตวรรษที่ 24

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเสด็จขึ้นครองราชย์นั้น พระองค์ต้องเผชิญกับภาวะสงครามกับพม่าตลอดรัชกาล การจะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองจึงเป็นไปด้วยความเนิ่นช้า ส่วนการพระพุทธศาสนา นั้น พระองค์เน้นจัดระเบียบสังฆมณฑลเป็นหลัก เนื่องจากเกิดอภิรณห์หลายต่อหลายครั้งนับเนื่องแต่สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นต้นมา ด้วยเหตุนี้ พระองค์และพระอนุชาธิราชจึงต้องพยายามหลายวิธี เพื่อสร้างความมั่นคงทางพระพุทธศาสนา และสร้างความบริสุทธิ์ถึงดงามทางคณะสงฆ์ ศาสนูปถัมภ์หลายอย่างที่ปรากฏเป็นรูปธรรม คือ การสังคายนาพระไตรปิฎก เพื่อให้เป็นหลักตัดสินความถูกต้องของคณะสงฆ์ การจัดการศึกษาคณะสงฆ์ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติอันถูกต้องของคณะสงฆ์ การจัดระเบียบคณะสงฆ์ ด้วยการแต่งตั้งพระสงฆ์ที่ดงามด้วยศีลาจารวัตรให้ดำรงสมณศักดิ์ และถอดถอนพระสงฆ์ที่ประพฤติผิดพระธรรมวินัย (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค), 2555) อีกส่วนหนึ่ง โปรดให้คัดเลือกพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ไปประจำวัดสำคัญในพระนคร เพื่อทำหน้าที่สั่งสอนพระภิกษุสามเณรให้ประพฤติดีงามตามพระธรรมวินัย นอกจากนี้ โปรดให้ตรากฎหมายหลายฉบับ เพื่อควบคุมพระสงฆ์ให้ประพฤติดีงามตามหลักคำสอน ขณะเดียวกัน พระองค์ก็สร้างความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์อย่างใกล้ชิด ในลักษณะการปรึกษาด้านพระศาสนาและข้อปฏิบัติกรณีเกิดความกังวลไม่สามารถตัดสินได้ด้วยพระองค์เอง ทำให้สถาบันกษัตริย์และพระสงฆ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น (ประชุมพระราชปวงษา, 2550: 248-250) จะเห็นได้ว่าตลอดการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แม้จะต้องเผชิญกับภัยสงครามแต่พระองค์ก็ทรงให้ความสำคัญกับคณะสงฆ์อย่างเต็มกำลัง เหตุเพราะคณะสงฆ์เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนบ้านเมืองให้สงบสุข

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย การพระศาสนามิได้แตกต่างจากรัชสมัยของพระบรมมหาชนกมากนัก เพราะปรากฏเห็นว่าพระสงฆ์ผู้ใหญ่หลายรูปต้องอภิรณห์ เป็นเหตุให้มีการสอบสวนและบังคับจับสึกเป็นจำนวนมาก พระองค์พยายามหาวิธีการปฏิรูปพระศาสนาหลายอย่าง จุดประสงค์เพื่อให้ศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของบ้านเมือง ยกตัวอย่างเช่น การตรากฎหมายคณะสงฆ์ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของพระสงฆ์ การแปลหนังสือทำวัตรสวดมนต์ เพื่อให้ชาววังเข้าใจคำแปลจนเกิดศรัทธา การนิมนต์พระสงฆ์ผู้ใหญ่แต่งหนังสือโอวาทานุสาสนี เพื่อสั่งสอนให้พระภิกษุสามเณรสำรวมระวังพระวินัย (หนังสือโอวาทานุสาสนี, 2457) และการจัดงานวิสาขบูชา เพื่อให้ชาวพุทธเห็นความสำคัญเหตุการณ์เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า รูปแบบดังกล่าวแม้สาระจะเน้นไปทางพิธีการ แต่พระองค์ได้สอดแทรกหลักปฏิบัติสำหรับชาวพุทธ และข้อกฎหมายสำหรับพระภิกษุสามเณร เจตนาเพื่อให้พระสงฆ์สามเณรซึ่งทำผิดต้องรับโทษ ส่วนเจ้าพนักงานผู้ดูแลคณะสงฆ์ต้องมีส่วนรับโทษเช่นกัน (ประชุมพระราชปวงษา, 2550) หากมองอีกด้านหนึ่งเป็นการกระตุ้นให้พระสงฆ์และชาวพุทธหันมาให้ความสำคัญหลักคำสอน ในฐานะเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ เหตุการณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ พระองค์โปรดให้ส่งพระสงฆ์ไทยไปสืบการพระศาสนาที่ศรีลังกา ผลจากการสืบข่าวพระศาสนาครั้งนั้น ทำให้ไทยและศรีลังกาเรียนรู้กันและกัน และทราบชัดถึงความรุ่งเรืองด้านวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์และศรัทธาความเชื่อของพระพุทธศาสนา

สุดท้ายสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นช่วงบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติสุขไม่มีภัยสงครามเข้ามาเบียดเบียน ส่วนเศรษฐกิจก็เกิดความมั่งคั่งอันเป็นผลมาจากการค้าขายกับจีน จึงทำให้พระมหากษัตริย์และขุนนางหันมาอุปถัมภ์พระศาสนาอย่างเต็มที่ สมัยนี้มีการสร้างและบูรณะวัดเป็นจำนวนมาก เกิดพระสงฆ์ทรงปรมาจารย์มากมายเพราะระบบการศึกษามีประสิทธิภาพ ภายใต้อาณัติของรัชกาลที่ 3 (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, 2555) เหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งคือมีพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งเกิดขึ้นในชื่อว่าธรรมยุตผู้ทำหน้าที่คือพระวชิรญาณเถระ โดยปฏิรูปพระพุทธศาสนาด้วยการปรับแก้พิธีกรรมบางอย่างให้ทันสมัยอ้างอิงสังฆกรรมตามคัมภีร์พระไตรปิฎก และมีวัตรปฏิบัติดังตามพระธรรมวินัย (กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ, 2508) เหตุการณ์สำคัญสมัยนี้คือพระมหากษัตริย์โปรดให้ส่งพระสงฆ์ไทยเดินทางไปสืบข่าวพระศาสนา 2 ชุด จุดประสงค์สำคัญคือการสืบข่าวพระศาสนา การสักการะปูชนียสถาน การสักการะพระเขี้ยวแก้ว และการเยี่ยมคัมภีร์หายาก ผลจากการปฏิสัมพันธ์ครั้งนี้ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกันในลักษณะของสมณศาสน์ การเดินทางไปมาหาสู่กันอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และคณะสงฆ์ศรีลังกาสนใจการพระศาสนาของไทยมากขึ้น อีกทั้งเปิดมุมมองของพระสงฆ์ศรีลังกาต่อไทยอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาล้วนเป็นการเอื้ออาหารกัน ในลักษณะของราชูปถัมภ์เท่านั้น หาได้เข้าไปแทรกแซงจัดการเปลี่ยนแปลงคณะสงฆ์ของกันและกันไม่

2. การพระพุทธศาสนาของศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24

สมัยอาณาจักรแคนตีตอนปลาย กษัตริย์ผู้ปกครองคือเชื้อพระวงศ์นายักร์แห่งอินเดียใต้ กษัตริย์ทมิฬเหล่านั้นเป็นชาวทมิฬนับถือฮินดูมาก่อน แต่ทุกพระองค์พยายามปรับตัวเข้ากับสังคมชาวสิงหล ด้วยการหันมานับถือพระพุทธศาสนาและศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวสิงหล พร้อมถวายความอุปถัมภ์คณะสงฆ์ทุกอย่าง (John Clifford Holt, 1996) แต่สิ่งหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นเสมอมาคือความหวาดระแวงกันและกันระหว่างกษัตริย์ทมิฬกับชาวสิงหล สมัยพระเจ้าศรีวิกรมราชสิงหะ พระองค์ให้ความสำคัญกับพระประยูรญาติ โดยลดทอนบทบาทของขุนนางชาวสิงหล แล้วปรับเปลี่ยนให้พระประยูรญาติเข้ามาทำหน้าที่แทน เป็นเหตุให้พระสงฆ์และขุนนางชาวสิงหลชวนอังกฤษเข้ามายึดเมืองแคนตี สำหรับเหตุการณ์ด้านศาสนานั้น คณะสงฆ์สยามวงศ์ซึ่งสืบสายมาจากพระอุบาลีมหาเถระสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้แตกแยกเป็นสองกลุ่ม กล่าวคือมีลัทธิวัตนิกายและอัศศิรินิกาย เอกลักษณ์ของคณะสงฆ์สยามวงศ์คือจำกัดสิทธิการบวชเฉพาะวรรณะชั้นสูง พระสงฆ์ตามหัวเมืองชายทะเลไม่พอใจจึงพากันไปบวชที่พม่า (Ahungalle Arunatilaka, 1999) โดยการอุปถัมภ์ของขุนนางชั้นผู้ใหญ่ พระสงฆ์เหล่านั้นครั้งกลับเกาะลังกามาตุภูมิแล้ว ได้ก่อตั้งคณะสงฆ์กลุ่มใหม่ในชื่อว่าอมรปุณิกาย ภายใต้อาณัติของอังกฤษในฐานะผู้ปกครองหัวเมืองชายทะเล แม้เบื้องต้นคณะสงฆ์นิกายสยามวงศ์ผู้เกิดก่อนกับอมรปุณิกายผู้เกิดทีหลัง จะไม่แสดงความขัดแย้งก็จริง เพราะต่างมีอิทธิพลคนละส่วน กล่าวคือสยามวงศ์มีขอบเขตในอาณาจักรแคนตี ส่วนอมรปุณิกายมีอิทธิพลในเขตอาณานิคมอังกฤษ แต่ครั้งอังกฤษแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าสยามวงศ์ พระสงฆ์อมรปุณิกายก็เริ่มแสดงอิทธิพลจนต่อมากลายเป็นเหตุวิวาทะระหว่างสองนิกาย

สมัยอังกฤษปกครองหัวเมืองชายทะเลรอบเกาะตง พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงเนื่องจากนโยบายด้านศาสนาของอังกฤษเน้นสนับสนุนคริสต์ศาสนา ในฐานะศาสนาของรัฐ (Charles Winston Karunaratna, 1974) นโยบายดังกล่าวเกิดเป็นผลรูปธรรม 4 ด้าน คือ 1) การเผยแพร่คริสต์ศาสนา อังกฤษสนับสนุนด้านการเงินและออกกฎหมายรับรอง เพื่อให้บาทหลวงสามารถเผยแพร่ได้อย่างอิสระเสรี ส่วนพระพุทธศาสนาถูกปิดกั้นห้ามแสดงออกในที่สาธารณะ 2) การเปิดโรงเรียนชาวคริสต์ เจตนาเพื่อชักจูงให้ชาวสิงหลเข้ารับ โดยหลักสูตรเน้นความทันสมัยแบบตะวันตก 3) การสร้างโรงพยาบาลเพื่ออำนวยความสะดวก

Citation : พระมหาพจน์ สุวโจ, พระครูศรีปัญญาภิรม, ไฉ สิริชัย และชยาภรณ์ สุขประเสริฐ. (2568). การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 53-66. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025>.

สะดวกสำหรับชาวคริสต์เท่านั้น และ 4) การชักชวนพระเถระผู้ใหญ่ให้เข้ารีตเป็นคริสต์ ด้วยการเสนอตำแหน่งและหน้าที่การงาน (Thomas Moscrop and Arthur Restarick, 1890) นโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนาในวงกว้าง ไม่สามารถเรียกร้องความเสมอภาคจากอังกฤษได้นอกจากนั้น พระพุทธศาสนาต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในคณะสงฆ์อมรปุรนิกาย โดยเฉพาะตำแหน่งพระมหานายกหรือหัวหน้าของหมู่คณะ แม้จะมีข้ออ้างเรื่องความถูกต้องของสีมา แต่แท้ที่จริงแล้วคือความพยายามแข่งขันกันด้วยตำแหน่งพระมหานายก กรณีดังกล่าวกลายเป็นเหตุใหญ่โตสร้างความร้าวฉานทั้งคณะสงฆ์และฆราวาสผู้ถวายความอุปถัมภ์

ครั้งอังกฤษเข้ายึดครองอาณาจักรแคนตีได้เรียบร้อยแล้ว เกาะลังกาทั้งหมดก็อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษเพียงผู้เดียว เบื้องต้นแม้อังกฤษจะให้สัญญาว่าจะปกป้องพระพุทธศาสนาและไม่ทำลายพิธีกรรมอันดีงามของบรรพบุรุษ แต่การหมิ่นเกียรติพระเถระด้วยการไม่ให้ความเคารพ หรือการแย่งชิงสมบัติพระเขี้ยวแก้วอันเป็นมรดกของบรรพชน ก็เป็นจุดเริ่มต้นสร้างความไม่พอใจแก่คณะสงฆ์และชาวพุทธสิงหลต่อมาขุนนางผู้ใหญ่และพระสงฆ์เห็นว่าอังกฤษกดขี่ข่มเหงและดูหมิ่นพระพุทธศาสนามากขึ้น จึงร่วมมือกันก่อจลาจลต่อต้านอังกฤษหลายต่อหลายครั้ง อังกฤษต้องใช้วิธีการปราบปรามเด็ดขาดทุกครั้ง ด้วยการประหารชีวิตหัวหน้าผู้ต่อต้านทั้งพระสงฆ์และฆราวาส (H.A.J. Hulugalle, 2002) สร้างความเสียหายแก่บ้านเมืองและคณะสงฆ์ เหตุการณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือคณะสงฆ์ต้องเผชิญกับการเผยแพร่คริสต์ศาสนา โดยมีอังกฤษเป็นผู้สนับสนุนพวกบาทหลวงอย่างเต็มรูปแบบ จุดหักเหสำคัญคือการศึกษาคณะสงฆ์ได้ถูกอังกฤษตัดขาดการสนับสนุนอย่างสิ้นเชิง ตรงกันข้ามโรงเรียนชาวคริสต์ นอกจากนั้น สมัยนี้คณะสงฆ์ศรีลังกามีปฏิสัมพันธ์กับไทย ด้วยการลิขิตสมณศาสน์ติดต่อกันหลายฉบับ เนื้อหาส่วนใหญ่สะท้อนการพระศาสนาในศรีลังกาภายใต้การปกครองของอังกฤษ

3. การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับพระสงฆ์สะท้อนให้เห็นหลายด้าน กล่าวคือ 1) การยืมคัมภีร์สำคัญ ฝ่ายไทยยืนยันชัดเจนว่าต้องการยืมคัมภีร์สำคัญมาคัดลอก เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์และขุนนางให้ความสำคัญ ขณะเดียวกันพระสงฆ์นักปราชญ์ชาวศรีลังกาที่ต้องการคัมภีร์หายากจากไทยเช่นกัน 2) การช่วยเหลือข้อพิพาท คณะสงฆ์ศรีลังกาสมัยนั้นแบ่งเป็นสองนิกายกล่าวคือสยามวงศ์และอมรปุรนิกาย แต่ละนิกายต่างมีขุนนางผู้ใหญ่สนับสนุนเหมือนกัน ครั้นเกิดข้อพิพาทและไม่สามารถตกลงกันได้ จึงหันมาขอคำปรึกษาจากไทย (พระมหาพจน์ สุวโจ, 2567) และ 3) การสถาปนารัตนมยุตินิกาย พระสงฆ์ศรีลังการับรู้ความมีอยู่และแนวทางปฏิบัติของคณะสงฆ์รัตนมยุตินิกายเป็นอย่างดี เนื่องจากมีพระสงฆ์ศรีลังกาหลายรูปเดินทางมาสืบการพระศาสนาในไทย และเข้าพำนักวัดบวรนิเวศวิหาร ครั้นเดินทางกลับลังกามาตฤมีย่อมพระสงฆ์หลายกลุ่มมาสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ความงดงามแห่งวัตรปฏิบัติของคณะสงฆ์รัตนมยุตินิกาย พระวชิรญาณเถระในฐานะเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงเป็นหัวหน้าด้วย จึงเป็นเหตุให้คณะสงฆ์ศรีลังกาแสดงความประสงค์ เพื่อขอขอสั่งกัตคณะสงฆ์รัตนมยุตินิกาย (พระมหาพจน์ สุวโจ, 2567)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกษัตริย์กับคณะสงฆ์ศรีลังกา ซึ่งให้เห็นผลดีหลายด้าน กล่าวคือ 1) การสืบข่าวพระศาสนา สืบเนื่องจากมีพระสงฆ์ศรีลังกาหลายคณะเดินทางไปสืบข่าวการพระศาสนาเมืองไทย และเข้าพำนักวัดบวรนิเวศวิหาร พระสงฆ์รัตนมยุตินิกายได้สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้จนเข้าใจอย่างแจ่มชัดว่า การพระศาสนาในศรีลังกาเป็นอย่างไร ทั้งคณะสงฆ์และปูชนียสถาน พระมหากษัตริย์ทรงเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงโปรดให้ส่งพระสงฆ์ไปสืบข่าวพระศาสนาที่ศรีลังกา 2) การสักการะเจดีย์สถาน จุดประสงค์หลักเบื้องต้นของพระมหากษัตริย์ไทยคือ มีพระราชประสงค์ต้องการทราบคติความเชื่อและวัตรปฏิบัติของชาว

Citation : Suvaco., P., sripanyavikrom.,S., Chueram., W., & Sukprasert, C. (2025). Buddhist Relation between Thailand and Sri Lanka in 17th-18th Century. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 53-66.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3035>

พุทธศรีลังกา โดยเฉพาะประเพณีสักการบูชาปูชนียสถาน (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, 2546) ซึ่งเป็นต้นทางของคติความเชื่อในไทย ผลจากการส่งพระสงฆ์ไทยไปศรีลังกาทำให้ทราบว่าการเดินทางไปมาระหว่างศรีลังกาและไทยสมัยนั้นเป็นปัญหาใหญ่ของชาวพุทธศรีลังกา เพราะถูกจำกัดโดยอังกฤษผู้เป็นเจ้าของอาณานิคม ด้วยจากการปิดกั้นของพระเถระผู้ใหญ่ด้วย พระสงฆ์ที่เดินทางมาไทยแต่ละรูปมักได้รับความอุปถัมภ์จากคหบดีหรือขุนนางผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์ศรีลังกาจึงต้องการความอนุเคราะห์จากพระมหากษัตริย์ไทย ด้วยการอำนวยความสะดวกการเดินทางและที่พักอาศัย

ส่วนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลชี้ให้เห็นผลหลายด้านเช่นกัน กล่าวคือ 1) การมอบไทยธรรม ส่วนใหญ่เป็นคัมภีร์และไทยธรรมอันเหมาะสมแก่สมณภาวะ ยกเว้นสิ่งของที่พระสงฆ์ศรีลังกาจัดถวายพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปและพระบรมสารีริกธาตุ 2) การแสดงความเป็นมิตร เป็นการแสดงออกด้วยการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกกันและกัน ทั้งในส่วนสถานที่พักและการให้คำแนะนำ เพื่อความเข้าใจถูกต้องตามพระธรรมวินัย และ 3) การสร้างความเข้าใจกันและกัน คณะสงฆ์และขุนนางชาวศรีลังกาไม่รู้ประเพณีตามพระราชสำนักของไทย จึงพากันส่งจดหมายมาถวายพระมหากษัตริย์บ้าง ถวายไทยธรรมอันไม่เหมาะสมบ้าง ขอความอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์บ้าง ฝ่ายไทยเห็นว่าลักษณะดังกล่าวน่าจะสร้างความรำคาญเบื้องพระยุคลบาท จึงทำหน้าที่ลิขิตสมณสาสน์ตอบ ด้วยการอธิบายวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ไทย ประเพณีวัฒนธรรมอันถูกต้อง และประเพณีปฏิบัติของพระราชสำนัก (พระมหาพจน์ สุวโจ, 2567) ส่วนพระสงฆ์ศรีลังกาก็ชี้แจงไทยเช่นกัน เพราะเห็นว่ามิพระสงฆ์ศรีลังกาเดินทางไปไทยหลายคน บางกลุ่มสร้างชื่อเสียงในด้านลบลจคนไทยดีเตียน จึงเน้นย้ำว่าเป็นพฤติกรรมเฉพาะกลุ่มเท่านั้น มิได้หมายถึงพระสงฆ์ศรีลังกาทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพระพุทธศาสนาของไทยในพุทธศตวรรษที่ 24 พบว่าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น สถาบันที่เข้ามาฟื้นฟูคณะสงฆ์คือพระมหากษัตริย์ เนื่องจากมองว่าบ้านเมืองไม่สงบประการหนึ่ง คณะสงฆ์อ่อนแอไม่สามารถรวมกันเป็นเนื้อเดียวประการหนึ่ง สถาบันกษัตริย์จำเป็นต้องเข้ามาจัดระเบียบคณะสงฆ์เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียว เพราะถือว่าสถาบันสงฆ์เป็นหนึ่งในสถาบันหลักของบ้านเมือง การฟื้นฟูคณะสงฆ์เน้นความสำคัญไปยังสองทิศทาง หนึ่งนั้นคือการตรากฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของพระสงฆ์ ซึ่งสมัยนั้นมีพระสงฆ์ประพฤติอนาจารเป็นจำนวนมาก พร้อมจัดการการศึกษาเพื่อเป็นคู่มือให้พระสงฆ์ปฏิบัติตาม ส่วนสองนั้นเป็นการสร้างและบูรณะอารามวิหาร เพื่อให้เพียงพอต่อพระสงฆ์ซึ่งกระจายกันอยู่ตลอดอาณาจักรพร้อมอุทิศที่ดินและคนงาน เพื่อดูแลรักษาคณะสงฆ์ให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างง่าย พร้อมกันนั้นก็เสมือนการแสดงบทบาทของสถาบันกษัตริย์ในฐานะผู้ควบคุมและจัดระเบียบคณะสงฆ์ ให้เป็นไปในทิศทางที่ตนเองกำหนด สอดคล้องกับอัจฉรา กาญจนอมัย ในงานวิจัยเรื่อง “การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ.2325-2394)” ซึ่งระบุว่าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระพุทธศาสนาได้รับการทำนุบำรุงจากบุคคลหลายกลุ่มในสังคม โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ครั้นฝ่ายอาณาจักรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูอย่างใกล้ชิด จึงทำให้รูปแบบการปกครองฝ่ายพุทธจักรบางประการคล้ายคลึงกับรูปแบบการปกครองของรัฐ ส่วนการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาสมัยนี้มีมุ่งสร้างและปฏิสังขรณ์วัดเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก ประกอบกับวัดมีที่ดินและแรงงานเข้าคน

จึงทำให้วัดมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้สถาบันพุทธศาสนาสามารถทำหน้าที่ทางสังคมได้ดี พระสงฆ์จึงมีบทบาทในฐานะเป็นที่พึ่งพิงของชาวไทย (อัจฉรา กาญจนมัย, 2523)

2. การพระพุทธศาสนาของศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 พบว่าพระพุทธศาสนาเผชิญภัยร้ายแรงสองด้าน หนึ่งนั้นเป็นศึกรายภายในอันเนื่องมาจากอาณาจักรแคนตีปกครองโดยกษัตริย์ทมิฬราชวงศ์นายักกรแห่งอินเดียใต้ ขณะที่อาณาจักรพาราณสีเป็นชาวสิงหล แม้กษัตริย์จะหันหน้ามานับถือพระพุทธศาสนา แต่ด้านการเมืองกลับแต่งตั้งพระประยูรญาติเข้าทำหน้าที่แทนขุนนางชาวสิงหล พวกขุนนางและพระสงฆ์จึงรวมตัวกันต่อต้านแล้วเชิญชวนอังกฤษเข้ายึดครองอาณาจักรแคนตี ส่วนสองนั้นคือศึกรายนอก ครั้นอังกฤษเข้าปกครองเกาะลังกาทั้งหมดแล้ว ได้สร้างเพทุบายทำสนธิสัญญารักษาคุ่มครองพระพุทธศาสนา แต่ความจริงคืออังกฤษสนับสนุนคริสต์ศาสนาให้เป็นศาสนาแห่งรัฐ โดยก่อตั้งโรงเรียนเพื่อเปลี่ยนชาวสิงหลเข้ารีตเป็นคริสต์ ส่วนพระสงฆ์ออกกฎหมายห้ามเผยแพร่พระพุทธศาสนาในที่สาธารณะ ขณะเดียวกันบาทหลวงก็มีบทบาทต่อนวัตกรรมใหม่ เช่น การจัดระบบการเรียนการสอน การจัดพิมพ์เอกสาร และการจัดองค์ประกอบเป็นระบบ สอดคล้องกับ Charles Winston Karunaratna ซึ่งเขียนดุฆฎินิพนธ์เรื่อง “Buddhism and Christianity in Ceylon (1796-1948)” ระบุว่าสมัยอังกฤษปกครองเกาะลังกานั้นบาทหลวงชาวคริสต์เสนอหลักการเพื่อสร้างเกาะลังกาให้สันติสุข หนึ่งนั้นคือการเปลี่ยนชาวสิงหลให้เข้ารีตเป็นคริสต์ โดยวางแผนการก่อตั้งโรงเรียนสอนวัฒนธรรมชาวตะวันตก การอนุญาตให้บาทหลวงสามารถเผยแพร่คริสต์ศาสนาได้อย่างเสรี และโน้มน้าวชักชวนพระเถระผู้ใหญ่ให้เข้ารีตเป็นคริสต์ด้วยการเสนอตำแหน่งชั้นสูง ส่วนพระสงฆ์ให้ออกมาตรการควบคุมการประกอบศาสนกิจ (Charles Winston Karunaratna, 1974: abstract)

3. การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 พบว่าการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะสงเคราะห์เกื้อกูลกัน โดยฝ่ายไทยต้องการสืบข่าวการพระศาสนาว่าพระสงฆ์และชาวพุทธศรีลังกาศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนาหรือไม่ ขนบธรรมเนียมอันดีงามยังรักษากันอยู่หรือไม่ เพราะเห็นว่าสมัยนั้นเกาะลังกาดตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษเรียบร้อยแล้ว ขอกังขาตั้งกล่าวเป็นเหตุให้ส่งพระสงฆ์ไปสืบพระศาสนายังเกาะลังกา ซึ่งได้รับการดูแลต้อนรับเป็นอย่างดีจากชาวพุทธศรีลังกา พร้อมรับรู้ความเป็นไปของพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน นอกจากนั้น ยังได้คัมภีร์หายากมาคัดลอกเก็บไว้ศึกษาด้วย ส่วนฝ่ายศรีลังกามองว่าอังกฤษไม่ได้สนับสนุนพระสงฆ์เหมือนสมัยกษัตริย์ปกครอง ครั้นพระมหากษัตริย์ไทยมีปฏิสัมพันธ์ไม่ดีด้วย ก็ขอความอนุเคราะห์การเดินทางไปมาระหว่างศรีลังกาและไทย อีกด้านหนึ่งก็ขอความอนุเคราะห์การบวชในคณะสงฆ์ธรรมยุต ซึ่งก่อตั้งโดยพระวชิรญาณเถระผู้เป็นเชื้อพระวงศ์ชั้นสูง สอดคล้องกับพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ ซึ่งเขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยกับศรีลังกา ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” พบว่าจุดประสงค์หลักของการติดต่อระหว่างไทยกับศรีลังกาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมี 2 ประการ คือ 1) เพื่อต้องการทราบความเป็นไปในทางพุทธศาสนา และ 2) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ผลการติดต่อระหว่างไทยกับลังกาเกิดประโยชน์ 3 ทาง คือ 1) ทำให้เรียนรู้พุทธศาสนาและกัน โดยเฉพาะสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระสงฆ์ศรีลังกาเดินทางมาไทยหลายคนและพำนักวัดบวรนิเวศวิหาร ได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นกับคณะสงฆ์ธรรมยุต 2) ทำให้ทราบว่าพระเขี้ยวแก้วในฐานะสิ่งสำคัญสูงสุดของชาวพุทธศรีลังกา ยังมีการรักษาคุ่มครองและประกอบพิธีบูชาเป็นประจำ และ 3) ทำให้บทบาทของอังกฤษต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งเบื้องต้นถวายความอุปถัมภ์เป็นอย่างดี ต่อมาครั้งเห็นว่่าพระสงฆ์พากันต่อต้านจึงลดบทบาทเสีย และ 3) ทำให้ทราบว่าพระสงฆ์ศรีลังกาต้องการ

Citation : Suvaco., P., sripanyavikrom.,S., Chueram., W., & Sukprasert, C. (2025). Buddhist Relation between Thailand and

Sri Lanka in 17th-18th Century. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 53-66.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3035>

บทความกับคณะสงฆ์ธรรมยุต เพราะทราบถึงวัตรปฏิบัติอันดีงามของคณะสงฆ์ธรรมยุต (พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ, 2523: 91-112)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 เน้นเฉพาะด้านศาสนาและจำกัดขอบเขตเฉพาะต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ยังมีประเด็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. บทบาทของอังกฤษต่อการปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกา เนื่องจากสมัยนั้นอังกฤษสามารถยึดครองเกาะลังกาได้เรียบร้อยแล้ว ปัญหาชวนสงสัยคือเหตุใดอังกฤษจึงสนับสนุนพระสงฆ์ศรีลังกาอย่างดียิ่ง และดูแลต้อนรับคณะสงฆ์ไทยเป็นอย่างดี เพราะสมัยนั้นอังกฤษได้ส่ง John Crawford เป็นทูตเดินทางมาไทยเพื่อทำการค้าแต่ถูกปฏิเสธ

2. คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในสายตาของพระสงฆ์ศรีลังกา สมณศาสน์ฝ่ายศรีลังการะบุว่าพระสงฆ์ศรีลังการับรู้ความเป็นไปของคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายแห่งวัดบวรนิเวศวิหาร ในฐานะเป็นคณะสงฆ์ผู้งดามด้วยวัตรปฏิบัติ และพระวชิรญาณเถระในฐานะหัวหน้าเป็นเชื้อพระวงศ์ชั้นสูง ปัญหาชวนวิเคราะห์คือกรณีพระสงฆ์ศรีลังกาต้องการบวชในคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมีอะไรเป็นแรงจูงใจ

3. ทศนคติของคณะสงฆ์อมรปุรณิกาย สมณศาสน์ฝ่ายศรีลังการะบุว่าคณะสงฆ์กลุ่มนี้เดินทางไปบวชแปลงที่เมืองอมรปุระของพม่า แล้วกลับมาก่อตั้งอมรปุรณิกาย ต่อมาได้ติดต่อกับคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายแล้วทราบว่าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเป็นเชื้อสายเดียวกับพวกตน จึงพยายามเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้เห็นว่าสืบสายมาจากแหล่งเดียวกันคือกัลยาณีสีมาแห่งเมืองหงสาวดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการกำหนดกรอบระยะเวลา เนื่องจากเหตุการณ์ของไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24 มีเอกสารชั้นปฐมภูมิเป็นจำนวนมาก หากมีการวิเคราะห์ในเชิงลึกน่าจะสะท้อนให้เห็นหลายบริบท ทั้งการเมือง การศาสนา การค้า และความสัมพันธ์กับประเทศอื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฎหมายตราสามดวง เล่ม 4. (2505). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2508). *ประดิษฐานพระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายและนิยายเรื่องตาม่องล่าย*. ธนบุรี: สหประชาพานิชย์.
- กรมพระสมมตวรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2545). *เรื่องแต่งตั้งพระราชาคณะผู้ใหญ่ในกรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 1-2*. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2546). *เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค). (2555). *พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-4 เล่ม 1-2*. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- ประชุมพระราชปวงษา เล่ม 1-2. (2550). สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.
- พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ. (2525). *ความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยกับลังกาตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

Citation : พระมหาพจน์ สุวโจ, พระครูศรีปัญญาภิรม, ไว ซีรัมย์ และชยาภรณ์ สุขประเสริฐ. (2568). การปฏิสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 53-66. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3035>

- พระมหาพจน์ สุวโจ. (2567). 200 ปี วชิรญาณานุสรณ์: สมณศาสน์ระหว่างไทยและศรีลังกา. นครปฐม: สาสะพิมพ์การ.
- มหามกุฏราชานุสรณ์. (2511). พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สนามหลวงแผนกบาลี. (2548). การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- หนังสือโอวาทานุสาสนี. (2547). พระนคร: โรงพิมพ์ไทย ณ สะพานยศเส.
- อัจฉรา กาญจน์มัย. (2523). การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325-2394) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- Ahungalle Arunatilaka. (1999). Golden Links Myanmar-Sri Lanka. Colombo: S. Godage and Brothers Publishers.
- Charles Winton Karunaratna. (1974). Buddhism and Christianity in Ceylon, 1796-1948. PhD. Dissertation, University of London.
- H.A.J. Hulugalle. (2002). British Governors of Ceylon. Colombo: Arjuna Hulugalle Dictionaries.
- H.W. Codrington. (1995). A Short History of Ceylon. New Delhi: Asian Educational Services.
- John Clifford Holt. (1996). The Religious World of Kirti Sri: Buddhism, Art, and Politics in Late Medieval Sri Lanka. Oxford: Oxford University Press.
- K.M. Padmasiri Kulasekera. (1984). British Administration in the Kandyan Provinces of Sri Lanka, 1813-1833. PhD. Dissertation, University of London.
- Kitsiri Malalgoda. (1976). Buddhism in Sinhalese Society 1750-1900. Berkeley: University of California Press.
- K.M.P. Kulasekera. (1984). British Administration in the Kandyan Provinces of Sri Lanka, 1815-1833, with Special Reference to School Change. PhD. Dissertation, University of London.
- L.S. Dewaraja. (1988). The Kandyan Kingdom of Sri Lanka 1707-1782. Colombo: Lake House Investments LTD.
- Punchibandara Dolapihilla. (1959). In the Days of Sri Wickramarajasingha: Last King of Kandy. Maharagama: Saman Press.
- T.G. Kulatunge. (2018). Buddhist Nikayas in Sri Lanka. Nugegod: Taranjee Printers.
- Thomas Moscrop and Arthur Restarick. (1890). Ceylon and Its Methodism. London: Robert Culley.
- Upali Chandrabhaya Wickremeratne. (1964). The British Administration of the Maritime Provinces of Ceylon 1796-1802. PhD. Dissertation, University of London.

Citation : พระมหาพนธ์ สุวโจ, พระครูศรีปัญญาภิรม, ไฉ ซิรัมย์ และชยาภรณ์ สุขประเสริฐ. (2568). การปฏิสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่าง
ไทยและศรีลังกาในพุทธศตวรรษที่ 24. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 53-66. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3035>

3035

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Active Learning Activities to Enhance Mathematical Connection Skills on the Topic of Statistics for GRADE 7 Students

เจนวิทย์ ทิปะนัต^{1*}, สมถวิล ชันเขตต์², และปริญา ปริพุฒ³

Jenwit Hipanat¹, Somthawin Khanket², and Pariya Pariput³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Graduate student Curriculum and Instructional Development Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

²คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Science Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : jenwit.hg63@ubru.ac.th

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3149

Received : October 23, 2025; Revised : December 18, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ 2) ศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย แผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 4) ศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านวังสะแบง ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2567 จำนวน 21 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบที่ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะ การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นนำเสนอความรู้ ขั้นประยุกต์ใช้ โดยมีผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ผลการศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนทุกคนมีผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Citation : Hipanat, J., Khanket, S., & Pariput, P. (2025). The Development of Active Learning Activities to Enhance

Mathematical Connection Skills on the Topic of Statistics for GRADE 7 Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 67-76. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3149>

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด
คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก, การเรียนรู้เชิงรุก, ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were: (1) to develop active learning to enhance mathematical connection skills of Grade 7 students, (2) to study students' mathematical connection skills during learning through the active learning activity plans, (3) to compare students' learning achievement before and after learning with the active learning activity plans, and (4) to study students' satisfaction toward the active learning.

The sample group consisted of 21 Grade 7 students from Ban Wang Sabang Community School, selected by cluster random sampling. The research instruments were the active learning activity plans, a mathematical connection skill assessment form, a learning achievement test, and a student satisfaction questionnaire. Data obtained from the study were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test statistics.

The findings revealed that: 1) The development of active learning to enhance mathematical connection skills consisted of four main stages: planning, implementation, knowledge presentation, and application. The overall quality of the learning activity plans, as evaluated by experts, was rated at the highest level.; 2) The study of students' mathematical connection skills during learning showed that all students achieved scores above the 70% criterion. 3) A comparison of students' academic achievement before and after participating in the active learning revealed that the post-test scores were significantly higher than the pre-test scores at the 0.05 level of statistical significance and 4) The results of the student satisfaction survey indicated that students had the highest level of satisfaction with the active learning designed to enhance their mathematical connection skills.

Keywords : Active Learning Activity Development, Active Learning, Mathematical Connection Skills

บทนำ (Introduction)

คณิตศาสตร์มีบทบาทในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด เสริมสร้างเหตุผล คิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา สามารถนำไปใช้ในชีวิตรและเป็นพื้นฐานของศาสตร์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ การเรียนคณิตศาสตร์ควรปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตามหลักสูตรคณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ 3 ด้าน ได้แก่ จำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต และสถิติและความน่าจะเป็น เน้นการพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหา การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควร เสริมการมีส่วนร่วม โดยเน้นให้นักเรียนได้ ลงมือทำ มีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่ปรึกษา พร้อมใช้เทคนิค เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง เข้าใจเนื้อหา กระบวนการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งในด้าน ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ สอดคล้องกับการ

Citation : เจนวิทย์ ทิปะนัต, สมถวิล ชันเขตต์ และปริญญา ปริพุด. (2568). การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะ

การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 67-76.
<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3149>

เรียนรู้ที่เหมาะสม (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แนวคิด ห้องเรียนกลับทางร่วมกับ การเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนเรียนในชั้นเรียน และนำความรู้มาใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ปัญหา และร่วมมือกับเพื่อนในห้องเรียน ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนะ กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลให้ นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนที่สูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจนแสดงให้เห็นว่าแนวทางการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสมรรถนะในปัจจุบัน (กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์, 2560) การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติและคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ธนวรรณ นัยเนตร, 2560) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน โดยนักเรียนจะได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และประเมินผ่านการอ่านสถานการณ์หลากหลายรูปแบบ มีการทำงานเป็นกลุ่ม การตั้งคำถาม และการใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้นักเรียนส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และรู้สึกผ่อนคลายเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ (ณัฐวดี ธาตุดี, 2561) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยเพิ่มความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนดีขึ้น (นภาพร สว่างอารมณ์, 2563) แม้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะได้รับการส่งเสริม แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดจากรูปแบบการสอนแบบถ่ายทอดความรู้ของครู และทรัพยากร ส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมและพัฒนาสมรรถนะได้ไม่เต็มศักยภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนสามารถทำได้ผ่านการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ปัญหาที่แทรกอยู่ในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเห็นการประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ทั้งในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ และการแก้ปัญหาในบริบทต่าง ๆ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ หรือชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ ผู้สอนควรมอบหมายงานหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ค้นคว้า การนำเสนอ และการอภิปรายร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสปฏิบัติจริงและพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์
2. เพื่อศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การเรียนรู้เชิงรุก

เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน และใช้กระบวนการคิดขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า นักเรียนจะได้ฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การตั้งคำถาม และการลงมือปฏิบัติจริง ของความรู้เดิมและความสนใจ ส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ได้ และพัฒนาทักษะสำคัญในยุคปัจจุบัน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือการส่งเสริมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติและคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนรู้แบบรับสารฝ่ายเดียว (กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์, 2560) เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง (ธนวรรณ นัยเนตร, 2560) เป็นการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (นภาพร สว่างอารมณ์, 2563)

ลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาทักษะสำคัญของนักเรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง นักเรียนควรมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ส่งเสริมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ร่วมมือกันทำงาน (นภาพร สว่างอารมณ์, 2563)

ขั้นตอนของการเรียนรู้เชิงรุก

(นภาพร สว่างอารมณ์, 2563) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้
1) ขั้นเตรียมความพร้อมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ครูสร้างแรงจูงใจในการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม เพื่อเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ 2) ขั้นปฏิบัติงานกลุ่มหรือสร้างองค์ความรู้ร่วมกันนักเรียนทำงานร่วมกัน วิเคราะห์ อภิปราย และสะท้อนความคิดเห็น เพื่อสร้างความรู้ร่วมกันให้ชัดเจนและตรงตามวัตถุประสงค์ 3) ขั้นนำเสนอความรู้ที่นักเรียนรวบรวมความรู้จากหลากหลายแหล่ง เช่น แบบฝึกหัด วิดีโอ เอกสาร หรือประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4) ขั้นประยุกต์ใช้ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และนำแนวคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนรู้

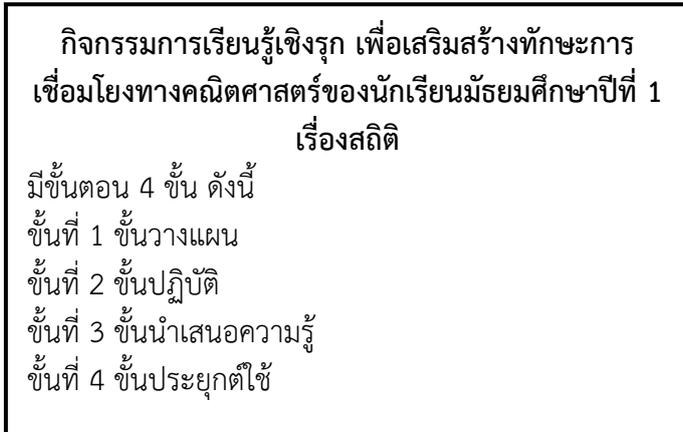
การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ใช้ความรู้และหลักการทางคณิตศาสตร์เชื่อมโยงกับงานหรือสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและต่อยอดไปสู่การเรียนรู้แนวคิดที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอ โขงเจียม จำนวน 7 โรงเรียน 7 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 188 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านวังสะแบงที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง มีบริบทด้านนักเรียน สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอโขงเจียม โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนชุมชนบ้านวังสะแบง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 แผน ซึ่งมีค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมี $\bar{X} = 4.52$ S.D. = 0.55
2. แบบฝึกทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งหมด 4 ด้าน ด้านที่ 1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผล ด้านที่ 4 ประโยชน์ที่ได้รับ

Citation : Hipanat, J., Khanket, S., & Pariput, P. (2025). The Development of Active Learning Activities to Enhance

Mathematical Connection Skills on the Topic of Statistics for GRADE 7 Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 67-76. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3149>

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการพัฒนาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้
นำเสนอข้อมูล และ นำข้อมูลมาเขียนเป็นแผนภูมิได้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติ 3) ขั้นนำเสนอ
ความรู้ 4) ขั้นประยุกต์ใช้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการ
เชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	IOC	สรุปผล	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. จุดประสงค์การเรียนรู้	1.00	ใช้ได้	4.68	0.51	มากที่สุด
2. ความชัดเจนของเนื้อหา	1.00	ใช้ได้	4.67	0.51	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้	0.93	ใช้ได้	4.45	0.51	มาก
4. การวัดและประเมินผล	0.93	ใช้ได้	4.47	0.76	มาก
5. สื่อการเรียนรู้	1.00	ใช้ได้	4.40	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย			4.52	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$ S.D. = 0.55)

2. ผลการศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยผลการศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ผลการศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก		
รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.
การเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์	74.65	4.44
การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น	75.69	6.03
การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน	76.51	2.61
รวมเฉลี่ย	75.62	4.36

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ระหว่างเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 75.62 โดยมีติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน ร้อยละ 76.51 รองลงมาคือการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ร้อยละ 75.69 และการเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ร้อยละ 74.65 ทั้งนี้ทุกมิติมีผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สะท้อนว่ากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสามารถส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ได้สอดคล้องกับเป้าหมายของกิจกรรม

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	21	20	4.24	1.63	20	10.72	.000*
หลังเรียน	21	20	13.24	2.81	20		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.63 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 13.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.81 ซึ่งเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 21 คน ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้านที่ประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านที่ 1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.59	0.63	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.44	0.49	มาก
ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผล	4.63	0.47	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ประโยชน์ที่ได้รับ	4.65	0.51	มากที่สุด
รวม	4.58	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.53)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผนขั้นปฏิบัติ ขั้นนำเสนอความรู้ ขั้นประยุกต์ใช้ โดยมีผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวมีคุณภาพ เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ระบุว่า การเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yulianto et al. (2019) ซึ่งพัฒนาโมเดล CORE เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสถานการณ์ใหม่ การจัดระบบความคิดผ่านการอภิปรายและการทำงานกลุ่ม การสะท้อนความเข้าใจของผู้เรียน และการขยายความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย กระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจเชิงลึกและ

Citation : เจนวิทย์ ติปะนัต, สมถวิล ชันเชตต์ และปริญญา ปริพฒ. (2568). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะ

การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 67-76.
<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3149>

เชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ทั้งภายในเนื้อหาและกับชีวิตจริงได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า การเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 74.65 การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น คิดเป็นร้อยละ 75.69 การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 76.51 คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมของการเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์ ร้อยละ 75.62 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการเชื่อมโยงสูงกว่าร้อยละ 70 ทั้งนี้เนื่องจาก สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมที่ใช้สามารถส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม ทั้งการใช้ความรู้ในเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่า ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐติพร จำนงค์ (2562) ที่พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ได้จากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร สว่างอารมณ์ (2563) ซึ่งรายงานว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่ใช้การวัดผลแบบก่อน-หลังเรียนเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจน

4. ผลการศึกษาคำพินิจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน ภูผิว (2563) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงอย่างเป็นระบบ ความสอดคล้องดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งผลเชิงบวกต่อความรู้สึกและทัศนคติของผู้เรียนเช่นเดียวกับผลการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเพิ่มความชัดเจนของเงื่อนไขในการนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้จริง เช่น ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมถึงบทบาทของครูและนักเรียนในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

2. ควรขยายผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในโรงเรียนหรือบริบทที่หลากหลาย เช่น โรงเรียนขนาดต่างกันหรือโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่น เพื่อศึกษาความเหมาะสมและประสิทธิผลของกิจกรรมในบริบทที่แตกต่างกัน

3. ควรส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนผ่านการอบรมหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

Citation : Hipanat., J., Khanket.,S., & Pariput., P. (2025). The Development of Active Learning Activities to Enhance

Mathematical Connection Skills on the Topic of Statistics for GRADE 7 Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 67-76. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3149>

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในระดับชั้นอื่น หรือในรายวิชาอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
2. ควรวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกต่อทักษะด้านต่างๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม หรือความสามารถในการแก้ปัญหาได้ในชีวิตจริง
3. ควรศึกษาผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในระยะยาว โดยติดตามความคงทนของทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังการจัดกิจกรรม เพื่อประเมินความยั่งยืนของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์. (2560). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วม การเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อ ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- จิรัฐิติพร จ่านงค์. (2562). *การพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ณัฐวดี ธาตุดี. (2561). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning)* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ธนวรรณ นัยเนตร. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับคำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- นนท์ชัย ชูวิเศษ. (2564). *การศึกษาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่อง อสมการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- นภาพร สว่างอารมณ์. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- นันทวัน ภูผิว. (2563). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Yulianto, A. R., Rochmad, R., & Dwidayati, N. K. (2019). The effectiveness of core models with scaffolding to improve mathematical connection skills. *Journal of Primary Education*, 9(1), 1-7. <https://journal.unnes.ac.id/sju/jpe/article/view/28236/12363>

Citation : เจนวิทย์ ทิปะนันต์, สมถวิล ชันเชตต์ และปริญญา ปริพุด. (2568). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะ

การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 67-76. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3149>

นโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต The Populist Policies of the Paethongtarn Shinawatra Government: A case Study of Digital Wallets

สุนิสา โปธิศรี^{1*}, ศศิธร ศูนย์กลาง², และชัย สมรภูมิ³

Sunisa Phosri¹, Sasithorn Soonklang², and Chai Samorbhum³

¹รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, Political science Surindra Rajabhat University, Thailand.

²⁻³อาจารย์สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, Lecturer in Political Science, Surin Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Sunisaphosri2517@gmail.com

DOI : 10.65205/jasrru.2025. 3215

Received : November 9, 2025; Revised : December 17, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนานโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทอง : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชาชน 388 คน ในตำบลตรมไพร อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.915 และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 14 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อระดับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D.= 0.746) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.758) รองลงมา คือ ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.861) ด้านความเข้าใจนโยบาย ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.853) ด้านความคุ้มค่าและผลกระทบทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.850) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านความโปร่งใสและการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.850)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อระดับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อระดับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

Citation : Phosri, S., Soonklang, S., & Samorbhum, C. (2025). The populist policies of the Paethongtarn Shinawatra government: A case study of digital wallets. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 77-90.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025. 3215>

3. แนวทางการพัฒนานโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทอง : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ได้แก่ (1) เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและการเข้าถึงสิทธิ์ (2) กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนและจำเพาะ (3) บูรณาการกับนโยบายพัฒนาอาชีพระยะยาว (4) เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และ (5) เปลี่ยนจากการแจกเงินชั่วคราวเป็นการเสริมศักยภาพอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : นโยบาย, ประชานิยม, ของรัฐบาล

Abstract

This research aims to: (1) study the level of public opinion toward the populist policy of the Paethongtarn Shinawatra government, with a case study of the Digital Wallet scheme; (2) compare public opinions toward this policy by personal factors; and (3) propose guidelines for improving the development of the government's populist policy. The study employed a mixed-methods approach. Quantitative data were collected through questionnaires from 388 respondents in Tromphrai subdistrict, Sikhoraphum district, Surin province, selected by multi-stage sampling using Yamane's formula with a confidence level of 95 percent. The reliability coefficient of the questionnaire was 0.915. Qualitative data were gathered through in-depth interviews with 14 key informants, including local administrators, community leaders, and representatives of the public sector. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The results revealed that the overall public opinion toward the populist policy of the Paethongtarn Shinawatra government, focusing on the Digital Wallet project, was at a high level. Considering each aspect, the appropriateness of the target group ranked the highest ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.758), followed by the consistency with public needs ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.861), understanding of the policy ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.853), economic value and impact ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.850), and transparency and management ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.850), respectively. Comparative analysis showed that gender, age, education, and occupation did not significantly differ in opinions toward the policy. However, income levels and registration for the Digital Wallet benefit demonstrated statistically significant differences at the 0.05 level.

The policy development guidelines suggested include: (1) improving clarity and communication to ensure equitable access; (2) specifying target groups such as low-income earners and vulnerable populations; (3) integrating the Digital Wallet policy with long-term economic empowerment and career development initiatives; (4) enhancing transparency through independent financial audits; and (5) shifting from temporary cash transfers to sustainable capacity-building programs. The study concludes that while the Digital Wallet policy has stimulated short-term consumption and political engagement, it requires

Citation : สุนิสา โพธิ์ศรี, ศศิธร ศูนย์กลาง และชัย สมรภูมิ. (2568). นโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร : กรณีศึกษาเงิน

ดิจิทัลวอลเล็ต. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 76-90. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3215>

structural reforms emphasizing transparency, inclusiveness, and sustainability to serve as an effective and responsible populist policy in Thailand's digital economy.

Keywords : Policy, Populism, Government

บทนำ (Introduction)

นโยบายประชานิยม (Populist Policy) ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ทางการเมืองของไทย โดยเฉพาะในช่วงเปลี่ยนผ่านของการเลือกตั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งรัฐบาลที่นำโดยพรรคเพื่อไทย ภายใต้การนำของแพทองธาร ชินวัตร ได้นำเสนอนโยบาย “เงินดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท” ให้แก่ประชาชนอายุ 16 ปีขึ้นไป เพื่อกระตุ้นการบริโภคและการหมุนเวียนของเศรษฐกิจระดับฐานราก โดยอิงบนฐานเทคโนโลยีดิจิทัลและการกระตุ้นอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2566) แนวคิดของนโยบายดังกล่าวมีลักษณะการผสมผสานระหว่างนโยบายสวัสดิการและนโยบายการคลังแบบขับเคลื่อนด้วยภาคประชาชน (Bottom-up Economic Recovery) โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือกลางในการควบคุมและกระจายสิทธิประโยชน์ให้ถึงประชาชนอย่างทั่วถึง การออกแบบนโยบายนี้ได้อ้างอิงจากสมมติฐานทางเศรษฐกิจว่า เงินที่ไหลเวียนผ่านระบบดิจิทัลในระดับพื้นที่จะก่อให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม และช่วยลดช่องว่างระหว่างประชาชนที่อยู่ในระบบการเงินและผู้ที่ยังเข้าถึงบริการทางการเงิน (financial inclusion) ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญในสังคมไทยยุคหลังโควิด-19 ที่ประชาชนจำนวนมากตกอยู่ในภาวะหนี้ครัวเรือนสูง รายได้ไม่แน่นอน และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ลึกซึ้ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความหวังจากประชาชนบางกลุ่ม แต่นโยบายดังกล่าวก็ได้รับการตั้งคำถามอย่างกว้างขวางทั้งในแง่ความพร้อมของโครงสร้างดิจิทัล ความเป็นไปได้เชิงงบประมาณ และความยั่งยืนของผลลัพธ์ในระยะยาว (วิโรจน์ ณ ระนอง, 2566)

นโยบายเงินดิจิทัลจะเป็นที่กล่าวขานว่า “กล้าหาญ” และ “พลิกเกมการเมือง” แต่ก็ถูกวิพากษ์ในหลายมิติ ตั้งแต่ข้อจำกัดด้านฐานะการคลังของประเทศ ไปจนถึงความเสี่ยงต่อการสร้างความเคียดชังในการพึ่งพานโยบายประชานิยมอย่างไม่มีเงื่อนไข (TDRI, 2023) งานวิจัยของอิสระ มุสิกะพันธ์ (2566) วิเคราะห์ว่า หากไม่มีการควบคุมกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน และหากปราศจากกลไกกำกับค่าใช้จ่ายที่ตรวจสอบได้ นโยบายดังกล่าวอาจก่อให้เกิด “ภาวะเงินรั่วไหล” และกลายเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในระบบเศรษฐกิจฐานราก อีกทั้งยังอาจเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดในระดับท้องถิ่นในบางพื้นที่ ในมิติสังคม-การเมือง ประเด็น “ประชานิยมแบบดิจิทัล” นี้ยังเปิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับพฤติกรรมการเมืองของประชาชน การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในระบบรัฐ และบทบาทของเทคโนโลยีที่เข้ามากำหนดรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชนในรูปแบบใหม่ ซึ่งข้ามพ้นจากประชานิยมเชิงสัญลักษณ์ในอดีตไปสู่ “ประชานิยมที่ควบรวมกับข้อมูล” (data-driven populism) ที่ซับซ้อนกว่าเดิม (Banerjee & Duflo, 2019) ขณะเดียวกัน เสี่ยงจากภาคประชาสังคมและนักเศรษฐศาสตร์หลายฝ่ายต่างชี้ว่า การขับเคลื่อนนโยบายที่ใช้ทรัพยากรสูง ควรตั้งอยู่บนฐานหลักการบริหารจัดการที่มีกลไกติดตามผลที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นจุดอ่อนในหลายโครงการประชานิยมที่ผ่านมาของประเทศไทย เช่น กองทุนหมู่บ้าน หรือโครงการช่วยเหลือเกษตรกร (สุนทร บุญยรัตเวช, 2562)

บริบทของการเปลี่ยนผ่านเชิงนโยบายที่สำคัญเช่นนี้ การวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับ “นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต” จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจที่รอบด้าน ทั้งในเชิงแนวคิด เศรษฐกิจ การเมือง และพฤติกรรมของผู้รับนโยบาย เพื่อประเมินศักยภาพและข้อจำกัดของนโยบายประชานิยมในยุคดิจิทัล

Citation : Phosri, S., Soonklang, S., & Samorbhum, C. (2025). The populist policies of the Paethongtarn Shinawatra

government: A case study of digital wallets. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 77-90.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3215>

งานวิจัยนี้ไม่เพียงมุ่งเน้นการตรวจสอบ “ผลลัพธ์ปลายทาง” แต่ยังตั้งเป้าในการวิเคราะห์กระบวนการ ออกแบบนโยบาย การสื่อสารของรัฐ และการรับรู้ของประชาชนในระดับพื้นที่ เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิง นโยบายที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมในระยะยาว นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังมีบทบาทในการเชื่อมโยง หลักการตามรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะมาตรา 75 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งระบุให้ รัฐบาลต้องบริหารประเทศโดยมุ่งเน้นความยั่งยืน ความโปร่งใส และความคุ้มค่า รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดให้รัฐต้องลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างระบบเศรษฐกิจที่เป็นธรรม (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์นโยบายเงินดิจิทัลในฐานะ “เครื่องมือประชานิยมยุคใหม่” จึงไม่เพียงสะท้อนแนวโน้มการเมืองไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างองค์ ความรู้ที่สามารถใช้ประเมินอนาคตของนโยบายประชานิยมในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลของไทยและภูมิภาค

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า แนวคิดประชานิยมได้รับการอธิบายว่าเป็นเครื่องมือทางการเมือง ที่เน้นการตอบสนองต่อประชาชนกลุ่มใหญ่ โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย เพื่อสร้างการยอมรับเชิงนโยบาย (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017) งานวิจัยในประเทศไทย เช่น วิโรจน์ ฌ ระนอง (2561) และสุชิน วงษ์ไชย (2565) ชี้ให้เห็นว่านโยบายประชานิยมแม้จะกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น แต่ขาดกลไกความยั่งยืน ทางการคลัง ขณะที่อิสระ มุสิกะพันธ์ (2566) วิเคราะห์ว่า นโยบายเงินดิจิทัลอาจก่อให้เกิดผลดีหาก มีการควบคุมกลุ่มเป้าหมายอย่างรัดกุม ส่วนงานของ Banerjee และ Duflo (2019) สนับสนุนการใช้เงิน ช่วยเหลือโดยตรงแต่ต้องอยู่ภายใต้การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพโดยรวม งานวิจัยที่ผ่านมาเน้นประเด็น ด้านประสิทธิผลของนโยบายประชานิยมในเชิงเศรษฐกิจ การเมือง และพฤติกรรมผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ขณะที่ ช่องว่างสำคัญยังคงอยู่ในเรื่องของการรับรู้ของประชาชนระดับพื้นที่ต่อ “ประชานิยมยุคดิจิทัล” และกลไก ติดตามผลในบริบทการคลังและสังคมไทย ซึ่งยังต้องการการศึกษาต่ออย่างเป็นระบบ

ตำบลตรมไพร อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนชนบทขนาดกลางในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่มีลักษณะเศรษฐกิจพึ่งพาเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะการทำนา ปลูก พืชเศรษฐกิจ และเลี้ยงสัตว์ในครัวเรือน จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) พบว่า ตำบลตรมไพร มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด และมีประชากรจำนวนมากที่ยังอยู่ในระบบ สวัสดิการของรัฐ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐและโครงการคนละครึ่ง ทำให้พื้นที่นี้มีความอ่อนไหวต่อการ เปลี่ยนแปลงของนโยบายประชานิยม และเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรงของนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต การ วิเคราะห์ตามกรอบ SWOT พบว่า จุดแข็ง (Strengths) ของพื้นที่ คือ ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มสตรี ที่มีความร่วมมือกันในกิจกรรมทางสังคมและการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง ขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ยังมีวัฒนธรรมการช่วยเหลือและความสัมพันธ์ในระดับชุมชนที่ดี อันเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐสู่ระดับท้องถิ่น จุดอ่อน (Weaknesses) ได้แก่ ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ความรู้ทางการเงิน และระบบอินเทอร์เน็ตที่ยังไม่ครอบคลุมทุก หมู่บ้าน ส่งผลให้การนำ “เงินดิจิทัล” ไปใช้อาจมีอุปสรรคทางเทคนิคและความเข้าใจในกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้มี รายได้น้อย นอกจากนี้ยังพบว่า บางกลุ่มมีความกังวลที่จะใช้แอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ด้วยความ กลัวภัยไซเบอร์หรือความไม่คุ้นชินกับเทคโนโลยี (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2566) โอกาส (Opportunities) คือ พื้นที่ตำบลตรมไพรมีแนวโน้มได้รับการสนับสนุนจากโครงการรัฐด้านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล และการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบต. และโรงเรียน ในการอบรม หรือให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีการเงินสมัยใหม่ รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนผ่านเงินที่ไหลเวียน

Citation : สุนิสา โพธิ์ศรี, ศศิธร ศูนย์กลาง และชัย สมรภูมิ. (2568). นโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร : กรณีศึกษาเงิน

ดิจิทัลวอลเล็ต. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 76-90. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3215>

จากนโยบายประชานิยม อุปสรรค (Threats) ที่สำคัญ ได้แก่ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และความไม่ชัดเจนด้านกฎหมายหรือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินดิจิทัล ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนสับสน ขาดความมั่นใจ และไม่สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ตำบลตรมไพรจึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการศึกษาผลกระทบของนโยบายประชานิยมในเชิงพื้นที่ ทั้งในด้านการรับรู้ การตอบสนอง และโอกาสในการนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและความพร้อมของประชาชนอย่างแท้จริง

ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบการศึกษาเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์ความเข้าใจและการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อนโยบายดังกล่าวในหลากหลายมิติ อาทิ ความชัดเจนของนโยบาย ความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในบริบทปัจจุบัน งานวิจัยนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทอง : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ให้นโยบายประชานิยมไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือทางการเมือง หากแต่สามารถนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มศักยภาพของประชาชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทอง : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

นโยบายประชานิยม (Populist Policy) หมายถึง นโยบายที่ รัฐบาลหรือพรรคการเมืองนำมาใช้เพื่อสร้างความนิยมและการสนับสนุนจากประชาชน โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็น กลยุทธ์ทางการเมืองแบบหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการดึงประชาชนมาเป็นแนวร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและให้การสนับสนุนเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ แนวมีแนวคิดที่จะต่อต้านระบอบการปกครองเก่าหรือกลุ่มชนชั้นนำและการปกครองแบบอภิชนาธิปไตย เพื่อเอาใจประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของสังคม (ภัทร หวังกิตติกุล, 2560) ซึ่งมักอยู่ในรูปของการให้สิทธิประโยชน์โดยตรง เช่น การแจกเงิน การอุดหนุนสินค้าและบริการ การลดภาระค่าใช้จ่าย หรือการให้สวัสดิการต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มเปราะบาง แม้นโยบายประชานิยมจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำในระยะหนึ่ง แต่หากขาดการบริหารจัดการที่รอบคอบและแหล่งงบประมาณที่มั่นคง ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในระยะยาว เช่น ภาระหนี้สาธารณะ

Citation : Phosri, S., Soonklang, S., & Samorbhum, C. (2025). The populist policies of the Paethongtarn Shinawatra

government: A case study of digital wallets. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 77-90.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3215>

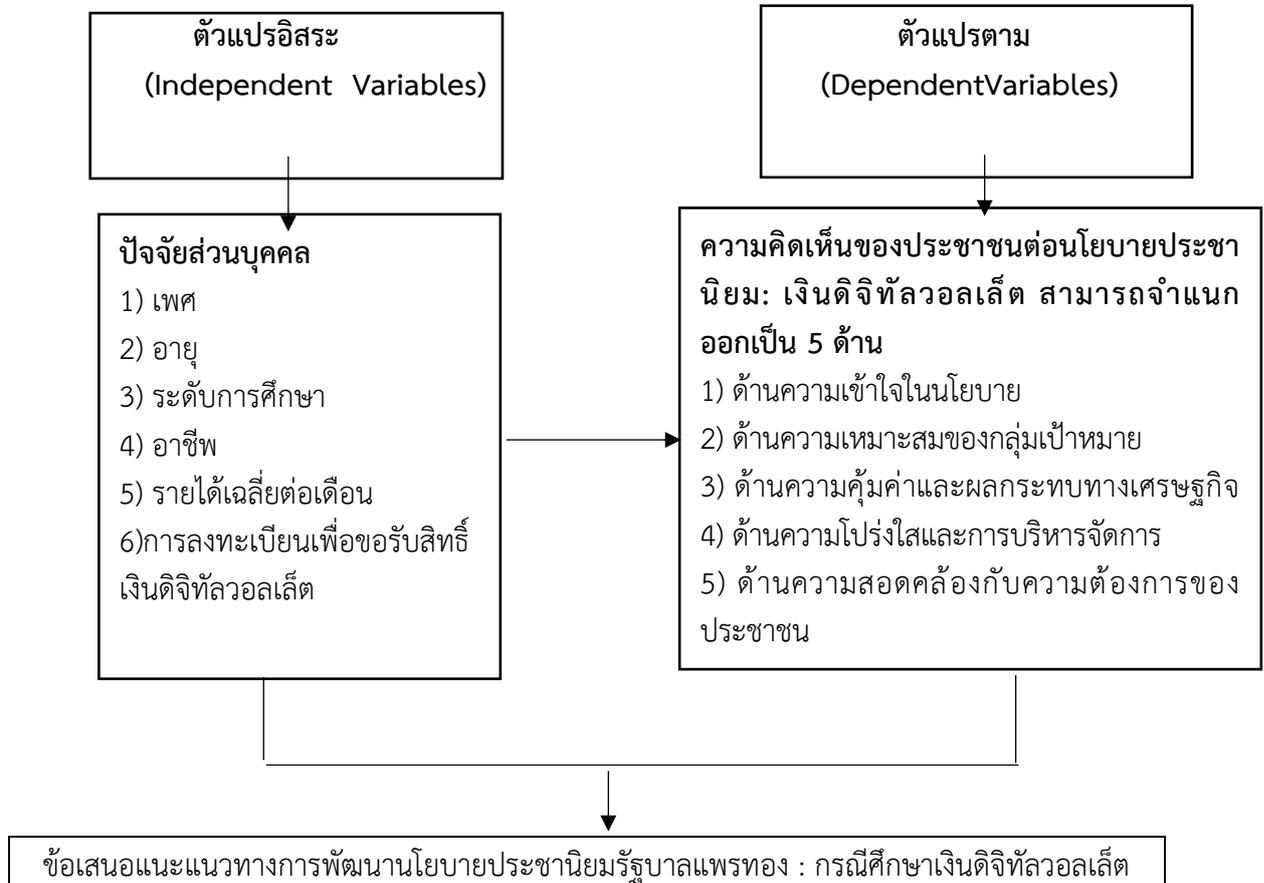
หรือการบิดเบือนกลไกตลาด นโยบายทางการเมือง กรณีนโยบายประชานิยมในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วง ปี พ.ศ.2544 เนื่องจากปัจจัยหลักสำคัญ 2 ประการคือ การใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 และการเกิดเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการนำประชานิยมมาใช้ (อนเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549 ; นันทวุฒิ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2551; ลิขิต ชีระเมคิน, 2550) ซึ่งพรรคไทยรักไทยที่สามารถนำประชานิยมมาใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมเป็นพรรคการเมืองที่ ประสบผลสำเร็จมากที่สุดจนได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศได้สำเร็จใน พ.ศ.2544 (ภัทร หวังกิตติกุล, 2560) อันมีปัจจัยทั้งในด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคมเป็นสิ่งเอื้ออำนวยให้เกิดปรากฏการณ์ประชานิยมดังกล่าวขึ้น

นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต (Digital Wallet Policy) เป็นนโยบายประชานิยมรูปแบบหนึ่งของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร ที่มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มกำลังซื้อของประชาชน โดยให้เงินดิจิทัลจำนวน 10,000 บาท ผ่านแอปพลิเคชัน "ดิจิทัลวอลเล็ต" แก่ประชาชนอายุ 16 ปีขึ้นไป เพื่อใช้จ่ายในร้านค้าที่กำหนดจากที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน นโยบายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (Digital Finance) และสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในประเทศ อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวยังเผชิญข้อถกเถียงในหลายด้าน เช่น ความพร้อมของระบบเทคโนโลยี แหล่งเงินทุนความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาและประเมินผลอย่างรอบด้าน

นโยบายทางการเมือง ในงานศึกษาวิจัยของ ประชาอุท ภูบรรทัด, กิตติศักดิ์ วิมล, และ พรสวรรค์ สุขไมตรี เรื่องนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการ ชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิง ลึก ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.75$) 2) หลักการบริหารนิยธรรม 7 มีความสัมพันธ์กับนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 528^{**}$) 3) ปัญหาอุปสรรค พบว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนยังขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ การชี้แจงการดำเนินงานไม่ชัดเจน ขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสวัสดิการ ชุมชนยังมีน้อย ข้อเสนอแนะ พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานแก่สวัสดิการชุมชน มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานทุกเดือน จัดอบรมสมาชิกเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันระหว่างกลุ่มสวัสดิการชุมชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความสามัคคีภายในชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี)

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้น ทำให้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง นโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง นโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับบุคคลสำคัญ (Key Informants) และข้อมูลสำคัญอื่นๆ ในกระบวนการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์รับเงินดิจิทัลวอลเล็ต ในเขตตำบลตรมไพร อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด จำนวน 6,584 คน (ข้อมูล เดือนมีนาคม 2568 อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิรับเงินดิจิทัลวอลเล็ต ในเขตตำบลตรมไพร อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 388 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากที่สุดตามสัดส่วนของคณะ ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของประชากรตัวอย่างที่ควรสุ่ม

N = จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

ประชากรทั้งหมด เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร } n &= \frac{6,584}{1+6,584(0.0025)} \\ &= \frac{6,584}{17} \\ &= 388 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 388 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Qualitative Research) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับ การมีสิทธิรับเงินดิจิทัลวอลเล็ต ในเขตพื้นที่ตำบลตรมไพร อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมนโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 6) ประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้นโยบายของรัฐที่ผ่านมา

2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยม: เงินดิจิทัลวอลเล็ต แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert)

3) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายประชานิยมที่เน้น ความโปร่งใส ความครอบคลุม และความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐบาล กำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้าน | โครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของเครื่องมือ

Citation : สุนิสา โพธิ์ศรี, ศศิธร ศูนย์กลาง และชัย สมรภูมิ. (2568). นโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร : กรณีศึกษาเงิน

ดิจิทัลวอลเล็ต. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 76-90. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3215>

วิจัย (Format) ด้านการใช้ภาษา(Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป อยู่ระหว่าง 0.69-1.00

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่า Try-Out เท่ากับ 0.985 และแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 975

3.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขออนุญาตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตรมไพร อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

3.2 เตรียมความพร้อมของแบบสอบถาม ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปเสนอขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อ พร้อมชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาวิจัยและการดำเนินการเพื่อใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.3 นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยลงไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทั้งหมดแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ถ้ายังไม่สมบูรณ์คัดแบบสอบถามฉบับนั้นออกแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่จนครบจากนั้นจึงได้เริ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยที่เลือก ใช้ในครั้งนี้

4.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ตามศักรายการกรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตามรายด้าน

(n = 388)

นโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านความเข้าใจในนโยบาย	3.53	0.853	มาก	3
ด้านความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย	3.73	0.758	มาก	1
ด้านความคุ้มค่าและผลกระทบทางเศรษฐกิจ	3.50	0.850	มาก	4
ด้านความโปร่งใสและการบริหารจัดการ	3.50	0.850	มาก	5
ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน	3.70	0.861	มาก	2
ภาพรวม	3.59	0.746	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.746) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ด้านความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.758) รองลงมา คือ ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.861) ด้านความเข้าใจในนโยบาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.853) ด้านความคุ้มค่าและผลกระทบทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.850) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านความโปร่งใสและการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.850)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ตามศักยภาพนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต 5 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการลงทะเบียนเพื่อของรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต ตามกรอบมาตรฐานนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ดังสมมติฐานที่ 1 - 6

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	F - test	0.481	-	✓
2	อายุ	F - test	0.168	-	✓
3	ระดับการศึกษา	F - test	0.901	-	✓
4	อาชีพ	F - test	0.062	-	✓
5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F - test	0.000*	✓	-
6	การลงทะเบียนเพื่อของรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต	F - test	0.000*	✓	-

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
6. ประชาชนที่มีการลงทะเบียนเพื่อของรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Citation : Phosri., S., Soonklang.,S., & Samorbhum., C. (2025). The populist policies of the Paethongtarn Shinawatra

government: A case study of digital wallets. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 77-90.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3215>

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร : กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต

3.1 ด้านความเข้าใจในนโยบาย พบว่า ยังแจกเงินไม่ทั่วถึง สื่อสารนโยบายไม่ทั่วถึง และทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ์ได้เต็มที่ ดังนั้นควรพัฒนากลไกการสื่อสารเชิงรุกที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม เช่น การจัดทำคู่มือประชาชนหลายช่องทาง การใช้สื่อท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสื่อสารข้อมูลอย่างถูกต้องและทั่วถึง รวมทั้งสร้างระบบให้คำปรึกษาและตรวจสอบสิทธิ์ที่สะดวก

3.2 ด้านความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า การกำหนดกลุ่มผู้ได้รับสิทธิ์ยังไม่ชัดเจนและไม่จำเพาะ ทำให้การกระจายเงินไม่ตรงจุดและขาดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ดังนั้นควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนโดยเน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และกลุ่มเปราะบาง พร้อมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของเยาวชน เช่น การจำกัดประเภทสินค้าหรือบริการที่สามารถใช้ได้ และการเชื่อมระบบกับผู้ปกครองเพื่อป้องกันการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หรือการผูกบัญชีกับผู้ปกครอง และควรออกแบบกลุ่มเป้าหมายให้จำเพาะ เช่น ผู้มีรายได้น้อย ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้เม็ดเงินรัฐตรงจุดมากขึ้น

3.3 ด้านความคุ้มค่าและผลกระทบทางเศรษฐกิจ พบว่า นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตแม้มีเจตนารมณ์ที่ดีในการกระตุ้นเศรษฐกิจและช่วยเหลือประชาชน แต่ยังคงขาดความคุ้มค่าเชิงโครงสร้างในระยะยาว เนื่องจากขาดการบูรณาการกับนโยบายสร้างอาชีพ การพัฒนาทักษะ และการลงทุนที่ยั่งยืน แต่ขณะเดียวกันทำให้ผู้ประกอบการมีเงินส่งให้ลูกเรียน จึงควรมีการปรับปรุงให้มุ่งเน้นการสร้างรายได้ถาวรและเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน มากกว่าการกระตุ้นการบริโภคเพียงระยะสั้น ควรควบคุมนโยบายดิจิทัลวอลเล็ตกับการพัฒนาอาชีพ ทักษะ หรือเงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองและสร้างรายได้ถาวร และควรมีแหล่งเงินทุนที่ชัดเจน โปร่งใส ไม่ใช่การกู้แบบไม่ระบุแหล่งที่มา

3.4 ด้านความโปร่งใสและการบริหารจัดการ พบว่า ขาดการเปิดเผยข้อมูล การบริหารแบบรวมศูนย์ และการตรวจสอบที่ไม่เป็นระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนและประสิทธิภาพของนโยบาย ดังนั้น ควรปรับปรุงกลไกบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และเปิดโอกาสให้หน่วยงานอิสระและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพื่อให้นโยบายเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส และตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

3.5 ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน พบว่า นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตอยู่ในการออกแบบนโยบายที่ไม่เฉพาะเจาะจงและไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย จึงควรปรับแนวทางจากการ "แจกเงินชั่วคราว" เป็นการ "เสริมศักยภาพอย่างยั่งยืน" ผ่านการส่งเสริมการจ้างงาน การพัฒนาอาชีพ การสนับสนุนธุรกิจชุมชน และการเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัลอย่างเท่าเทียม เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวและเกิดการพัฒนาศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ตามศักยภาพกรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต 5 ด้าน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนในเขตตำบลตรมไพร อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เป็นพื้นที่ที่

มีสัดส่วนของ ประชากรผู้มีรายได้น้อย และ เกษตรกร จำนวนมาก ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้อาจมองว่านโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตเป็นโอกาสในการ เพิ่มกำลังซื้อ และ กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชายุทธ์ ภูบรรทัด, กิตติศักดิ์ วิมล, และคณะ. (2566). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ระดับนโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ตามศักยภาพนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต 5 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการลงทะเบียนเพื่อของรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต ตามกรอบมาตรฐานนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ดังสมมติฐานที่ 1 – 6 พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อระดับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการลงทะเบียนเพื่อของรับสิทธิ์เงินดิจิทัลวอลเล็ต แตกต่างกันมีระดับมีระดับความคิดเห็นต่อระดับนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ นโยบายนี้จะส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง แต่กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยตรง เช่น ผู้มีรายได้น้อย และผู้ที่แสดงความสนใจอย่างชัดเจนผ่านการลงทะเบียน มีแนวโน้มที่จะมีมุมมองเชิงบวกต่อนโยบายนี้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของนโยบายที่มุ่งเป้าไปที่การช่วยเหลือประชาชนในระดับรากหญ้าเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชายุทธ์ ภูบรรทัด, กิตติศักดิ์ วิมล, และคณะ. (2566). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ที่พบว่านโยบายที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือด้านรายได้โดยตรงมีแนวโน้มที่จะได้รับการตอบรับที่ดีจากกลุ่มผู้มีรายได้น้อย"

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถนำไปใช้ในการ พัฒนานโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต

1.2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนานโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต ให้สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ของประชาชนในระดับพื้นที่

1.3 ประชาชนสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการประเมินนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งที่มีคุณภาพ ลดการเลือกตามกระแสนิยม หรืออิทธิพลทางเศรษฐกิจ-การเมือง

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวินิจฉัยนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต

2.2 ควรศึกษาวินิจฉัยนโยบายประชานิยมรัฐบาลแพทองธาร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต โดยเปลี่ยนตัวแปรหรือเพิ่มตัวแปรอื่นๆนอกเหนือจากภาคนี้พบครั้งนี้ เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจในนโยบายประชานิยม เป็นต้น

Citation : Phosri, S., Soonklang, S., & Samorbhum, C. (2025). The populist policies of the Paethongtarn Shinawatra government: A case study of digital wallets. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 77-90.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3215>

เอกสารอ้างอิง (References)

- นันทวุฒิ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2551). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเกิดขึ้นของประชานิยมในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 26(3), 119 - 166.
- ประชายุทธ์ ภูบรรทัด, กิตติศักดิ์ วิมล, และ พรสวรรค์ สุขไมตรี. (2566). นโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนของประชาชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่. *วารสาร มจร โภคัยปริทรรศน์*, 1(1), 25-34
- ภัทร หวังกิตติกุล. (2560). ผลกระทบของนโยบายประชานิยมแบบทักษิณต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย. สาขาวิชา การเมืองและการจัดการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิขิต อีระเวทิน. (2550). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิโรจน์ ณ ระนอง. (2566). ประชาชนในบริบทการเมืองไทยยุคใหม่. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง*, 34(2), 115-140.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2566). *รายงานวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *สรุปผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุนทร บุญยะรัตเวช. (2562). ประชาชน: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 59(3), 1-25.
- อิสระ มุสิกะพันธ์. (2566). ผลกระทบทางการเมืองการคลังจากนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต. *วารสารการคลังไทย*, 12(1), 55-70.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2549). *ทักษิณา-ประชานิยม*. กรุงเทพฯ : มติชน.

การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็นลักษณะเสียงเหนือระดับ
หน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียน
ภาษาอังกฤษระดับกลาง

Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing Suprasegmental
Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study
of Intermediate English Language Learners

Yoon Wut Yee Kyaw^{1*}, and Anchalee Chayanuvat²

¹⁻² Master of Education in Bilingual Education, Suryadhep Teachers College, Graduate School, Rangsit
University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yoonwutyekyaw123@gmail.com

DOI : 10.65205/jasrru.2025. 2883

Received : August 6, 2025; Revised : December 22, 2025; Accepted : December 23, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์คือระบุปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลางในด้านการเน้นเสียง(stress) ของลักษณะเสียงที่อยู่เหนือระดับหน่วยเสียง (suprasegmental features) นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง ผู้เข้าร่วมในการศึกษาคั้งนี้คือผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลางจำนวน12 คนจากโรงเรียนสอนภาษาแห่งหนึ่งในเมืองย่างกุ้ง ประเทศเมียนมา งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีใช้การสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิดพร้อมทั้งการอธิบายผลในเชิงปริมาณ เครื่องมือแรกคือแบบทดสอบการเน้นเสียงในคำที่มีสองพยางค์ สามพยางค์ สี่พยางค์ การรวมคำ และการเน้นเสียงในระดับประโยค โดยผลลัพธ์แสดงเป็นร้อยละ เครื่องมือที่สองคือแบบสอบถามทัศนคติของผู้เรียนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออกเสียง ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนระดับกลางมีความสามารถจำกัดในการเน้นเสียงอย่างถูกต้องโดยเฉพาะในคำกริยาที่มีสามพยางค์ คำคุณศัพท์ที่มีสี่พยางค์ (เช่น คำที่ลงท้ายด้วย -gy, -ic และ -ical) การรวมกันของคำคุณศัพท์กับคำนาม รวมถึงการเน้นเสียงในคำเนื้อหาในประโยค เช่น คำนามเฉพาะ (โดยเฉพาะชื่อบุคคล) และคำกริยาวิเศษณ์ ส่วนในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการออกเสียง ผู้เรียนชี้ให้เห็นว่าปัจจัยหลักคือ อิทธิพลจากภาษาแม่ สภาพแวดล้อมในการเรียน การได้รับคำแนะนำด้านการออกเสียงอย่างเหมาะสม และความสามารถในการจดจำ

คำสำคัญ (Keywords) : ปัญหาการเน้นเสียงในคำ, ปัญหาการเน้นเสียงในประโยค, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง

Citation : Yee Kyaw, Y., & Chayanuvat, A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025. 2883>

Abstract

The purpose of the study was first to identify the intermediate English language learners' pronunciation problems in the stress of suprasegmental features. Secondly, the study aimed to find out the intermediate English language learners' opinions towards the factors affecting pronunciation. The participants in the study were 12 intermediate English language learners at one of the Language Schools in Yangon, Myanmar. This study was a case study adopting purposive sampling. Two research instruments were adopted to collect quantitative data in this study. The first instrument was a test that focused on stressing of two-syllable words, three-syllable words, four-syllable words, word combinations and sentence stress. The test results were analyzed in percentage. The second instrument was a questionnaire used to explore the learners' opinions towards factors affecting pronunciation. The study results revealed that the intermediate learners had limited competence to accurately assign stress in some specific syllable words such as three-syllable verbs, four-syllables adjectives (-gy, -ic and -ical suffixes), adjective + noun combinations as well as content words stress in sentences: proper nouns especially people names and adverbs. Besides, it was found that the mother tongue language interference, learning environment, proper pronunciation instruction and memory affect the learners' pronunciation.

Keywords : Word stress problems, Sentence stress problems, Factors affecting pronunciation

บทนำ (Introduction)

In language learning, there are three major systems that require learners to master; phonology, syntax, and semantics. For the sound system, phonology and phonetics are two distinctive areas of consideration in linguistics. Focusing on the acoustic characteristics, articulatory structures, and generation forms of discourse sounds is the study of phonetics. It looks at how sounds are created physically including loudness and frequency. On the other hand, phonology is concerned with the unique, cognitive standards that control the way sounds are translated and organized in mental forms within a language. Despite its significance, phonology is frequently disregarded in favor of other elements like grammar and vocabulary when learning a language. Pronunciation is as important as grammar and vocabulary to communicate effectively. Even with appropriate usage of grammar and vocabulary, understanding may be prevented by a solid emphasis or mispronunciation.

However, a great deal of foreign language instructors does not give great attention to the fact about pronunciation is one of the most basic aspects of teaching foreign languages. Tin (2013) stated that most teachers do not teach phonetics in their classroom in Myanmar context as they thought that it is time-consuming. The role of pronunciation teaching is crucial in language learning as if teachers do not present the general rules and principles

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็น

ลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2883>

toward comprehensible pronunciation to their EFL learners, nobody will certainly do it (Hussein, 2021). Moreover, there is a link between a listener and a speaker in communication which means learners must both produce and comprehend the speech sounds of a language according to Prashant (2018).

Ouanhlee (2023) said that the challenges such as grammar, vocabulary, pronunciation, and fluency which affect the clarity and effectiveness in communication for non-native speakers and a strong foreign accent hinders clarity by Lord (2015) were referred to. Thus, the words need to be pronounced clearly and correctly for effective communication because good pronunciation facilitates learning, while poor pronunciation can hinder it (Gilakjani, 2016). Moreover, proper pronunciation improves spoken language's intelligibility (recognizable sounds), comprehensibility (getting the meaning), and interpretability (understanding the purpose) according to Burns and Claire (2003). And, Celce-Murcia (2008) claimed that intelligible pronunciation is one of the necessary components of oral communication.

Furthermore, Baymot (2022) stated that phonology has a major impact in teaching speaking skills and said phonemes and suprasegmental features such as stress and intonation are considered in teaching speaking skills. McDonough and Shaw (2003) stated that teaching pronunciation should concentrate on the language's sounds as well as stress, rhythm, intonation, and connections. Similarly, Jenkins (2002) claimed that effective communicative pronunciation competence is thought to be achieved more deeply and efficiently through improving suprasegmental productions rather than segmental ones.

According to Kissova (2019), the role of English as an international language is to pursue global competitiveness, international communication, accreditation in the context of education, the labor market, and the fields of research and science. Nevertheless, many Myanmar natives have poor English competence as English is regarded as foreign language and speaking English fluently is crucial in emerging nations like Myanmar (Pyae Pyae Min Zaw, 2022). Then, there is a mother tongue interference as Burmese is a tonal, pitch-register, and syllable-timed language (Chang, 2003) so they are struggling to pronounce the words clearly with proper stress.

Additionally, the pronunciation of learners is affected by these factors such as mother tongue interference, learner age, learners' attitude, prior learning experience according to Morley (1991). Mulyaningsih (2019) stated that aptitude, attitude, and motivation are factors affecting pronunciation too where Dornyei (2009) defined motivation as an internal drive which motivates or forces people to take actions and helps to shape their behavior by giving them direction and energy. Besides, pronunciation development can be significantly affected

Citation : Yee Kyaw, Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

by learner's attitude toward the target language and its community according to Zhang (2009, p.41).

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. To investigate the intermediate English language learners' pronunciation problems in the stress of suprasegmental features.
2. To find out the intermediate English language learners' opinions towards the factors affecting pronunciation.

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

Pronunciation

Pronunciation is the way in which language spoken, where word is pronounced and the way a person speaks the words of language. A broad definition of pronunciation includes both suprasegmental and segmental features. We combine these two features when we speak, and are therefore usually pronunciation as an integral part of spoken language. Pronunciation is one of the elements in speaking skills that plays a big role in speaking (Plansangket, 2016). Krisdianata and Bram (2022) stated that having good pronunciation is a must which helps to deliver the meaning in speaking since the information given is interpreted hard by the listener because of not transferring the meaning effectively and efficiently. Thus, English learners must give more attention to those features to develop their pronunciation well. Moreover, Dash (2022) described stress as an accent that has been defined a key to the pronunciation of an English word.

Cook (2016) claimed that the process of learning a second language differs for bilingual or multilingual individuals compared to monolingual ones. Thus, standards set by native speakers should not be applied to second language learners as teaching phonetics according to the standards of a native speaker is nonsense according to some researchers and educators who support the multi-competence model. According to Almaqrn and Alshabeb (2017) study, the EFL learners might become more proficient speakers since they pick up proper pronunciation and pay attention to teacher guidance which means they learn more easily from the teacher's guidance and instruction than from reading the content in the book. Consequently, ESL students can find pronunciation to be comfortable and boost their confidence because they understand how to pronounce words correctly (Cakir & Baytar, 2014; Pilus, 2013).

Zarifi and Sayyadi (2015) stated that English suprasegmental features of pronunciation (ESFP) are key elements in developing effective communications and language proficiency which are practiced markedly in language classrooms. They have pivotal roles in determining the utterance meaning, and change in some of these features can lead to change in meaning.

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็น

ลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

However, L2 educators typically find it easier to teach segmentals than suprasegmentals (Foote et al., 2016; Wahid & Sulong, 2013) because of uncertainty and a lack of expertise in suprasegmental instruction. Similarly, Coniam (2002) claimed that the issue of teaching suprasegmentals in preference to segmental is debatable because segmental phonology is relatively more easily in explanation and teaching than the suprasegmental features.

Additionally, Burmese language is a syllable-timed language which is not a stress-timed language like English. Likewise, Ozerov (2020) claimed that Burmese language has a rich tone with different variations in sentence intonation which leads to speaking with equal stress with rich tones in each word resulting in English pronunciation with strong Burmese accents.

According to Ahmad (2018), stress plays a crucial role in conveying meaning in English sentences, with emphasis on one word in the English conversation sentence that certainly has a strong meaning to be conveyed. Furthermore, stress in any form is perhaps the most important element of English pronunciation, enabling communication. Toçi (2020): for example, described the word “present” that has same spelling form in noun, adjective and verb but the stress is on first syllable in noun and adjective while second syllable is stressed in verb form. This shows that if this word is wrongly stressed and not used in a larger context, it would be difficult for others to distinguish whether it is used as a noun or a verb. Thus, errors in stress are a common cause of misunderstanding, as stressing the wrong syllable in a word or a different word than intended can make comprehension extremely difficult.

Factors Affecting Pronunciation

Liu (2021) claimed that second language learners frequently rely on their native language (L1) for pronunciation, structure, meaning, or cultural context, according to the theories of cognitive structure migration and language transfer. On the other hand, Kissova (2019) stated that the modern methods of teaching emphasize the importance of a learner's mother tongue (L1) in the acquisition of a foreign or second language (L2). It minimizes the negative transfer and enhances positive transfer from L1 by employing efficient teaching strategies. But, when L2 sounds are lacking in L1, it causes difficulties in distinguishing phonemes.

Khan (2019) stated that the learners may not acquire a better pronunciation if they do not learn a language at a certain age according to Critical Period Hypothesis (CPH). In other ways, the learners will have a little or no accent if they start speaking the second language before the age of six; however, the learners will have a slight accent if they start speaking the second language between seven and eleven years old. Moreover, their prior pronunciation learning experiences might impact the learners' current progress. Higher proficiency students may have rooted pronunciation faults because mispronounced words

Citation : Yee Kyaw, Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

can cause misconceptions, especially when they sound similar, it is important to catch these problems early. So, learners must have a good habit of learning correct pronunciation since the beginning of learning English (Zhang and Yin, 2009).

The ability to acquire new information is influenced by existing cognitive structures, particularly mother tongue from the cognitive assimilation learning theory and acquisition of a new language that can be impacted by students' early language learning experience (Liu, 2021). Kalaldeh (2016) stated that most English teachers find teaching phonetics challenging and they are not always motivated to teach students the phonetic alphabet because they think that behaviorism might help people develop accurate word pronunciation habits as well as some English teachers have chosen to teach English pronunciation through repetition as opposed to phonetics. According to studies (Baker, 2014; Burri, 2021; Hismanoglu and Hismanoglu, 2010), pronunciation instruction primarily depends on the control and direction of the teacher. This means that students rarely receive the opportunity to practice certain qualities in a communicative context. Depending heavily on regulated procedures, pronunciation instruction is frequently unstructured and responsive to students' errors (Couper, 2017).

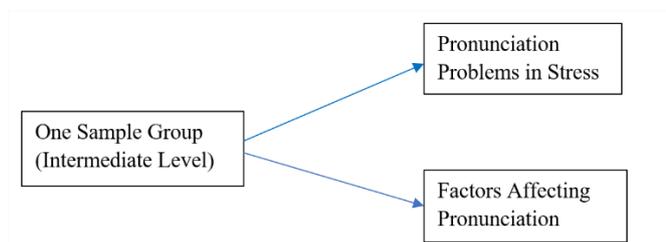
Additionally, Harmer (2001) stated that there are two primary causes of teachers' frequent neglect for English pronunciation instruction: a lack of suitable and high-quality teaching resources and a lack of practice time and besides, the status of non-native English speakers affected their overall teaching practices (Bai and Yuan, 2019). Jarosz (2019) stated that teachers are almost unwilling to teach pronunciation due to not including practicing pronunciation in the existing curriculum within the CLT method and then they become unprepared. Besides, Qader, et.al. (2024) said that pronunciation terminology is ignored in teachers' training so that the training sessions does not provide any potential strategy of teaching pronunciation and the teachers cannot achieve any strategy for teaching pronunciation from that. Therefore, they are often reluctant and hesitant about teaching pronunciation in the classroom because L2 teachers lack training specifically focused on pronunciation (Baker, 2014; Couper, 2017; Foote et al., 2011; Henderson et al., 2012).

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็น

ลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี)

Figures 1.1 Conceptual Framework

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

This study was online classroom-based research and a case study by conducting through online to investigate aspects of the stress problems in suprasegmental features of English that Burmese English learners have and learners' opinion of the factors affecting pronunciation. The data for both research questions were collected from the total 12 participants who were selected purposively according to their Intermediate English level.

Research Instruments

Two instruments; a test and a questionnaire were adopted to obtain quantitative results. The first instrument was a test to find the problems of stress in Suprasegmental features. It consisted of word stress in word combinations, multisyllabic words such as two-syllable words, three-syllable words and four-syllable words, and the sentence stress. It only focused on the recognition of stress excluding the production of stress in words and sentences. The second instrument was a questionnaire that was used to collect the opinions of participants about factors affecting pronunciation. It consisted of 15 questions; including items Nos.1-8 intended to explore students' internal factors affecting and items Nos.9-15 intended to explore the external factors affecting pronunciation. These 15 statements were measured on a five-level scale from Strongly disagree (1) to Strongly agree (5). In addition, the reliability of the two instruments could not be done because of a case study with only 12 participants; however, the validity of the test got through the IOC check from three experts and results indicating the items were rated between 0.67 to 1 of the IOC indexes, meaning that they were acceptably congruent with the objectives.

Data Collection and Analysis

The participants took the test individually via online, followed by the questionnaire which could be done anywhere within time limit through an online platform called Google Docs. After that, the data collected from the test and the questionnaire were analyzed. So, the data from the test were firstly checked with answers keys provided in the resource

Citation : Yee Kyaw., Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

website and books and if the word and sentence stress placement of each test item was correct, it was counted as 1 point but if the placement was incorrect, it was counted as 0 point. In addition, this set of data from the test were calculated using the Excel to find the percentage of accuracy on each test item. The data obtained from the complete questionnaires were analyzed using descriptive statistics in Excel to display mean and standard deviation. Moreover, the results from the questionnaire were processed by the criteria of 5 level intervals to interpret the mean score of each question in the following range: 1-1.5 = Strongly disagree; 1.6-2.5 = Disagree; 2.6-3.5 = Neutral; 3.6-4.5 = Agree; 4.6-5 = Strongly agree.

ผลการวิจัย (Research Results)

From the research findings, the researcher has provided conclusion according to each research objectives as follows

1. To investigate the intermediate English language learners' pronunciation problems in the stress of suprasegmental features.

Table 1 Analysis of Stress in Two-Syllable Words

No.	Two-Syllable Words	Correctly stressed percentage	Wrongly stressed percentage
1.	mother	100%	0%
2.	apple	83.3%	16.7%
3.	nothing	100%	0%
4.	really	91.7%	8.3%
5.	listen	91.7%	8.3%
6.	arrive	100%	0%
7.	perhaps	83.3%	16.7%
8.	relate	91.7%	8.3%
9.	about	83.3%	16.7%
10.	ago	91.7%	8.3%

The results from the Table 1 showed that the participants did not have difficulty in identifying stress in two-syllable words; percentage of correctness ranging from 83.3% to 100%. Although there is an exceptional stress on the verb “listen”, 11 out of 12 participants could stress correctly.

Table 2 Analysis of Stress in Three-Syllable Words

No.	Three-Syllable Words	Correctly stressed percentage	Wrongly stressed percentage
1.	difficult	83.3%	16.7%
2.	yesterday	83.3%	16.7%
3.	everyday	83.3%	16.7%
4.	actually	91.7%	8.3%
5.	possible	91.7%	8.3%
6.	expensive	91.7%	8.3%
7.	tomato	91.7%	8.3%
8.	September	83.3%	16.7%
9.	recommend	75%	25%
10.	interrupt	66.7%	33.3%

According to Table 2, three-syllable nouns, adjectives, and adverbs were higher correct percentage than three-syllable verbs such as recommend and interrupt, 75% and 66.7% respectively. It indicates that there are specific challenges in stress placement for certain multisyllabic words, suggesting that the complexity of syllable structure may influence pronunciation accuracy.

Table 3 Analysis of Stress in Four-Syllable Words

No.	Four-Syllable Words	Correctly stressed percentage	Wrongly stressed percentage
1.	automobile	58.3%	41.7%
2.	calculated	75%	25%
3.	biology	50%	50%
4.	security	83.3%	16.7%
5.	historical	75%	25%
6.	parameter	66.7%	33.3%
7.	information	100%	0%
8.	operation	75%	25%
9.	celebration	91.7%	8.3%
10.	economic	75%	25%

According to Table 3, the analysis of four-syllable words revealed that participants demonstrated the highest proficiency with words ending in -tion and -ty by achieving higher accuracy rates between 83.3% and 100%. This suggests a strong phonetic awareness of these common suffix stress patterns. In contrast, words ending in -gy, -ic, and -ical yielded lower accuracy; ranging from 50% to 75% while specific nouns like “automobile” and “parameter” also proved particularly challenging with the correct stress percentages at 58.3% and 66.7% respectively. These findings indicate that while learners may master predictable suffix stress

Citation : Yee Kyaw., Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2883>

rules, they continue to struggle with words requiring more complex or less frequent phonological patterns.

Table 4 Analysis of Word Combinations

No.	Word Combinations	Correctly stressed percentage	Wrongly stressed percentage
1.	cook book	100%	0%
2.	birthday cake	100%	0%
3.	sleeping bag	91.7%	8.3%
4.	eye doctor	83.3%	16.7%
5.	rubber boots	83.3%	16.7%
6.	scuba diving	83.3%	16.7%
7.	electric guitar	25%	75%
8.	blue beads	8.3%	91.7%
9.	funny book	0%	100%
10.	broken chair	0%	100%

According to Table 4, the participants wrongly stressed in adjective+noun combinations and the correct stress percentage was significantly low; ranging between 0% (funny book and broken chair) and 25% (electric guitar). The other combinations such as verb+noun (100%) and noun+noun combinations (from 83.3% to 100%) resulted in higher percentage. Thus, this finding suggests that while learners have mastered the initial-stress pattern of word combinations, they lack the phonological awareness to shift primary stress to the noun in descriptive phrases (adjective+noun).

Table 5 Analysis of Sentence Stress

Content Words	Highest correctly stress	Lowest correctly stress	Highest wrongly stress	Lowest wrongly stress
Common Nouns	100%	66.7%	33.3%	0%
Proper Nouns	100%	41.7%	58.3%	0%
Verbs	100%	66.7%	33.3%	0%
Adjectives	91.7%	66.7%	33.3%	8.3%
Adverbs	58.3%	33.3%	66.7%	41.7%
Numerical words	100%	75%	25%	0%

According to Table 5, the participants could stress correctly in some content words in sentences such as common nouns, verbs, adjectives, and numerical words. Conversely, the stress on proper nouns especially people names (41.7%) and adverbs (58.3%) were not

consistently placed stress. This indicates that adverbs present a distinct phonological challenge compared to other content words in sentence stress.

2. To find out the intermediate English language learners' opinions towards the factors affecting pronunciation

Table 6 Questionnaire Data Analysis

No.	Factors Affecting Pronunciation	\bar{x}	S.D.	Results
1.	It is difficult to learn pronunciation due to my age, i.e. getting lost in my memory and understanding.	2.5	0.674	Disagree
2.	It is not easy to remember the phonetic and some rules in suprasegmental features due to my memory.	3.42	0.793	Agree
3.	I do not improve my pronunciation due to my attitude, i.e. I think learning pronunciation is not important.	1.67	0.866	Disagree
4.	I do not improve my pronunciation because I have no phonological knowledge about pronunciation.	2.75	0.965	Neutral
5.	I feel shy to talk with others as I am an introverted learner.	2.58	1.24	Disagree
6.	I feel comfortable talking with others as I am an extroverted learner.	3.5	1.168	Agree
7.	I am motivated enough to acquire phonetics to improve my pronunciation skills.	4.17	0.937	Agree
8.	I have a goal to attain clear and correct pronunciation.	4.33	0.985	Strongly agree
9.	I cannot pronounce some words due to my mother tongue interference.	3.5	1.382	Agree
10.	I do not have prior learning experience in pronunciation.	3.17	0.937	Neutral
11.	I have pronunciation difficulties due to my environment as I only get a chance to practice in the classroom.	3.42	1.240	Agree
12.	I do not have a chance to learn about pronunciation at school due to curricula.	3.25	1.288	Neutral
13.	I have pronunciation difficulties due to lack of exposure.	3.25	1.138	Neutral
14.	I do not improve my pronunciation because I did not get the proper pronunciation instruction.	3.75	1.138	Agree
15.	I do not improve my pronunciation enough because I have no idea which materials are used to support my pronunciation improvement.	3.1	0.996	Neutral

Table 6 described the results of questionnaire about learners' opinions toward factors affecting pronunciation. The internal factors such as age, attitudes and being introverted learners do not affect their learning pronunciation resulting mean scores between 1.67 and 2.58. However, most participants agreed on the internal factor "memory" and suggesting memory retention is part of importance in learning pronunciation. The external factors such as mother tongue interference, learning environment, proper pronunciation instruction were resulted in agreement with the mean scores ranging from 3.42 to 3.75. The factors such as phonological knowledge, prior learning experience, curricula, exposure, and material support ended in neutral where participants are motivated ($\bar{x} = 4.17$) and have a goal ($\bar{x} = 4.33$) to attain clear and correct pronunciation.

Citation : Yee Kyaw., Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

There are three emerging issues from the research findings as follows

1. Pronunciation Problems

In the study of Win (2003), the study claimed that most polysyllabic words in the data receive equal stress on every syllable as it would be the case for syllables in the Burmese language. This is because Burmese is a tonal, pitch-register, and syllable-timed language (Chang, 2003). Then, the findings from the test revealed that the participants did not have problems in stressing two-syllables words while three-syllable verbs, four-syllable nouns and adjectives ending with some specific suffix (-gy, -ic, -ical suffixes), adjective+noun combinations and some particular content words in sentence stress such as proper nouns especially people names and adverbs resulted in lower percentage revealing that the participants had difficulty in stressing correctly those words. The participants in Win's study (2003) generally stressed all the syllables in the words ending with '-y'; democracy and photography. Likewise, the participants in this study put the wrong stress in the words "Biology" and "security" where the former word showed only 50% correctness in stress. Similarly, the participants in the study of Soontornwipat (2023) had difficulty in pronouncing the word ending with suffix "-ity" such as "reality" where the participants in this study put wrong stress on the word "security" too. However, this study only included the recognition of the stress in words and sentences not covering the production of the stress. Besides, the participants from Soontornwipat (2023) study had difficulties in putting stress to three-syllable verb "recommend" whereas only 9 participants could correctly stress on that word in this study. Additionally, Roach (2009) mentioned that stress rules are so complex and have so many exceptions that they might cause difficulties to learners; however, these rules were examined based on the knowledge of English speakers, making it beneficial for determining where to place stress.

The results on pronunciation problems concerning stress in multisyllabic words, word combinations and sentence stress have significant suggestions for the bilingual education. Firstly, the bilingual education should highlight specific areas for targeted pronunciation instruction not only segmentals but also suprasegmentals. This is important since errors in stress can hinder intelligibility even if segmental features such as individual sounds are produced correctly. Next, the bilingual education curricula and teachers should devote more time and explicit teaching to stress patterns in multisyllabic words beyond teaching simple two-syllable focusing on providing targeted practice. Moreover, the findings from this study by emphasizing specific errors that affect clarity and reinforce the idea that the goal of pronunciation instruction should be intelligibility although comprehensibility is still important for communicative success by Munro and Derwing (2015). While some learners

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็น

ลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2883>

might stress correctly on some words, limited competence in stress can lead to miscommunication.

2. The Learners' Opinions on Factors Affecting Pronunciation

When factors affecting pronunciation can be identified, teachers can direct their attention to supporting students' pronunciation improvement. It is important to validate the internal motivation and goals as these were resulted in agreement; highlighting the idea of an intrinsic desire where Dornyei (2009) defined motivation as an internal drive to learn pronunciation. Then, bilingual education could foster and leverage learners' motivation and this can be done by making pronunciation learning relevant to learners' real-world communication needs, helping them set clear and achievable pronunciation goals, creating a supportive and encouraging learning environment as well as highlighting the practical benefits of improved pronunciation. Additionally, the factor "phonological knowledge" resulted as neutral; however, teachers in bilingual education cannot assume that learners understand why they make certain pronunciation mistakes. Thus, explicit instruction on phonological rules such as stress patterns is required to teach although they do not admit this knowledge as a factor affecting pronunciation. Consequently, teachers should bridge the gap between implicit learning and explicit knowledge. As a result, the participants in this study realized their mistakes in stress and the English teachers in Myanmar can also become aware of the common pronunciation problems in stress made by second language learners. In addition, the study found that the mother tongue language interference (Kenworthy,1987; Morley,1991), learning environment (Sahatsathatsana, 2017), proper pronunciation instruction (Levis and Zhou,2018) and memory affected the learners' pronunciation. Realizing what factors affect learners' pronunciation will assist the teachers in taking the appropriate action to either prevent or support them in their English language sessions.

3. Advantages and Disadvantages of The Adopted Research Methods

There are some advantages and disadvantages of applying quantitative approach to derive at the answer to both research instruments. The test provided concrete and quantifiable data on the participants' actual performance such as 0% of stress accuracy on adjective+noun word combinations. Also, the researcher was able to precisely highlight that learners can stress correctly with -tion suffixes (100%) but struggle with -gy and -ic suffixes (50%-75%). Conversely, the test only identified the recognition of stress on words not including production. So, the results might not provide why they wrongly stress on the words because of no prior knowledge, native language interference or they have been never taught about stress rules. Moreover, the questionnaire where the learners were asked to identify the factors that affected their pronunciation can provide the subjective data such as the fact that learners strongly agree on having a goal to attain clear and correct pronunciation. Then,

Citation : Yee Kyaw., Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

the comparison between internal factors (attitude) and external factors (environment) reveals that they are motivated despite environmental difficulties. However, the result does not provide specific details on what kind of instruction they lack; for example, lexical stress, intonation, or individual stress while the questionnaire reveals that they agree they lack of proper pronunciation instruction. Besides, the number of the participants in this study was considered small. Thus, the results obtained can only be used with the group in the study.

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

Considering some limitations of the present study, the researcher recommends a further study using the following methods

1. The number of the participants should be extended in future studies as more insights into the area can be generated.

2. Future studies should be conducted with different ethnic group; not focusing only on Burmese speakers to identify the stress problems.

3. With different research sites and different groups of participants in larger-scale studies, more findings can be accumulated.

4. Future studies can also be conducted in an experimental research design to find out research participants' genuine pronunciation performance throughout a period of time.

เอกสารอ้างอิง (References)

- Ahmad, Y.B.(2018). Teaching English Pronunciation of Suprasegmental Features on Students of English Education. *EDP Sciences*, 42(48),1-5. doi:10.1051/shsconf/20184200048
- Almaqarn, R. & Alshabeb, A. (2017). EFL Learners' Attitudes towards the Proper Pronunciation of English and Podcasts as a Facilitator of Proper Pronunciation. *Arab*
- Bai B., & Yuan R. E. (2019). EFL Teachers' Beliefs and Practices about Pronunciation Teaching. *ELT Journal*, 73(2), 134-143. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/elt/ccy040>
- Baker, A. A. (2014). Exploring teachers' knowledge of second language pronunciation techniques: Teacher cognitions, observed classroom practices, and student perceptions. *TESOL Quarterly*, 48(1), 136-163. Retrieved from <https://doi.org/10.1002/tesq.99>
- Baymot, T.W. (2022). The Role of Phonology in Teaching Pronunciation: Teachers' Perception, Practice and Challenges. *Abyssinia Journal of Business and Sciences*, 7(2),13-23. Retrieved from <https://doi.org/10.20372/ajbs.2022.7.2.708>
- Burns, A. (2003). Clearly speaking: pronunciation in action for teachers. National Center for English Language Teaching and Research. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/282332684_Clearly_speaking-Pronunciation-action_for_teachers

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็นลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2883>

- Burri, M. (2021). "Teaching pronunciation is always on my mind": A 5-year longitudinal study on a Japanese English teacher's developing practices and cognition about pronunciation. *JALT Journal*, 43(2), 143–166. <https://doi.org/10.37546/JALTJJ43.2-1>
- Cakir, I. & Baytar, B. (2014). "Foreign language learners' views on the importance of learning the target language pronunciation". *Journal of Language and Linguistic Studies*, 10(1),99-110. Retrieved from <http://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view>
- Chang, C.B. (2003). "High-Interest Loans": The Phonology of English Loanword Adaptation In Burmese. AM thesis, Harvard University.
- Coniam, D. (2002). Technology as an awareness-raising tool for sensitizing teachers to features of stress and rhythm in English. *Language Awareness*, 11 (1), 30-42. doi:10.1080/09658410208667044
- Cook, V. (2016). *Second Language Learning & Language Teaching* (5th ed). Routledge. Retrieved from <https://doi.org/10.4324/9781315883113>
- Couper, G. (2017). Teacher cognition of pronunciation teaching: Teachers' concerns and issues. *TESOL Quarterly*, 51(4), 820–843. Retrieved from <https://doi.org/10.1002/tesq.35>
- Dash, B.B. (2022). An Analysis of "Stress" in English Language: A Study of the Rules and Approaches. *Electronic International Interdisciplinary Research Journal*, 2(1), 121-130.
- Dornyei, Z. (2009). *Motivation in Second and Foreign Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved from <https://doi.org/10.1017/S026144480001315X>
- Foote, J. A., Holtby, A. K., & Derwing, T. M. (2011). Survey of the teaching of pronunciation in adult ESL programs in Canada, 2010. *TESL Canada Journal*, 29(1), 1–22. doi: <https://doi.org/10.18806/tesl.v29i1.1086>
- Foote, J. A., Trofimovich, P., Collins, L., & Soler-Urzúa, F. (2016). Pronunciation teaching practices in communicative second language classes. *The Language Learning Journal*, 44(2), 181–196. doi: 10.1080/09571736.2013.784345
- Gilakjani, A.P. (2016). English Pronunciation Instruction: A Literature Review. *International Journal of Research in English Education*, 1(1), 1-6.
- Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching* (3rd ed.). Harlow, England: Pearson.
- Henderson, A., Frost, D., Tergujeff, E., Kautzsch, A., Murphy, D., Kirkova-Naskova, A., Curnick, L. (2012). The English pronunciation teaching in Europe survey: Selected results. *Research in Language*, 10(1), 5–27. doi: <https://doi.org/10.2478/v10015-011-0047-4>

Citation : Yee Kyaw, Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

- Hismanoglu, M., & Hismanoglu, S. (2010). Language teachers' preferences of pronunciation teaching techniques: Traditional or modern? *Procedia: Social and Behavioural Sciences*, 2(2), 983–989. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.138>
- Jarosz, A. (2019). *English Pronunciation in L2 Instruction: The Case of Secondary School Learners*. Springer Nature. Retrieved from <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-13892-9>
- Jenkins, J. (2002). A sociolinguistically based, empirically researched pronunciation syllabus for English as an international language. *Applied Linguistics*, 23(1), 83-103. doi:10.1093/applin/23.1.83
- Kalaldehy, R. (2016). English Pronunciation Errors by Jordanian University Students. *Arab World English Journal*, 7(2), 394-416. doi:10.24093/awej/vol7no2.27
- Kenworthy, J. (1987). *Teaching English pronunciation* (2nd ed.). London: Longman press.
- Khan, T.A. (2019). A Descriptive Study: Factors Affecting the Pronunciation of English Language (L2). *Journal of Communication and Cultural Trends*, 1(2), 1-16. doi:10.32350/jcct.12.01
- Krisdianata, Y.Y & Barli Bram, B. (2022). Word Stress Errors Made by English Education Master's Program Students. *Academic Journal Perspective: Language, Education and Literature*, 10(1), 1-12. doi:10.33603/perspective.v10i1.6763
- Levis, J.M., & Zhou, Z. (2018). *Accent* (1st ed.). The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching. 1-5. doi:10.1002/9781118784235.eelt0002
- McDonough, J. & C. Shaw. (2003). *Materials and methods in ELT: A teacher's guide* (2nd ed.). Oxford: Blackwell.
- Morley, J. (1991). "The Pronunciation Component in Teaching English to Speakers of Other Languages", *TESOL Quarterly*, 25(3), 481-520. doi: <https://doi.org/10.2307/3586981>
- Quanhlee, T. (2023). Effect on Non-Native English Speakers of Utilizing English for Business. *International Business Research*, 16(9), 16-35. doi:10.5539/ibr.v16n9p16
- Ozerov, P. (2020). Information structure and intonational accent in Burmese. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area*, 43(2). doi:10.1075/ltba.20009.oze
- Pilus, Z. (2013). Exploring ESL Learners' Attitudes Towards English Accents. *World Applied Science Journal*, 21(21), 143-152. doi: 10.5829/idosi.wasj.2013.21.sttl.2148\
- Plansangket, C. (2016). *Word stress errors of Graduate students in Thailand: A study of CEIC program* (Unpublished Master's thesis). Thammasat University, Thailand. doi: 10.14457/TU.the.2016.1272
- Prashant, P. D. (2018). Importance of pronunciation in English Language communication. *Research Papers in Economics*, 7(2), 15-20.
- Qader, A., Ashraf, T.A., Monira, S., & Muhammad, A. (2024). Challenges of Pronunciation Practices in the ESL Curriculum within the CLT Framework in Bangladesh: A Systematic Review. *World Journal of Education*, 14(3), 137-147. doi:10.5430/wje.v14n3p137

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็นลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2883>

- Sahatsathatsana, S. (2017). Pronunciation Problems of Thai Students Learning English Phonetics: A Case Study at Kalasin University. *Journal of Education*, 11(4), 67-84.
- Soontornwipat, S. (2023). The Recognition and Production of English Word Stress of Thai University Students. *Asia Social Issues*, 16(5), 1-12. doi: <https://doi.org/10.48048/asi.2023.256125>
- Toçi, A. (2020). Problems with Pronunciation Among Students of English Language and Literature-Seeu. *SEEU Review*, 15(2), 113-125. doi:10.2478/seeur-2020- 0020
- Wahid, R., & Sulong, S. (2013). The gap between research and practice in the teaching of English pronunciation: Insights from teachers' beliefs and practices. *World Applied Sciences Journal*, 21, 133-142. doi:10.5829/idosi.wasj.2013.21.sltl.2147
- Win, T. T. (1998). *Burmese-English Accent: Description, Causes, and Consequences* (Unpublished Doctoral dissertation). Northern Illinois University, USA.
- World English Journal*, 8(1), 208-219. Doi: 10.24093/awej/vol8no1.15
- Zarifi, A., & Sayyadi, A. (2015). How English Suprasegmental Features of Pronunciation Are Viewed and Treated by Instructors in Iranian Private Language Centers. *Theory and Practice in Language Studies*, 5(6), 1166-1172. doi: <http://dx.doi.org/10.17507/tpls.0506.06>
- Zaw, P.P.M. (2022). An Analysis of Common Pronunciation Errors Made by Adult Burmese EFL Learners: A Study Taken at the Experts English Language Center in Yangon, Myanmar. *Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*, 6(29), 1-14. doi: <https://doi.org/10.54850/jrspelt.6.29.01>
- Zhang, F., & Yin, P. (2009). Asian Social Science A Study of Pronunciation Problem of English Learners in China. *Asian Social Science*, 5(6), 141-146. doi:10.5539/ass.v5n6p141
- Zhang, Q.M. (2009). Affecting Factors of Native-Like Pronunciation: A Literature Review. *Korea Education Research Institute*, 27(2), 33-52.

Citation : Yee Kyaw, Y., & Chayanuvat., A. (2025). Investigating Learners' Pronunciation Problems in Stressing

Suprasegmental Features and Opinions toward Factors Affecting Pronunciation: A Case Study of Intermediate English Language Learners. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 91-108.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

Citation : Yoon Wut Yee Kyaw และ Anchalee Chayanuvat. (2568). การศึกษาปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนในการเน้นเสียงที่เป็นลักษณะเสียงเหนือระดับหน่วยเสียง และทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกเสียง: กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาอังกฤษระดับกลาง. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 91-108. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2883>

ผลของการใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริม
การคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น
ในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital
Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and
Probability Distributions for 12th Grade Students

ธนกร กลางประพันธ์^{1*}, และอนุชา โสมาบุตร²

Tanakorn Klangphapan¹, and Anucha Somabut²

¹⁻²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : tanakorn.kl@kkumail.com

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3124

Received : October 12, 2025; Revised : December 24, 2025; Accepted : December 25, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการคิดเชิงคำนวณ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในรายวิชาสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม จำนวน 25 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบวัดการคิดเชิงคำนวณ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และวิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนการคิดเชิงคำนวณหลังเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลฯ ของนักเรียน 25 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งสิ้น 19 คน คิดเป็นร้อยละ 76 ของนักเรียนทั้งหมด และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบวัดการคิดเชิงคำนวณและคะแนนที่ได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ได้ค่า r^2 เท่ากับ 0.2476 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก แสดงให้เห็นว่าคะแนนการคิดเชิงคำนวณไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คำสำคัญ (Keywords): สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์, การคิดเชิงคำนวณ, ตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Citation : Klangphapan., T., & Somabut., A. (2025). Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital

Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and Probability Distributions for 12th Grade Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3124>

Abstract

This research aimed to 1) investigate the computational thinking (CT) outcomes and 2) examine the relationship between computational thinking and academic achievement of students who learned using a digital constructivist learning environment to enhance computational thinking skills. The study was conducted in a Statistics course on the topic of Random Variables and Probability Distributions with the target group consisted of 25 grade 12 students from Srithatpittayakom School, selected through purposive sampling. The experimental tool was a digital learning environment. Data collection instruments included a Computational Thinking Test and a learning achievement Test. The collected data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and regression analysis.

The research findings revealed the following: 1) The post-test scores on computational thinking for 19 out of 25 students met the established criterion of 70%, with 76% of the total sample. 2) The relationship between the computational thinking scores and the academic achievement scores after learning with a digital learning environment yielded an r^2 value of 0.2476, indicating a positive correlation. This suggests that computational thinking scores are not the sole predictor of academic achievement, and other potential factors may influence the relationship between computational thinking skills and academic performance.

Keywords: Digital Constructivist Learning Environment , Computational thinking, Random variables and probability distributions, Grade 12 students

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องจักรขับเคลื่อนที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบอัตโนมัติ (Automation) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทักษะการทำงานในอนาคต การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องสามารถเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยรากฐานที่สำคัญ คือ ทักษะการคิดเชิงคำนวณ (Computational thinking) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อใช้แก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน โดยมีขั้นตอนตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาจนถึงการวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างสมเหตุสมผลผ่านข้อมูล (Wing, 2008; Grover & Pea, 2018) ทั้งนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2020) ได้ระบุว่า ทักษะดังกล่าวควรได้รับการพัฒนาควบคู่กับการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการคิดเชิงคำนวณในการแก้ไขปัญหา

เมื่อพิจารณาผลการประเมินสมรรถนะนักเรียน พบว่า ผลการสอบวัดความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีคะแนน เท่ากับ 394 คะแนน ต่ำกว่ากลุ่มประเทศ OECD ที่มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 472 คะแนนอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เดียวกันประเทศสิงคโปร์มีคะแนนเท่ากับ 575 คะแนน ซึ่งมีคะแนนสูงที่สุดในกลุ่มประเทศ OECD จากศึกษาวิธีการจัดการ

Citation : ธนกร กลางประพันธ์ และอนุชา โสมมาบุตร. (2568). ผลของการใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น ในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3214>

เรียนรู้ของประเทศสิงคโปร์ พบว่า มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบรรยากาศวินัยเชิงบวก การให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ และการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นฐาน นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการทำงานเป็นกลุ่ม (Pongsophon, 2025)

แนวทางจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของประเทศสิงคโปร์นี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Piaget, 1977) ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการขัดแย้งทางปัญญาและคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Vygotsky, 1978) ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กลุ่ม ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น (Chaijaroen, 2016) อย่างไรก็ตามแม้ว่าแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จะได้รับการยอมรับในด้านผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง แต่การนำแนวคิดดังกล่าวมาผสมผสานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์แบบจำลองความน่าจะเป็นยังมีอยู่อย่างจำกัด

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น ในรายวิชาสถิติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียน ที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การวิจัยครั้งนี้ได้ทบทวนหลักการและแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วยคอนสตรัคติวิสต์ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล และการคิดเชิงคำนวณ โดยสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ที่มีพื้นฐานมาจากนักจิตวิทยาการเรียนรู้หลายแนวคิด โดยนักจิตวิทยากลุ่มคอนสตรัคติวิสต์มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตัวเองผ่านกระบวนการพัฒนาโครงสร้างภายในสมองของแต่ละบุคคลจากการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว (Chaijaroen, 2016)

2. สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยการนำเอาทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญาและทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมมาเป็นพื้นฐานในการออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนแบบตื่นตัว (Active Learner) ร่วมกับชุมชน

Citation : Klangphapan., T., & Somabut., A. (2025). Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital

Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and Probability Distributions for 12th Grade Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3124>

แห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ของตนเอง (Chaijaroen, 2016; สถาพร ไชยศรี, 2565) บนเครือข่ายโดยรวมเอาหลักการของสื่อและเทคโนโลยีร่วมกับการเชื่อมโยงหลายมิติ (Hyperlink) ซึ่งสังเคราะห์สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลฯ ออกมา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สถานการณ์ปัญหา 2) แหล่งเรียนรู้ 3) ฐานการช่วยเหลือ 4) การโค้ช และ 5) การร่วมมือกันแก้ปัญหา

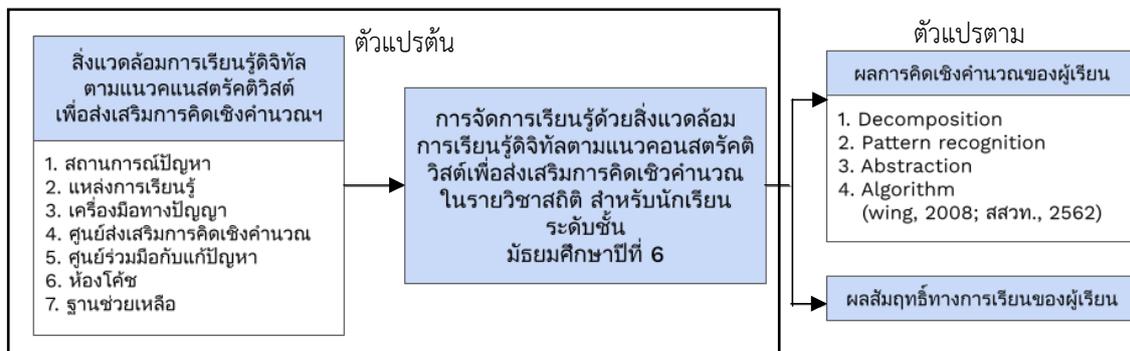
3. การคิดเชิงคำนวณ

การคิดเชิงคำนวณเป็นกระบวนการออกแบบระบบการแก้ปัญหาเพื่อแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนบนพื้นฐานการประมวลผลที่นำเอาวิธีการทางคณิตศาสตร์เข้ามาช่วยแก้ปัญหาผ่านระบบการคิดของมนุษย์ซึ่งถ่ายทอดลงเครื่องจักร (Wing, 2008) การคิดเชิงคำนวณจึงเป็นวิธีการคิดที่เน้นการแก้ปัญหาย่างเป็นขั้นตอน มีเหตุผลและตรวจสอบได้ เพื่อพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงทั้งในด้านเทคโนโลยีและชีวิตประจำวัน ซึ่งกระบวนการคิดเชิงคำนวณสามารถสังเคราะห์ออกมาได้ 4 กระบวนการ (สสวท., 2562) ได้แก่ 1) การแบ่งย่อยปัญหา (Decomposition) 2) การเข้าใจรูปแบบ (Pattern recognition) 3) การคิดเชิงนามธรรม (Abstraction) และ 4) การออกแบบขั้นตอนวิธี (Algorithm)

4. กรอบการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ

การใช้งาน ปรับแต่งและสร้างโมเดลที่เป็นเสมือนแบบจำลองของปรากฏการณ์และเหตุการณ์ในชีวิตจริงที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดรวบยอดของปรากฏการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างสมมติฐานผ่านแบบจำลองได้ ดังนั้น รูปแบบกิจกรรม Modeling and Simulation Practices จะช่วยพัฒนากระบวนการคิดเชิงคำนวณได้อย่างเป็นระบบ (Weintrops et al., 2016) ผ่านกิจกรรมดังต่อไปนี้ (1) การใช้แบบจำลองเพื่อทำความเข้าใจหลักการของปรากฏการณ์ (2) การใช้แบบจำลองเพื่อตรวจสอบและทดสอบสมมติฐาน (3) การประเมินแบบจำลอง (4) การออกแบบแบบจำลอง และ (5) การสร้างแบบจำลอง

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Citation : ธนกร กลางประพันธ์ และอนุชา โสมาบุตร. (2568). ผลของการใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น ในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังเรียน (One Shot Case Study)

เมื่อ X แทน การเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลฯ
 O แทน การวัดการคิดเชิงคำนวณ
 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคมที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคมที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีความพร้อมในการเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก คือ นักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้ Google Sheet มาแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1 สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.92 ซึ่งมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง และจากภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามกรอบแนวคิดการออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล 7 องค์ประกอบ บนพื้นฐานกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี โดยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลสร้างบน Canvas Instrument เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System)

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการแจกแจงความน่าจะเป็นของตัวแปรสุ่มไม่ต่อเนื่อง ผ่านการเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

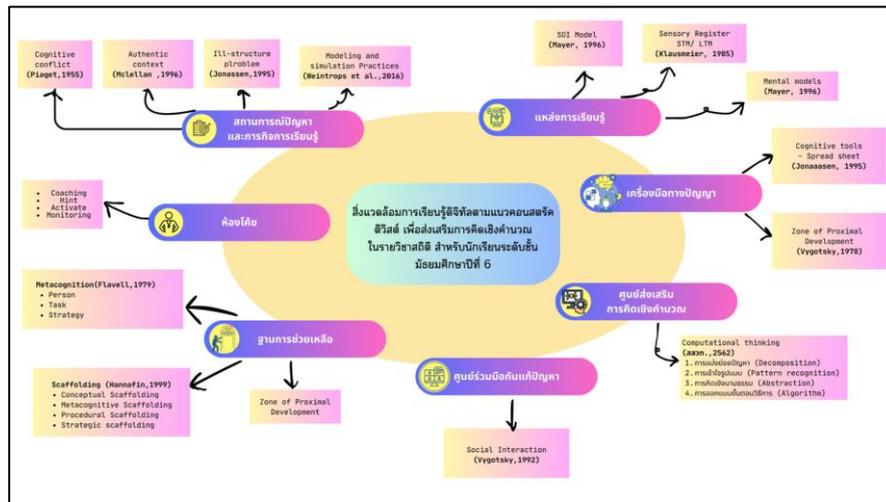
2.1 แบบวัดการคิดเชิงคำนวณ ใช้ทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียน มีลักษณะการตอบคำถามเป็นอัตนัย ที่ประกอบด้วย 1 สถานการณ์ปัญหา โดยแบ่งออกเป็น 4 กระบวนการของการคิดเชิงคำนวณ ได้แก่ (1) การแยกส่วนประกอบ Decomposition (2) การจัดรูปแบบ Pattern recognition (3) การคิดเชิงนามธรรม Abstraction และ (4) การออกแบบอัลกอริทึม Algorithm ด้านละ 5 คะแนน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบอัตนัยที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายในรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม 6 เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็นของตัวแปรสุ่มไม่ต่อเนื่อง จำนวน 6 ข้อใหญ่ คะแนนเต็ม 20 คะแนน

Citation : Klangphapan., T., & Somabut., A. (2025). Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital

Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and Probability Distributions for 12th Grade Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3124>

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ออกแบบและพัฒนาผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมาเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยให้ผู้เรียนเรียนผ่านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยศึกษา (1) กระบวนการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

- 1) ชี้แจงและแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล จากนั้นผู้สอนจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลเป็นสื่อช่วยในการเรียนการสอน คาบละ 50 นาที จำนวน 5 คาบ
- 2) นำเข้าสู่บทเรียนโดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมของนักเรียนในเรื่องที่เรียนในห้องเรียนและแบ่งกลุ่มนักเรียน 25 คน ออกเป็นกลุ่มละ 2 – 3 คน และให้นักเรียนเริ่มต้นเรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหา หลังจากนั้นให้นักเรียนศึกษาและเรียนผ่านส่วนประกอบภายในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล โดยแบ่งเวลาเรียนออกเป็น 5 คาบ คาบละ 50 นาที
- 3) หลังจากเรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลจนครบทั้ง 3 สถานการณ์ปัญหา ให้นักเรียนทำแบบวัดการคิดเชิงคำนวณและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
- 4) นำผลที่ได้จากการประเมินในข้อที่ 3 มาวิเคราะห์ผลทางสถิติ สรุปผล และอภิปรายผล
- 5) นำคะแนนที่จากการประเมินในข้อที่ 3 มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยการสร้างสมการถดถอย จากนั้นสรุปผลและอภิปรายผล

Citation : ธนกร กลางประพันธ์ และอนุชา โสมมาบุตร. (2568). ผลของการใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น ในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษา การส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในรายวิชาสถิติสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

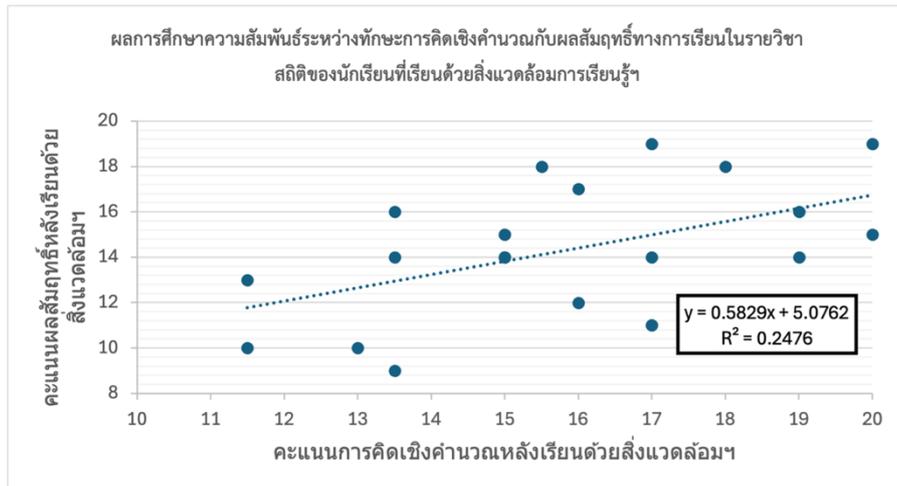
ตารางที่ 1 คะแนนกระบวนการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนหลังเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ฯ

กระบวนการ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล (ร้อยละ 70)
1. การแยกองค์ประกอบของปัญหา (Decomposition)	4.28	1.17	ผ่าน
2. การหารูปแบบ (Pattern recognition)	4.62	0.65	ผ่าน
3. การคิดเชิงนามธรรม (Abstraction)	3.78	0.72	ผ่าน
4. การออกแบบอัลกอริทึม (Algorithm)	3.04	1.70	ไม่ผ่าน
คะแนนรวมของนักเรียน	15.72	2.34	ผ่าน

จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คะแนน 14 คะแนนขึ้นไป (ร้อยละ 70) จำนวน 19 คน จากนักเรียนกลุ่มทดลอง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 76 ของนักเรียนทั้งหมด

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนกระบวนการคิดเชิงคำนวณเฉลี่ย เท่ากับ 15.72 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.34 คะแนน และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คะแนน 14 คะแนนขึ้นไป (ร้อยละ 70) ทั้งสิ้น 19 คน (ร้อยละ 76) จากนักเรียนทั้งหมด 25 คน และคะแนนกระบวนการคิดเชิงคำนวณทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การแยกองค์ประกอบของปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17 คะแนน ผ่านเกณฑ์ (2) การหารูปแบบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 คะแนน ผ่านเกณฑ์ (3) การคิดเชิงนามธรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 คะแนน ผ่านเกณฑ์ และ (4) การออกแบบอัลกอริทึม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.70 คะแนน ไม่ผ่านเกณฑ์

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วย สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

ภาพที่ 3 แสดงผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดเชิงคำนวณกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสถิติของนักเรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบวัดการคิดเชิงคำนวณตามตารางที่ 1 และคะแนนจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาสร้างกราฟ Scattering plot แสดงดังภาพที่ 3 เพื่อวิเคราะห์สมการการถดถอย ซึ่งพบว่าคะแนนการคิดเชิงคำนวณมีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในเชิงบวก และจากการสร้างสมการการถดถอย แสดงความสัมพันธ์ของคะแนนการคิดเชิงคำนวณที่สูงขึ้น มีผลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับ $r^2 = 0.2476$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาค้นคว้าการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนจากนักเรียนทั้งหมด 25 คน พบว่า 19 คน (ร้อยละ 76) สอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 15.72 (SD = 2.34) โดยแยกตามกระบวนการ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของการหารูปแบบ (Pattern recognition) 4.62 คะแนน สูงสุดที่สุด รองลงมาคือการแยกองค์ประกอบของปัญหา (Decomposition) 4.28 คะแนน และการคิดเชิงนามธรรม (Abstraction) 3.78 คะแนน และน้อยที่สุด อัลกอริทึม (Algorithm) 3.04 คะแนน จากผลการศึกษาสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์สามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ โดยเฉพาะในด้าน Pattern recognition ที่ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์รูปแบบข้อมูลได้ดี อาจเนื่องจากการใช้แบบจำลองความน่าจะเป็นบน Google Sheet เป็น cognitive tool ในการทำความเข้าใจสถานการณ์จำลอง ซึ่งช่วยลดความซับซ้อนของข้อมูล สอดคล้องกับ Ghosh (2019) และ Weintrop et al. (2016) ที่ระบุว่า การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้แบบจำลองส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการหารูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในด้าน Abstraction (3.78) และ Algorithm (3.04) พบว่ายังเป็นจุดอ่อน โดยเฉพาะด้าน Algorithm ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ นอกจากนี้พบว่านักเรียนระดับกลางบางส่วนที่ผ่าน

Citation : ธนกร กลางประพันธ์ และอนุชา โสมมาบุตร. (2568). ผลของการใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น ในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

เกณฑ์คะแนนรวม แต่ไม่สามารถเขียนแผนผังหรือวางลำดับขั้นตอนได้ชัดเจนอาจเนื่องมาจากการคิดเชิงนามธรรมและอัลกอริทึมเป็นการทักษะการคิดขั้นสูงที่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์ในการฝึกฝน หากนักเรียนพบเจอสถานการณ์ปัญหาและยังไม่สามารถแยกองค์ประกอบของสถานการณ์ปัญหา และหารูปแบบของสถานการณ์ได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อคะแนนการคิดเชิงนามธรรมและอัลกอริทึมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Astuti et al. (2025) ที่ระบุว่านักเรียนระดับปานกลางและต่ำมีแนวโน้มทำได้ดีใน Decomposition และ Pattern recognition แต่ยังคงขาดทักษะ Abstraction และ Algorithmic thinking ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนแบบมีโครงสร้างและได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าค่าสมการการถดถอย $r^2 = 0.2476$ มีความสัมพันธ์เชิงบวกแต่ไม่สูงมากชี้ให้เห็นว่าคะแนนการคิดเชิงคำนวณไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น พื้นฐานและบริบทของนักเรียน เพศ ความชื่นชอบทางเทคโนโลยี รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lei Hao et al. (2020) นอกจากนี้ ปัจจัยเสริมอื่น ๆ เช่น การคำนึงถึงภาระทางปัญญา (Cognitive Load) ในการเลือกใช้เครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการสร้างความคุ้นเคยกับเครื่องมือทางการเรียนรู้ (Cognitive tools) ในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และระยะเวลาในการเรียนรู้ อาจเป็นปัจจัยในการพิจารณาเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์การบูรณาการระหว่างการคิดเชิงคำนวณและคณิตศาสตร์ของ Lv Lin et al. (2023)

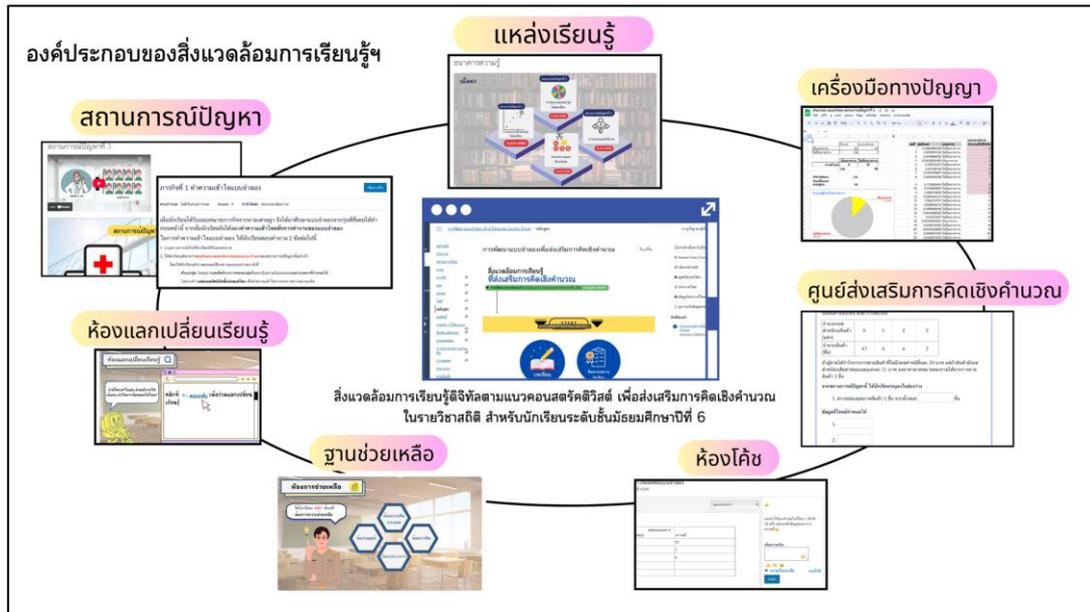
ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณในรายวิชาสถิติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) สถานการณ์ปัญหาและภารกิจการเรียนรู้ (2) แหล่งการเรียนรู้ (3) เครื่องมือทางปัญญา (4) ศูนย์ส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ (5) ห้องโค้ช (6) ฐานการช่วยเหลือ และ (7) ห้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งทำงานอยู่บนระบบการจัดการการเรียนรู้ CANVAS by Instructure ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในสถานการณ์ปัญหาและทดลองผ่านแบบจำลองความน่าจะเป็นเอื้อให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและตั้งสมมติฐานผ่านภารกิจการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและครู ผู้เชี่ยวชาญภายในชั้นเรียนของตนเอง สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เพื่อสร้างและต่อยอดความรู้ใหม่ ๆ ตอบโจทย์ยุคปัจจุบัน ดังแสดงในภาพที่ 4

Citation : Klangphapan., T., & Somabut., A. (2025). Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital

Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and Probability Distributions for 12th Grade Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3124>

ภาพที่ 4 องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลฯ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ว่าการคิดเชิงคำนวณมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

1.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลฯ ควรมีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การเรียนการสอนในเชิงทฤษฎี ที่ให้นักเรียนได้มุ่งเน้นการเรียนรู้หลักการทฤษฎี เรื่องตัวแปรสุ่มและการแจกแจงความน่าจะเป็น และส่วนที่ 2 การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ที่นักเรียนจะได้เรียนผ่านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลฯ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ฯ สามารถส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณและผลสัมฤทธิ์ได้ แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ดังนั้นควรศึกษาบริบทของกลุ่มตัวอย่างว่าสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษาหรือไม่

2.2 ฝึกประสบการณ์ให้ผู้เรียนคุ้นชินกับการใช้เครื่องมือทางปัญญา (Cognitive tools) เพื่อลดภาระทางปัญญา (Cognitive load)

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาพร ไชยศรี (2565). การพัฒนาโมเดลสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ โดยบูรณาการระหว่างศาสตร์การสอนทางประสาทวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2550). การพัฒนาโมเดลต้นแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์: กรุงเทพมหานคร.
- Astuti, A., Suryawati, E., Suanto, E., Yuanita, P., & Noviana, E. (2025). Charting a course: Exploring computational thinking skills in statistics content among junior high school students. *Journal of Pedagogical Research*, 9(1), 182-202. <https://doi.org/10.33902/JPR.202531653>
- Grover, S., & Pea, R. (2018). Computational thinking: A competency whose time has come. *Computer science education: Perspectives on teaching and learning in school*, 19(1), 19-38.
- Ghosh, J. (2019). Some opportunities for computational thinking in the mathematics classroom. In *Proceedings of the 24th Asian Technology Conference in Mathematics*. Leshan Vocational and Technical College, Leshan, China.
- Jonassen, D. (1995). Computers as cognitive tools: Learning with technology, not from technology. *Journal of Computing in Higher Education*. 6(2), 40 – 73. <https://doi.org/10.1007/BF02941038>
- Jonassen, D. (1999). Designing constructivist learning environments. In C. M. Reigeluth (Ed.), *Instructional-design theories and models: A new paradigm of instructional theory*, 2, pp. 215–239). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Lei, H., Chiu, M. M., Li, F., Wang, X., & Geng, Y. J. (2020). Computational thinking and academic achievement: A meta-analysis among students. *Children and Youth Services Review*, 118
- Lv, L., Zhong, B., & Liu, X. (2023). A literature review on the empirical studies of the integration of mathematics and computational thinking. *Education and Information Technologies*, 28(7), 8171-8193.
- OECD (2020), OECD Digital Economy Outlook 2020, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/bb167041-en>.

Citation : Klangphapan., T., & Somabut., A. (2025). Promoting Computational Thinking in Statistics through a Digital

Constructivist Learning Environment: A Study on Random Variables and Probability Distributions for 12th Grade Students. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 109-120. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3124>

- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures. (Trans A. Rosin)*. Viking.
- Pongsophon, P. (2025). Decoding Singapore's Mathematics Mastery: Student and School Predictors of PISA 2022 Performance. *Can. J. Sci. Math. Techn. Educ.* <https://doi.org/10.1007/s42330-025-00349-1>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind and society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.*
- Weintrop, David, Elham Beheshti, Michael Horn, Kai Orton, Kemi Jona, Laura Trouille, and Uri Wilensky. Defining Computational Thinking for Mathematics and Science Classrooms. *Journal of Science Education and Technology*, 25(1), 127–147. <https://doi.org/10.1007/s10956-015-9581-5>
- Wing, Jeannette M. (2008). Computational Thinking and Thinking about Computing. *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 366(1881), 3717–3725. <https://doi.org/10.1098/rsta.2008.0118>

การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE
เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน
กรณีศึกษาพื้นที่นำร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่

An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE
Project: Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of
Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province

อภิญญา ศรีเงินยวง^{1*}

Apinya Sringsenyong¹

¹วิทยาลัยการศึกษาดูแลชีวิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; School of Lifelong Education, Chiang Mai University,
Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : apinyasringsenyong@gmail.com

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3154

Received : October 24, 2025; Revised : December 24, 2025; Accepted : December 25, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน และ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในระดับชุมชน การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำชุมชน และผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน จากพื้นที่นำร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และแกนนำผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามประเมินทักษะบุคลากรและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน และการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงการ ADVOCATE สามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าอัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เท่ากับ 2.27 ต่อ 1 สะท้อนถึงความคุ้มค่าของการลงทุนในการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่น และ 2) การพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในระดับชุมชน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ภาครัฐท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงการพัฒนาองค์กรกับการยกระดับคุณภาพชีวิตและทุนทางสังคมของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ และสามารถใช้เป็นฐานหลักฐานเชิงนโยบายในการออกแบบและขยายผลโครงการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน, การพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่น, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

Citation : Sringsenyong., A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3154>

Abstract

This study aims to, 1) evaluate the economic and social returns of the ADVOCATE Project, a local government personnel skill development program designed to enhance the quality of life of older persons in communities, and 2) analyze the relationship between local government personnel skill development and the quality of life and community participation of older persons. A mixed-methods research design was employed. Quantitative data were collected from 400 respondents, including local government personnel, community leaders, and older persons, across eight pilot areas in Chiang Mai Province. Qualitative data were obtained through purposive sampling of 30 key informants, comprising local administrators, project officers, and elderly community leaders. Research instruments included questionnaires assessing personnel skills and elderly quality of life, in-depth interviews, and focus group discussions. Quantitative data were analyzed using descriptive and inferential statistics, along with Social Return on Investment (SROI) analysis, while qualitative data were analyzed using descriptive content analysis.

The findings reveal that, 1) the ADVOCATE Project generated significant economic and social returns, with a Social Return on Investment (SROI) ratio of 2.27:1, indicating that investment in local government personnel skill development yields substantial social value; and 2) the development of local government personnel skills in communication, analytical thinking, creative thinking, and management demonstrated a statistically significant positive relationship with both the quality of life and community participation of older persons. These results suggest that investment in local public-sector human capital functions as a critical mechanism linking organizational capacity enhancement with improved quality of life and social capital among older persons. The study provides empirical evidence to support policy-oriented decision-making and the scalable application of integrated skill development programs for aging societies at the local level.

Keywords : Social Return on Investment, Local Government Personnel Skill Development, Quality of Life of Older Persons

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ซึ่งคาดว่าภายในปี พ.ศ. 2578 จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ทำให้ภาครัฐต้องเผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในมิติของแรงงาน การบริโภค สุขภาพ และสวัสดิการ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2557; อนันต์ อนันตกุล, 2560) การดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงไม่ใช่เพียงประเด็นทางสังคม แต่ยังเป็นโจทย์ทางเศรษฐศาสตร์การพัฒนที่สำคัญ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลได้ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้สูงอายุผ่านการจัดบริการ การส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า แต่การดำเนินงานดังกล่าวต้องพึ่งพาศักยภาพของ

Citation : การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นำร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 121-1134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3254>

บุคลากรท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การบริหารจัดการ และการออกแบบ โครงการอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาทักษะบุคลากรจึงถือเป็นการลงทุนในทุนมนุษย์ภาครัฐท้องถิ่นที่สามารถสร้างผลตอบแทนทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว (ชิตชนก พวงเพ็ชร, 2567)

โครงการ ADVOCATE ซึ่งดำเนินการในปี 2566–2567 จึงถูกพัฒนาเพื่อยกระดับ Soft Skills และ Management Skills ของบุคลากรท้องถิ่น 8 พื้นที่นำร่อง ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัดและผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน จากพื้นที่เดียวกัน ผ่านกระบวนการ Blended Learning และ Workshop-based Training เพื่อให้บุคลากรสามารถออกแบบกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทนากร ศรีก่อ, 2564) การพัฒนาทักษะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสำคัญของแนวคิด เศรษฐศาสตร์การลงทุนทางสังคมที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้ผลลัพธ์เชิงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเศรษฐกิจฐานรากเกิดขึ้นจริงในระดับพื้นที่ (พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, 2563) แม้งานวิจัยด้านพัฒนาทุนมนุษย์ในภาครัฐท้องถิ่นจะเพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังเน้นเพียงการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรหรือความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม โดยขาดการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ของการพัฒนาทักษะในระดับชุมชน (ชิตชนก พวงเพ็ชร, 2567) โครงการ ADVOCATE ได้เติมเต็มช่องว่างนี้โดยเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของบุคลากรกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผ่านตัวชี้วัด Active Ageing Index (AAI) และผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจในรูปของรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงการคำนวณมูลค่าผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ซึ่งเป็นกรอบวิเคราะห์ที่ประเมินความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจและสังคมของโครงการภาครัฐ

จากผลการประเมินพบว่า โครงการ ADVOCATE สร้างรายได้รวมให้แก่ชุมชนกว่า 695,932 บาท ภายในระยะเวลา 1 ปี มีค่าผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน SROI เท่ากับ 2.27 ภายใต้ข้อถกเถียงลดร้อยละ 2.85 ซึ่งหมายความว่าการลงทุนทุก 1 บาท สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้เท่ากับ 2.27 บาท ผลลัพธ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะของบุคลากรท้องถิ่นสามารถเพิ่มผลิตภาพการทำงานและสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนได้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดสร้างสรรค์ และการจัดการ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่เชื่อมโยงกับการบริหารจัดการโครงการผู้สูงอายุและการสร้างนวัตกรรมสังคมในพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) แนวคิดนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Marin-Zapata, S. I. (2022) ที่ชี้ว่า Soft Skills มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนานวัตกรรมการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมทางสังคมในระดับองค์กร ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักของการวิจัยในประเด็นนี้คือการขาดหลักฐานเชิงเศรษฐศาสตร์ และเชิงกลไกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ในเชิงเศรษฐศาสตร์จุลภาคยังไม่ปรากฏการวัดผลลัพธ์เชิงรายได้ การสร้างงาน หรือมูลค่าเพิ่มในระดับชุมชนที่เชื่อมโยงโดยตรงกับสมรรถนะของบุคลากร ในขณะที่เชิงสังคมศาสตร์การบริหารยังขาดความเข้าใจว่าทักษะที่ได้รับการพัฒนา

จากที่กล่าวถึงความสำคัญและปัญหาของการวิจัยข้างต้น จึงทำให้สนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน โดยมุ่งตอบคำถามสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) ประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE ในการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในระดับชุมชน การตอบคำถามดังกล่าวไม่เพียงช่วยยืนยันความคุ้มค่าการลงทุนทางสังคม แต่ยัง

Citation : Sringeriyoung., A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3154>

ช่วยเสนอแนวทางเชิงนโยบายให้กับภาครัฐท้องถิ่นในการจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณการฝึกอบรมบุคลากรและการพัฒนากลไกชุมชนสูงวัยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE ในการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในระดับชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม

แนวคิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม มีรากฐานจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (Welfare Economics) ที่เน้นความคุ้มค่าเชิงทรัพยากร โดยพิจารณาทั้งผลประโยชน์ทางการเงินและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสังคม (Graaff, J. D. V., 1968) แนวคิดนี้พัฒนาไปสู่การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ซึ่งแปลงผลลัพธ์ทางสังคม เช่น สุขภาวะหรือความเข้มแข็งของชุมชน ให้เป็นมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ (Maldonado, M., & Corbey, M., 2016) ยังเน้นว่าการลงทุนในทุนมนุษย์ เช่น การพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ มีผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวสูงกว่าการลงทุนทางกายภาพทั่วไป ในขณะที่จันทรทิพย์ ไพเพอร์ (2564) และ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2540) เสนอว่าการประเมินผลตอบแทนทางสังคมไม่เพียงเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ แต่ยังเป็นกลไกเชิงนโยบายที่ช่วยสะท้อนคุณค่าของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและทุนสังคมอย่างยั่งยืน

แนวคิดการประเมินผลตอบแทนทางสังคม

แนวคิดการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) เป็นกรอบการประเมินเชิงเศรษฐศาสตร์และสังคมที่พัฒนาขึ้นเพื่อวัดคุณค่าทางสังคมของโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่สามารถสะท้อนผ่านมูลค่าทางการเงินโดยตรง โดยมีรากฐานจากการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ และแนวคิดการลงทุนทางสังคม ซึ่งมุ่งแปลงผลลัพธ์ทางสังคม เช่น คุณภาพชีวิต ความเข้มแข็งของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สามารถเปรียบเทียบได้อย่างเป็นระบบ Maldonado, M., & Corbey, M. (2016) อธิบายว่า SROI เป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงกิจกรรมของโครงการกับผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยยึดหลักความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความสามารถในการตรวจสอบ แนวคิดนี้ช่วยให้การประเมินโครงการสาธารณะก้าวข้ามการวัดผลเชิงผลผลิตไปสู่การวัดผลเชิงผลลัพธ์และผลกระทบอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน Watson, K. J., & Whitley, T. (2017) เห็นว่า SROI เป็นกรอบคิดเชิงนโยบายที่สนับสนุนการตัดสินใจบนฐานหลักฐาน และช่วยสะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างการลงทุนในทุนมนุษย์ ทุนสังคม และการยกระดับคุณภาพชีวิตในระยะยาว ทำให้ SROI เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการประเมินโครงการพัฒนาทักษะบุคลากรและการพัฒนาชุมชนในระดับท้องถิ่น

Citation : การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วน

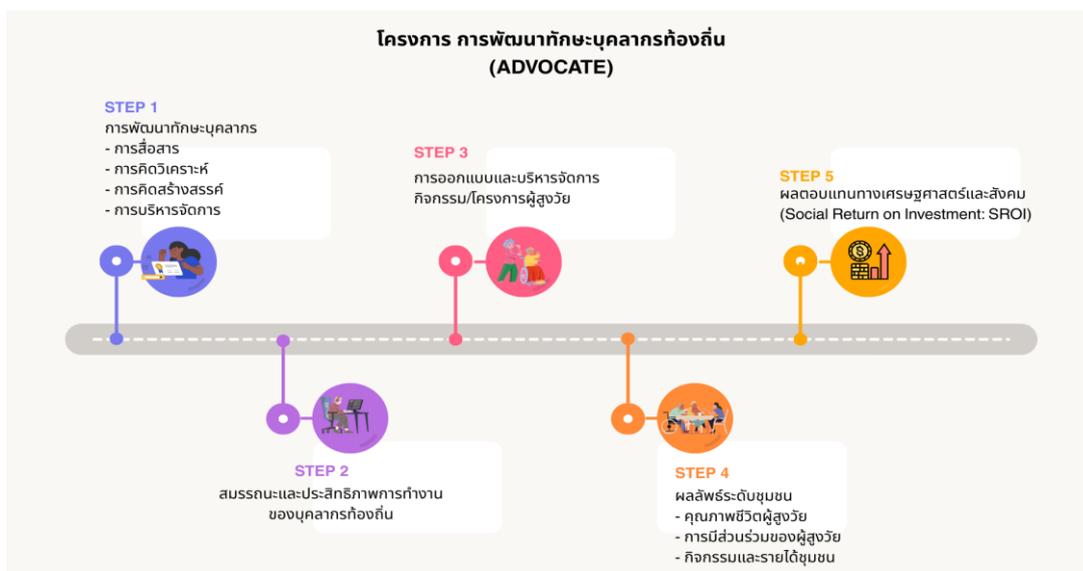
ท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นาร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 121-1134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3254>

แนวคิดด้านการพัฒนาทุนมนุษย์และทักษะบุคลากรภาครัฐท้องถิ่น

แนวคิดการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital Development) มีรากฐานจากเศรษฐศาสตร์การพัฒนาและเศรษฐศาสตร์แรงงาน โดยมองว่าความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรและสังคม Son, H. H. (2010) เสนอว่าการลงทุนด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะเป็นการลงทุนระยะยาวที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทั้งในระดับปัจเจก องค์กร และระบบเศรษฐกิจ แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาประยุกต์ใช้ในภาครัฐผ่านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นซึ่งเผชิญปัญหาที่ซับซ้อนและหลากหลายตามบริบทพื้นที่ (Hareebin, Y. (2020) ชี้ว่าทุนมนุษย์และทุนสังคมเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการภาครัฐกับผลลัพธ์ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่น โดยเฉพาะทักษะอ่อน เช่น การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการ จึงมีบทบาทสำคัญต่อการออกแบบนโยบายและโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน และความยั่งยืนของการพัฒนาท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

กรอบแนวคิดนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้โครงการ ADVOCATE กับสมรรถนะการทำงานขององค์กรและผลลัพธ์ในระดับชุมชน โดยการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการ เป็นปัจจัยนำเข้าสู่ที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและการบริหารจัดการโครงการผู้สูงวัย ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในชุมชน ทั้งนี้ กรอบแนวคิดดังกล่าวประเมินความคุ้มค่าของโครงการผ่านการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมด้วยแนวคิด Social Return on Investment (SROI) ในพื้นที่นำร่อง 8 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ ดังกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Citation : Sringeryoung., A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3154>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE ได้อย่างรอบด้าน ทั้งในเชิงตัวเลขและเชิงอธิบายเชิงกลไก การวิจัยเชิงปริมาณมุ่งประเมินผลลัพธ์ของการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชน รวมถึงการคำนวณอัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งอธิบายกระบวนการและกลไกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ผ่านมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่น บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน และผู้สูงอายุในพื้นที่นำร่อง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแกนนำชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ADVOCATE และปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่นำร่อง 8 แห่ง และ (2) ผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือผู้สูงอายุจำนวน 400 คน จากพื้นที่นำร่องทั้ง 8 แห่ง คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ อายุ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปี และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คัดเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย จำนวน 30 คน จากผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และแกนนำผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ต่อการพัฒนาทักษะบุคลากรและผลลัพธ์ด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับชุมชน

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามประเมินสมรรถนะบุคลากรท้องถิ่นด้านทักษะชีวิตและทักษะการบริหารจัดการ และแบบสอบถามผู้สูงอายุด้านคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วม และ Active Ageing ซึ่งพัฒนาจากการทบทวนเอกสารตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (มากกว่า 0.80) ส่วนการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมใช้กรอบการวิเคราะห์ Social Return on Investment (SROI) เป็นแนวทางการวิเคราะห์ ไม่ถือเป็นเครื่องมือการวิจัยโดยตรง สำหรับเครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม ซึ่งพัฒนาจากกรอบแนวคิดการพัฒนาทุนมนุษย์และการลงทุนทางสังคม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะก่อนการพัฒนา (Pre-Training Phase) เก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายได้ และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Forms และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่นำร่องทั้ง 8 แห่ง ระหว่างเดือนมกราคม 2568 (2) ระยะดำเนินการพัฒนา (Training Phase) ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการและกิจกรรมเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริงในพื้นที่ชุมชน โดยจัดกิจกรรมอบรมและการสนทนากลุ่ม ณ พื้นที่นำร่องแต่ละแห่ง ระหว่างเดือนมีนาคม 2568 และ (3) ระยะติดตามผลหลังการพัฒนา (Post-Training Phase) เก็บข้อมูลหลังการดำเนินโครงการ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะบุคลากร ผลิตภาพ การสร้างรายได้ชุมชน และผลตอบแทนทางสังคม ทั้งนี้ การคำนวณผลตอบแทนทาง

Citation : การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นำร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 121-1134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3254>

สังคมจากการลงทุน (SROI) ใช้ข้อมูลเชิงผลลัพธ์ในช่วงการดำเนินโครงการและประมาณการผลลัพธ์ในระยะเวลา 5 ปี โดยใช้อัตราคิดลดทางเศรษฐศาสตร์ร้อยละ 2.85 ตามแนวทางการวิเคราะห์โครงการภาครัฐ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน โดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ รวมถึงการคำนวณอัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน โดยใช้อัตราคิดลดทางเศรษฐศาสตร์ตามแนวทางการวิเคราะห์โครงการภาครัฐ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา จากข้อมูลการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และบันทึกข้อมูลภาคสนาม เพื่ออธิบายกระบวนการดำเนินงาน กลไกการเปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน ทั้งนี้ การบูรณาการผลการวิเคราะห์ทั้งสองส่วนช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ของข้อค้นพบของงานวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นำร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ข้อสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE ในการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน พบว่า การดำเนินโครงการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการบริหารจัดการ ภายใต้โครงการ ADVOCATE ในพื้นที่นำร่อง 8 พื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญทั้งในระดับบุคลากร องค์กร และชุมชน โดยสรุปแปรผลสำคัญตามตารางดังต่อไปนี้

Citation : Sringeriyoung., A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3154>

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE

ระดับการวิเคราะห์	ตัวชี้วัดสำคัญ	ค่าเฉลี่ย ก่อนการพัฒนา (X_1)	ค่าเฉลี่ย หลังการพัฒนา (X_2)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความแตกต่าง (ΔX)	ค่าสถิติ t	นัยสำคัญ
ระดับบุคลากร	ทักษะการสื่อสาร	3.20	4.45	0.64	+1.25	9.214	.000**
	การคิดวิเคราะห์และวิพากษ์	3.18	4.42	0.67	+1.24	8.975	.000**
	การคิดสร้างสรรค์	3.27	4.41	0.59	+1.14	8.221	.000**
	การวางแผนและการบริหารจัดการ	3.21	4.48	0.62	+1.27	9.678	.000**
ระดับองค์กร	ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	3.16	4.35	0.68	+1.19	8.457	.000**
	สมรรถนะการบริหารโครงการผู้สูงวัย	3.09	4.31	0.71	+1.22	8.101	.000**
ระดับชุมชน	จำนวนกิจกรรมต่อยอด	-	-	-	44 กิจกรรม	-	-
	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	-	-	-	1,654 คน	-	-
	รายได้รวมจากกิจกรรมชุมชน	-	-	-	695,932 บาท	-	-
ผลตอบแทนทางสังคม	อัตราผลตอบแทน SROI	-	-	-	2.27 : 1	-	-

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าโครงการ ADVOCATE สามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและสมรรถนะการบริหารจัดการโครงการผู้สูงวัยในระดับองค์กร นอกจากนี้ โครงการยังนำไปสู่การเกิดกิจกรรมต่อยอดในระดับชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยและรายได้จากกิจกรรมชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อประเมินผ่านกรอบ Social Return on Investment (SROI) พบว่าโครงการมีค่า SROI เท่ากับ 2.27 ต่อ 1 สะท้อนว่าการลงทุนในการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นมีความคุ้มค่าและสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชนอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในชุมชน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อแสดงระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ในรูปแบบตาราง จากนั้นจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายกลไกและบริบทที่อยู่เบื้องหลังความสัมพันธ์ดังกล่าว การนำเสนอผลทั้งสองส่วนร่วมกันช่วยให้เข้าใจผลลัพธ์ของการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นได้อย่างรอบด้านและเป็นระบบ ซึ่งสรุปผลการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยดังนี้

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย

ทักษะบุคลากรท้องถิ่น	คุณภาพชีวิตผู้สูงวัย	การมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย	ระดับความสัมพันธ์
การสื่อสาร	$r = .62^{**}$	$r = .68^{**}$	สูง
การคิดวิเคราะห์	$r = .59^{**}$	$r = .61^{**}$	ปานกลาง
การคิดสร้างสรรค์	$r = .56^{**}$	$r = .64^{**}$	ปานกลาง
การบริหารจัดการ	$r = .65^{**}$	$r = .71^{**}$	สูง
ทักษะรวม	$r = .67^{**}$	$r = .73^{**}$	สูง

หมายเหตุ: $p < .01$

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ทักษะบุคลากรท้องถิ่นทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในระดับชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยเฉพาะทักษะด้านการบริหารจัดการและการสื่อสาร ซึ่งมีระดับความสัมพันธ์สูง สะท้อนว่าการยกระดับทักษะบุคลากรมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างกิจกรรม การมีส่วนร่วม และความเป็นอยู่ของผู้สูงวัยอย่างเป็นระบบ

สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยผ่านกลไกสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงบทบาทและสมรรถนะของบุคลากรท้องถิ่น โดยบุคลากรมีความสามารถในการสื่อสาร การวางแผน และการทำงานร่วมกับผู้สูงวัยและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (2) การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยมีบทบาทในการออกแบบและดำเนินกิจกรรม ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและการรวมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และ (3) ผลลัพธ์เชิงคุณภาพต่อชุมชน ซึ่งสะท้อนผ่านความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงวัย ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น และความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงวัย ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการภาครัฐกับการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในระดับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มุ่ง ประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โครงการมีความคุ้มค่าอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า Social Return on Investment (SROI) เท่ากับ 2.27 ต่อ 1 สะท้อนว่าเงินลงทุนทุก 1 บาทสามารถสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมคืนกลับได้ 2.27 บาท ผลลัพธ์ดังกล่าวอธิบายได้ว่า การพัฒนาทักษะของบุคลากรท้องถิ่นทำให้สมรรถนะการทำงานเชิงระบบดีขึ้น ทั้งการสื่อสารกับผู้สูงวัยและชุมชน การคิดวิเคราะห์ปัญหาเชิงพื้นที่ การออกแบบกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการโครงการให้เกิดการต่อยอด เมื่อบุคลากรมีขีดความสามารถสูงขึ้น การจัดบริการและกิจกรรมสำหรับผู้สูงวัยจึงมีคุณภาพและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความสูญเปล่า และก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงสังคมที่จับต้องได้ เช่น การมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการยกระดับความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นคุณค่าที่ไม่สะท้อนผ่านตัว

Citation : Sringeryoung., A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3154>

เงินโดยตรง แต่สามารถแปลงเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อประเมินความคุ้มค่าได้ผ่านกรอบ SROI (Maldonado, M., & Corbey, M. (2016) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิด การลงทุนทางสังคม และหลักการประเมินผลกระทบเชิงสังคมที่เน้นการเชื่อมโยงปัจจัยนำเข้า-กิจกรรม-ผลลัพธ์-ผลกระทบ โดยให้ความสำคัญกับมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นหัวใจของ SROI (Millar, R., & Hall, K., 2013) อีกทั้งยังสอดคล้องกับมุมมองทางเศรษฐศาสตร์สวัสดิการที่ชี้ว่าการประเมินความคุ้มค่าของโครงการสาธารณะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ภายนอก และสวัสดิการทางสังคม ไม่จำกัดเพียงผลลัพธ์ทางการเงิน (Purwoheddi, U., et al., 2023) นอกจากนี้ ผลที่พบว่าการลงทุนในการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นให้ผลตอบแทนสูง ยังสอดคล้องกับแนวคิดทุนมนุษย์ที่มองว่าการลงทุนในความรู้และทักษะเป็นการลงทุนระยะยาวที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพชีวิตของประชาชน และสอดคล้องกับมุมมองเชิงนโยบายสาธารณะที่เห็นว่าการประเมินผลตอบแทนทางสังคมช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายบนฐานหลักฐานและการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะในโครงการที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำ สรุปเชิงอภิปรายผล จึงกล่าวได้ว่า ค่า SROI ที่อยู่ในระดับสูงของโครงการ ADVOCATE ไม่ได้เกิดจากกิจกรรมพัฒนาเพียงครั้งเดียว แต่เกิดจากการเพิ่มศักยภาพเชิงระบบของบุคลากรท้องถิ่นซึ่งทำให้การจัดบริการผู้สูงวัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่ผลลัพธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่ซับซ้อนและต่อเนื่องในระดับชุมชน อันเป็นข้อสนับสนุนเชิงประจักษ์ต่อการลงทุนด้าน การพัฒนาทุนมนุษย์ในภาครัฐท้องถิ่นในฐานะเครื่องมือเชิงนโยบายที่คุ้มค่าและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในระดับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย ทั้งในมิติของการเข้าร่วมกิจกรรม ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างเครือข่ายทางสังคม และการมีบทบาทในกระบวนการชุมชน ผลดังกล่าวสะท้อนว่าการยกระดับทักษะของบุคลากรไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงโดยตรงกับผลลัพธ์ด้านชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงวัยในระดับพื้นที่ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากบุคลากรท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาทักษะมีความสามารถในการทำงานเชิงสัมพันธ์กับประชาชนมากขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารเชิงเข้าใจ การรับฟัง และการทำงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเอื้อต่อการออกแบบกิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และศักยภาพของผู้สูงวัย เมื่อผู้สูงวัยได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด วางแผน และดำเนินกิจกรรม ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความผูกพันกับชุมชน และแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสนับสนุนข้อค้นพบดังกล่าว โดยชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานของบุคลากรจากการดำเนินงานเชิงสั่งการไปสู่การทำงานเชิงมีส่วนร่วม เป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงการพัฒนาทักษะบุคลากรกับการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในชุมชน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิด การพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งมองว่าการลงทุนในทักษะและสมรรถนะของบุคลากรสามารถสร้างผลลัพธ์ได้ทั้งในระดับองค์กรและระดับสังคม (Robison, L. J., et al., 2002) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิด ทุนสังคมที่ชี้ว่าความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และเครือข่ายทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Schmid, A. A., & Robison, L. J., 1995) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางสังคมและการมีบทบาทในชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงมิติด้านสุขภาพเท่านั้นในเชิงการบริหารจัดการภาครัฐ ผลการศึกษานี้

Citation : การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นาร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 121-1134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3254>

สอดคล้องกับงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ที่ชี้ว่าทักษะอ่อนของบุคลากรภาครัฐ เช่น การสื่อสาร การคิดเชิงระบบ และการทำงานร่วมกับประชาชน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของนโยบายและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้น ความสัมพันธ์เชิงบวกที่พบในงานวิจัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นเป็นกลไกเชิงนโยบายที่ช่วยเชื่อมโยงการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการยกระดับคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในระดับชุมชนอย่างเป็นระบบ สรุปเชิงอภิปรายผลนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นไม่ใช่เพียงเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร แต่เป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างทุนทางสังคม และการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย ซึ่งสนับสนุนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะกลไกสำคัญของการพัฒนาชุมชนและสังคมผู้สูงวัยอย่างยั่งยืน

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

งานวิจัยนี้ต่อยอดองค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์การลงทุนทางสังคมและทฤษฎีทุนมนุษย์ โดยยืนยันเชิงประจักษ์ว่าการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงโครงสร้างที่เชื่อมโยงประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐกับผลลัพธ์ด้านคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในระดับชุมชน การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน แสดงให้เห็นว่าทักษะชีวิตและทักษะการบริหารจัดการของบุคลากรเป็นตัวแปรสื่อกลางที่แปลงการลงทุนด้านทุนมนุษย์ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถวัดผลได้เชิงนโยบาย ทั้งในรูปของมูลค่าผลประโยชน์สุทธิและตัวชี้วัดเชิงคุณภาพชีวิต งานวิจัยยังนำเสนอโมเดลการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นเชิงบูรณาการ ซึ่งผสมผสานการพัฒนาศมรรถนะ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมเข้าไว้ในกรอบเดียวกัน โมเดลดังกล่าวมีนัยสำคัญเชิงทฤษฎีในการขยายกรอบการวิเคราะห์โครงการสังคมจากการประเมินเชิงผลผลิตไปสู่การประเมินเชิงผลกระทบ และมีนัยเชิงนโยบายในการใช้เป็นฐานหลักฐานสำหรับการออกแบบนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ และการขยายผลโครงการพัฒนาผู้สูงวัยและโครงการสาธารณะในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Citation : Sringeriyoung., A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3154>

การพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ภาพที่.2 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1) ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)

จากผลการวิจัยที่พบว่าโครงการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมในระดับสูง หน่วยงานกำหนดนโยบายควรพิจารณาบรรจุการพัฒนาทักษะบุคลากรท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หลักในการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับทักษะอ่อน เช่น การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการบริหารจัดการเชิงมีส่วนร่วม ควบคู่กับการใช้กรอบการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าของการลงทุนในมิติทางสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นระบบ

2) ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ (Practical Recommendations)

ในเชิงการปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาและจัดกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เชื่อมโยงการฝึกอบรมกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบและดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ ควรใช้ข้อมูลจากการประเมินผลลัพธ์ของโครงการเป็นฐานในการปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้กิจกรรมด้านผู้สูงอายุสามารถตอบสนองต่อบริบทพื้นที่และสร้างผลลัพธ์เชิงคุณภาพได้อย่างยั่งยืน

3) ข้อเสนอเชิงวิชาการ (Academic Recommendations)

ในเชิงวิชาการ การวิจัยในอนาคตควรขยายการศึกษาในลักษณะเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่หรือรูปแบบการพัฒนาทักษะบุคลากรที่แตกต่างกัน เพื่อยืนยันความสอดคล้องและความทั่วไปของผลการวิจัย

Citation : การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมของโครงการ ADVOCATE เพื่อการพัฒนาทักษะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่นาร่อง 8 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 121-1134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3254>

นอกจากนี้ ควรพัฒนาการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์และสังคมให้ครอบคลุมมิติทางสังคมที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ทักษะสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน รวมถึงการศึกษาผลกระทบในระยะยาว เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทุนมนุษย์และการลงทุนทางสังคมในบริบทการปกครองท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- จันทร์ทิพย์ ไพเพอร์. (2564). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของ โครงการด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.). [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้].
- ชิดชนก พวงเพชร. (2567). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย].
- ทนากร ศรีก้อ. (2564). รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้สูงอายุในยุคนวัตกรรม สร้างสรรค์ โรงเรียนผู้สูงอายุ (ร่วมสมอวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและ นวัตกรรมท้องถิ่น*, 7 (9), 207-220.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2540). เศรษฐศาสตร์สีเขียวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, พระมหาอนันต์ ศรีชาติ และ พระมหาสุรชัย พุดชู. (2563). *เสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทาง รายได้* [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2557). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ
- อนันต์ อนันตกุล. (2560). *สังคมสูงวัยความท้าทายประเทศไทย*. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา www.royin.go.th/uploads/2017/12. สืบค้น 20 มิถุนายน 2568.
- Graaff, J. D. V. (1968). *Theoretical welfare economics*. Cambridge University Press.
- Hareebin, Y. (2020). Human Capital Development in the Strategy of Innovative Entrepreneurs. *Journal of Applied Economics and Management Strategy*, 7(1), 159–172.
- Hopkins, G., Winrow, E., Davies, C., & Seddon, D. (2023). Beyond social prescribing—The use of social return on investment (SROI) analysis in integrated health and social care interventions in England and Wales: A protocol for a systematic review. *PLoS One*, 18(2), e0277386.
- Maldonado, M., & Corbey, M. (2016). Social Return on Investment (SROI): a review of the technique. *Maandblad Voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 90(3), 79-86.
- Marin-Zapata, S. I., Román-Calderón, J. P., Robledo-Ardila, C., & Jaramillo-Serna, M. A. (2022). Soft skills, do we know what we are talking about?. *Review of managerial science*, 16(4), 969-1000.

Citation : Sringsyoung, A. (2025). An Evaluation of the Economic and Social Returns of the ADVOCATE Project:

Enhancing Local Government Personnel Skills and Elderly Quality of Life in Eight Pilot Areas of Chiang Mai Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 121-134. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3154>

- Millar, R., & Hall, K. (2013). Social return on investment (SROI) and performance measurement: The opportunities and barriers for social enterprises in health and social care. *Public Management Review*, 15(6), 923-941.
- Purwohedi, U., & Gurd, B. (2019). Using Social Return on Investment (SROI) to measure project impact in local government. *Public Money & Management*, 39(1), 56-63.
- Robison, L. J., Schmid, A. A., & Siles, M. E. (2002). *Is social capital really capital? Review of social economy*, 60(1), 1-21.
- Schmid, A. A., & Robison, L. J. (1995). Applications of social capital theory. *Journal of Agricultural and Applied Economics*, 27(1), 59-66.
- Son, H. H. (2010). Human capital development. *Asian development review*, 27(02), 29-56.
- Watson, K. J., & Whitley, T. (2017). *Applying Social Return on Investment (SROI) to the built environment. Building research & information*, 45(8), 875-891.

การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
Creating Maeasure Critical Thinking and Problem - Solving of
Mathayomsuksa 1 Students in the Secondary Educational Servicearea office
Buriram

ปัญญพร ยามา^{1*}, อรนุช ศรีคำ², และสุชาติ หอมจันทร์³

Pannaporn yama¹, Oranut Srikham², and Suchart Homjan³

¹⁻³สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์; Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : 660426026006@bru.ac.th

DOI : 10.65205/jasru.2025. 2998

Received : September 3, 2025; Revised : December 27, 2025; Accepted : December 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันตกอยู่ในสภาพวิกฤต อันเป็นผลมาจากความอ่อนแอทางความคิดส่งผลให้บุคคลในสังคมขาดการตรวจสอบความจริง และตีความสถานการณ์ต่าง ๆ คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดขั้นสูง เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้สำหรับการตัดสินใจ และสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหา ได้อย่างถูกต้อง การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา 2) ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา 3) สร้างเกณฑ์ปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 807 คน เครื่องมือเป็นแบบวัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และคะแนนมาตรฐานที่แบบแจกแจงปกติ ผลการวิจัยพบว่า มีดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไคสแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 210.47$, $df = 187$, $p\text{-value} = 0.12$, $\chi^2/df = 1.13$ และค่า RMSEA = 0.02 ค่า GFI = 0.94 ค่า AGFI = 0.90 ค่า RMA = 0.045 แสดงว่า โมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง มีเกณฑ์ปกติในรูปคะแนน T ปกติ อยู่ระหว่าง T20 ถึง T77 ได้สมการเส้นตรงดังนี้ $T_c = 1.196X - 39.33$ แสดงว่าระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา อยู่ในระดับอ่อนถึงระดับดีมาก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี

การวิจัยที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดช่วยให้เครื่องมือมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือมีคุณภาพในการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา สามารถประเมินทักษะผู้เรียนเป็นรูปธรรมมากขึ้น หรือในการพัฒนาการเรียนการสอน และการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะเหล่านี้เกิดขึ้นจริง และตอบโจทย์สังคมปัจจุบัน และสร้างเกณฑ์ปกติสามารถแปลความหมายคะแนนของนักเรียนมีความชัดเจน มีความเป็นมาตรฐาน ผู้สอนสามารถใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการประเมินระดับความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเป็นธรรมและถูกต้อง ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนและติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : การสร้างแบบวัด, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, การแก้ปัญหา

Citation : yama., P., Srikham.,O., & Homjan., S. (2025). Creating Maeasure Critical Thinking and Problem - Solving of

Mathayomsuksa 1 Students in the Secondary Educational Servicearea office Buriram. *Journal of Academic*

Surindra Rajabhat, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 2998>

Abstract

The current state of Thai society is in a crisis, resulting from intellectual weakness which leads individuals in society to lack critical thinking and misinterpret situations. Therefore, the Ministry of Education has set quality standards for students to develop higher-order thinking skills, enabling them to construct knowledge for decision-making and find correct solutions to problems. The objectives of this research were to: 1) develop a critical thinking and problem-solving measurement scale; 2) examine the quality of the critical thinking and problem-solving measurement scale; and 3) establish norms for the sample group. The sample consisted of 807 students in the first year of secondary school under the Secondary Education Service Area Office of Buriram. The instrument used was a measurement scale. The statistics used for analysis were confirmatory factor analysis and normally distributed T-scores. The research findings showed that the fit indices between the model and empirical data were as follows: Chi-square was not statistically significant ($\chi^2 = 210.47$, $df = 187$, $p\text{-value} = 0.12$, $\chi^2/df = 1.13$, and $RMSEA = 0.02$, $GFI = 0.94$, $AGFI = 0.90$). The RMA value = 0.045 This indicates that the model has structural validity. The norms, expressed as normal T-scores, ranged from T20 to T77. The linear equation obtained was: $T_c = 1.196X - 39.33$ This indicates that the level of critical thinking and problem-solving ranged from weak to very good, with most students falling in the good category.

Research examining the quality of measurement tools helps ensure that the instruments are accurate, reliable, and effective in measuring critical thinking and problem-solving skills. This allows for more concrete assessment of student skills, as well as effective development of teaching and learning and policy-making. This leads to the actual development of these skills, addressing current societal needs. Creating norms allows for clear and standardized interpretation of student scores, enabling educators to use these criteria to fairly and accurately assess students' ability levels. The assessment results can be used to effectively plan teaching and learning development and monitor student progress.

Keywords : Measurement, Critical Thinking, Problem-solving

บทนำ (Introduction)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง มีการให้เหตุผล โดยมีการใช้ตรรกะ เพื่อนำมาสู่ข้อสรุปอย่างมีเหตุผล เกิดการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา ภายใต้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนั้นการปลูกฝังความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา เมื่อเด็กโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองของชาติที่สามารถยืนอยู่ได้ด้วยความคิดของตนเอง กระทรวงศึกษาธิการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด และสมรรถนะที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งสมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด มีตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการจัดระดับการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับ

Citation : ปัญญาพร ยามา, อรุณช ศรีคำ และสุชาติ หอมจันทร์. (2568). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2998>

ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจท์ ได้กล่าวถึงพัฒนาการของความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ ขั้นที่ 4 คือ ขั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงนามธรรม พบว่าช่วงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 12 - 15 ปี (Piaget, 1952)

องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาที่ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนอายุ 15 ปีทั่วโลก ในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน พบว่ามีนักเรียนไทยเพียง 0.18 % ที่ทำคะแนนได้ในระดับสูงกว่าค่ามาตรฐาน ทิม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) และผลการประเมินนักเรียนนานาชาติโครงการ PISA ประเมินผลความฉลาดรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนอายุ 15 ปี เมื่อเทียบปี 2561 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้ง 3 ด้านลดลง ไทย โดย PISA ซึ่งได้พัฒนาข้อสอบเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน มีรูปแบบข้อสอบที่หลากหลายมากขึ้น เช่น มีการจำลองสถานการณ์ มีการนำเสนอข้อมูลของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโลก (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566)

จากที่กล่าวมาการแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงหรือการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ แนวคิดการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหา ถูกกำหนดขึ้นจากตัวแทนจากบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล, บริษัทไมโครซอฟท์, บริษัทวอลล์สตรีต, องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐบาลร่วมกัน ก่อตั้งเป็น “เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” (Partnership for 21st Century Skills) มองว่า การคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหา เป็นทักษะสำคัญในกลุ่ม “ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม” (Learning and Innovation Skills) ซึ่งจำเป็นต่อการก้าวสู่โลกที่ซับซ้อน โดยทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล การตัดสินใจอย่างมีหลักการ และการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย และทักษะชีวิตเพื่อเตรียมคนให้พร้อมสำหรับอนาคต. จำแนกการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ และการแก้ปัญหา ได้ 3 องค์ประกอบ 1) ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล 2) การใช้วิธีคิดเชิงระบบ 3) ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ (Partnership for 21st Century Skills, 2007) ศักดริน บินหริม (2564) ได้กล่าวว่าแบบวัดส่วนใหญ่ยังเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก ที่มีการตรวจหาค่าคะแนนแบบทวิภาค คือการกำหนดคะแนนที่ออกมาเป็น 0 กับ 1 และวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดบนพื้นฐานทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (CTT) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณในรูปแบบแบบทดสอบเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก ที่กำหนดค่าคะแนนทุกรายตัวเลือก โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์คุณภาพ ของเครื่องมือวัดตามแนวคิดของทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบตรวจให้คะแนนมากกว่า 2 ค่า ในการวิเคราะห์ข้อคำถามที่มีรายการคำตอบแบบมาตราเรียงลำดับ และมีรายการคำตอบที่เท่ากัน เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ สุนันทา ส่งนุ่น (2566) ได้กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้ง Watson–Glaser Critical Thinking Appraisal สร้างขึ้นโดยวัตสันและเกลเซอร์ และ แนวคิดของ Dressel and Mayhew ที่มีเนื้อหาในเชิงวิทยาศาสตร์และมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงการแปลผลเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นของแบบวัดการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณของนักเรียนเพื่อใช้เป็นผลสะท้อนว่านักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ อยู่ในระดับใดสามารถนำผลดังกล่าวเป็นแนวทางพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณต่อไป ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ และการแก้ปัญหา ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการจัดการ

Citation : yama., P., Srikham.,O., & Homjan., S. (2025). Creating Maeasure Critical Thinking and Problem - Solving of

Mathayomsuksa 1 Students in the Secondary Educational Servicearea office Buriram. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025. 2998>

เรียนรู้ ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นการปูพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในช่วงขั้นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การสร้างแบบวัด (Creating a Measure)

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัด มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2559) แบบวัด หมายถึง การกำหนดตัวเลขเพื่อแทนคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ ผลการวัดจะได้ปริมาณของ คุณสมบัติของสิ่งที่มีวัด ซึ่งสามารถนิยามได้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) แบบวัด หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขเพื่อแทนคุณสมบัติของสิ่งของหรือเหตุการณ์ใดๆ อย่างมีกฎเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ ความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบวัด หมายถึง กระบวนการหรือเครื่องมือในการกำหนดตัวเลขเพื่อแทนคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ เพื่อสะท้อนปริมาณของคุณสมบัติที่ต้องการวัด นิยามได้ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการ

การสร้างเกณฑ์ปกติ (Norm)

สมนึก ภัททิยธนี (2567) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติ (Norm) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้เป็นอย่างดี และเป็นคะแนนตัวที่บอกระดับความสามารถของผู้เข้าสอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร แต่ต้องมีจำนวนมากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากร ไม่อย่างนั้นเกณฑ์ปกติก็จะเชื่อถือไม่ได้ และหลักเกณฑ์ในการสร้างเกณฑ์ปกติมีดังนี้ ความเป็นตัวแทนที่ดี กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้สร้างเกณฑ์ปกติเกิดจากการสุ่มที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร มีความเที่ยงตรง (Validity) เมื่อนำคะแนนสอบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง มีความทันสมัย เกณฑ์ปกติขึ้นอยู่กับประชากรของกลุ่มนั้น การพัฒนามีอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม อาหารการกิน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้คนเก่งหรืออ่อนได้ ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้นานแล้วหลายปี อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงต้องสร้างขึ้นใหม่ให้ทันสมัยโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรเปลี่ยนทุกๆ 5 ปี

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วัตสัน และเกลเซอร์ (Watson and Glaser. 1964) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดที่ประกอบด้วย เจตคติ ความรู้และทักษะ โดยเน้นที่เจตคติในการแสวงหาความรู้ และตัดสินความถูกต้องของข้อความอย่างเหมาะสม บลูม (Bloom. 1979) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถกระบวนการทางปัญญา ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ เกิดความจำ เข้าใจ การวิเคราะห์สังเคราะห์ และประเมินค่า ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ยอมรับฟังความคิดเห็นของ

Citation : ปัญญาพร ยามา, อรุณศรี ศรีคำ และสุชาติ หอมจันทร์. (2568). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2998>

ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดติดกับความคิดของตนเองเป็นหลัก และเมื่อจะตัดสินใจ ต้องมีข้อมูลหลักฐาน เพียงพอประกอบการตัดสินใจ จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดที่อาศัยเจตคติ ความรู้ และทักษะทางปัญญาในการ วิเคราะห์ และประเมินข้อมูล โดยเปิดรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้หลักฐานที่เพียงพอประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม

การแก้ปัญหา (problem-solving)

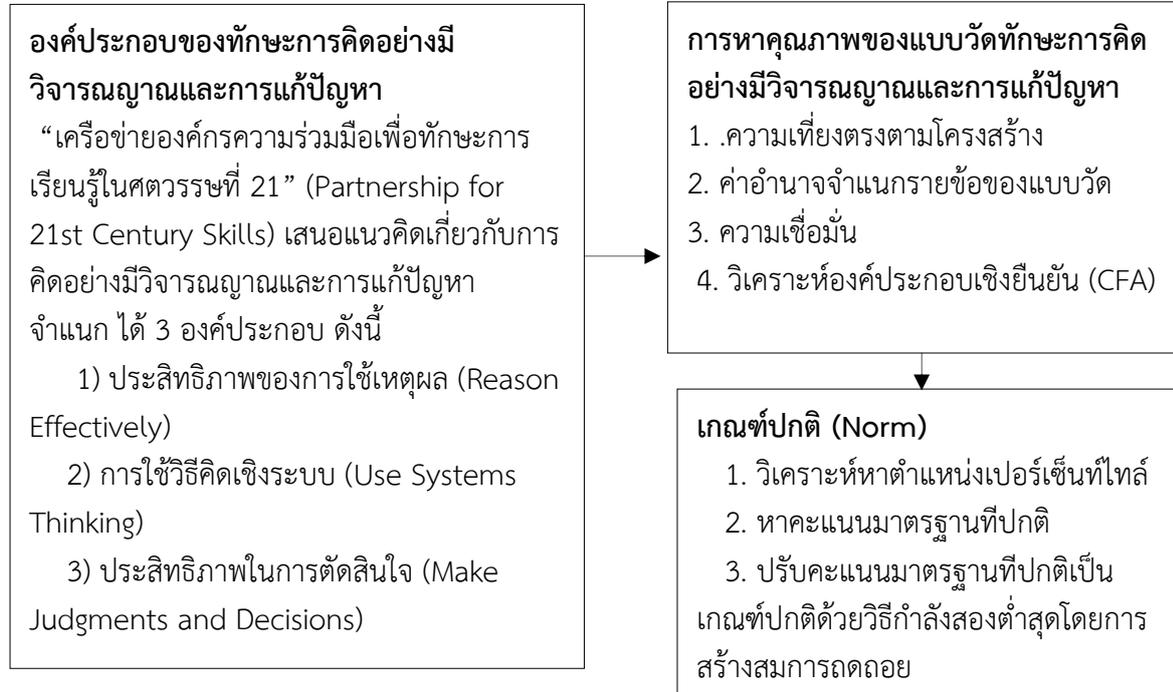
จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1901) การแก้ปัญหา หมายถึง การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดหาเหตุผล ในเรื่องต่างๆ รวมถึงการคิดสร้างสรรค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ นำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลก ใหม่รวมถึงการค้นพบวิธีแก้ปัญหาได้สำเร็จหรือแม้แต่ทฤษฎีหรือวิธีการใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่าง มหาศาลต่อมนุษยชาติ เพียเจท์ (Piaget, 1962) การคิดแก้ปัญหา หมายถึง ตามทฤษฎีพัฒนาการในแง่ที่ว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเริ่มตั้งแต่เด็กอายุประมาณ 7 - 11 ปีเริ่มมีความคิดในการแก้ปัญหาแบบ ง่ายๆ ภายในขอบเขตจำกัดต่อมาถึงระดับเมื่อเด็กอายุประมาณ 12 -15 ปีเด็กมีความสามารถคิดหาเหตุผลที่ ขึ้นและสามารถคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ นิวัฒนา วรรณคำ (2565) การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการคิดที่อาศัยความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใน ปัจจุบัน เพื่อให้ได้คำตอบและนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีระบบ รวมถึงการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรือการ ประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมการทำงานของ นักเรียน ที่แสดงออกผ่านกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การรับรู้ปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เผชิญอยู่ สามารถรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบาย สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และเหตุผลในการวิเคราะห์หาทางเลือกเพื่อใช้ แก้ปัญหา โดยลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สรุปแบบวัดเป็นกระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้กำหนดตัวเลขแทนคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ตาม กฎเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ เพื่อสะท้อนปริมาณของตัวแปรที่ต้องการวัด การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็น กระบวนการคิดที่อาศัยเจตคติ ความรู้ และทักษะทางปัญญาในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลอย่างมี เหตุผล โดยใช้หลักฐานประกอบการตัดสินใจการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์และสร้างสรรค์ที่ ประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อระบุปัญหา พิจารณาทางเลือก และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เกณฑ์ปกติ (Norm) เป็นข้อเท็จจริงทางสถิติที่ใช้บรรยายการแจกแจงคะแนนและบ่งชี้ระดับความสามารถ ของผู้สอบเมื่อเทียบกับประชากรอ้างอิงการสร้างเกณฑ์ปกติที่น่าเชื่อถือต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี มีความเที่ยงตรง และมีจำนวนเพียงพอ

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จาก 66 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 10,995 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 807 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ จำนวน 24 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนแตกต่างกันตั้งแต่ 1-4 คะแนน ประกอบด้วย 4 ตัวเลือก คุณภาพเครื่องมือวิจัย การหาค่า IOC ค่าอำนาจจำแนกรายข้อใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Cronbach) การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามโครงสร้างของแบบวัด โดยใช้ CFAและการสร้างเกณฑ์ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และนำหนังสือขออนุญาตดังกล่าวไปติดต่อกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการเก็บข้อมูล จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนด นำแบบวัดไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 304 คน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และเก็บข้อมูลเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 ค่าสถิติพื้นฐานแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด ได้แก่ ค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ตั้งแต่ 0.287 ถึง 0.738 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.916 และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ($\chi^2 = 210.47$, $df = 187$, $p\text{-value} = 0.12$, $\chi^2/df = 1.13$ และค่า RMSEA = 0.02 ค่า GFI = 0.94 ค่า AGFI = 0.90 ค่า RMA = 0.045

3. การสร้างเกณฑ์ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์ ด้วยการพิจารณาคะแนนสอบและคะแนนมาตรฐานที่ปกติ แต่ละคู่มีลักษณะเป็นตัวแปรคู่อันดับ (Ordered Pairs) ที่มีความสัมพันธ์กันสูง (สมนึก ภัททิยธนี, 2567)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

แนวคิดของเครือข่าย P21 ในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึง การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล การใช้วิธีคิดเชิงระบบ และประสิทธิภาพในการตัดสินใจ แบบวัดจำนวน 24 ข้อ คุณภาพแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.287 ถึง 0.738 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.916

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1

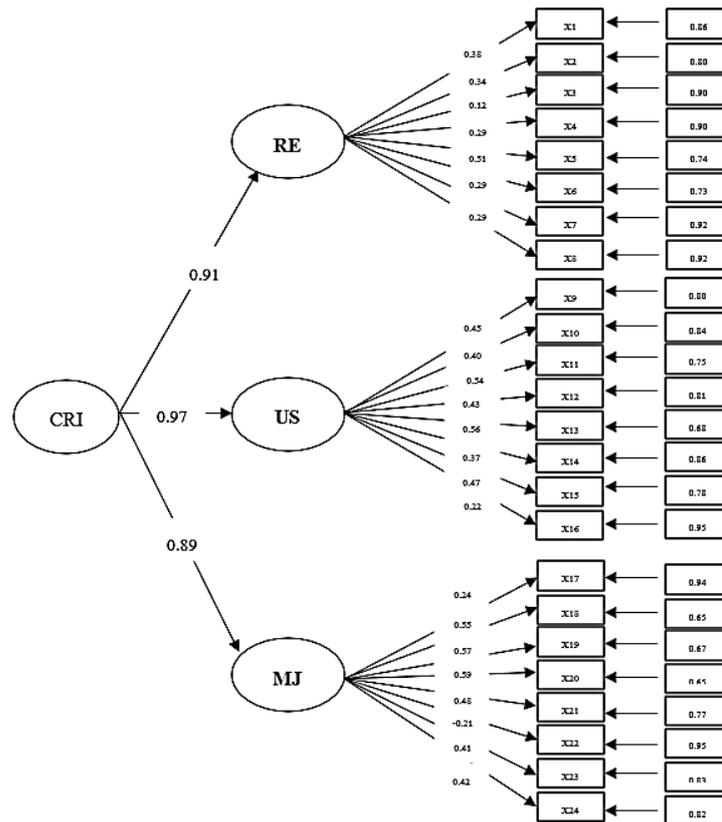
ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order model)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	S.E.
ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล	0.91	0.82	0.16
การใช้วิธีคิดเชิงระบบ	0.97	0.93	0.14
ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ	0.89	0.79	0.24

$\chi^2 = 210.47$ df = 187 P-Value = 0.12 RMSEA = 0.02 GFI = 0.94 AGFI = 0.90 RMA = 0.045

*ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ p > 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 0.91 และ 0.89 ตามลำดับ โดยมีค่าไคสแควร์ (Chi-square) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 210.47$, df = 187, p-value = 0.12, $\chi^2/df = 1.13$ และค่า RMSEA = 0.02 ค่า GFI = 0.94 ค่า AGFI = 0.90 ค่า RMA = 0.045 แสดงว่า แสดงว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ภาพที่ 2)

($\chi^2 = 210.47$, df = 187, p-value = 0.12, $\chi^2/df = 1.13$, RMSEA = 0.02, GFI = 0.94, AGFI = 0.90, RMA = 0.045)

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order model)

Citation : ปัญณพร ยามา, อรณุช ศรีคำ และสุชาติ หอมจันทร์. (2568). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2998>

ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ

เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 49 - 90 คะแนน มีค่าของคะแนน T ปกติ อยู่ระหว่าง T20 ถึง T77 ปรับขยายคะแนนที่ปกติด้วยวิธีการสร้างสมการพหุคูณ โดยได้สมการพหุคูณค่าคะแนนที่ คือ $T_c = 1.196X - 39.33$ ผลจากการขยายคะแนนที่ปกติที่ปรับแก้ (T_c) ของแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากสมการพหุคูณค่าคะแนนที่ปกติที่ปรับแก้ T_c แล้วอยู่ระหว่าง T_{-38} ถึง T_{75}

ระดับคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเกณฑ์ปกติอยู่ในช่วง T20 ถึง T77 แสดงว่าระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหายู่ในระดับอ่อนถึงระดับดีมาก โดยระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหามาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับทักษะการการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาคิด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาพอใช้ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาลดลง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาค่อนข้างอ่อน จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาลดลง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนใหญ่นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหายู่ในระดับพอใช้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างตามแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ที่กำหนดขึ้นจากตัวแทนจากบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟท์ บริษัทวอลล์สตรีต อิงค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐบาลร่วมกัน ก่อตั้งเป็น “เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” (Partnership for 21st Century Skills) จำแนกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ได้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผล (Reason Effectively) 2) การใช้วิธีคิดเชิงระบบ (Use Systems Thinking) 3) ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ (Make Judgments and Decisions) โดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งสะท้อนถึงทักษะการคิดขั้นสูง สอดคล้องกับ สุนันทา ส่งนุ่น (2566) การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สร้างแบบวัดตามแนวคิด ของ Dressel and Mayhew มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ โดยกำหนดลักษณะแบบวัดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ และสอดคล้องกับ แนวคิดของ ชนิตดา เทียนฤกษ์ (2558) ที่กล่าวว่า แบบวัดเชิงสถานการณ์ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสะท้อนถึงทักษะการคิดขั้นสูง

2. การหาคุณภาพแบบวัด

2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า แบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60-1.00 ซึ่งพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ มีคุณภาพตามเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ ซึ่งเป็นค่า

Citation : yama., P., Sriham.,O., & Homjan., S. (2025). Creating Maeasure Critical Thinking and Problem - Solving of

Mathayomsuksa 1 Students in the Secondary Educational Servicearea office Buriram. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2998>

ดัชนีความสอดคล้องที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ฐียรุส ภูคา (2564) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 สอดคล้องกับไพศาล วรคำ (2554) ได้กล่าวไว้ว่าถ้าใช้ ถ้าใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

2.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดจากการนำแบบวัดที่คัดเลือกและปรับแก้ จำนวน 36 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.287 ถึง 0.738 ไว้ใช้จริง จำนวน 24 ข้อคำถาม สอดคล้องกับล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ (2560) ที่ว่าโดยทั่วไปแล้วข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไปถือว่ามีความอำนาจจำแนกใช้ได้

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ผู้วิจัยนำแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้แล้ววิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยการทดลองใช้พบว่ามีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.916 แสดงว่าแบบวัดมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ ควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ สอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2561) ที่กล่าวว่า แบบทดสอบฉบับใดมีความเชื่อมั่นเข้าใกล้ 1.00 นั้นแสดงให้เห็นว่า เครื่องมือดังกล่าวมีคุณสมบัติด้านความเชื่อมั่นเป็นดัชนีที่บ่งชี้คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2.4 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 0.89 ถึง 0.97 โดยมีค่าไค-สแควร์ χ^2 เท่ากับ 210.47 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 187 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ χ^2/df เท่ากับ 1.13 ค่าความน่าจะเป็น (P-Value) เท่ากับ 0.13 ค่ารากของกำลังสองเฉลี่ยเศษของการประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ค่า GFI = 0.94 , AGFI = 0.91 , CFI = 0.99 โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ สุภมาศ อังศุโชติ; สมถวิล วิจิตรวรรณ; และรัชณี กุล ภูโยโยภาณุวัฒน์. (2554) ที่กล่าวว่า ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หากค่าสถิติ AGFI และ CFI มีค่ามากกว่า 0.90 และค่าสถิติ RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืน

3. เกณฑ์ปกติของแบบวัด ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ปกติโดยการนำคะแนนจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มาแปลงเป็นคะแนน T ปกติ และปรับขยายคะแนน T ปกติ โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนตั้งแต่ 49 - 90 คะแนน มีค่าของคะแนน T ปกติอยู่ระหว่าง T20 ถึง T77 แสดงว่าแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถวัดระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับอ่อนถึงระดับดีมาก สอดคล้องกับแนวคิดของสมนึก ภัททิพยณี (2567) ที่ กล่าวถึงหลักการสร้างเกณฑ์ปกติจะต้องมาจากประชากรที่มีจำนวนมาก และคะแนนการสอบวัดต้องมีการกระจายจากสูงสุดไปหาต่ำสุดเข้าลักษณะโค้งปกติ

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

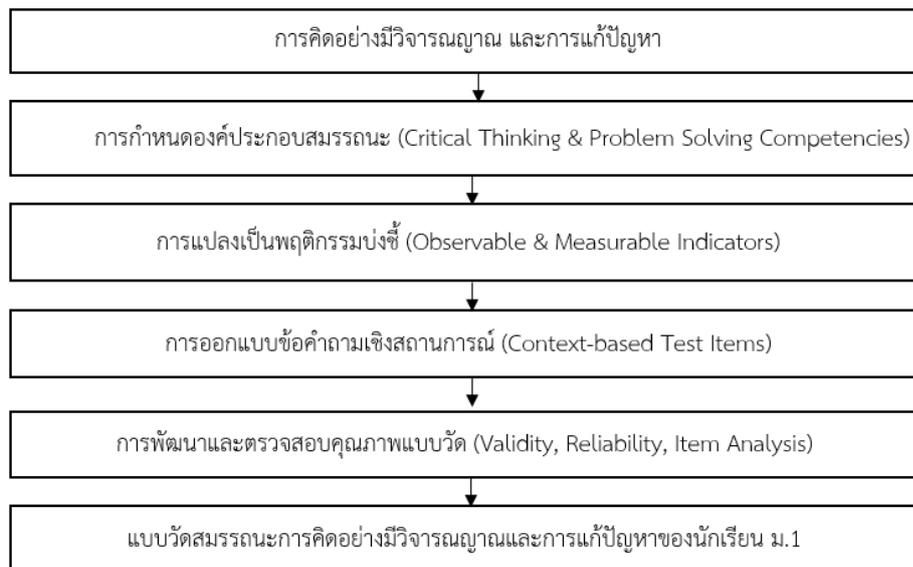
การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเป็นสมรรถนะทางปัญญาที่สัมพันธ์กัน และสามารถวัดได้อย่างมีคุณภาพ หากออกแบบแบบวัดโดยบูรณาการกรอบแนวคิดทางทฤษฎี จิตพิสัย และบริบทผู้เรียนเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการเสนอกรอบการสร้างแบบวัดเชิงบูรณาการสมรรถนะ เชื่อมโยงทฤษฎีการคิดองค์ประกอบสมรรถนะ พฤติกรรมบ่งชี้กระบวนการสร้างแบบวัด คุณภาพของแบบวัดเข้าด้วยกันอย่างเป็น

Citation : ปัญญาพร ยามา, อรุณฯ ศรีคำ และสุชาติ หอมจันทร์. (2568). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2998>

ระบบ โดยมีองค์ประกอบขององค์ความรู้ดังนี้ 1. มิติสมรรถนะทางปัญญา (Cognitive Competency Dimensions) การคิดอย่างมีวิจารณญาณการวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การให้เหตุผลและการตัดสินใจบนหลักฐาน การแก้ปัญหา การรับรู้และกำหนดปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุและทางเลือก การเลือกแนวทางและประเมินผลลัพธ์ 2. มิติการออกแบบแบบวัด (Measurement Design Dimension) การกำหนดนิยามเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการ การแปลงสมรรถนะเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ การออกแบบข้อคำถามเชิงสถานการณ์การใช้รูปแบบข้อคำถามที่สะท้อนกระบวนการคิด 3. มิติคุณภาพแบบวัด (Measurement Quality Dimension) ความตรง ความเที่ยง อำนาจจำแนก และความเหมาะสมกับบริบทนักเรียน ม.1 (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 แผนผังแสดงองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1.1 ควรส่งเสริมการสร้างแบบวัดที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ช่วงวัย และบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผลการวัดสะท้อนความสามารถที่แท้จริง และควรกำหนดให้การใช้แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณมุ่งเน้นการนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน มากกว่าการใช้เพื่อจัดอันดับหรือคัดเลือกเพียงอย่างเดียว
 - 1.2 ผู้พัฒนาแบบวัดควรวิเคราะห์ผลการวัดและข้อเสนอแนะจากผู้ใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงข้อคำถามและโครงสร้างแบบวัดให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดของเพียงองค์กรเดียว ดังนั้น ควรมีการศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาโดยใช้ทฤษฎีอื่นๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมและมีความหลากหลายสำหรับเลือกใช้วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ในนักเรียนที่มีระดับชั้นหรือความเข้าใจที่

Citation : yama., P., Srikham.,O., & Homjan., S. (2025). Creating Maeasure Critical Thinking and Problem - Solving of

Mathayomsuksa 1 Students in the Secondary Educational Servicearea office Buriram. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2998>

แตกต่างกัน เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมนักเรียนให้มีวิจรรย์ญาณ และการแก้ปัญหาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

2.2 ในการวัดการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหา ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นควรมีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในระดับชั้นอื่นๆ และสร้างให้ครอบคลุม สามารถประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนัดดา เทียนฤกษ์. (2557). "การพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21" [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). *นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: ธีรธรรมการ.
- ณัฐารส ภูคา. (2564). *การสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ(Systems thinking) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). ตักสิลาการพิมพ์.
- นิวัฒนา วรรณคำ. (2565). "การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต. *วารสารสังคมศาสตร์ ปัญหาพัฒนา*, 4(3), 246.
- ไพศาล วรรคา. (2554). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2560). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2566). *ผลการประเมิน PISA 2023 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สสวท.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2567). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 14). ประสานการพิมพ์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 6). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2559). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมินและวิจัยฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกรมন্ত্রী. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570)*. ราชกิจจานุเบกษา. http://www.ratchakittha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- สุนันทา ส่งนุ่น. (2566). *การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

Citation : ปัญญาพร ยามา, อรุณ ชรีคำ และสุชาติ หอมจันทร์. (2568). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2998>

- สุภมาส อังศุโชติ. (2554). *สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม Lisrel (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคองการพิมพ์.
- Bloom, B.S. (1979). *Humancharacteristic and school learning*. New York : McGraw – HllBook.
- Dewey, J.(1901). *How we Think*. Lexington D.C. : Heath and Company.
- Partnership for 21st Century Skill. (2007). *21st Century skills*.<http://www.p21.org> .
- Piaget, J. (1962). *The Origins of Intelligence in Children*. Trans by Marget Cook. New York : Internationnal Universitie Press.
- Piaget, J. (1962). *The Stages of Intellectual Development of the Child*. Bulletin of The Meninger Chinic. V. 26
- Watson, G., & Glaser,E.M. (1964). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual*. New York : Harcourt Brace and Word Inc.

Citation : ปัญญา ยามา, อรุณช ศรีคำ และสุชาติ หอมจันทร์. (2568). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 135-148. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2998>

คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยม ผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4

Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4

พิมลพร นาใจรีบ^{1*}, และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล²

Pimoporn Najaireeb¹, and Sawwaruk Jittimongkon²

¹⁻²คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์; Master of Business Administration, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : nongpim988@gmail.com

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3115

Received : October 8, 2025; Revised : December 27, 2025; Accepted : December 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

ภายใต้นโยบายราชทัณฑ์ดิจิทัล การให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการอำนวยความสะดวกแก่ญาติผู้ต้องขัง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำ เขต 4 การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการเยี่ยมญาติผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 294 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์พหุคูณและการถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการติดต่อหลังการบริการ ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย และด้านการตอบสนองผู้รับบริการ มีผลกระทบเชิงบวกต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อมั่นในการใช้บริการได้ร้อยละ 75.80 ($R^2=0.758$) ขณะที่ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ด้านความพร้อมของระบบ และด้านการชดเชย ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนอง ความเป็นส่วนตัว การติดตามหลังการให้บริการและการบรรลุเป้าหมายในการใช้บริการ มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขัง และสามารถนำไปกำหนดแนวทางพัฒนาระบบบริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ นโยบายราชทัณฑ์ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์, ความเชื่อมั่นในการใช้บริการ, ระบบเยี่ยมญาติออนไลน์, เรือนจำ

Citation : Najaireeb., N., & Jittimongkon., S. (2025). Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services

Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3115>

Abstract

Under the Digital Corrections policy, electronic inmate visitation services have become an important mechanism for facilitating communication between inmates and their families. This study aimed to test the relationship and the effects of electronic service quality on the confidence of inmates' relatives who used electronic visitation services in prisons in Region 4. A quantitative research approach was employed. Data were collected using a structured questionnaire administered to 294 inmates' relatives who had experience using electronic visitation services. The statistical techniques used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results revealed that electronic service quality was positively correlated with service confidence at the 0.01 level of statistical significance. The findings from multiple regression analysis indicated that contact, privacy, fulfillment, and responsiveness had significant positive effects on service confidence at the 0.01 level. Collectively, the independent variables explained 75.80% of the variance in service confidence ($R^2 = 0.758$). In contrast, efficiency, system availability, and compensation were not found to have statistically significant effects.

Keywords : Electronic Service Quality, Confidence in Service, E-Visitation System, Prison

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาาระบบบริการภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญภายใต้นโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งมุ่งยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการเข้าถึงบริการของประชาชนอย่างเท่าเทียม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560; United Nations, 2020) กรมราชทัณฑ์เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ โดยพัฒนาาระบบบริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาและระยะทาง และเพิ่มความปลอดภัยในการบริหารจัดการเรือนจำ (กรมราชทัณฑ์, 2564) การเยี่ยมญาติผู้ต้องขังมีบทบาทสำคัญต่อสภาพจิตใจ ความผูกพันในครอบครัว และการปรับตัวของผู้ต้องขังในระยะยาว โดยการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องช่วยลดความตึงเครียดและส่งเสริมกระบวนการฟื้นฟูพฤติกรรม (Bales & Mears, 2008; Cochran, 2014) เมื่อเปลี่ยนผ่านสู่การให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ คุณภาพบริการจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ใช้บริการต่อระบบดิจิทัลโดยตรง (Parasuraman et al., 2005; Meyer & Schwager, 2007) อย่างไรก็ตาม การให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ยังเผชิญความท้าทายหลายประการ เช่น ความไม่เสถียรของระบบ ความล่าช้าในการให้บริการ ความไม่ชัดเจนของข้อมูลการจอง และความแตกต่างด้านทักษะดิจิทัลของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะในกลุ่มญาติผู้ต้องขังที่มีข้อจำกัดด้านอายุ ระดับการศึกษา หรืออุปกรณ์สื่อสาร (OECD, 2019; United Nations Office on Drugs and Crime, 2021) ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ประสบการณ์การใช้บริการและระดับความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการแตกต่างกัน แม้อยู่ภายใต้ระบบเดียวกัน

Citation : พิมพ์พร นาใจรบ และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2568). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

เยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในภาคธุรกิจหรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การซื้อขายออนไลน์และบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (ศิริพร และคณะ, 2561; ธนวัฒน์, 2562) ขณะที่การศึกษาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในบริบทของบริการภาครัฐ โดยเฉพาะบริการที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านสิทธิ ความปลอดภัย และข้อมูลอ่อนไหว เช่น ระบบราชทัณฑ์ ยังมีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ งานวิจัยจำนวนมากมักเน้นการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มากกว่าการศึกษาความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับและการใช้บริการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว (Gefen, Karahanna, & Straub, 2003; Belanger & Carter, 2008) การศึกษานี้จึงนำกรอบแนวคิดคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิด E-S-QUAL และ E-RecS-QUAL มาประยุกต์ใช้ในการประเมินคุณภาพการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเลือกใช้ตัวชี้วัดจำนวน 7 ด้าน ครอบคลุมประสิทธิภาพของระบบ การตอบสนอง การติดต่อหลังการให้บริการ และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กรอบแนวคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาเพื่อสะท้อนประสบการณ์ของผู้ใช้บริการในสภาพแวดล้อมดิจิทัล และได้รับการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในงานวิจัยด้านคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Parasuraman et al., 2005; Parasuraman et al., 2011) การเลือกใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวในบริบทของบริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐมีความเหมาะสมเนื่องจากบริการดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากบริการเชิงพาณิชย์ทั่วไป โดยเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ความปลอดภัย และความสัมพันธ์เชิงอ่อนไหวระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทั้งคุณภาพทางเทคนิคของระบบและระดับความไว้วางใจของผู้ใช้บริการต่อหน่วยงานผู้ให้บริการ (Rowley, 2006; Carter & Bélanger, 2005)

ดังนั้น การศึกษาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบบริการภาครัฐในบริบทของระบบราชทัณฑ์ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องจำเขต 4
2. เพื่อทดสอบผลกระทบระหว่างคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องจำเขต 4

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดรัฐบาลดิจิทัลและบริบทการบริการภาครัฐ

ประเทศไทยกำหนดนโยบาย Thailand 4.0 เป็นกรอบการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากการผลิตไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและดิจิทัล ส่งผลให้ภาครัฐต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมไปสู่การเป็นผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเท่าเทียม แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการบริหารภาครัฐสู่ Government 4.0 หรือ Digital Government ซึ่งเน้นการบูรณาการหน่วยงาน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการให้บริการ (สุกัญญา สิงตะสุวรรณโณ, 2565)

Citation : Najaireeb., N., & Jittimongkon., S. (2025). Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services

Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 149-168.
<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3115>

บริบทการให้บริการดิจิทัลในระบบราชการ

กรมราชทัณฑ์ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการ เช่น ระบบฝากเงิน ระบบซื้อสินค้า และระบบเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ลดความแออัด และอำนวยความสะดวกแก่ญาติผู้ต้องขัง (อุกฤษ ดาวิงปา, 2565) งานวิจัยในต่างประเทศชี้ว่าระบบเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวและลดความเสี่ยงด้านความปลอดภัย โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 (Shah et al., 2020; Vusirikala et al., 2022) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบริการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านสิทธิ ความปลอดภัย และข้อมูลอ่อนไหว คุณภาพการให้บริการจึงมีผลต่อประสบการณ์และความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญ

แนวคิดคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์

คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Service Quality: ESQ) หมายถึง ระดับความสามารถของระบบออนไลน์ในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้ใช้บริการ งานวิจัยด้านการบริการได้พัฒนารอบแนวคิดในการประเมินคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง โดยกรอบที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ได้แก่ E-S-QUAL และ E-RecS-QUAL ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการใช้งานของระบบและการจัดการบริการภายหลังการให้บริการ (Parasuraman et al., 2005; Santos, 2003)

Parasuraman et al. (2005) เสนอว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์สามารถวัดได้จาก 7 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้งาน (Efficiency) การทำให้บรรลุเป้าหมาย (Fulfillment) ความพร้อมของระบบ (System Availability) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) การตอบสนองผู้รับบริการ (Responsiveness) การชดเชย (Compensation) และการติดต่อหลังการบริการ (Contact) งานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่าคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ ความภักดี และการใช้บริการอย่างต่อเนื่อง (Liu, 2012; ขนิษฐา ศาลางาม, 2562; พิมพ์นุสร ทวีวัฒนานนท์, 2565)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงมุ่งศึกษาในบริบทของภาคธุรกิจหรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีเงื่อนไขด้านเสรีภาพในการเลือกใช้บริการแตกต่างจากบริการภาครัฐ โดยเฉพาะบริการในระบบราชการที่ผู้ใช้บริการไม่สามารถเลือกผู้ให้บริการได้ และมีความอ่อนไหวด้านข้อมูลและความสัมพันธ์เชิงสังคม

แนวคิดความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

ความเชื่อมั่นในการใช้บริการ หมายถึง ความเต็มใจของผู้ใช้บริการในการไว้วางใจหน่วยงานหรือระบบผู้ให้บริการบนพื้นฐานของการรับรู้ถึงความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ และความสามารถของผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับบริการและความต่อเนื่องของความสัมพันธ์ในระยะยาว (Morgan & Hunt, 1994; Mishra, 1996) ในบริบทของบริการดิจิทัลภาครัฐ ความเชื่อมั่นมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากผู้ใช้บริการมีทางเลือกจำกัด และการขาดความเชื่อมั่นอาจนำไปสู่การต่อต้านหรือการไม่ใช้บริการ โดยงานวิจัยยืนยันว่าคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ดีสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อหน่วยงานรัฐได้อย่างมีนัยสำคัญ (Chen & Sriphon, 2022)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยยังมุ่งเน้นบริบทภาคธุรกิจหรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ขณะที่การศึกษาในบริบท

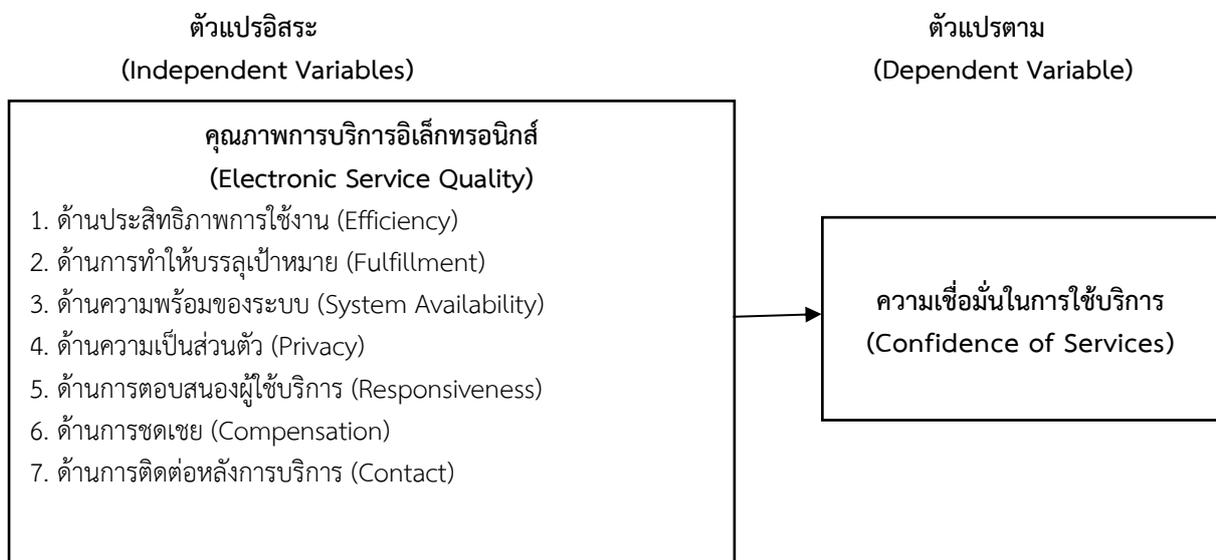

บริการภาครัฐที่มีข้อจำกัดด้านสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และข้อมูลอ่อนไหว เช่น ระบบราชทัณฑ์ ยังมีอยู่อย่างจำกัด และมักให้ความสำคัญกับความพึงพอใจมากกว่าความเชื่อมั่น

ดังนั้น การศึกษาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการภาครัฐในบริบทดังกล่าวจึงมีความจำเป็น เพื่อเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้และสนับสนุนการพัฒนาบริการดิจิทัลภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Parasuraman (2005) เพื่อวัดคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (ตัวแปรอิสระ) และแนวคิดของ Moorman และคณະ (1992) ร่วมกับ Stern (1997) เพื่อวัดความเชื่อมั่นในการใช้บริการ (ตัวแปรตาม) โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ กับระดับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังในการใช้บริการเยี่ยมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเรือนจำ มาปรับปรุงเป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการเยี่ยมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเรือนจำในเขต 4 ขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้สูตรของ Cochran สำหรับกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์จำนวน 384 คน

เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลรายชื่อผู้ใช้บริการโดยตรง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Form และประสานงานผ่านกรมราชทัณฑ์เพื่อให้เรือนจำในเขต 4 กระจายแบบสอบถามแก่ญาติผู้ต้องขังที่สมัครใจตอบแบบสอบถามอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยตระหนักว่าการใช้การสุ่มแบบสะดวกผ่านช่องทางองค์การอาจก่อให้เกิดอคติในการเลือก

Citation : Najaireeb., N., & Jittimongkon., S. (2025). Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services

Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 149-168. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

กลุ่มตัวอย่าง (Selection Bias) โดยเฉพาะการคัดเลือกผู้ที่สามารถเข้าถึงระบบออนไลน์และมีความสนใจในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงอาจเกิดอิทธิพลจากผู้ให้บริการ (Authority Effect) อันเนื่องมาจากการกระจายแบบสอบถามผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโดยตรง ซึ่งอาจส่งผลต่อแนวโน้มการตอบในเชิงบวกของผู้ให้ข้อมูล เพื่อลดอคติดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคุมไว้ได้แก่

1) การรับรองความเป็นนิรนามของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยไม่เก็บข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถระบุตัวตนได้

2) การชี้แจงอย่างชัดเจนในตอนต้นของแบบสอบถามว่าคำตอบจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือการเข้ารับบริการเยี่ยมผู้ต้องขังในอนาคต

3) การแยกบทบาทผู้วิจัยออกจากหน่วยงานผู้ให้บริการ โดยผู้วิจัยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาหรือให้บริการใด ๆ

และ 4) การเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นอย่างอิสระโดยไม่มีการติดตามหรือสอบถามซ้ำจากหน่วยงานต้นสังกัด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พยายามกระจายแบบสอบถามไปยังเรือนจำหลายแห่งในเขต 4 เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายเชิงพื้นที่มากที่สุด ภายใต้ข้อจำกัดของการเข้าถึงข้อมูลประชากร และข้อจำกัดดังกล่าวได้ถูกพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งในการอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดให้ตอบเอง (Self-Administered Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมี 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของญาติผู้ต้องขังที่รับบริการเยี่ยมผ่านระบบเยี่ยมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในเรือนจำ เขต 4 จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ใช้บริการ จำนวนครั้งที่ใช้บริการ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 35 ข้อ ประกอบด้วย ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน จำนวน 5 ข้อ ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ข้อ ด้านความพร้อมของระบบ จำนวน 5 ข้อ ด้านการชดเชย จำนวน 5 ข้อ ด้านความเป็นส่วนตัว จำนวน 5 ข้อ ด้านการตอบสนองผู้รับบริการ จำนวน 5 ข้อ และด้านการติดต่อหลังการบริการ จำนวน 5 ข้อ โดยแบ่ง ระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นความเชื่อมั่นในการใช้บริการมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิและประสบการณ์ทางวิชาการในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมา

วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาว่าข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป อยู่ในระดับที่ยอมรับได้และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (สมบูรณ์ สุริยวงค์ และคณะ, 2552) ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อความทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 ซึ่งบ่งชี้ว่าข้อความสามารถสะท้อนเนื้อหาของตัวแปรที่ต้องการวัดได้อย่างเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเหมาะสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (Nunnally, 1967) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.91-0.98 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงและมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) กับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 294 คน เพื่อยืนยันว่าโครงสร้างของตัวแปรแฝงเป็นไปตามกรอบแนวคิดที่กำหนด แบบสอบถามประกอบด้วยตัวแปรแฝงจำนวน 7 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อคำถาม การวิเคราะห์ CFA ดำเนินการด้วยวิธีการประมาณค่าแบบ Maximum Likelihood ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยมีค่า $\chi^2/df = 2.37$, CFI = 0.94, TLI = 0.93, RMSEA = 0.06 และ SRMR = 0.05 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ (Hair et al., 2022) เมื่อพิจารณาค่า factor loading ของตัวแปรสังเกต พบว่ามีค่าระหว่าง 0.62-0.91 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าข้อความสามารถอธิบายตัวแปรแฝงในแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ค่า Composite Reliability (CR) ของตัวแปรแฝงแต่ละด้านมีค่าระหว่าง 0.87-0.94 และค่า Average Variance Extracted (AVE) อยู่ระหว่าง 0.54-0.71 สะท้อนว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นในระดับที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ ด้วย Google Forms ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการเยี่ยมญาติในเรือนจำเขต 4 จำนวน 16 แห่ง จำนวน 384 ชุด รวมระยะเวลาในการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล 30 วัน และได้รับแบบสอบถามตอบกลับที่สมบูรณ์จำนวน 294 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 76.56 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Baruch & Holtom, 2008)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของญาติผู้ต้องขังใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำ เขต 4 จำนวน 294 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.90 มีอายุ 41 – 45 ปี ร้อยละ 17.69 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 73.13 และจำนวนครั้งที่ใช้บริการน้อยกว่า 5 ครั้ง ร้อยละ 65.31

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Service Quality) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมและเป็นรายด้าน

คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน	4.47	0.72	มาก
2. ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย	4.43	0.70	มาก
3. ด้านความพร้อมของระบบ	4.40	0.72	มาก
4. ด้านความเป็นส่วนตัว	4.51	0.73	มากที่สุด
5. ด้านการตอบสนองผู้ใช้บริการ	4.52	0.66	มากที่สุด
6. ด้านการชดเชย	4.37	0.79	มาก
7. ด้านการติดต่อหลังการบริการ	4.35	0.69	มาก
รวม	4.46	0.71	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการเยี่ยมญาติผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในเรือนจำเขต 4 มีความคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการตอบสนองผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.52$) ด้านความเป็นส่วนตัว ($\bar{X} = 4.51$) และ ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในการใช้บริการ (Confidence of Services) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยม ผู้ต้องขัง

ความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขัง (Confidence of Services)	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	
1. ท่านเชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการเยี่ยมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยความสามารถและความชำนาญที่เพียงพอ	4.53	0.72	มากที่สุด
2. ท่านรู้สึกว่าได้รับการบริการอย่างเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติในการจองเยี่ยมผู้ต้องขัง	4.54	0.71	มากที่สุด
3. ท่านเชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่รักษาคำมั่นสัญญาและปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าในการให้บริการ	4.54	0.72	มากที่สุด
4. ท่านรู้สึกได้ว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีเจตนาดีต่อผู้รับบริการ	4.53	0.75	มากที่สุด
5. จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ท่านไว้วางใจที่จะใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อีกในอนาคต	4.57	0.70	มากที่สุด
รวม	4.54	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการเยี่ยมญาติผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำ เขต 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาไว้วางใจที่จะใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อีกในอนาคต ($\bar{X} = 4.57$) รู้สึกว่าได้รับการบริการอย่างเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติในการจองเยี่ยมผู้ต้องขัง ($\bar{X} = 4.54$) เชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่รักษาคำมั่นสัญญาและปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำ เขต 4 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	EFF	FUL	SYS	PRI	RES	COM	CON	COS	VIF _s
\bar{X}	4.48	4.44	4.40	4.51	4.52	4.37	4.36	4.54	
S.D.	0.72	0.70	0.73	0.73	0.67	0.80	0.70	0.67	
EFF	-	0.807***	0.744***	0.763***	0.801***	0.714***	0.753***	0.752***	3.657
FUL		-	0.788***	0.763***	0.825***	0.786***	0.791***	0.789***	4.680
SYS			-	0.812***	0.811***	0.761***	0.724***	0.723***	4.081
PRI				-	0.837***	0.733***	0.780***	0.802***	4.474
RES					-	0.773***	0.793***	0.805***	5.334
COM						-	0.809***	0.713***	3.809
CON							-	0.814***	4.180
COS								-	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นผู้วิจัยจึงทดสอบ Multicollinearity โดยหาค่า Variance Inflation Factor (VIFs) โดยงานวิจัยนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 3.657 – 5.334 ซึ่งค่าที่ได้ต้องมีค่าไม่เกิน 10 (Hair et al, 2010)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม คือความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.713 – 0.927 มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านการติดต่อหลังการบริการ (r=0.814) ด้านการตอบสนองผู้รับบริการ (r=0.805) ด้านความเป็นส่วนตัว (r=0.802) ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย (r=0.789) ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน (r=0.752) ด้านความพร้อมของระบบ (r=0.723) และด้านการชดเชย (r=0.713)

4. การทดสอบผลกระทบระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำ เขต 4 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขัง ในเรือนจำเขต 4

คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (ESQ)	ความเชื่อมั่นในการใช้บริการ (COS)			t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย ไม่ ปรับมาตรฐาน (B)	ค่าความ คาดเคลื่อน มาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์การ ถดถอยแบบปรับ มาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	0.479	0.138		3.482	0.001***
ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน (EFF)	0.066	0.051	0.070	1.284	0.200
ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย (FUL)	0.188	0.060	0.196	3.150	0.002***
ด้านความพร้อมของระบบ (SYS)	-0.034	0.054	-0.037	-0.631	0.528
ด้านความเป็นส่วนตัว (PRI)	0.238	0.056	0.259	4.272	0.000***
ด้านการตอบสนองผู้ให้บริการ (RES)	0.184	0.067	0.183	2.757	0.006***
ด้านการชดเชย (COM)	-0.061	0.047	-0.073	-1.298	0.195
ด้านการติดต่อหลังการบริการ (CON)	0.332	0.057	0.344	5.861	0.000***
F = 132.434		p = 0.000	R = 0.874 ^a	Adjusted R ² = 0.758	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า โมเดลการถดถอยมีความเหมาะสมในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำเขต 4 โดยมีค่า F = 132.434 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < 0.001$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อมั่นในการใช้บริการได้ร้อยละ 75.80 (Adjusted R² = 0.758) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.874

เมื่อพิจารณาผลกระทบของตัวแปรอิสระรายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อหลังการบริการ มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการสูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.344$, $t = 5.861$, $p < 0.001$) รองลงมาคือ ด้านความเป็นส่วนตัว ($\beta = 0.259$, $t = 4.272$, $p < 0.001$) ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมาย ($\beta = 0.196$, $t = 3.150$, $p = 0.002$) และ ด้านการตอบสนองผู้รับบริการ ($\beta = 0.183$, $t = 2.757$, $p = 0.006$) ซึ่งล้วนส่งผลเชิงบวกต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ในขณะที่ ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ($\beta = 0.070$, $t = 1.284$, $p = 0.200$) ด้านความพร้อมของระบบ ($\beta = -0.037$, $t = -0.631$, $p = 0.528$) และ ด้านการชดเชย ($\beta = -0.073$, $t = -1.298$, $p = 0.195$) ไม่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การดูแลต่อเนื่องหลังการให้บริการ ความเป็นส่วนตัว และการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่ด้านเทคนิคของระบบเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยพบว่า ญาติผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์และความเชื่อมั่นในการใช้บริการอยู่ในระดับสูงเกือบทุกด้าน ซึ่งอาจอธิบายได้ด้วยปรากฏการณ์ ceiling effect อันเกิดจากการที่ผู้ใช้บริการมีการรับรู้เชิงบวกต่อระบบบริการโดยรวม ส่งผลให้มาตรวัดแบบประมาณค่าไม่สามารถแยกความแตกต่างของระดับความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน และทำให้ค่าเฉลี่ยของหลายด้านอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านช่องทางของหน่วยงานผู้ให้บริการอาจก่อให้เกิด authority effect ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มให้คำตอบในเชิงบวกมากขึ้นจากความเกรงใจหรือความกังวลต่อผลกระทบในอนาคต แม้ว่าผู้วิจัยจะยืนยันถึงความเป็นนิรนามของข้อมูลแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณยังสามารถแยกให้เห็นบทบาทของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์บางด้านที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลยังคงมีความสามารถในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรได้อย่างเหมาะสม แม้อยู่ภายใต้ข้อจำกัดเชิงบริบทดังกล่าว

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำเขต 4 มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการตอบสนองผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนถึงความสำคัญของความรวดเร็ว ความชัดเจนของข้อมูล และการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์สันต์ ต้นหยง และพัชรกานต์ นิมิตรศศิกุล (2565) รองลงมาคือ ด้านความเป็นส่วนตัว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยของระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณยวีร์ วีระพงษ์ (2565) และด้านประสิทธิภาพการใช้งานที่สะท้อนถึงการออกแบบระบบที่ใช้งานง่าย ลดขั้นตอน และประหยัดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ ไพลีน ลิ้มวัฒนกุล (2563) และ ปรียาดี ผลอนอก (2567)

ในด้านความเชื่อมั่น พบว่า ญาติผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะความไว้วางใจที่จะใช้บริการอีกในอนาคต สะท้อนว่าประสบการณ์การใช้บริการได้สร้างการรับรู้เชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือของระบบบริการ ซึ่งสอดคล้องกับ บิวดิชา พุทธิเกิด (2565) รองลงมาคือ การรับรู้ถึงความเป็นธรรมและการไม่เลือกปฏิบัติในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์ชนก สมควร และคณะ (2565) รวมถึงความเชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามขั้นตอนและรักษาคำมั่นสัญญา สะท้อนถึงบทบาทของความสม่ำเสมอและมาตรฐานการให้บริการในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ จำปาศรี (2565)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำเขต 4 พบว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อมั่นในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สะท้อน

Citation : พิมพ์พร นาใจรบ และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2568). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

เยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

ว่าการรับรู้คุณภาพบริการมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการในบริบทบริการภาครัฐดิจิทัล โดยเฉพาะด้านการตอบสนองผู้รับบริการซึ่งมีความสัมพันธ์สูงสุด แสดงให้เห็นว่าความรวดเร็ว ความสุภาพ และความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยหลักที่ผู้ใช้บริการใช้ประเมินความน่าเชื่อถือของบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน ลีมวัฒน์กุล (2563) และ Al-Adwan et al. (2023) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์กับความเชื่อมั่นของญาติผู้ต้องขังที่ใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเรือนจำเขต 4 พบว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อมั่นในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สะท้อนว่าการรับรู้คุณภาพบริการมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการในบริบทบริการภาครัฐดิจิทัล โดยเฉพาะด้านการตอบสนองผู้รับบริการซึ่งมีความสัมพันธ์สูงสุด แสดงให้เห็นว่าความรวดเร็ว ความสุภาพ และความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยหลักที่ผู้ใช้บริการใช้ประเมินความน่าเชื่อถือของบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน ลีมวัฒน์กุล (2563) และ Al-Adwan et al. (2023) รองลงมาคือ ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมายและด้านความเป็นส่วนตัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในระดับสูงใกล้เคียงกัน สะท้อนว่าความสามารถของระบบในการให้บริการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธัญญธร ภิญโญพาณิชย์การ (2563) และ Sharma and Sharma (2022) ที่ชี้ว่าความสำเร็จของการให้บริการและการรับรู้ด้านความเป็นส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับความไว้วางใจในการใช้บริการดิจิทัล นอกจากนี้ ด้านความพร้อมของระบบ ด้านการติดต่อหลังการบริการ ด้านการชดเชย และด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อมั่นในระดับสูง สะท้อนว่าความเสถียรของระบบ การสื่อสารหลังการใช้บริการ การดูแลเมื่อเกิดปัญหา และความง่ายต่อการใช้งาน เป็นองค์ประกอบสนับสนุนที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณยวีร์ วีระพงษ์ (2565) และ Rahi et al. (2021) โดยสรุป ผลการวิจัยยืนยันว่าการพัฒนาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์อย่างครบถ้วนและสมดุลในทุกด้าน มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนราชทัณฑ์ดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์บางด้านมีผลกระทบเชิงบวกต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำเขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่าความเชื่อมั่นต่อบริการภาครัฐดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพการให้บริการในเชิงประสบการณ์ของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการติดต่อหลังการบริการซึ่งมีอิทธิพลสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการสื่อสาร การให้ข้อมูลเพิ่มเติม และการดูแลต่อเนื่องหลังการใช้บริการช่วยลดความไม่แน่นอนและเสริมสร้างความไว้วางใจของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน ลีมวัฒน์กุล (2563) และ Jingga et al. (2023) นอกจากนี้ ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านการทำให้บรรลุเป้าหมายของการให้บริการ และด้านการตอบสนองผู้รับบริการ ล้วนส่งผลเชิงบวกต่อความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนว่าการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความสามารถในการให้บริการตรงตามวัตถุประสงค์ และความรวดเร็วสุภาพของเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ใช้บริการนำมาใช้ประเมินความน่าเชื่อถือของระบบเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาวิดี ผลอเนก และคณะ (2567), Sharma and Sharma (2022), อรรควุฒิ ปันผาง และคณะ (2566) และ Qalati et al. (2024)

Citation : Najaireeb., N., & Jittimongkon., S. (2025). Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services

Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3115>

อย่างไรก็ตาม พบว่า ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ด้านความพร้อมของระบบ และด้านการชดเชย ไม่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากบริบทเฉพาะของบริการภาครัฐและระบบราชการ โดยผู้ใช้บริการอาจมองว่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคและความพร้อมของระบบเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ควรมีอยู่แล้ว จึงไม่ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความเชื่อมั่นโดยตรง (Celik, 2021) ขณะที่ด้านการชดเชยอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการในบริบทการเยี่ยมผู้ต้องขัง ซึ่งให้ความสำคัญกับการสามารถใช้บริการได้จริงมากกว่าการเยียวยาภายหลัง ผลการศึกษานี้แตกต่างจากงานวิจัยในภาคเอกชน (ธัญญธร ภิญาญพานิชย์การ, 2563; ลัดดาวัลย์ สาราญ, 2564) และสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของบริการภาครัฐดิจิทัล โดยสรุป ความเชื่อมั่นในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เกิดจากการผสมผสานระหว่างคุณภาพกระบวนการบริการ การสื่อสาร การคุ้มครองข้อมูล และการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบราชการดิจิทัลให้มีความน่าเชื่อถือและยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการภาครัฐในบริบทเรือนจำมีได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพเชิงเทคนิคของระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก หากแต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของกระบวนการบริการ ความเป็นธรรม ความปลอดภัย และการตอบสนองของบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงกระบวนการและการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความน่าเชื่อถือของบริการอย่างมีนัยสำคัญ

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การเสนอกรอบความเข้าใจเชิงแนวคิด ความเชื่อมั่นในระบบบริการดิจิทัลของภาครัฐมีได้เกิดจากเทคโนโลยีเพียงลำพัง หากแต่เป็นผลลัพธ์ของการผสมผสานระหว่าง คุณภาพเชิงเทคนิคของระบบ และคุณภาพเชิงกระบวนการของการให้บริการโดยมนุษย์อย่างมีปฏิสัมพันธ์กัน งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีประสิทธิภาพและความพร้อมทางเทคโนโลยี แต่หากขาดการสื่อสารที่เหมาะสม ความเป็นธรรม ความปลอดภัยของข้อมูล และการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ ความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน ผลการศึกษานี้จึงขยายกรอบแนวคิด e-Service Quality จากการมุ่งเน้นด้านระบบและเทคโนโลยี ไปสู่กรอบที่ครอบคลุมด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานของบุคลากร และบริบทเชิงสถาบันของภาครัฐ โดยเฉพาะในบริบทเรือนจำซึ่งผู้ใช้บริการมีความอ่อนไหวต่อความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความมั่นคงทางจิตใจ งานวิจัยนี้จึงเสนอว่าการพัฒนานโยบายราชการดิจิทัลควรให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรควบคู่กัน เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กำหนดนโยบายพัฒนาระบบเยี่ยมผู้ต้องขังแบบยึดผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User-Centered Digital Service) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของญาติผู้ต้องขังเป็นหลัก โดยเน้นด้านการตอบสนอง การติดต่อหลังการบริการ ความเป็นส่วนตัว และการบรรลุเป้าหมายของการให้บริการ ซึ่งเป็นด้านที่ผลการวิจัยพบว่ามามีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญ มากกว่าการมุ่งพัฒนาเฉพาะประสิทธิภาพเชิงเทคนิคของระบบ

Citation : พิมลพร นาใจรบ และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2568). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

เยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

2) บูรณาการการพัฒนากระบวนวิธีที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร นโยบายราชทัณฑ์ดิจิทัลควรมองว่าความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการเป็นผลลัพธ์ของการทำงานร่วมกันระหว่างเทคโนโลยีและบุคลากร จึงควรกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร การบริการ และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ ควบคู่ไปกับการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล

3) ยกระดับนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความโปร่งใสในการให้บริการ จากผลการวิจัยที่พบว่าความเป็นส่วนตัวมีผลต่อความเชื่อมั่น หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การใช้ข้อมูล และการสื่อสารนโยบายดังกล่าวให้ผู้ใช้บริการรับรู้อย่างทั่วถึง เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจในระบบบริการดิจิทัลของเรือนจำ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) พัฒนาระบบการติดต่อและการดูแลหลังการให้บริการอย่างเป็นรูปธรรม เรือนจำควรจัดให้มีช่องทางติดต่อหลังการให้บริการที่ชัดเจนและเข้าถึงได้ง่าย เช่น ศูนย์ประสานงานออนไลน์ คู่มือการใช้งาน หรือระบบติดตามปัญหา เพื่อให้ญาติผู้ต้องขังสามารถสอบถามและขอความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง อันจะช่วยลดความกังวลและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

2) เสริมบทบาทเจ้าหน้าที่ด้านหน้าในการสร้างประสบการณ์เชิงบวก ควรพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ด้านการสื่อสาร การตอบสนองอย่างสุภาพ และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เนื่องจากผลการวิจัยชี้ว่าการตอบสนองของผู้ให้บริการมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการมากกว่าความสามารถเชิงเทคนิคของระบบเพียงอย่างเดียว

3) สื่อสารเรื่องความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวให้ผู้ใช้บริการรับรู้อย่างชัดเจน ควรจัดทำข้อความชี้แจงหรือสื่อประชาสัมพันธ์ที่อธิบายถึงมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการอย่างเข้าใจง่าย เพื่อสร้างความมั่นใจและลดความกังวลของญาติผู้ต้องขังในการใช้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

4) ใช้ผลการประเมินจากผู้ใช้บริการเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง เรือนจำควรนำผลการประเมินคุณภาพบริการและความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ความสำคัญกับด้านที่มีผลต่อความเชื่อมั่นเป็นลำดับแรก เพื่อให้การพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ญาติผู้ต้องขังในเรือนจำเขตอื่นทั่วประเทศ เพื่อเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพของระบบบริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรพิจารณาศึกษาปัจจัยแวดล้อมอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ อาทิ ระดับความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีของผู้ใช้งาน รูปแบบและคุณภาพการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ รวมถึงประสบการณ์การใช้งานในแต่ละครั้ง เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของกรอบการอธิบายผลการวิจัย

2) ควรพิจารณาการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยผสมผสานการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการรับรู้ ประสบการณ์ และความคาดหวังของผู้ใช้บริการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการปรับปรุงระบบบริการในเรือนจำให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมราชทัณฑ์. (2564). *บริการเยี่ยมออนไลน์*. กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมราชทัณฑ์. (2566). *รายงานข้อมูลเรือนจำ เขต 4*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมราชทัณฑ์. (2566). *รายงานประจำปีกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.
- ชนิษฐา ศาลางาม. (2562). ปัจจัยด้านคุณภาพให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการผ่านระบบธุรกรรมออนไลน์ ของธนาคารกสิกรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต].
- จรัส ยศชัย. (2564). คุณภาพของการให้บริการภาครัฐกับความเชื่อมั่นของประชาชนในพื้นที่ชนบท. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2)
- ณัฐพงศ์ จำปาศรี. (2565). *คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์และส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ LINE Agency Partner กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าออนไลน์ Generation Y* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ธนวัฒน์ ภูมิรักษ์. (2562). ปัจจัยคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 36(2), 55-72.
- ธัญญธร ภิญญาพาณิชย์การ. (2563). *คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสตรีมมิ่งของ Netflix* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- นันทศักดิ์ แต่รุ่งเรือง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของประชาชนต่อการให้บริการของภาครัฐ. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 7(2), 89-105.
- ปิวงนิษา พุทเกิด. (2565). ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการใช้บริการภาครัฐของประชาชนในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารงานภาครัฐ*, 8(1), 33-45.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). การวิจัยทางการพยาบาลศาสตร์: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเทอร์เน็ตมีเดีย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาวดี ผลอเนก. (2567). ความสะดวกในการใช้ระบบดิจิทัลกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- บุญยวีร์ วีระพงษ์. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ e-Government. *วารสารการบริหารและพัฒนานวัตกรรม*, 3(2), 25-38.
- พงษ์สันต์ ต้นหยง และพัชรกานต์ นิมิตรศตกุล. (2565). การรับรู้ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 18(1), 60-74.
- พิมพ์ชนก สมควร, วีระ วีระโสภณ, และ บัว ศรีคช. (2565). การสร้างมาตรฐานและความเชื่อมั่นในการให้บริการของโรงแรม ขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารบัณฑิตศึกษาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 7(2), 247 - 262.

Citation : พิมพ์พร นาใจรบ และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2568). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

เยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

- ไพลิน ลิ้มวัฒนกุล. (2563). *การศึกษาคำพึงพอใจในการใช้ระบบของคิวออนไลน์ของหน่วยงานราชการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ลัดดาวัลย์ สำราญ, โสธยา สุภาพล, วีรยุทธ ไทยโพธิ์ศรี, และ สุทิวัส มจรนัตต. (2564). การยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดี ของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 15(2), 151 - 160.
- ศิริพร นามสมมติ, สมชาย ใจดี, และอรทัย วิชากร. (2561). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. *วารสารการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 12(2), 45-62.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *การพัฒนาระบบราชการสู่รัฐบาลดิจิทัล*. กรุงเทพฯ.
- สุกัญญา สิงตะสุวรรณโณ. (2565). การบริหารภาครัฐในยุคดิจิทัล: แนวคิดและการประยุกต์ใช้สู่รัฐบาลดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรควุฒิ ปันผาง และภูตล รัตนโชติวงศ์กุล. (2564). ความสามารถในการให้บริการเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาระบบเยี่ยมญาติในเรือนจำ. *วารสารสังคมศาสตร์*, 12(3), 110-122
- อุกฤษ ดาวังปา. (2565). *การบริหารงานราชทัณฑ์กับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังในบริบทสังคมไทย*. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 45-62.
- Bales, W. D., & Mears, D. P. (2008). *Inmate social ties and the transition to society: Does visitation reduce recidivism?*. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 45(3), 287-321.
- Baruch, Y., & Holtom, B. C. (2008). *Survey response rate levels and trends in organizational research*. *Human Relations*, 61(8), 1139-1160.
- Belanger, F., & Carter, L. (2008). Trust and risk in e-government adoption. *Journal of Strategic Information Systems*, 17(2), 165-176.
- Berghuis, M., Lens, K., Tollenaar, N., & de Jong, C. (2022). *Family visitation in prison: A review of psychological and behavioral impact on inmates*. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 66(3), 251-267.
- Carter, L., & Bélanger, F. (2005). The utilization of e-government services: Citizen trust, innovation and acceptance factors. *Information Systems Journal*, 15(1), 5-25.
- Celik, H. (2021). *The effect of e-service quality on e-satisfaction: The mediating role of perceived value*. *Journal of Internet Commerce*, 20(4), 327 - 346.
- Chen, Y., & Sriphon, T. (2022). Factors affecting trust in government e-services. *Journal of Asian Public Policy*, 15(2), 234-248.
- Cochran, J. C. (2014). *Breaches in the wall: Imprisonment, social support, and recidivism*. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 51(2), 200-229.
- Gefen, D., Karahanna, E., & Straub, D. W. (2003). Trust and TAM in online shopping: An integrated model. *MIS Quarterly*, 27(1), 51-90. <https://doi.org/10.2307/30036519>

Citation : Najaireeb., N., & Jittimongkon., S. (2025). Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services

Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 149-168. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3115>

- Li, Y., & Shang, L. (2024). *Understanding trust in e-government services*. *Government Information Quarterly*, 41(1), 101759.
- Liu, C. T. (2012). The impact of electronic service quality on customer satisfaction and loyalty in online shopping. *International Journal of Business and Management*, 7(10), 122–133.
- Liu, T. H. (2012). *Effect of e-service quality on customer online repurchase intentions* (Doctoral dissertation). Lynn University.
- Meyer, C., & Schwager, A. (2007). *Understanding customer experience*. *Harvard Business Review*, 85(2), 116–126.
- Moorman, C., Zaltman, G., & Deshpande, R. (1992). Relationships between providers and users of market research: The dynamics of trust within and between organizations. *Journal of Marketing Research*, 29(3), 314–328.
- Morgan, R. M., & Hunt, S. D. (1994). *The commitment-trust theory of relationship marketing*. *Journal of Marketing*, 58(3), 20–38.
- Nurfaizi, & Marsasi, R. (2025). Digital service quality and trust in online government platforms. *Asian Journal of E-Government*, 4(1), 18–29.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Digital government review of Thailand: Towards government as a platform*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/6e9f71b2-en>
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Malhotra, A. (2005). E-S-QUAL: A multiple-item scale for assessing electronic service quality. *Journal of Service Research*, 7(3), 213–233.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Malhotra, A. (2011). Understanding customer expectations of service recovery in electronic service environments. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 120–140. <https://doi.org/10.1007/s11747-010-0209-4>
- Qalati, S. A., Li, W., & Yasir, M. (2024). *Determinants of user trust in digital service platforms*. *Technology in Society*, 11(8), 765–772.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49–60.
- Rowley, J. (2006). An analysis of the e-service literature: Towards a research agenda. *Internet Research*, 16(3), 339–359.
- Santos, J. (2003). E-service quality: A model of virtual service quality dimensions. *Managing Service Quality: An International Journal*, 13(3), 233–246.
- Shah, R., McCoy, K., & Jarman, H. (2020). Prison visitation in the COVID-19 era: Maintaining family connections through digital communication. *Journal of Correctional Health Care*, 26(3), 223–230.

Citation : พิมพ์พร นาใจrieb และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2568). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

เยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

- Shah, S., Williams, B., & Fazel, S. (2020). *Prison population management during COVID-19: A systematic review*. *BMJ Global Health*, *5*(9), e003397.
- Stern, B. B. (1997). Advertising intimacy: Relationship marketing and the services consumer. *Journal of Advertising*, *26*(4), 7–19.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). *Handbook on dynamic security and prison intelligence*. United Nations
- Vusirikala, A., et al. (2022). *Impact of COVID-19 restrictions on prison visitation and family contact*. *International Journal of Prisoner Health*, *18*(3), 215–228.
- Vusirikala, A., McCarthy, A., & Singh, S. (2022). Digital prison visitation and family connections during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Prisoner Health*, *18*(3), 245–258.

Citation : Najaireeb., N., & Jittimongkon., S. (2025). Electronic Service Quality Affecting the Confidence in Services

Reception of Prisoner's Relatives in Prisons Zone 4. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, *3*(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

Citation : พิมพ์พร นาใจริบ และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล. (2568). คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

เยี่ยมผู้ต้องขังของญาติผู้ต้องขังในเรือนจำ เขต 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 149-168.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3115>

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1

กฤตตรี อางสาลี^{1*}, อรรถพร วรรณทอง², และชวนคิด มะเสนะ³

Kridradee Ardsalee¹, Attaporn Wannathong², and Chaunkid Masena³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Student in Master of Education Program in Educational Management, Ubon Rajabhat University, Thailand.

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : kridradee.ag66@ubru.ac.th

DOI : 10.65205/jasru.2025. 2979

Received : August 8, 2025; Revised : December 29, 2025; Accepted : December 29, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน (3) ศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 329 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe'

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งและวุฒิการศึกษา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ ควรส่งเสริมให้มีการจัดการวัดประเมินผลในรูปแบบออนไลน์และเปลี่ยนห้องเรียนธรรมดาสู่สนามแห่งการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาทักษะโปรแกรมเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความแม่นยำของการบันทึกข้อมูลการเบิกจ่าย 3) ด้านการบริหารบุคคล ควรสนับสนุนการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียน และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาและใช้คลังสื่อ

Citation : Ardsalee., K., Wannathong., A., & Masena., C. (2025). The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in

Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 169-186. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 2979>

ดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ และสนับสนุนระบบบริหารจัดการและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่าง
สถานศึกษา ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง

คำสำคัญ (Keywords) : เทคโนโลยีดิจิทัล, การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, ประสิทธิภาพ, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of the research were: 1) study the current state of using digital technology to increase efficiency in educational administration 2) Compare the use of digital technology to increase efficiency in educational administration classified by position, academic degree, and work experience. 3) Study the development approach of using digital technology to efficiency in educational administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. The samples of the study were 329 school administrators and teachers; The target group in the study consisted of six school administrators and teachers, who were selected through purposive sampling. The instruments of the study were questionnaire and structured interview. The statistics used in this study were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and The Scheffe's paired test was applied for multiple comparison tests. The research findings were as follows: 1) The use of digital technology to increase efficiency in educational administration was at a high level. 2) The results of a comparison of the use of digital technology to increase efficiency in educational administration, classified by position and educational qualification, were found that a statistically significant difference was at the .01 level. When classified by work experience, a statistically significant difference was at the .05 level. 3) The development approach of using digital technology to efficiency in educational administration: (1) academic administration should promote online assessment and transform ordinary classrooms into learning fields through online platforms, (2) regarding budget administration, teachers should be encouraged to attend training and develop software skills to reduce redundancy and increase the accuracy of disbursement data recording, (3) in terms of human resource administration, the use of electronic systems should be supported to enhance the efficiency of school administration according to the school's context, and (4) in general administration, teachers should be encouraged to develop and utilize digital media repositories as learning platforms and to support efficient management and communication systems between schools, teachers, students, and parents.

Keywords : Technology digital, The use of technology digital, Efficiency, Educational administration

บทนำ (Introduction)

ในยุคดิจิทัลปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริหารจัดการ และการสื่อสารในทุกระดับ ด้วยความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สถาบันการศึกษาทั่วโลกจึงหันมาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยีในวงการการศึกษา: ความท้าทายและการปรับตัว บทบาทสำคัญในการพลิกโฉมวงการการศึกษาของเทคโนโลยี ทำให้การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียนอีกต่อไป ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้จากทุกที่ทุกเวลา (Anywhere, Anytime) อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขึ้นอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษาจำนวนไม่น้อยยังคงคุ้นชินกับการทำงานแบบดั้งเดิม เช่น การสื่อสารผ่านการประชุม การจัดเก็บเอกสารบนกระดาษ และการบริหารข้อมูลด้วยมือ การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลจึงส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำงานเดิม ๆ อย่างสิ้นเชิง (ทินกร ผ่างกันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการดำเนินงานทุกด้าน ตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของผู้เรียน ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 ภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยการบริหารที่ประสบความสำเร็จในยุคนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน หลักการสำคัญคือการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้ และบริการต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ซึ่งเริ่มต้นจากการวางแผนและพัฒนาระบบดิจิทัลให้พร้อมสำหรับการให้บริการแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง (บุญณัฐฐา มาเชค, 2565)

การบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและยกระดับศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียน บทบาทของผู้บริหารจึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่การกำกับดูแล แต่ยังคงครอบคลุมถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการทรัพยากร และการใช้ภาวะผู้นำเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน องค์ประกอบสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการกำหนดทิศทางของโรงเรียน พร้อมทั้งสามารถวางแผนและนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ การจัดการทรัพยากรบุคคลและวิชาการ คือการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน คือการเชื่อมโยงและทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การจัดการศึกษาตอบโจทย์และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดภาระงานในสถานศึกษา เช่น การวางแผนและติดตามผล จะช่วยให้การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำ ทำให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างมี

Citation : Ardsalee., K., Wannathong., A., & Masena., C. (2025). The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in

Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 169-186. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2979>

ประสิทธิภาพ การลดภาระงานเอกสาร ทำให้ครูและบุคลากรสามารถใช้เวลาในการพัฒนาการเรียนการสอน ได้มากขึ้น แทนที่จะต้องเสียเวลากับงานธุรการ การส่งเสริมการเรียนรู้ยุคใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีช่วยสร้าง โอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่นให้กับนักเรียน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จะช่วยให้ การสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว การบริหารสถานศึกษา ในยุคปัจจุบันจึงต้องผสมผสานระหว่างภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง การวางแผนอย่างรอบด้าน และการใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง (กชพร อภิวัน, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ปัญหาในการบริหารสถานศึกษามีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น การจัดการข้อมูลนักเรียนเชิงปริมาณที่มีจำนวนมาก เช่น ข้อมูลประวัตินักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลการมาเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งในหลายสถานศึกษายังคงใช้ระบบเอกสาร ส่งผลให้ เกิดความล่าช้า ความซ้ำซ้อน และความคลาดเคลื่อนของข้อมูล การตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา หากขาดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจจากประสบการณ์หรือดุลยพินิจเป็นหลัก อาจไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง และส่งผล กระทบต่อคุณภาพการบริหารจัดการโดยรวมของสถานศึกษา หรือแม้แต่การบริหารทรัพยากร ยังพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดความคล่องตัวในการจัดสรรงบประมาณ การติดตามการใช้จ่าย และการบริหารงานของบุคลากร ระบบงานที่ไม่เชื่อมโยงกันทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน เพิ่มภาระงาน ด้านเอกสารแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้เวลาที่ควรใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ลดลง การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารสถานศึกษาเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยจัดการ กับปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาและขอเสนอแนะในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพการจัด การศึกษาและมีศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา คือ ผลการปฏิบัติงานในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร และครู โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหาร คน เงิน และวัสดุ อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด เกิดผลคุ้มค่าสูงสุด โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยคำนึงถึงความสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อย คล่องตัว รวดเร็ว ถูกต้อง และอาศัยหลักในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการวางแผน การวิเคราะห์ทุก ขั้นตอน จนผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ในด้านการบริหาร

Citation : กฤตตรี อาจสาส์, อรรถพร วรรณทอง และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 169-186.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2979>

วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป พระมหาคณาธิป จันทรสง่า (2561) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงอย่างถูกต้องรวดเร็วและทันตามกำหนดเวลา โดยการใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ทรัพยากร เช่น บุคลากร งบประมาณอย่างจำกัดในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหากแต่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ขณะที่ เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2561) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารตามแบบจำลอง POSDCORB หมายถึง ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารในองค์กร หลักการ POSDCORB ของลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) และลินดัลล์ เออร์วิค (Lyndall Urwick) ในปี ค.ศ. 1937 เป็นแนวคิดที่สรุปบทบาทสำคัญของผู้บริหารไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. P - การวางแผน (Planning): กำหนดเป้าหมายและวางแนวทางปฏิบัติงานล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. O - การจัดองค์การ (Organizing): สร้างโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน กำหนดอำนาจหน้าที่ และช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ
3. S - การจัดบุคลากร (Staffing): บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การสรรหา คัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร
4. D - การสั่งการ (Directing): สั่งการ มอบหมายงาน กำกับดูแล และติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานเดินหน้าตามแผนที่วางไว้
5. Co - การประสานงาน (Coordinating): ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและความขัดแย้ง ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น
6. R - การรายงาน (Reporting): จัดทำและนำเสนอรายงานความคืบหน้าของงาน เพื่อให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องรับทราบสถานะการดำเนินงาน
7. B - การจัดงบประมาณ (Budgeting): วางแผน ควบคุม และตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กร เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัล คือการนำเครื่องมือ ระบบ และทรัพยากรต่างๆ ที่ทำงานบนระบบดิจิทัลมาใช้ เพื่อสร้าง จัดเก็บ ประมวลผล และแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวัน การทำงาน และการศึกษา การแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล (Digitization) เป็นการเปลี่ยนข้อมูลจากรูปแบบดั้งเดิม เช่น เอกสารที่เป็นกระดาษ รูปถ่ายฟิล์ม หรือสัญญาณอนาล็อก ให้กลายเป็นข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่คอมพิวเตอร์สามารถเข้าใจและประมวลผลได้ เช่น การเชื่อมโยงและเครือข่าย (Connectivity) เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้ผู้คนและอุปกรณ์สามารถเชื่อมต่อและสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดน เครือข่ายต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการ ทำงานร่วมกันและการเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่ ทุกเวลา ความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเครื่องมือดิจิทัลที่มีความสามารถในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากมา นำไปสู่การวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เทคโนโลยีดิจิทัลจึงไม่ใช่แค่เรื่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมถึงการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน การใช้ชีวิต และการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและนวัตกรรม (อนันต์ วรดิพิพงศ์, ปณิศา วรณพิรุณ และปรัชญนันท์ นิลสุข, 2561)

Citation : Ardsalee., K., Wannathong., A., & Masena., C. (2025). The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in

Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 169-186. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2979>

ไพโรจน์ ไวรานิชกิจ (2562) กล่าวว่า เทคโนโลยีดิจิทัล คือ การพัฒนาสร้างแบบจำลองทางดิจิทัล เพื่อใช้แทนที่สิ่งต่าง ๆ ในทุกด้าน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งานในการเรียนรู้และป้องกันผลที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) กล่าวว่า เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึงการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรม แอปพลิเคชัน สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ฯลฯ และอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ในการสนับสนุนการเรียนรู้ใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผล จัดเก็บ และส่งข้อมูล ในรูปแบบดิจิทัล ที่มีความสามารถในการจัดการข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ช่วยให้สามารถส่งข้อมูล ในระยะเวลาสั้น ๆ ระหว่างอุปกรณ์หรือผู้ใช้งานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การประมวลผลและการ จัดเก็บข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ใช้งานทั่วโลกผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์สื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ที่ทำงานบนระบบดิจิทัล ซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชัน ที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำงานต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก เทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากช่วยให้การรวบรวม จัดเก็บ และจัดการข้อมูลจำนวนมากเป็นไปอย่างมีระบบ สะดวก รวดเร็ว และมีความถูกต้องแม่นยำ ปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เทคโนโลยีสามารถนำมาใช้ ในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและบริหารข้อมูลนักเรียน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ตารางเรียน ตารางสอน และผลการเรียน ช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีความเป็นระบบ และดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว งานงบประมาณ ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดการด้านการเงินและงบประมาณ เช่น การจัดทำบัญชีเงินเดือน ทะเบียนวัสดุ และการควบคุมค่าใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งช่วยเพิ่มความโปร่งใส และตรวจสอบได้ง่าย งานบุคคล

จัดทำฐานข้อมูล และทะเบียนประวัติบุคลากรในรูปแบบดิจิทัล ทำให้ การสืบค้นและบริหารข้อมูลบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานบริหารทั่วไป ใช้เทคโนโลยีในการ จัดเก็บและบริหารฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประจำวัน ช่วยให้การจัดการข้อมูลเป็นระเบียบ และสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในแต่ละด้านของการบริหารงาน สถานศึกษาช่วยลดความซับซ้อนในการทำงาน เพิ่มความคล่องตัว และยกระดับประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการได้อย่างเห็นได้ชัด (พระมหากันดินันท์ เฮงสกุล, 2564)

พรทิพย์ บุญขวัญ (2564) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและปรับ ให้สอดคล้องกับลักษณะงาน อาทิ การจัดการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและการศึกษาทางไกล ผ่านระบบออนไลน์ การใช้เครือข่ายทางการศึกษาเพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้เทคโนโลยี ในงานห้องสมุดเพื่อการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ในห้องปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานประจำและงานบริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ ความสะดวก และความรวดเร็ว ขณะที่ สุกัญญา แซ่ม้อย (2562) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญเพิ่มจากทักษะการบริหารทั่วไป เนื่องจากเป้าหมายหลัก ของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลคือการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม หรือ

Citation : กฤตติ อาจาสาลี, อรรถพร วรรณทอง และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 169-186.

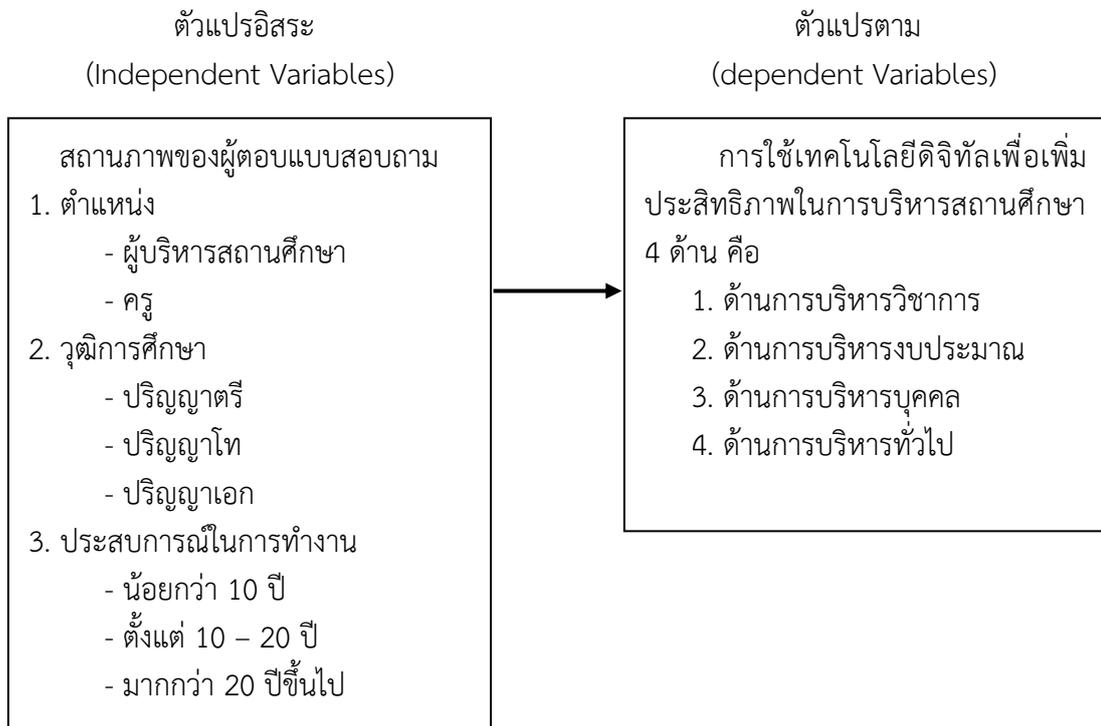

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2979>

สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (Innovative School) ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะที่เอื้อต่อการขับเคลื่อน การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ โดยทักษะสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถบริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด คือ ทักษะการคิด เชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้หลักเกณฑ์การสังเคราะห์ แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ 13 ท่าน พิจารณาจากความถี่ขององค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวคิด ซึ่งกำหนดเป็นองค์ประกอบการ ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,289 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 229 คน และครู 2,060 คน

2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้ตัวอย่างจำนวน 329 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 33 คน และครู 296 คน

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และครู 3 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นปัญหาและแนวทางการพัฒนา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง .80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโรงเรียนในสังกัด

5.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่าน Google forms

5.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

5.4 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีผลงานเชิงประจักษ์หรือมีแนวปฏิบัติที่ดี Best Practice ด้านการบริหารสถานศึกษา/ด้านการจัดการเรียนการสอน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำมาแปลผลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe'

6.4 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อหาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยรวม

ที่	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.20	.75	มาก	2
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.15	.78	มาก	4
3	ด้านการบริหารบุคคล	4.20	.82	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.42	.59	มาก	1
	รวม	4.24	.68	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ด้านการบริหารบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ที่	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหารสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t	p
		\bar{x}	S	\bar{x}	S		
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.57	.62	4.16	.75	3.04**	.00
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.51	.66	4.11	.78	2.81**	.01
3	ด้านการบริหารบุคคล	4.54	.58	4.17	.84	2.47*	.02
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.61	.52	4.40	.59	1.91	.06
	รวม	4.56	.58	4.21	.68	2.81**	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ด้านการบริหาร วิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ด้านการบริหาร บุคคลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และด้านการบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน โดยผู้บริหาร สถานศึกษามีระดับความคิดเห็นสูงกว่าครูทุกด้าน ค่าเฉลี่ยรวมผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$)

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ที่	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	12.73	6.36	12.25**	.00
		ภายในกลุ่ม	326	169.33	.52		
		รวม	328	182.06			
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	9.16	4.58	7.93**	.00
		ภายในกลุ่ม	326	188.40	.58		
		รวม	328	197.56			
3	ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	5.72	2.86	4.32*	.02
		ภายในกลุ่ม	326	215.70	.66		
		รวม	328	221.42			
4	ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	2.53	1.26	3.71*	.03
		ภายในกลุ่ม	326	111.03	.34		
		รวม	328	113.56			
		ระหว่าง	2	6.95	3.47	7.92**	.00
	รวม	ภายในกลุ่ม	326	143.0	.44		
		รวม	328	149.9			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารงบประมาณ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffé พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยรวมและรายด้าน ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ที่	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.36	.68	1.23	.30
		ภายในกลุ่ม	326	180.70	.55		
		รวม	328	182.06			
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.09	3.0	5.18*	.01
		ภายในกลุ่ม	326	191.48	.59		
		รวม	328	197.57			
3	ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	8.33	4.1	6.37*	.00
		ภายในกลุ่ม	326	213.09	.65		
		รวม	328	221.42			
4	ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	1.29	.65	1.88	.16
		ภายในกลุ่ม	326	112.27	.34		
		รวม	328	113.56			
		ระหว่างกลุ่ม	2	3.46	1.7	3.84	.02
	รวม	ภายในกลุ่ม	326	146.5	.45		
		รวม	328	149.9			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารบุคคล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารทั่วไป

Citation : กฤตตรี อาจสาลี, อรรถพร วรรณทอง และชวนคิด มะเสนา. (2568). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 169-186.
<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2979>

ไม่แตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffé พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคลากรระหว่างประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 – 20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

3.1 ด้านการบริหารวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดทำบทเรียนออนไลน์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ พัฒนารูปแบบห้องเรียนออนไลน์โดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (Automated QA)

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายด้านงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบบริหารจัดการงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการเชื่อมโยงระบบบริหารจัดการงบประมาณแบบดิจิทัลเข้ากับระบบรายงานข้อมูลสิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์ (OBEC Asset) และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการและลดความซ้ำซ้อน

3.3 ด้านการบริหารบุคคล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้ระบบ KSP Self-service ระบบประเมินวิทยฐานะดิจิทัล (DPA) และระบบการย้ายข้าราชการครู (TRS) ต้องมีบทบาท Super Coach ช่วยพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ครูทำงานร่วมกันโดยใช้ซอฟต์แวร์หรือระบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสื่อสาร พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ ติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูล พัฒนาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการยอมรับและปรับตัวต่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา รวมถึงการอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับ ปิยะนุช บัวชุม (2561) พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูล้วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการ

Citation : Ardsalee., K., Wannathong., A., & Masena., C. (2025). The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in

Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 169-186. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2979>

บริหารงบประมาณ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ด้านการบริหารบุคคล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นสูงกว่าครูทุกด้าน เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี จึงต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจ วางแผนและกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ได้ถูกต้องและรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ หอมรักษ์ (2558) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการบริหาร การวิจัย และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเชิงระบบมากกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ ตลอดจนทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปิยะนุช บัวชุม (2561) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

2.3 ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารบุคคล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 – 20 ปี มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากมีความเข้าใจเชิงระบบ เห็นปัญหาเชิงโครงสร้าง และตระหนักถึงบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการช่วยลดภาระงานและเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย การเรียนรู้และปรับตัวอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วรวิมล หล้าจะนะเขาวนิ แก้วมโน และอริสรา บุญรัตน์ (2563) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดทำบทเรียนออนไลน์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ พัฒนารูปแบบห้องเรียนออนไลน์โดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ จัดให้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยใช้เทคโนโลยี

Citation : กฤตติ อางสาลี, อรรถพร วรรณทอง และชวนคิด มะเสนะ. (2568). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 169-186.
<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.2979>

ดิจิทัล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (Automated QA) สอดคล้องกับ จินตนา จุงใจ (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน ห้องเรียน และอื่น ๆ รongลงมา ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเตรียมเอกสารทางวิชาการ และควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนและวิเคราะห์งานวิชาการ

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายด้านงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน จัดหาพื้นที่สำหรับ Big Data เพื่อเก็บเอกสารและบันทึกข้อมูลการเบิกจ่าย ส่งเสริมครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบบริหารจัดการงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการสร้างโปรแกรมบันทึกข้อมูลการเบิกจ่าย ให้มีการเชื่อมโยงระบบบริหารจัดการงบประมาณเข้ากับระบบรายงานข้อมูลสิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์ (OBEC Asset) และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการและลดความซ้ำซ้อน สอดคล้องกับ ศิริรินทร์ทิพย์ วงศ์พรม (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดภาระงานให้ชัดเจนในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และควรใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่เกี่ยวข้องเหมาะสมกับการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษา มีการสนับสนุนส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ อุปกรณ์ โปรแกรมที่ทันสมัยมาใช้ในงานด้านการบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานน้อยที่สุด มีความรวดเร็วในการทำงานของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านงบประมาณ และมีการประเมินผลหลังการใช้โปรแกรมสามารถตรวจสอบผ่านรูปแบบดิจิทัล

3.3 ด้านการบริหารบุคคล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้ระบบ KSP Self-service ระบบประเมินวิทยฐานะดิจิทัล (DPA) และระบบการย้ายข้าราชการครู (TRS) มีบทบาทเป็น Super Coach ช่วยพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันโดยใช้ซอฟต์แวร์หรือระบบออนไลน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับ พรทิพย์ บุญขวัญ (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายการจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคลากรแบบออนไลน์ และจัดให้มีเทคโนโลยีสำหรับการบริหารอัตรากำลังแบบ Real time ที่รวดเร็วและง่ายต่อการตัดสินใจ และควรส่งเสริมให้มีการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีแก่ผู้บริหารและบุคลากรที่มีอายุมาก เพื่อเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานในยุค 4.0 ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสื่อสาร พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ ติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูล พัฒนาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ศิริรินทร์ทิพย์ วงศ์พรม (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดภาระงานในการปฏิบัติงานให้ชัดเจนโดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบในการบริหารงานทั่วไปอย่างเป็นระบบ จัดให้มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานทั่วไป และต้องมีการปฏิบัติงานในรูปแบบดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พัฒนาอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

Citation : Ardsalee., K., Wannathong., A., & Masena., C. (2025). The Use of Digital Technology in Increase Efficiency in

Educational Administration in Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 169-186. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.2979>

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 ด้านการบริหารบุคคลมีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 และด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณให้มีความคล่องตัว โปร่งใส และรวดเร็ว

1.2 ให้สถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานงบประมาณจัดทำแบบบันทึกงบประมาณ ข้อมูลการเบิกจ่าย จัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ และคำนวณภาษีและยื่นภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาการใช้ระบบบริหารจัดการงานบุคคลผ่านซอฟต์แวร์และระบบออนไลน์เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสร้างเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการบริหารงบประมาณ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อช่วยลดภาระงานด้านการบริหารบุคคล

เอกสารอ้างอิง (References)

- กชพร อภิวัน. (2567). *ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการรับรู้ของครู อำเภอเวียงสา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จินตนา จุงใจ. (2560). *แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ หอมรักษ์. (2558). *สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2565). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 4 (2), 37-45.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่10).* บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปิยะนุช บัวชุม. (2561). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปุกณัฐฐา มาเชค. (2565). *การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พรทิพย์ บุญขวัญ. (2564). *กระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากันดินันท์ เสงสกุล. (2564). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 3(1), 1-10.
- พระมหาคณาธิป จันทร์สง่า. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ไพโรจน์ ไววนิชกิจ. (2562). 10 เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ สำหรับโลกธุรกิจ 2562. *วารสารวิชาการกสทช.* 4(4), 252-268.
- วรุฒิ หล้าจะนะ เซาวณี แก้วมโน และอริสรา บุญรัตน์. (2563). สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11*, 224-236.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). Digital Learning. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- ศิรินทร์ทิพย์ วงศ์พรม. (2564). *แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2561). ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(28), 187-196.
- อนันต์ วรดิพิงศ์, ปณิตา วรณพิรุณ และปรัชญนันท์ นิลสุข. (2561). การศึกษารูปแบบดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษขั้นพื้นฐาน. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(2), 1200-1215.
- Krejcie, R. V., and D. W., Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3) 607-610.

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE)
โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL)
Evaluation of the School-Based Curriculum of the Intensive Chinese
and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model

ชัชฌ์ชานนท์ จินธกาญจน์^{1*}, จิตร์ทิวส์ แก้วดี², กรรณิการ์ สีแดง³, อธิพงษ์ นาชัยโชติ⁴
และสิทธิพล อาจอินทร์⁵

Chatnuchanon Jinthakarn^{1*}, Jittiwat Kaewdee², Kannika Sidaeng³,

Atipong Nachaichot⁴ and Sitthipon Art-in⁵

¹⁻⁴ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น;
Students in the Master of Education program, majoring in Curriculum and Instruction, Faculty of
Education, Khon Kaen University, Thailand.

⁵ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Associate Professor,
Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Chatnuchanon.j@kkumail.com

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3214

Received : November 8, 2025; Revised : December 28, 2025; Accepted : December 29, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 รวมทั้งสิ้น 96 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านบริบท มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.27) หลักสูตรมีโครงสร้างชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.25) โรงเรียนมีผู้บริหารและครูบุคลากรที่มีคุณภาพ มีงบประมาณและแหล่งเรียนรู้เพียงพอ ส่งเสริมการดำเนินงานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.74$, S.D.=0.37) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร มีการวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และได้รับการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ และ 4) ด้านผลผลิต พบว่า 4.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 4.2) นักเรียนมีผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านตามเกณฑ์ทุกระดับชั้น 4.3) นักเรียนมีผลการสอบภาษาอังกฤษ (CU-TEP) อยู่ในระดับ Low Intermediate ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 และ 4.4) นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับผ่านขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยโดยภาพรวมสรุปได้ว่าหลักสูตรห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคมมีความเหมาะสม

Citation : Jinthakarn.,C., Kaewdee., J., Sidaeng., Nachaichot., & Art-in., S. (2025). Evaluation of the School-Based

Curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3214>

และประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางภาษาจีนและภาษาอังกฤษได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะและนโยบายการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ (Keywords) : การประเมินหลักสูตร, รูปแบบชิปปี้, ห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ

Abstract

The objective of this research was to evaluate the curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, using the CIPP model, which consists of four components: Context, Input, Process, and Product. The participants included administrators, curriculum development heads, heads of learning areas, teachers, and students in Grades 10–12, totaling 96 individuals, selected through purposive sampling. The instruments included questionnaires, interviews, and data recording tools. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed through content analysis. The findings revealed that 1) the Context component was rated at the highest level ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.27), indicating a clear curriculum structure aligned with the school's vision and the development of 21st-century learners. 2) the Input component was rated at the highest level ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.25), reflecting that the school had qualified administrators and teachers, as well as sufficient budgets and learning resources to support curriculum implementation. 3) the Process component was rated at the highest level ($\bar{X}=4.74$, S.D.=0.37), indicating that learning activities were diverse and consistent with curriculum objectives, with continuous assessment and systematic supervision and monitoring. 4) the Product component showed that 4.1) students' academic achievement averaged 87.11 percent, exceeding the specified criterion 4.2) all students passed the HSK at all grade levels 4.3) students' CU-TEP scores were at the Low-Intermediate level or higher, accounting for 100 percent and 4.4) students' desirable characteristics were rated at the pass level or higher, also accounting for 100 percent. The findings indicate that the Intensive Chinese and English Program curriculum is appropriate and effective. The curriculum develops students' Chinese and English language competencies in accordance with the objectives of the competency-based curriculum and the educational policies of the Office of the Basic Education Commission.

Keywords : Curriculum Evaluation, CIPP Model, Intensive Chinese and English Program

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ยังมีรากฐานในการพัฒนาต่อยอดสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะสำคัญ

Citation : ชัชฌานันท์ จินธนาญจน์, จิตรวิฑูรย์ แก้วดี, กรรณิการ์ สีแดง, อธิพงษ์ นาชัยโชติ และสิทธิพล อาจอินทร์. (2568). การประเมิน

หลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL). วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.62520/jasru.2025.3214>

ของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานได้

โรงเรียนเลยพิทยาคม จังหวัดเลย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ (โรงเรียนเลยพิทยาคม, 2566) ได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (Intensive Chinese and English program : ICE) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ให้สามารถใช้ภาษาจีนและภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับหลักสูตรเป็นประจำทุกปี โดยจะเห็นได้จากปีการศึกษา 2566 ได้มีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสอดคล้องนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ระบุว่า ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลัก 6 ด้าน คือ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน (โรงเรียนเลยพิทยาคม, 2566) หลังจากมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรแล้วนั้น ผลการใช้หลักสูตรยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การประเมินหลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) พบว่า มีนักวิจัยที่นำรูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ไปใช้กับการประเมินหลายหลักสูตร เช่น งานวิจัยของประจักษ์ น้อยเหนือ และคณะ (2566) การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) พบว่า ผลการประเมินทั้ง 4 มิติของรูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี มีความเหมาะสมและประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับสูงที่สุด ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ที่พัฒนาโดย Stufflebeam and Shinkfield (2007) ซึ่งเป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เน้นการประเมินครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context Evaluation) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ของ Stufflebeam ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

Stufflebeam and Shinkfield (2007) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model: Context-Input-Process-Product Model) ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการต่อเนื่อง ควบคู่กับการบริหารหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายหลักของการประเมินคือ “การให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ” โดยการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ด้านสำคัญ ได้แก่

Citation : Jinthakarn.,C., Kaewdee., J., Sidaeng., Nachaichot., & Art-in., S. (2025). Evaluation of the School-Based

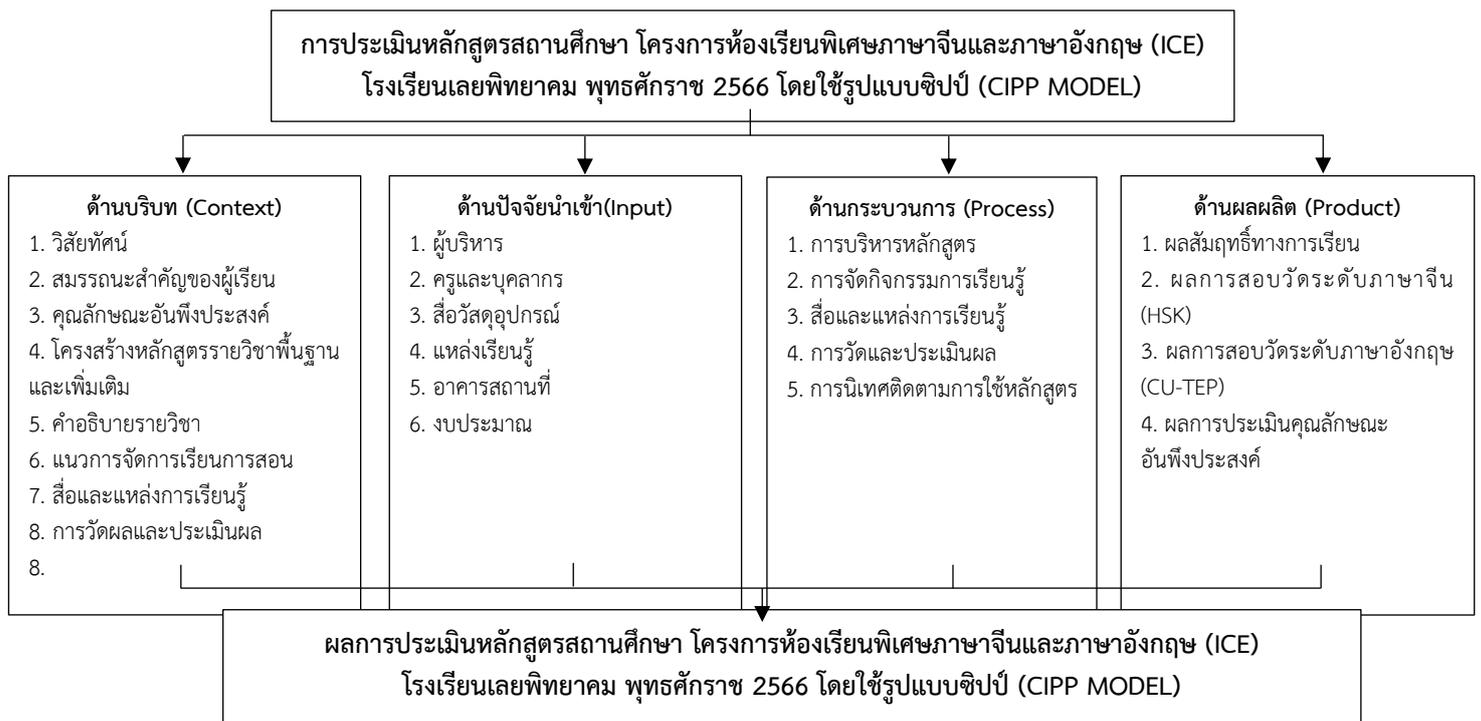

Curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม ปัญหา และความต้องการต่าง ๆ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทนั้น
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เพื่อประเมินทรัพยากร เช่น บุคลากร นักเรียน งบประมาณ และอุปกรณ์ว่ามีความพร้อมและเหมาะสมเพียงใดในการดำเนินหลักสูตร
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อพิจารณาการดำเนินงานจริงในชั้นปฏิบัติ ตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมและการบริหารหลักสูตร
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้หลักสูตรว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และในระดับใด

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของ Stufflebeam and Shinkfield (2007) สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Citation : ชัยคุณานนท์ จินธกาญจน์, จิตรทิวัส แก้วดี, กรรณิการ์ สีแดง, อธิพงษ์ นาชัยโชติ และสิทธิพล อาจอินทร์. (2568). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL). วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ โรงเรียนเลยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน
- 1.2 หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน
- 1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 1 คน
- 1.4 ครูผู้สอน ห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) จำนวน 4 คน
โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 1.5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) จำนวน 89 คน
รวมทั้งสิ้น 96 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 3 ชนิด ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม จำนวน 7 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนเลยพิทยาคม หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) จำนวน 38 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม จำนวน 13 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนเลยพิทยาคม หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) และตัวแทนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4 - 6 โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.3 แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม จำนวน 89 ฉบับ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4 - 6 โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.86

2.4 แบบบันทึกข้อมูลด้านผลผลิตของโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผลการทดสอบภาษาอังกฤษ (CU-TEP) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) เตรียมแบบสัมภาษณ์เชิงลึกฉบับสมบูรณ์ และติดต่อขอรับหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย

2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายตามกำหนดไว้

3) นำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) เตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม และติดต่อขอรับหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย

2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายตามกำหนดไว้

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มเป้าหมาย มาตรวจสอบจำนวนและความถูกต้อง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4) นำเสนอข้อมูลแบบสอบถาม โดยการจัดทำตารางข้อมูล และสรุป โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แต่ละฉบับมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์การให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนลงในเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของ บุญชม ศรีสะอาด (2546)

4) นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2546)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการมาทำการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หรือเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP MODEL) ผลการวิจัย ในภาพรวมปรากฏผล ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พ.ศ. 2566 ด้านบริบท (Context), ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านบริบท (Context)	4.85	0.27	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.80	0.25	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการ (Process)	4.74	0.37	มากที่สุด
รวม	4.80	0.29	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พ.ศ. 2566 โดยใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP MODEL) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ย 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ย 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 ด้านผลผลิต (Product) ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านผลผลิต

รายการ	เกณฑ์	ผลการประเมิน	ความหมาย
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละ 87.11	ผ่าน
ผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK)	1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีผลการทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านระดับ 2 ขึ้นไป 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 มีผลการทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละ 96.77 ร้อยละ 65.63	ผ่าน
ผลการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ (CU-TEP)	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีผลการทดสอบภาษาอังกฤษ (CU-TEP) ผ่านระดับ Low Intermediate ขึ้นไป	ร้อยละ 100	ผ่าน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป	ร้อยละ 100	ผ่าน

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 ด้านผลผลิต (Product) โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูล ด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) พบว่า ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผลการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ (CU-TEP) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาผลการประเมินผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) แยกเป็นรายด้าน พบว่า

1. **ด้านบริบท (Context)** ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ด้านบริบท (Context) ผลปรากฏ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านบริบท (Context)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. วิสัยทัศน์	4.90	0.22	มากที่สุด
2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.80	0.44	มากที่สุด
4. โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาพื้นฐาน/รายวิชาเพิ่มเติม	5.00	0.00	มากที่สุด
5. คำอธิบายรายวิชา	4.70	0.49	มากที่สุด
6. แนวการจัดการเรียนการสอน	4.90	0.22	มากที่สุด
7. สื่อและแหล่งเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. การวัดผลและประเมินผล	4.90	0.22	มากที่สุด
รวม	4.85	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับที่สูงที่สุด คือ โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาพื้นฐาน/รายวิชาเพิ่มเติมและด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ แนวการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 ด้านคำอธิบายรายวิชา มีค่าเฉลี่ย 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และระดับต่ำสุด ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 ตามลำดับ

2. ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีน และภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP MODEL) ด้านบริบท (Context) ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหาร	4.90	0.22	มากที่สุด
2. ครูและบุคลากร	4.80	0.28	มากที่สุด
3. สื่อวัสดุอุปกรณ์	4.50	0.65	มากที่สุด
4. แหล่งเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5. อาคารสถานที่	4.60	0.42	มากที่สุด
6. งบประมาณ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.80	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับที่สูงที่สุด คือ ด้าน

Citation : Jinthakarn.,C., Kaewdee., J., Sidaeng., Nachaichot., & Art-in., S. (2025). Evaluation of the School-Based

Curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

แหล่งเรียนรู้ และด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา คือ ด้านผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 ด้านครูและบุคลากรมีค่าเฉลี่ย 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 และระดับต่ำสุด ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ตามลำดับ

3. ด้านกระบวนการ (Process) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษ ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ด้านบริบท (Context) ผลปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านกระบวนการ (Process)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การบริหารหลักสูตร	4.67	0.40	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.77	0.35	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผล	4.75	0.36	มากที่สุด
4. การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร	4.74	0.36	มาก
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.75	0.37	มากที่สุด
รวม	4.74	0.37	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับที่สูงที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35 รองลงมา คือด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 ด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 และด้านการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 ตามลำดับ

4. ด้านผลผลิต (Product) ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษ ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ด้านผลผลิต (Product) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กำหนดเกณฑ์นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการเรียนระดับดีขึ้นไป มีผลการประเมินร้อยละ 87.11 ผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) กำหนดเกณฑ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีผลการทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านระดับ 2 ขึ้นไป พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านระดับ 2 ขึ้นไป มีผลการประเมินร้อยละ 96.77 และกำหนดเกณฑ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 มีผลการทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านระดับ 3 ขึ้นไป พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 มีผลการทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ผ่านระดับ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 65.63 ผลการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ (CU-TEP) กำหนดเกณฑ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 มีผลการทดสอบภาษาอังกฤษ (CU-TEP) ผ่านระดับ Low Intermediate ขึ้นไป พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบภาษาอังกฤษ (CU-TEP)

Citation : ชัยวัฒน์ชานนท์ จินธกาญจน์, จิตรทิวัส แก้วดี, กรรณิการ์ สีแดง, อธิพงษ์ นาชัยโชติ และสิทธิพล อาจอินทร์. (2568). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL). วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.62520/jasru.2025.3214>

ผ่านระดับ Low Intermediate ขึ้นไป ร้อยละ 100 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดเกณฑ์นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินระดับผ่านขึ้นไป พบว่า มีผลการประเมินระดับผ่านขึ้นไปมีร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation)

ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด โดยมีวิสัยทัศน์ชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โครงสร้างหลักสูตรครอบคลุมทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ค่าเฉลี่ยรวมของด้านบริบทอยู่ที่ 4.85 สะท้อนถึงความพร้อมของโรงเรียนในการบริหารหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เมื่อพิจารณาเชิงวิเคราะห์ พบว่า ความชัดเจนของวิสัยทัศน์และเป้าหมายหลักสูตรเป็นกลไกสำคัญที่กำหนดทิศทางการตัดสินใจในทุกขั้นของการดำเนินงาน ทั้งการจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาครู การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับนโยบายและบริบทสังคม เป็นปัจจัยตั้งต้นที่เอื้อต่อความสำเร็จในระดับผลผลิตในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประจักษ์ น้อยเหนือ และคณะ (2566) ที่ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้รูปแบบ CIPP Model พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับสูง และสะท้อนความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และยังสอดคล้องกับอิทธิเดช น้อยไม้ (2564) ยังรายงานว่าหลักสูตรโปรแกรมอังกฤษ คณิตศาสตร์ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร ICE ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2568) ที่พบว่าหลักสูตร Cambridge ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร มีความสอดคล้องกับมาตรฐานของ Cambridge Assessment International Education (CAIE) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Keskin และ Yazar (2020) ที่พบว่า หลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาของประเทศตุรกีมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาชาติและสังคมในยุคนี้ แสดงให้เห็นว่าความชัดเจนของวิสัยทัศน์และความสอดคล้องกับบริบททางสังคมมีความสำคัญต่อความสำเร็จของหลักสูตร ทั้งนี้ ผลการประเมินของหลักสูตรสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของโรงเรียนเลยพิทยาคมในการบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความพร้อมของโรงเรียนทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และแหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนมีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีนและอังกฤษในระดับสูง ผู้บริหารใช้กระบวนการ PDSA ในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง งบประมาณมีความเพียงพอและโปร่งใส มีการจัดกิจกรรมเสริม เช่น ค่ายภาษาต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรเพียงพอสำหรับดำเนินหลักสูตร นอกจากนี้ ความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นปัจจัยนำเข้าที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้

Citation : Jinthakarn.,C., Kaewdee., J., Sidaeng., Nachaichot., & Art-in., S. (2025). Evaluation of the School-Based

Curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3214>

เนื่องจากครูสามารถตีความหลักสูตรเชิงสมรรถนะและออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะภาษาที่ต้องใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผกาสิริ ไชยคำภา และคณะ (2568) ที่ประเมินหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พบว่าครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถและมีการเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม แต่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ ขณะที่ Duman และ Konuk (2023) รายงานว่าหลักสูตรสารสนเทศของประเทศตุรกีมีความพร้อมของบุคลากรในระดับดีแต่ขาดแคลนทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นอุปสรรคต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยของ Tapung (2025) ยังชี้ว่าคุณภาพของปัจจัยนำเข้าเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกระบวนการและผลลัพธ์ของหลักสูตร โดยเฉพาะด้านการฝึกอบรมครูและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงานหลักสูตร ดังนั้น การดำเนินงานของหลักสูตร จึงสะท้อนถึงความพร้อมของโรงเรียนในการบริหารทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

ด้านกระบวนการ พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีการอบรมครูในรูปแบบ “แม่ไก่” ซึ่งมีการพัฒนาครูผู้สอนผ่านระบบครูแม่แบบ ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นการถ่ายทอดประสบการณ์และการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ส่งเสริมให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และนิเทศภายในโดยใช้ PLC ที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียนรับรู้แผนงานและกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เชิงรุกและการทำงานร่วมกัน การประเมินผลครอบคลุมด้านความรู้ สมรรถนะภาษา และพฤติกรรม โดยใช้ฐานข้อมูลติดตามรายบุคคลและคะแนนจิตอาสาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชมพูนุท ทองภู (2563) ที่พบว่า หลักสูตรบูรณาการของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ นครนายก ส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งอิทธิเดช น้อยไม้ (2564) ยังพบว่าการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรโปรแกรมอังกฤษ คณิตศาสตร์ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2568) ที่ระบุว่าหลักสูตร Cambridge ใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning และการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ Tapung (2025) ยืนยันว่ากระบวนการเป็นตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam ว่าการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบซิปป์ ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ผลการประเมินของหลักสูตร จึงแสดงถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ด้านผลผลิต พบว่า หลักสูตรสามารถบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปร้อยละ 87.11 ผลสอบ HSK ระดับ 2-3 ผ่านเกณฑ์ และผลสอบ CU-TEP ชั้น ม.6 อยู่ในระดับ Low Intermediate ขึ้นไปถึงร้อยละ 100 นักเรียนจำนวนมากได้รับทุนแลกเปลี่ยนต่างประเทศและศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำ แสดงถึงความสำเร็จทั้งด้านการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ผลผลิตของหลักสูตรโดยเฉพาะผลการสอบ CU-TEP ที่นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100

Citation : ชัชฌานนท์ จินธกาญจน์, จิตรทิวส์ แก้วดี, กรรณิการ์ สิมแดง, อธิพงษ์ นาชัยโชติ และสิทธิพล อาจอินทร์. (2568). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 โดยใช้รูปแบบซิปป์ (CIPP MODEL). วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.62520/jasru.2025.3214>

สามารถอธิบายได้จากความเชื่อมโยงของปัจจัยนำเข้าและกระบวนการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ ความพร้อมด้านงบประมาณและแหล่งเรียนรู้ซึ่งได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) เอื้อให้มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ เป็นผลโดยตรงจากบริบทที่ชัดเจน ปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการประเมินนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ น้อยเหนือ และคณะ (2566) ที่พบว่าผู้เรียนในหลักสูตรของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูง รวมถึงงานวิจัยของ ผกาสิริ ไชยคำภา และคณะ (2568) ที่รายงานว่านักเรียนในโรงเรียนแก้งคร้อวิทยามีผลการทดสอบ O-NET สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับประเทศ Göğebakan Yıldız และคณะ (2023) พบว่าผลผลิตของหลักสูตรคณิตศาสตร์ ชั้นเตรียมในประเทศตุรกีแม้อยู่ในระดับปานกลาง แต่สะท้อนถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับการประยุกต์ใช้จริง ขณะที่ Sundari และ Lestari (2025) พบว่าหลักสูตร Merdeka Curriculum ของประเทศอินโดนีเซียมีผลผลิตในระดับดีและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของหลักสูตรในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลการดำเนินงานของหลักสูตรที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล

โดยสรุป ผลการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (ICE) โรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 พบว่าหลักสูตรมีคุณภาพและประสิทธิผลในทุกมิติของรูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ทั้งบริบทที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ปัจจัยนำเข้าที่มีความพร้อม กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ และผลผลิตของผู้เรียนที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการประเมินหลักสูตรตามงานวิจัยในระดับนานาชาติ เช่น Keskin และ Yazar (2020), Duman และ Konuk (2023), Sundari และ Lestari (2025) และ Tapung (2025) ที่ยืนยันว่าการประเมินหลักสูตรรูปแบบซีบีพี สามารถสะท้อนคุณภาพของหลักสูตรได้อย่างครอบคลุมทั้งระบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยด้านบริบท มาใช้เป็นข้อมูลในการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา และนโยบายการศึกษา เพื่อเพิ่มความเหมาะสมและความทันสมัยของหลักสูตร

1.2 ควรใช้ผลการวิจัยด้านปัจจัยนำเข้า เป็นแนวทางในการจัดหาและพัฒนาหนังสือเรียน ตำรา และสื่อการเรียนการสอนทั้งภาษาจีนและภาษาอังกฤษให้เพียงพอ พร้อมทั้งจัดตั้งห้องเรียนเฉพาะทางด้านภาษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

1.3 ควรนำผลการวิจัยด้านปัจจัยด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี ไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เชื่อมต่อ และสื่อดิจิทัล เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.4 ควรนำผลการวิจัยด้านกระบวนการ ไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาเรียนและการสอบ โดยเน้นรูปแบบ Active Learning และ Project-Based Learning ควบคู่กับการใช้ระบบติดตามผลผู้เรียนรายบุคคล

1.5 ควรใช้ผลการวิจัยด้านผลลัพธ์ ในการจัดทำ การประเมินผลระยะยาวเพื่อสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรใช้การประเมินหลักสูตรรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) กับหลักสูตรและกลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและเชื่อถือได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชมพูนุท ทองภู. (2563). *การประเมินหลักสูตรบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ นครนายก โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประจักษ์ น้อยเหนือ, ศรายุทธ รัตนปัญญา, และสุชาวัฒน์ ดิสขำ. (2566). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model. *วารสารวิชาการ มจร. บุรีรัมย์*, 8(2), 1-13.
- ผกาสิริ ไชยคำภา, พิศมัย ลุนจันทา, ภัทรพล จันทร์สำราญ, สุนทร บุญเกื้อ, Hong Zhang, และสิทธิพล อัจฉินทร์. (2568). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา. *วารสารครุศาสตร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)*, 4(1), 1-12.
- โรงเรียนเลยพิทยาคม. (2566). *หลักสูตรโรงเรียนเลยพิทยาคม พุทธศักราช 2566 ตามหลักสูตรแกนกลาง-การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. เลย: โรงเรียนเลยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.
- โรงเรียนเลยพิทยาคม. (2566). *หลักสูตรโครงการห้องเรียนพิเศษภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (Intensive Chinese and English Program: ICE) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรแกนกลาง-การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. เลย: โรงเรียนเลยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่-การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.
- วรพงษ์ แสงประเสริฐ. (2568). ผลการประเมินและการติดตามผลการใช้หลักสูตร Cambridge ของหลักสูตรนานาชาติ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ตามรูปแบบการประเมินหลักสูตรชิปปี้ (CIPP Model). *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 20(1), 144-161.
- สิทธิพล อัจฉินทร์. (2563). *การประเมินหลักสูตร: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- อิทธิเดช น้อยไม้. (2564). การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรม อังกฤษ-คณิตศาสตร์ ตามรูปแบบ CIPP. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 23(3), 386–396.
- Duman, B., & Konuk, T. (2023). Evaluation of information technology curriculum framework through CIPP model. *Problems of Education in the 21st Century*, 81(6), 789–807.
- Göğebakan Yıldız, D., Bilgin, S., Arıkız, S., & Tarhan, R. (2023). Evaluation of preparatory class mathematics curriculum of social sciences high school. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 13(1), 176–199.
- Keskin, İ., & Yazar, T. (2020). Evaluation of the curriculum of high school mathematics according to CIPP model. *Bulletin of Education and Research*, 42(3), 183–214.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). Evaluation theory, models, and applications. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Sundari, D., & Lestari, S. (2025). Evaluation of the independent (Merdeka) curriculum at Senior High School 1 Tanjungpandan, Belitung Regency. *International Journal of Social Science Research and Review*, 8(6), 296–315.
- Tapung, M. (2025). Evaluating the key success factors of “Merdeka” curriculum: Evidence from East Nusa Tenggara, Indonesia. *Journal of Curriculum and Teaching*, 14(2), 88–98.

Citation : Jinthakarn.,C., Kaewdee., J., Sidaeng., Nachaichot., & Art-in., S. (2025). Evaluation of the School-Based

Curriculum of the Intensive Chinese and English Program at Loeipittayakom School, B.E. 2566, Using CIPP Model. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 187-202. <https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3214>

การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง
ภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542
Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the
Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of
Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542

อาคม ไง้นแดง^{1*}

Arkorn Ngondang¹

¹อาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก; Lecturer
Department of Law and Social Sciences Academic Division, Chulachomklat Military Academy,
Nakhonnayok, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Arkorn.ng@crma.ac.th

DOI : 10.65205/jasru.2025. 3055

Received : September 20, 2025; Revised : December 18, 2025; Accepted : December 21, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและขอบเขตของหลักการว่าด้วยการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ โดยมุ่งศึกษาปัญหาการตีความและการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อกรกำหนดเขตอำนาจระหว่างศาลปกครองกับศาลยุติธรรม ตลอดจนเสนอแนวทางในการกำหนดเขตอำนาจศาลที่มีความชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับคดีลักษณะดังกล่าว ภายใต้ขอบเขตเนื้อหา บทความนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด และคำวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจศาลในกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งพิจารณาหลักการพื้นฐานทางกฎหมายมหาชน ได้แก่ หลักความชอบด้วยกฎหมายในการกระทำทางปกครอง และหลักการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ เพื่อนำมาเชื่อมโยงและอธิบายปัญหาการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีวิธีการศึกษาจากเอกสารเป็นหลัก โดยผลการศึกษาพบว่า กรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว ย่อมถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครองตามมาตรา 9 (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และหากการละเลยดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนย่อมเป็นคดีละเมิดทางปกครองตามมาตรา 9 (3) ของพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อศาลปกครองได้ อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏว่าการวินิจฉัยเขตอำนาจศาลในบางกรณีมีความเห็นแตกต่างกัน โดยบางกรณีถูกวินิจฉัยว่าเป็นเพียงการกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไปของเจ้าหน้าที่รัฐ มิใช่การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้คดีต้องอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ความไม่ชัดเจนดังกล่าวก่อให้เกิดความสับสนในทางกฎหมายและส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหายในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม บทความนี้จึงเสนอให้กำหนดหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยเขตอำนาจศาลโดยพิจารณาจากลักษณะของหน้าที่ตามกฎหมายเป็นสำคัญ หากเป็นหน้าที่ที่กฎหมาย

Citation : Ngondang, A. (2025). Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025. 3055>

กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ การละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้นควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เพื่อสร้างความชัดเจน ความเป็นธรรม และความสอดคล้องของบรรทัดฐานทางกฎหมาย อันจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบกฎหมายมหาชนของประเทศ ทั้งยังสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ (Keywords) : การละเลย, คดีละเมิด, พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

Abstract

This article is an academic study aiming to analyze the meaning and scope of the principle concerning the neglect of statutory duties by administrative agencies or state officials as prescribed by law. The study focuses on issues of interpretation and application of this principle that affect the determination of jurisdiction between the Administrative Courts and the Courts of Justice, as well as proposing guidelines for establishing clear and fair judicial jurisdiction for such cases. Within the scope of the study, this article examines relevant legal provisions, Supreme Administrative Court judgments, and jurisdictional rulings in selected cases. It also considers fundamental principles of public law, namely the principle of legality in administrative actions and the principle governing the provision of public services by the state, in order to systematically explain and connect these principles to the issue of neglect of statutory duties. The study employs documentary research as its primary research methodology. The findings indicate that when an administrative agency or a state official has a duty explicitly prescribed by law and fails to perform such duty, such omission constitutes a neglect of statutory duty. In such cases, the dispute falls within the jurisdiction of the Administrative Courts pursuant to Section 9(2) of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999). Furthermore, if the neglect causes damage to the public, it constitutes an administrative tort under Section 9(3) of the same Act, entitling the injured party to file a claim for compensation before the Administrative Court. However, the study also reveals inconsistencies in jurisdictional determinations in certain cases, where some omissions have been classified merely as tortious acts arising from the general performance of official duties rather than as neglect of duties expressly prescribed by law, thereby placing such cases under the jurisdiction of the Courts of Justice. This lack of clarity has resulted in legal uncertainty and adversely affected the equal access to justice of injured parties. Accordingly, this article proposes that judicial jurisdiction should be determined primarily by the nature of the statutory duty involved. Where the law expressly imposes a duty on a state agency to act, failure to perform such duty should fall within the jurisdiction of the Administrative Courts. This approach would enhance clarity, fairness, and consistency in legal precedents, strengthen public confidence

Citation : อาคม โง้นแดง. (2568). การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองภายใต้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3055>

in the public law system, and provide practical guidance for state agencies in the performance of their statutory duties, as well as serve as a reference for legal reform and the development of administrative judicial procedures.

Keywords : Neglect, Tort case, Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542

บทนำ (Introduction)

หลักความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐต่อประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายมหาชน โดยเฉพาะภายใต้ระบบศาลปกครองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนอย่างเป็นธรรม หลักการหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในบริบทนี้คือหลักการเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ “ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ” อันเป็นเหตุให้เกิดข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง กฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) ว่ากรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องกระทำ ถือเป็นคดีปกครองประเภทหนึ่งที่จะต้องอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลปกครอง การกำหนดเขตอำนาจศาลดังกล่าวสะท้อนถึงความสำคัญของการบังคับให้หน่วยงานรัฐปฏิบัติตามกฎหมายและไม่ปล่อยปละละเลยภารกิจที่กฎหมายมอบหมาย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและรักษาความเป็นธรรมในสังคม ตามหลักนิติรัฐโดยหลักความผูกพันต่อกฎหมายของฝ่ายปกครองจะต้องเป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติโดยเฉพาะกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิหรือจำกัดสิทธิของประชาชนจะต้องกระทำภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญด้วย (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2567) แม้บทบัญญัติของกฎหมายจะมีความชัดเจนในเชิงหลักการ แต่ในการปฏิบัติจริงกลับปรากฏปัญหาเกี่ยวกับการตีความและการประยุกต์ใช้หลักการเรื่อง “ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ” ที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงในวงวิชาการและวงการตุลาการ หลายกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดส่งผลให้ประชาชนได้รับความเสียหายและเกิดข้อพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ทว่ากลับมีความไม่แน่นอนว่าคดีเหล่านั้นควรอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองหรือศาลยุติธรรม กรณีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือเมื่อหน่วยงานของรัฐละเลยการดูแลรักษาสาธารณูปโภค เช่น ถนนหรือเสาไฟฟ้า จนก่อให้เกิดอุบัติเหตุและความเสียหายแก่ประชาชน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 970/2560) บางคำวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจศาลเห็นว่าเรื่องนี้เป็นคดีปกครอง เนื่องจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ทว่าบางคำวินิจฉัยกลับวินิจฉัยว่าเป็นเพียงการละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป มิใช่หน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเฉพาะหรือหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ส่งผลให้คดีต้องไปพิจารณาในศาลยุติธรรม (สุริยา ปานแป้น และ อนุวัฒน์ บุญนันท, 2567) ความไม่ชัดเจนเช่นนี้ไม่เพียงก่อให้เกิดความสับสนในเชิงกฎหมาย หากแต่ยังกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหายในการเข้าถึงความยุติธรรมและบั่นทอนความเชื่อมั่นต่อระบบกฎหมายโดยรวม

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาหลักการและขอบเขตของการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง บทความนี้วิเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบของการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย ตลอดจนจำแนกกรณีศึกษาที่เป็นปัญหาในการวินิจฉัยเขตอำนาจศาล โดยอ้างอิงบทบัญญัติกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด และคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

Citation : Ngondang., A. (2025). Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3055>

นอกจากนี้ ยังพิจารณาหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักความชอบด้วยกฎหมายในการกระทำทางปกครอง และหลักการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ เพื่อเชื่อมโยงกับปัญหาการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย เมื่อวิเคราะห์ประเด็นแล้ว บทความจะเสนอแนวทางในการกำหนดเขตอำนาจศาลที่ชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับกรณีดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายที่สอดคล้องกัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายปกครองเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชน

บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

ในคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ตั้งแต่ มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) - (5) ขึ้นต้นด้วยคำว่า “คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ...” ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใดบ้างที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เพราะหากไม่ใช่หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้อพิพาททางคดีก็ไม่สามารถนำคดีมาขึ้นสู่การพิจารณาของศาลปกครองได้

1. หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (สุรียา ปานแป้น และ อนุวัฒน์ บุญนันท, 2567)

1.1 หน่วยงานทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 เช่น กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการอย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา รวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจทางปกครอง (1) กระทรวง ทบวงกรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานวิจัยแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม หากพิจารณาจะเห็นว่าหน่วยงานเหล่านี้เป็นราชการส่วนกลาง (2) ราชการส่วนภูมิภาค เช่น จังหวัด อำเภอ (3) ราชการส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล รวมถึงกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาด้วย (4) รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ เช่น การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย การประปาส่วนภูมิภาค กรณีจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกา เช่น องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การจัดการน้ำเสีย แต่กรณีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสระแก้ว จำกัด ไม่ใช่หน่วยงานทางปกครอง หรือได้รับมอบอำนาจทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 274/2557)

1.2 เจ้าหน้าที่รัฐ ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และนายกเทศบาลตำบล ผู้ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ภคพล โลหะกุลวิช, 2566) แต่มีบางกรณีที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามคำนิยามในพระราชบัญญัตินี้ เช่น ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง มิใช่เจ้าหน้าที่รัฐ มีผลให้ไม่มีอำนาจออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆที่กระทบต่อบุคคล และไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครองคำสั่งที่ออกไปจึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง อีกทั้งยังถือเป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชนที่จะต้องขึ้นศาลยุติธรรมภายใต้หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

Citation : อาคม โฉนแดง. (2568). การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองภายใต้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3055>

หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) หน้าที่ที่สามารถริเริ่มได้เอง โดยไม่ต้องมีผู้ร้องขอ 2) หน้าที่ที่ริเริ่มปฏิบัติได้เมื่อมีผู้ร้องขอ (อำพล เจริญชีวินทร์, 2567)

1 หน้าที่ที่สามารถริเริ่มได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ร้องขอ

โดยหน้าที่ประเภทนี้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานทางปกครองสามารถริเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้เองหากมีกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานกระทำ เช่น การจัดทำบริการสาธารณะ การปฏิบัติภารกิจทางปกครอง

1.1 การจัดทำบริการสาธารณะ

การจัดทำบริการสาธารณะมี 3 ประเภทได้แก่ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านพานิชยกรรมและอุตสาหกรรม และ 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่จะต้องจัดทำบริการสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การบำรุงรักษา การดูแลและการบำรุงสิ่งสาธารณูปโภค โดยมีตัวอย่างกรณีกรรมทางหลวงชนบทมีหน้าที่ในอันที่จะต้องตรวจตราและบำรุงรักษาถนนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยตาม พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535 ประกอบข้อ 2 ของ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของกรมทางหลวงชนบท การที่กรมทางหลวงไม่ตรวจตราและบำรุงถนน และโครงสร้างได้ผิดถนนให้ได้มาตรฐานตามหลักวิศวกรรม เป็นเหตุให้ถนนยุบตัว จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.970/2560) หรือ กรณีกรุงเทพมหานครมีอำนาจในการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 การที่กรุงเทพมหานครใช้ไม้กระดานปิดชั่วคราวทางเดินเท้าเลียบริมคลองแสนแสบอันมีลักษณะไม่มั่นคงแข็งแรงเพียงพอ โดยอ้างเหตุขัดข้องการบริหารงานแม้ต่อมาจะมีการจ้างเอกชนให้ซ่อมแซมไว้ชั่วคราว เมื่อไม่ปรากฏว่าได้มีการซ่อมแซมหรือก่อสร้างตามสัญญาทางเดินเท้าที่ชำรุดบกพร่องจนกระทั่งล่วงเลยระยะเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา กับทางเดินที่ซ่อมแซมไว้ชั่วคราวก็ทรุดโทรมตามกาลเวลา จึงถือได้ว่ากรุงเทพมหานครละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.856/2560)

1.2 ปฏิบัติการทางปกครอง

เป็นการกระทำทางกายภาพทางปกครองที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกระทำมีสองประการ คือ ประการแรก การกระทำที่ไม่ใช่มาตรการบังคับทางปกครอง ประการที่สอง การใช้กำลังบังคับที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย คำสั่งทางปกครอง หรือ กฎ ตัวอย่างที่ไม่ใช่มาตรการบังคับทางปกครอง เช่น การสร้างหมุดหลักฐานลงในที่ดิน อำนาจที่จะขุดดิน ตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางการรังวัดเท่าที่จำเป็น ตามมาตรา 66 ของประมวลกฎหมายที่ดิน หรือ การเปิด ปิดน้ำในทางชลประทาน รวมถึงการแก้ไขทางน้ำชลประทานตาม มาตรา 15 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 ตัวอย่าง กรณีการฝ่าฝืนกฎหมาย คำสั่ง กฎ เช่น การออกคำสั่งให้เอกชนรื้อถอน ทำลาย ขนย้าย แก้ไขเปลี่ยนแปลงแทนเอกชนเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ตามมาตรา 38 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง หรือการเข้าไปรื้อถอนอาคารของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 43 (2) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร หรือ การที่เคลื่อนย้ายรถจอดในที่ห้ามจอดเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 59 วรรคสอง พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 (ขรรค์เพชร ชายทวีป, 2568)

1.3 หน้าที่เริ่มปฏิบัติได้เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอ

การยื่นคำร้องขอเพื่อให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ถ้าหากกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องสั่งการอย่างใดแล้วไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ถือว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องทางปกครองเสมอไปอาจเป็นเรื่องทางแพ่งก็ได้ เช่น ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องขอออกโฉนดหลายครั้ง แต่ได้รับการปฏิเสธด้วยวาจาโดยไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีเขียนสำหรับใช้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดิน ถือเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 139/2555)

1.4 หลักการสำคัญเกี่ยวกับการกระทำทางปกครอง

1.4.1 หลักบริการสาธารณะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ คือ การบริการสาธารณะของรัฐจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือวิวัฒนาการตามความต้องการของสาธารณะและต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (ณัฐวุฒิ คล้ายขำ, 2567) ซึ่งหน่วยงานทางปกครองมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การให้บริการศึกษา การขนส่งคมนาคม การคุ้มครองการบริโภคของประชาชน แม้เป็นภาระกิจลำดับรองก็ถือเป็นบริการสาธารณะเช่นกัน โดยการหลักการจัดทำบริการสาธารณะมีองค์ประกอบสามประการ ได้แก่ ประการแรก บริการสาธารณะจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ประการที่สอง บริการสาธารณะต้องให้เอกชนได้รับประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน ประการสุดท้าย บริการสาธารณะจะต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนตลอดเวลา (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2560)

1.4.2 หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง หมายถึง ฝ่ายปกครองจะกระทำการใดๆต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้และต้องกระทำภายใต้ขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่ายปกครองออกคำสั่ง ออกกฎ หรือกระทำอื่นใดโดยไม่มีอำนาจ หรือมีกฎหมายให้อำนาจไว้แต่ทำเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ (Ultra Vires) ถือว่าการกระทำนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2566) โดยกฎหมายที่เป็นที่มาของอำนาจได้แก่ กฎหมายลำดับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด รวมถึงประกาศของคณะปฏิวัติที่มีค่าบังคับเสมอพระราชบัญญัติด้วย ส่วนกฎหมายลำดับรอง เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ซึ่งกฎหมายลำดับรองเหล่านี้ถือเป็นการกระทำทางปกครองประเภทหนึ่งอีกทั้งเป็นกฎหมายที่ออกโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด อยู่แล้ว ดังนั้นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงถือเป็นอำนาจของฝ่ายปกครองโดยแท้

การนำหลักละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาปรับใช้กับคดีละเมิดทางปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 จะบัญญัติให้คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แต่กฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัตินิยามหรือองค์ประกอบของคำว่า “การกระทำละเมิด” ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นศาลจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์ของการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาโดยอนุโลม โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 กำหนดว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อผู้อื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด

Citation : อาคม โฉนแดง. (2568). การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองภายใต้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3055>

จำเป็นต้องใช้คำสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”จากบทบัญญัติดังกล่าวเมืองค์ประกอบดังนี้ 1) มีการกระทำหรืองดเว้นการกระทำ 2) โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ 3) เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย 4) ก่อให้เกิดความเสียหาย 5) มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล แสดงให้เห็นว่า “ละเมิด” เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นโดยผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และ ก่อให้เกิดความเสียหายที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างคดีละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับคดีละเมิดทางปกครอง จะพบว่ามีความแตกต่างกันในประเด็นสำคัญ กล่าวคือ คดีละเมิดทางแพ่งตามมาตรา 420 ผู้กระทำละเมิดอาจเป็นบุคคลทั่วไปหรือหน่วยงานของรัฐก็ได้ หากเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายในลักษณะการล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นโดยทั่วไป แต่คดีละเมิดทางปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ.2542 ผู้กระทำละเมิดจะต้องเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายแล้วกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ คำว่า “โดยผิดกฎหมาย” ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีนัยสำคัญว่าเป็นการกระทำที่มีใช้การใช้สิทธิตามกฎหมาย แต่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิหรือหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องเคารพต่อบุคคลอื่น ขณะที่ในคดีละเมิดทางปกครอง มักใช้ถ้อยคำว่า “โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” ซึ่งมีความหมายในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ขัดหรือเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้แก่ฝ่ายปกครอง ดังนั้น การพิจารณาว่าการกระทำหรือการงดเว้นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นการกระทำละเมิดทางปกครองหรือไม่จึงต้องพิจารณาองค์ประกอบตามหลักมาตรา 420 ประกอบกัน (ภัคพล โลหะกุลวิช, 2566)

การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติที่เป็นคดีละเมิดทางปกครอง

การละเลยต่อหน้าที่ หมายถึง การที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการโดยปราศจากเหตุผลที่จะอ้างได้ไม่จะเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทก็ตาม (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2563) โดยคดีละเมิดทางปกครองที่อยู่ในอำนาจศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น (1) การกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทางปกครองและเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย (2) การกระทำละเมิดอันเกิดจากการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น (3) การกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ (4) การกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ล่าช้าเกินสมควร (อำพน เจริญชีวินทร์ และ กฤษณ์ เจริญชีวินทร์, 2568) กรณีการละเลยต่อหน้าที่ต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ สามารถแบ่งแยกออกได้เป็นสองประการ ประการแรก เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานทางปกครอง และประการที่สอง หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก (อำพน เจริญชีวินทร์, 2560) ในส่วนนี้ผู้เขียนขออธิบายเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเมิดต่อบุคคลภายนอก ซึ่งสามารถแบ่งอธิบายเป็นกรณีได้ดังนี้

1 การดูแลบำรุงรักษาสิ่งสาธารณูปโภค

ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่จัดให้มีการบำรุงทางบกตามมาตรา 53 (1) ประกอบมาตรา 50 (2) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 โดยผู้ถูกฟ้องคดีเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล การที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำถ้

Citation : Ngondang., A. (2025). Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3055>

น้ำมันขนาด 200 ลิตร ทาสีสะท้อนแสงขาวแดงขนาดจำนวน 2 ใบวางจากถนนชำรุด ถือเป็นารป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ยังไม่พอสมควรแก่เหตุและไม่ติดตั้งสัญญาณไฟฉุกเฉินในเวลากลางวัน โดยอ้างว่ามีไฟฟ้าส่องสว่างชนิดหลอดแสงจันทร์ติดตั้งอยู่แล้ว ถือว่าไม่เพียงพอต่อสถานการณ์จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีกระทำละเมิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.740/2555) หากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความบกพร่องในการดูแลบำรุงสิ่งสาธารณูปโภคถ้าหากความเสียหายเกิดแก่บุคคลภายนอก แต่ถ้าหากบุคคลภายนอกได้มีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายด้วยหน่วยงานทางปกครองไม่ต้องรับผิดชอบจำนวนความเสียหายได้เพราะถือว่าเป็นผู้มีส่วนผิดร่วมด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.149/2558)

2 การดูแลรักษาสายฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำเลยเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ.2503 มาตรา 6 มาตรา 13 (6) และ 41 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยละเลยต่อหน้าที่ไม่ดูแลเสาไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินของผู้ถูกฟ้องคดีที่หักโค่นขวางทางสาธารณะโดยผู้นำท้องที่และบุคคลที่อยู่ละแวกใกล้เคียงโทรศัพท์แจ้งให้พนักงานของจำเลยยกเสาไฟฟ้างดงแล้วออกและแก้ไขกระแสไฟฟ้าที่ขัดข้องแต่พนักงานไม่ดำเนินการเป็นเหตุให้ผู้ตายและโจทก์ซึ่งนั่งซ้อนท้ายได้รับบาดเจ็บสาหัสขอให้ชดเชยค่าเสียหาย เป็นการฟ้องให้หน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลและรักษาความปลอดภัยในการใช้และรักษาสถาปัตยกรรมสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 55/2564) หรือกรณีโจทก์ทั้งสามเป็นเอกชนฟ้องกรมทางหลวงและสำนักงานทางหลวงเป็นจำเลยที่ 11 เป็นจำเลย โดยไม่ติดสัญญาณไฟเตือนหรือสัญลักษณ์เป็นเหตุให้โจทก์ที่ 1 ขับรถยนต์ชนแท่งแบร์รีเออร์ดังกล่าว ซึ่งเป็นหน้าที่ของจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม พ.ศ.2538 ที่ใช้บังคับขณะเกิดเหตุจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางตามที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 139 (2) ที่ต้องให้อำนวยความสะดวกในการจราจรช่วงเทศกาล จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติอันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 88/2562)

แต่มีคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลวินิจฉัยว่าขึ้นศาลยุติธรรมเรื่องนี้ จำเลยคือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ.2503 ส่วนกรมทางหลวงเป็นจำเลยร่วมที่ 1 เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรม จำเลยและจำเลยร่วมที่ 1 จึงเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 การที่โจทก์ฟ้องว่าในระหว่างก่อสร้างปรับปรุงทางหลวงหมายเลข 12 เสาไฟฟ้าข้างถนนล้มลงทับรถยนต์โจทก์ผู้รับประกันภัยเสียหายเป็นเหตุให้ผู้ขับขี่เสียชีวิต และผู้โดยสารได้รับบาดเจ็บสาหัส ซึ่งการกระทำดังกล่าวมิได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือกฎ คำสั่งทางปกครอง ทั้งหน้าที่ในการควบคุมดูแลการก่อสร้างทางหลวงหรือการรักษาเสาไฟฟ้า หรือก่อสร้างถนนเป็นเพียงหน้าที่ทั่วไป มิใช่หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ของการละเมิดที่จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 คดีนี้

Citation : อาคม โฉนแดง. (2568). การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองภายใต้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3055>

จึงอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 162/2561)

คดีละเมิดที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครองแต่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

โดยปกติเรียกว่า คดีละเมิดทางแพ่ง เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย และจากคำสั่งทางปกครอง หรือจากกฎ หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร นอกจากนี้ยังรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกระบวนการพิจารณาทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเหล่านี้อยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมทั้งสิ้น แม้เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐก็ตาม (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2565) ตัวอย่างการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป เช่น พนักงานหน่วยงานของรัฐขับรถโดยประมาทชนผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ถึงแก่ความตายถูกฟ้องเรียกค่าเสียหาย (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล 1/2545) หรือกรณีแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐรักษาพยาบาลด้วยความประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้คนไข้ถึงแก่ความตาย (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล 2/2545) เจ้าหน้าที่ขับรถบรรทุกขยะเทศบาลปล่อยให้มีน้ำขยะหรือขยะรั่วไหลหรือหล่นจากรถบรรทุกขยะตกบนถนนเป็นเหตุให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์เกิดอุบัติเหตุลื่นล้มได้รับบาดเจ็บ (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล 162/2563) และนอกจากนี้ยังรวมถึงคดีว่าด้วยสิทธิหน้าที่บุคคลในทางแพ่ง เช่น ลักษณะคดีอันเป็นการโต้แย้งสิทธิในที่ดินระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนว่าที่ดินนั้นเป็นของใคร เป็นต้น

บทวิเคราะห์

การที่หน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแล้วเมื่อไม่ปฏิบัติตามกฎหมายถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 แต่มีบางกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลชี้ว่าให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม จึงเป็นข้อนำพิจารณาอย่างยิ่งว่าการกระทำลักษณะใดควรอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง จากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 55/2564 เป็นกรณีที่จำเลยเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่ดูแลทรัพย์สินของจำเลย คือเสาไฟฟ้าปล่อยให้หักโค่นขวางถนนสาธารณะแม้มีผู้โทรศัพท์แจ้งแล้วแต่จำเลยไม่ดำเนินการใดๆจนผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ชนกับเสาไฟฟ้างดังกล่าวถึงแก่ความตายจึงมาเรียกค่าเสียหาย คดีนี้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน แต่กลับมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลอีกกลุ่มหนึ่งวินิจฉัยว่าอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม เช่น คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 162/2561 วินิจฉัยว่า จำเลยคือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และมีกรมทางหลวงเป็นจำเลยร่วมที่ 1 ด้วยโดยเสาไฟฟ้าข้างถนนล้มทับรถยนต์จักรยานยนต์ผู้รับประกันภัยเสียหายเป็นเหตุให้ผู้ขับขี่เสียชีวิตและผู้โดยสารบาดเจ็บ สาหัสการกระทำดังกล่าวมิได้ใช้อำนาจตามกฎหมายอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่งวินิจฉัยว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป ทั้งสองคำวินิจฉัยได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 3.2 จากคำวินิจฉัยจะเห็นได้ว่าทั้งสองหน่วยงานเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 อันเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ อีกทั้งการกระทำในลักษณะการละเลยต่อ

Citation : Ngondang, A. (2025). Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3055>

หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของทั้งสองคำวินิจฉัยก็มีลักษณะเหมือนกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ กรณีแรกมีหน้าที่ตามกฎหมายในอันที่จะดูแลสายไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าซึ่งเป็นสิ่งสาธารณูปโภคให้อยู่ในความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มาตรา 13 (6) และมาตรา 41 ส่วนกรณีที่สองหากตีความตามกฎหมายแล้วก็คือว่าเป็นละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดเช่นเดียวกัน เพราะมีกฎหมายกำหนดไว้เช่นเดียวกับกรณีแรกและจะบ้ายเบี่ยงปฏิเสธเพื่อให้พ้นจากหน้าที่ย่อมไม่ได้ หน้าที่ตามกฎหมายก็คือมาตรา 13 (6) และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนั่นเอง แต่ในคำวินิจฉัยที่ 162/2561 ว่ากรณีดังกล่าวไม่ใช่หน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติเป็นแต่เพียงการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าการวินิจฉัยดังกล่าวไม่ได้มองในเรื่องการใช้อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานทางปกครองที่ต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาสิ่งสาธารณูปโภค เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดให้มีไฟฟ้าส่องสว่างที่ชัดเจน หากก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอกบุคคลภายนอกย่อมมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อเรียกค่าเสียหายได้ พึงเห็นได้ว่าหากพิจารณาจากตัวกฎหมายจัดตั้งหน่วยงาน หน่วยงานทางปกครองย่อมมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จัดตั้งองค์กรนั้นถือเป็นกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ในด้านต่างๆเอาไว้ก่อนที่จะพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปหรือในส่วนประเด็นอื่นๆและกรณีนี้ไม่ใช่อำนาจดุลพินิจของหน่วยงานทางปกครองที่จะเลือกดำเนินการหรือไม่ดำเนินการก็ได้ อีกทั้งหากพิจารณาประกอบกับหลักการบริการสาธารณะจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งเพื่อให้เกิดความเสมอภาคกับประชาชนไม่ว่ากรณีใดๆ หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติให้เหมือนกันและอย่างเท่าเทียมกัน เพราะหากเกิดการละเลยเหมือนกันที่อยู่ในอำนาจของศาลที่แตกต่างกัน ประชาชนย่อมไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะระบบของทั้งศาลปกครองและศาลยุติธรรมใช้ระบบการพิจารณาที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แม้คดีลักษณะนี้ในช่วงหลังจะขึ้นศาลปกครองแต่ก็มีบางกลุ่มที่เคยตัดสินไว้ว่าขึ้นศาลยุติธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ชัดเจนของกระบวนการยุติธรรมของไทย ในคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปหรือการกระทำทางกายภาพ ถือว่าไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย จากกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง ตัวอย่างเช่น หมอรักษาผู้ป่วยด้วยความประมาทเลินเล่อทำให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย หากพิจารณาลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปแล้วมิได้มีการใช้อำนาจตามกฎหมายโดยตรงในการรักษาผู้ป่วย กรณีเช่นนี้ย่อมรับฟังได้ที่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม แต่หากมีกฎหมายกำหนดโดยชัดแจ้งแต่หน่วยงานทางปกครองเพิกเฉยไม่ดำเนินการตามกฎหมายย่อมถือว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ดังนั้นหากมีกรณีตามปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเกิดขึ้น รวมถึงเกิดขึ้นกับหน่วยงานทางปกครองอื่นควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

อนึ่งหากพิจารณาหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในกรณีการละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อบุคคลภายนอก จะเห็นได้ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐสามารถริเริ่มได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ร้องขอ กล่าวคือ การจัดทำบริการสาธารณะ หรือการปฏิบัติทางปกครอง หากเข้าลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดแล้วหน่วยงานทางปกครองย่อมสามารถที่จะเข้าไปกระทำได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องขอเหมือนเช่นกรณีการขออนุญาตที่ดิน ที่จะต้องมีผู้ร้องขอก่อนเจ้าหน้าที่ถึงกระทำการนั้นๆได้ ส่วนกรณีการไม่ดูแลหรือรักษาสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ถนน สายไฟ สะพาน หรือกรณีอื่นๆ ย่อมถือว่าเป็นการจัดทำบริการสาธารณะเช่นเดียวกันไม่จำเป็นต้องมีคำร้องขอจากบุคคลใด หน่วยงานทางปกครองก็สามารถเข้าไปดำเนินการจัดการให้เกิดความเรียบร้อยได้ เพราะหากไม่ทำย่อมถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดเพราะมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดแจ้งอยู่แล้วและยังถือว่าขัดกับหลักการกระทำทางปกครองจะต้องชอบด้วยกฎหมายด้วย เพราะมีกฎหมายกำหนดให้ทำแต่ไม่ดำเนินการตามที่กฎหมาย

Citation : อาคม ใจแดง. (2568). การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองภายใต้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3055>

กำหนดไว้ ดังนั้นหากมีกรณีดังเช่นคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 55/2564 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือกรณีของกรมทางหลวงตามคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 88/2562 หากหน่วยงานไม่ดำเนินการถือว่าการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นให้ถือเป็นคดีละเมิดทางปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคดีละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง

ลำดับ	ลักษณะคดี	การรับผิดทางปกครอง	เหตุผลทางกฎหมายโดยสรุป	คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่
1	ปล่อยเสาไฟฟ้าหักโค่น	ต้องรับผิด	ละเลยหน้าที่ดูแลระบบไฟฟ้า	55/2564
2	ไม่ติดสัญญาณแจ้งเตือน หรือ สัญญาณตรงช่วงที่ก่อสร้าง	ต้องรับผิด	ละเลยหน้าที่อำนวยความสะดวกปลอดภัย	88/2562
3	เสาไฟล้มระหว่างก่อสร้าง	ไม่ต้องรับผิด	ปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง	162/2561

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า แนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองมีความแตกต่างกันตามลักษณะของหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นสำคัญ กล่าวคือ หากเป็นกรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ตามกฎหมายโดยชัดแจ้งแต่ละเลยไม่ปฏิบัติ ย่อมมีแนวโน้มในปัจจุบันที่จะถูกวินิจฉัยให้อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง มากกว่าศาลยุติธรรม

บทสรุป (Conclusion)

การที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่นั้นย่อมถือเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองอันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 หากเกิดความเสียหายขึ้นจากการละเลยต่อหน้าที่บุคคลย่อมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งเรียกว่าเป็นคดีละเมิดทางปกครองกรณีตามปัญหาการที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีหน้าที่ต้องดูแลเสาไฟฟ้าสายไฟ แต่ไม่ดูแลให้ดีแล้วมีความเสียหายเกิดขึ้นกับประชาชนย่อมถือเป็นการที่หน่วยงานทางปกครองละเมิดต่อบุคคลภายนอกอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เพราะหน่วยงานทางปกครองมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะในการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค และเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ต้องดำเนินการในการดูแลสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ปลอดภัย สำหรับประชาชนส่วนรวม โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ยื่นคำร้องขอก่อน หน่วยงานทางปกครองถึงจะสามารถดำเนินการได้ เช่นนี้หากเกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นจึงควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง หากให้อยู่ใน

Citation : Ngondang, A. (2025). Neglect of Statutory Duty as an Administrative Tort Case within the Jurisdiction of the Administrative Courts under the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 3(6), 203-214.

<https://doi.org/10.65205/jasru.2025.3055>

อำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล วินิจฉัยว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป ย่อมไม่น่าจะถูกต้องในหลักกฎหมายมหาชน เพราะการปฏิบัติหน้าที่ ทั่วไปนั้นมิได้ใช้อำนาจตามกฎหมายโดยตรงในการปฏิบัติงานตามหน้าที่แต่อย่างใด ดังนั้นหากเกิดกรณีตาม ปัญหาเกิดขึ้นเช่นเดียวกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรให้อยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลปกครองสำหรับ เป็นแนวทางในการวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่วินิจฉัยในเรื่องที่มี ข้อเท็จจริงที่คล้ายกันควรมีบรรทัดฐานที่เหมือนกันเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในกระบวนการยุติธรรมรวมถึง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องดังกล่าวนี้ด้วย ไม่ว่าหน่วยงานทางปกครองใดๆก็ตามหากมีกฎหมายกำหนดไว้ เช่นเดียวกับเรื่องนี้ หากไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ย่อมถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ อนึ่งหากให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาในเรื่องลักษณะนี้อาจทำให้ ผู้เสียหายไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่เพราะศาลยุติธรรมใช้ระบบกล่าวหา หากมีหน่วยงานของรัฐเข้าไป เกี่ยวข้องการหาพยานหลักฐานต่างในเรื่องลักษณะนี้ย่อมเป็นการยากแต่หากให้อยู่ในอำนาจการพิจารณา ของศาลปกครองที่ใช้ระบบการพิจารณาแบบไต่สวนที่ศาลค้นหาความจริงได้เอง นอกจากเป็นการคุ้มครอง สิทธิของประชาชนผู้ได้รับความเสียหายอย่างเต็มที่แล้วยังสามารถปกป้องหน่วยงานของรัฐอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อไม่ให้บุคคลใช้เป็นข้ออ้างในการฟ้องหน่วยงานของรัฐได้ทุกกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้นถ้าหากหน่วยงาน รัฐได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดได้ครบถ้วนแล้ว

เอกสารอ้างอิง (References)

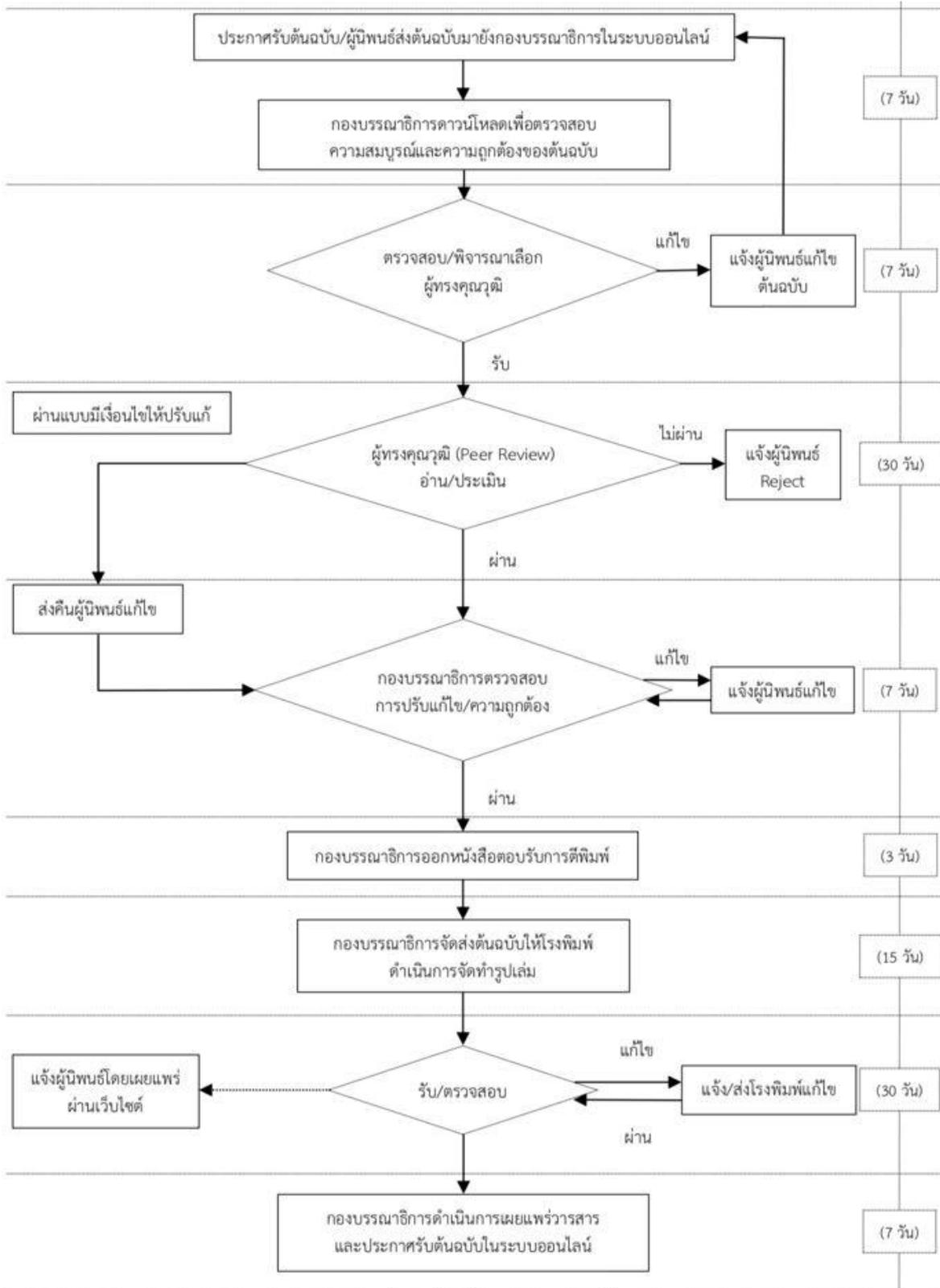
- ชรรค์เพชร ชายทวีป. (2568). *กฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิญญูชน.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2565). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่* (พิมพ์ครั้งที่ 12). วิญญูชน.
- ณัฐวุฒิ คล้ายขำ. (2567). *หลักการสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายมหาชนพร้อมคำพิพากษาคำวินิจฉัยและความเห็นสำคัญ*. วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2560). *หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). วิญญูชน.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2563). *หลักกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 7). วิญญูชน
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2567). *หลักพื้นฐานสิทธิและเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). วิญญูชน
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542. (2542, 10 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 94 ก. หน้า 1-37.
- ภาคพล โลหะกุลวิช. (2566). *ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และคดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิด*. วิญญูชน.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2566). *ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานบางประการของกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 6). วิญญูชน.
- สุรียา ปานแป้น และ อนุวัฒน์ บุญนันท์. (2567). *คู่มือสอบกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 15). วิญญูชน.
- อำพล เจริญชีวินทร์ และ กฤษณ์ เจริญชีวินทร์. (2568). *คดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและความรับผิดชอบอย่างอื่น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นิติธรรม.
- อำพล เจริญชีวินทร์. (2567). *คำอธิบายการฟ้องและการดำเนินคดีในศาลปกครอง ภาค 1 เขตอำนาจศาล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). นิติธรรม.

Citation : อาคม ใจนแดง. (2568). การละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่เป็นคดีละเมิดอันอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองภายใต้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 3(6), 203-214.
<https://doi.org/10.65205/jasrru.2025.3055>

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944
<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru> E-mail : jasrru@srru.ac.th
ISSN 2822-0870 (Print) | ISSN 2822-0889 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทางสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา การบริหารจัดการ การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สังคม ประเทศ โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 2822-0870 (Print) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 และได้จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2822-0889 (Online) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน) ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม) และฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสาร และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอ

ขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้นิพนธ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

ตีพิมพ์เผยแพร่บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลวิจัยที่น่าเสนอผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 สังกัดผู้นิพนธ์ (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

1.4 ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) ให้ระบุอีเมลผู้นิพนธ์ที่เป็น “ผู้ประพันธ์บรรณกิจ”

1.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

1.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

1.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022) หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.8 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.9 การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) เป็นการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สนใจ จากงานวิจัย บทความ หรือหนังสือที่ตีพิมพ์มาก่อนหน้า เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอในมุมมองของผู้นิพนธ์ พร้อมระบุแหล่งที่มาอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

1.10 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี) เป็นการบอกทิศทางในการศึกษาค้นคว้า เป็นโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ช่วยให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการวางแผนการวิจัยและการนิพนธ์บทความ

1.11 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ (ถ้ามี) วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

1.12 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องหรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

1.13 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.14 ความรู้ใหม่ (New Knowledge) (ถ้ามี) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

1.15 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.16 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 สังกัดผู้นิพนธ์ (Author Affiliation) ให้ระบุสังกัดผู้นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ

2.4 ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) ให้ระบุอีเมลผู้นิพนธ์ที่เป็น “ผู้ประพันธ์บรรณกิจ”

2.5 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ

2.6 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล โดยคำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ

2.7 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์คั่นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022 หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al.,/(Year of Publication) หรือ (Author/et al.,/Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

2.8 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา เสนอผลการศึกษาที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการศึกษา ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม มีนำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

2.9 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หากมีข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา

2.10 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) ให้ใช้ได้ทั้ง

ภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ รูปแบบการอ้างอิงให้ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru> ตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนดเป็นไฟล์เวิร์ด (Word file) เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ A4 โดยให้ใช้ไฟล์ดาวน์โหลดจากรูปแบบบทความ (Article Format) ที่วารสารกำหนดเท่านั้น

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาบทความในทูลส่วนจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เท่านั้น

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ เป็นส่วนของรายละเอียดตามที่วารสารกำหนดเพื่อความชัดเจนของการศึกษาและอ้างอิงสำหรับผู้สนใจ

1.5 ชื่อเรื่อง ทั้งชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 1 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ชื่อผู้พิมพ์แต่ละคนคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข¹ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษโดยระบุใต้ชื่อผู้พิมพ์

1.8 สังกัดผู้พิมพ์และผู้ประพันธ์บรรณกิจ ให้เขียนไว้ด้านใต้ชื่อผู้พิมพ์ที่มีเครื่องหมายเลข¹ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษ ด้วย รวมถึงระบุผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) มีเครื่องหมาย * กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุอีเมลสำหรับติดต่อประสานงาน ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษโดยระบุใต้ชื่อผู้พิมพ์

1.9 หัวข้อของบทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 750 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีความสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยเป็นการอ้างอิงแบบนามปีที่ใช้ระบบ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้ค้นคว้าด้วยจุลภาค (.) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author,/Year of Publication) หรือ (Author & Author/Year of Publication) เช่น Bunkhrong (2022) หรือ (Bunkhrong, 2022) หรือ (Bunkhrong & Supsin, 2022) เป็นต้น หากผู้ค้นคว้ามีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. ตามรูปแบบดังนี้ Author/et al./ (Year of Publication) หรือ (Author/et al./Year of Publication) เช่น Bunkhrong et al. (2022) หรือ (Bunkhrong et al., 2022)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
Corresponding Author	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ได้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งผู้พิมพ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA Style version 7 th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) ตามรูปแบบ			
จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA Style version 7th Edition (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ หากผู้พิมพ์มีมากกว่า 1 คน ให้ใส่ชื่อผู้พิมพ์ให้ครบทุกคน โดยคั่นด้วยจุลภาค (,) ระหว่างผู้พิมพ์ แล้วตามด้วยคำว่า “และ” ในภาษาไทย หรือตามด้วยคำว่า “&” ในภาษาอังกฤษ ก่อนผู้พิมพ์คนสุดท้าย โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้พิมพ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้พิมพ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไป

ต่อท้ายรายการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์

3.1.1 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

1) ผู้แต่ง 1 คน

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี. (2560). *การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ*. บริหารศาสตร์.

Mertens, D. M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). Sage.

2) ผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ/สกุล./และชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name,/& Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, และ เสกสรรค์ สนวน. (2562). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*. สำนักพิมพ์สถาบันวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.

ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา, และ ชูจิต ตรีรัตนพันธ์. (2560). *การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วย การลงมือทำ*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). <http://resource.tcdc.or.th/ebook/Design.Thinking.Learning.by.Doing.pdf>

Svendsen, S., & Løber, L. (2020). *The big picture/Academic writing: The one hour guide* (3rd digital ed.). Hans Reitzel Forlag. [https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-\(i-bog\)-i-bog-53615-9788741280615](https://hansreitzel.dk/soeg/the-big-picture-(i-bog)-i-bog-53615-9788741280615)

3) ผู้แต่ง 3 คน

ชื่อ/สกุล./ชื่อ/สกุล./และชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name /, Surname,/Name,/&Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน, และ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2564). *รัฐศาสตร์ แนวคิดพื้นฐานสู่การปฏิบัติในยุคดิจิทัล*. โฟร์เพช.

Ary, D., Jacobs, L. C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A. (2018). *Introduction to research in education*. Cengage Learning.

3.1.2 หนังสือในรูปแบบเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./https://doi.org/เลข DOI
Surname,/Name./(Year of Publication)./Title/(Edition)./Publisher./https://doi.org/DOI
number

ตัวอย่าง

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2nd ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000168-000>

3.2 วารสาร

1) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า.
Surname,/Name./(Year of Publication)./Article title./Journal name,/Year number(Issue
number),/Page number.

ตัวอย่าง

ณัฐวดี บุญครอง, อธิมาตร เพิ่มพูน, และวันชัย สุขตาม. (2565). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดตั้งวิสาหกิจ
ชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านทุ่งโก. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*,
6(1), 27-40.

Chawla, L. (1994). Editor's note. *Children's Environment*, 2(11), 3. Sillick, T. J., & Schutte, N. S. (2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early parental love and adult happiness. *E-Journal of Applied Psychology*, 2(2), 38-48.
<http://ojs.lib.swinedu.au/index.php/ejap>

2) บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./https://doi.org/เลข
DOI
Surname,/Name./(Year of Publication)./Article title./Journal name,/Year number(Issue
number),/Page number./https://doi.org/DOI number

ตัวอย่าง

ปรเมษฐ์ สีจันทา, วีรพงษ์ นิทะรัมย์, และ อลิสา สุวรรณัง. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาชุมชนหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 บ้านใหม่ ตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(1), 45-56.
<https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.4>

Herbst-Damm, K. L., & Kulik, J. A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. *Health Psychology, 24*, 225–229.
<https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3.3 หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล./(ปี./วันที่/เดือน). ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า./(URL) (ถ้ามี)
Surname./Name./(Year./Date/Month). Column name./Newspaper name./Page number./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บัญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิว่าไรตี้: ‘สื่อพิพิธภัณฑ’ เชื่อมยุคสมัย เข้าถึงด้วย ‘มิติใหม่’ อินเทอร์เน็ต. *เติลนิว่าไรตี้*, 4. http://lib.edu.chula.ac.th/fileroom/cu_formclipping/drawer006/general/data0013/00013005.pdf

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com>

3.4 วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

1) วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

Surname./Name./(Year published)./Thesis title/[Unpublished doctoral dissertation or Unpublished master's thesis]./University name.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนุญ รุ่งเรือง. (2561). บทบาทที่เหมาะสมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน เขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Jung, M. S. (2014). *A structural equation model on core competence of nursing students* [Unpublished doctoral dissertation]. Choong-Ang University.

2) วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

Surname./Name./(Year published)./Thesis title/[Doctoral dissertation or Master's thesis, University name]./Website name./URL

ตัวอย่าง

วารภรณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>

Ata, A. (2015). *Factor effecting teacher-child communication skill & self-efficacy beliefs: An investigation on preschool teachers* [Master's thesis, Middle East Technical University]. Middle East Technical University Library.

<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12619101/index.pdf>

3.5 รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี Proceedings

ชื่อ/สกุล./ (ปี)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.),/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล./[https://doi.org/เลข DOI \(ถ้ามี\) หรือ \(URL\) \(ถ้ามี\)](https://doi.org/เลข DOI (ถ้ามี) หรือ (URL) (ถ้ามี))

Surname,/Name./ (Year)./Article title./In/Editor's name/(Editor),/Conference topic title./Conference name/(Page number)./Database./[https://doi.org/DOI number \(if any\) or \(URL\) \(if any\)](https://doi.org/DOI number (if any) or (URL) (if any))

ตัวอย่าง

ภัทรภรณ์ แก้วกุล, ณัฐปภัสร ฉลาดมาก, และ อภิชากร ดวงแขเพ็ญศิริกุล. (2563). รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารประเพณีประออกเป็ริยะแค บ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. ใน จิรายุทรัพย์สิน (บ.ก.), *New Normal New Life : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสืบสานอัตลักษณ์ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาสู่การพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชา. การประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 3* (น. 815-524). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

3.6 รายงาน

1) รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./ (URL) (ถ้ามี)

Agency name./ (Year published)./Title./Publisher./ (URL) (if any)

ตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. 21 เซ็นจูรี่.

https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc_annual_re port_2561.pdf

National Cancer Institute. (2019). *Taking time: Support for people with cancer (NIH Publication No. 18-2059)*. U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health. <https://www.cancer.gov/publications/patient-education/takingtime.pdf>

2) รายงานที่จัดทำโดยผู้เขียนรายบุคคลสังกัดหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์/(URL) (ถ้ามี)

Surname,/Name./(Year published)/Title./Publisher./(URL) (if any)

ตัวอย่าง

สุมาลี ตั้งคณาภิรักษ์, อรทัย วิมลโนธ, และ เกรียงไกร นจร. (2559). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบ การควบคุมและควมมีวินัยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). *A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through third grade*. Vanderbilt University, Peabody Research Institute.

3.7 เว็บไซต์

ชื่อ/สกุล/(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

Surname,/Name./(Year,/Day/Month published)/Article title./Website name./URL

ตัวอย่าง

เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์. (2554, 27 เมษายน). *การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chulapedia). <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title=การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา>

Centers for Disease Control and Prevention. (2018, August 22). *Preventing HPV associated cancers*. https://www.cdc.gov/cancer/hpv/basic_info/prevention.htm

3.8 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย/(ปี,/วัน/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./หน้า/เลขหน้า.

Legal name./(Year,/Day/Month)/Government Gazette./Volume/Volume number/Section/Section number./Page/Page number.

ตัวอย่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1-18.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24-31.

หมายเหตุ : ที่มาของรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมที่
ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
(สิงหาคม 2564). *การอ้างอิงสารสนเทศตาม “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)*. Thaijo. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/153329/111738>

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นิพนธ์บทความ

1. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร” โดยเฉพาะหัวข้อรูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ ของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% และระบบตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ อักษรวิสุทธิ์ โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที ทั้งนี้ ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏอยู่ในบทความไม่สามารถเพิ่มชื่อได้หลังจากวารสารตอบรับการเผยแพร่แล้ว
6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้
8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร
9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรมและจรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 21 กรกฎาคม 2566 และที่มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม
2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% และระบบตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ อักษรวิสุทธิ์ โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น
3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการหรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น
4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหาที่นโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)
6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% และระบบตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ อักษรวิสุทธิ์ โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์บทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด
8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้หน้าว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้เข้าถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 21 กรกฎาคม 2566 และที่มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม

นโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Policy)

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ ตระหนักถึงบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการผลิตองค์ความรู้ โดยเฉพาะในบริบทของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญต่อเจตจำนงของผู้วิจัย การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และการสร้างคุณค่าทางวิชาการอย่างมีจริยธรรม วารสารจึงกำหนดนโยบายการใช้ AI เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การใช้ AI สำหรับผู้นิพนธ์บทความ

1.1 ผู้นิพนธ์สามารถใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการนิพนธ์บทความในด้านการตรวจสอบไวยากรณ์ การจัดโครงสร้างภาษา หรือการสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น แต่ AI ไม่สามารถเป็นผู้นิพนธ์หลักหรือตัวแทนของผู้นิพนธ์ได้ เพื่อคงไว้ซึ่งเจตจำนงของมนุษย์ในการผลิตองค์ความรู้ และให้บทความมีคุณค่าใหม่ทางวิชาการ

1.2 ผู้นิพนธ์ต้องรับผิดชอบต่อเนื้อหาทั้งหมดของบทความ ทั้งในด้านความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และจริยธรรมทางวิชาการ หากมีการใช้ AI ช่วยสร้างหรือวิเคราะห์เนื้อหา ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าเนื้อหานั้นเป็นต้นฉบับ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือจรรยาบรรณ และมีการอ้างอิงอย่างถูกต้อง

1.3 การเปิดเผยการใช้ AI ต้องดำเนินการอย่างชัดเจนโปร่งใส โดยระบุไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องของบทความ เช่น บทคัดย่อ (Abstract) วิธีดำเนินงานวิจัย (Methodology) หากใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูล บทความควรระบุคำสั่ง (Prompt) ที่ใช้ในการสร้างเนื้อหา ตาราง หรือภาพ เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เป็นต้น

1.4 การใช้ AI เพื่อช่วยตรวจสอบไวยากรณ์หรือปรับภาษาสามารถทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเป็นพิเศษ หากไม่มีผลต่อเนื้อหาสาระหลักของบทความ

2. การใช้ AI สำหรับผู้ประเมินบทความ

2.1 ผู้ประเมินต้องไม่อัปโหลดต้นฉบับ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบทความลงในเครื่องมือ AI เนื่องจากอาจละเมิดความลับและสิทธิส่วนบุคคล

2.2 ผู้ประเมินไม่ควรใช้ AI วิเคราะห์หรือสรุปผลการประเมิน เนื่องจากการประเมินบทความวิชาการต้องใช้วิจารณญาณและความเข้าใจเชิงวิพากษ์ของมนุษย์

2.3 ผู้ประเมินสามารถใช้ AI ตรวจสอบไวยากรณ์ หรือความชัดเจนของภาษาตามความเหมาะสม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิชาการ

3. การใช้ AI สำหรับบรรณาธิการ

3.1 บรรณาธิการต้องไม่อัปโหลดต้นฉบับลงในเครื่องมือ AI เว้นแต่เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบการใช้ AI ในบทความ ซึ่งต้องเป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานน่าเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ และสามารถปกป้องข้อมูลของผู้นิพนธ์ได้

3.2 บรรณาธิการควรมีเครื่องมือหรือแนวทางสำหรับการตรวจสอบการใช้ AI โดยเฉพาะในกรณีที่เนื้อหามีลักษณะผิดปกติ เช่น การสังเคราะห์เนื้อหาที่ไม่มีแหล่งอ้างอิง การใช้ภาพที่สร้างโดยอัตโนมัติ หรือข้อความที่แสดงลักษณะไม่เป็นธรรมชาติ เป็นต้น

3.3 บรรณาธิการสามารถใช้ AI ในการตรวจสอบไวยากรณ์หรือจัดการเอกสารในเชิงเทคนิค โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจทางวิชาการ

4. แนวทางการพิจารณาบทความที่ใช้ AI

4.1 วารสารจะไม่รับพิจารณาหรือตีพิมพ์บทความที่ใช้ AI ในการสร้างเนื้อหาทั้งหมด หรือที่ไม่ได้ควบคุมโดยมนุษย์อย่างเหมาะสม

4.2 วารสารสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาบทความที่ผู้พิมพ์ไม่เปิดเผยข้อมูลการใช้ AI อย่างครบถ้วน หรือไม่รับผิดชอบต่อนโยบายที่เผยแพร่

4.3 ผู้พิมพ์สามารถยื่นคำร้องโต้แย้งผลการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ AI โดยต้องแสดงหลักฐานที่ชัดเจน เพื่อให้บรรณาธิการและกองบรรณาธิการพิจารณา หากเห็นว่าเหตุผลสมเหตุสมผล อาจมีการเปลี่ยนแปลงผลการตัดสินใจได้ ทั้งนี้ การตัดสินใจของกองบรรณาธิการถือเป็นขั้นสุดท้าย

4.4 หากตรวจพบภายหลังพบว่าบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วมีการใช้ AI โดยละเมิดนโยบายนี้ วารสารขอสงวนสิทธิ์ในการเพิกถอนการเผยแพร่ (Retraction) และแจ้งเหตุผลอย่างชัดเจนบนเว็บไซต์ของวารสาร

หมายเหตุ : นโยบายฉบับนี้ดัดแปลงและปรับปรุงจากแนวทางของ COPE Council (<https://doi.org/10.24318/cCVRZBms>) และ World Association of Medical Editors (<https://wame.org/page3.php?id=106>) (ปรับปรุงล่าสุดวันที่ 11 เมษายน 2568)

แบบฟอร์ม
การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....
2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....
3. สถานภาพผู้นิพนธ์
 อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน)
โปรแกรม.....คณะ.....
 บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)
4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่
 บทความวิจัย เรื่อง
- บทความวิชาการ เรื่อง.....
5. ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี).....
6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....
E-mail.....
7. สิ่งที่ส่งมาด้วย
 เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>
ชื่อเพิ่มข้อมูล.....
 ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา
ของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้นิพนธ์
(.....)
วันที่...../...../.....

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ฝ่ายพัฒนาศักยภาพการยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 3 ชั้น 2

88 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ - ปราสาท ตำบลสนทณีสอง ตำบลสนทณีสอง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944